

1840

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΩΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Α' ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΠΡΩΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΘΗΛΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Τιμήται δρχ. 4,40

(Βιβλιοθήμον λεκτ. 50)

Άριστ. Κυριακός - 17867

« Άδειας Κυριακού

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Εκδοτης Ιωάννης Δ. Κολλαρος

Βιβλιοπωλείον της "ΕΣΤΙΑΣ",

44 — ΕΝ ΟΔΩΙ ΣΤΑΔΙΟΥ — 44

1918

1840

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Α' ΕΝ ΠΤΕΙΡΑΙΕΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΠΡΩΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΑΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΘΗΛΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΚΟΛΔΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ..

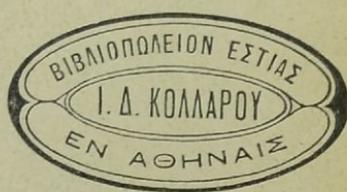
44 = EN SAGI STAALSY = 44

1918

[Τὴν προσκειμένην ἔκδοσιν προωρισμένην διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Β'
τάξεως τῶν Ἑλλην. σχολείων καὶ τὰς μαθητρίας τῆς Α' τάξεως τῶν Ἀστι-
κῶν σχολείων τῶν θηλέων συνετάξαμεν συμφώνως τῷ νέῳ προγράμματι
τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ τὰς ἀρχαῖς τῆς Διδακτικῆς τὰς ἐκτε-
θειμένας ἐν ταῖς Ὁδηγίαις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου κ. Ἀχιλλέως
Τζαρτζάνου· ἥτοι διηγέσαμεν αὐτὴν εἰς τοια μέρη· ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει
περιελάβομεν α') τὸ πρός ἔρμηναν ὅριζόμεναν ἀρχαῖον κείμενον, δηλ.
περικοπὰς κατ' ἐκλογὴν εἴλημμένας ἐν τῶν τριῶν πρώτων βιβλίων τῆς
Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος καὶ δηγημένας εἰς μικράς μεθοδικάς ἐνότη-
τας, καὶ β') βραχείας περιλήψεις τῶν παραλειτουμένων μερῶν. ἵνα οἱ μαθη-
ται δύνανται ἀνευ χασμάτων νὰ παρακολουθῶσι τὴν ὅλην διήγησιν τῶν
βιβλίων ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει α') βραχείαν εἰσαγωγὴν, ἐν ᾧ λόγος γίνε-
ται περὶ τῆς ἴστορίας τοῦ Περσικοῦ κράτους, τοῦ βίου τοῦ Ξενοφῶντος καὶ
τῆς Κύρου Ἀναβάσεως αὐτοῦ, καὶ β') σημειώσεις 1) λεξιλογικὰς καὶ φρασιο-
λογικάς, αἵτινες περιέχουσαι τὴν ἔρμηναν τῶν ἐν τῷ ἐκάστοτε ἔρμηνετεφ
τεμαχίῳ ἀπαντώσων ἀγνώστων τοῖς μαθηταῖς λέξεων καὶ φράσεων δύνανται
νὰ ἀντικαταστήσωσι τὸ ὑπὸ τῶν Ὁδηγῶν ὄφιζόμενον «τετράδιον λέξεων
καὶ φράσεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς», καὶ 2) πραγματικάς ἀναφερομέ-
νας εἰς τε τὴν κατανόησιν τοῦ κειμένου καὶ τὴν βαθυτέραν ἐπεξεγασίαν
αὐτοῦ τελευταῖον ἐν τῷ τρίτῳ μέρει περιελάβομεν ἀλφαριθμητικὸν πίνακα τῶν
ἐν τῷ κειμένῳ ἦν ἐν ταῖς περιλήψει μνημονευομένων κυρίων ὀνομάτων.

Πρὸς τελειοτέραν τῶν ἴστοροις μερῶν κατανόησιν προσεθήκαμεν
ἐν τῇ προσκειμένῃ ἔκδοσει τρία σχεδιογραφήματα τῆς παρὰ τὰ Κούναξα
μάχης, εἰκόνας παριστανούσας τὰ πρός ἄμυναν καὶ ἐπίθεσιν ὅπλα τῶν
ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ γεωγραφικὸν χάρτην, ἐν ᾧ σημειοῦντάί αἱ χῶραι
καὶ αἱ πόλεις τῆς Ἀσίας, ἀς διῆλθεν ὁ Κύρος καὶ μετὰ τὸν τούτου θάνα-
τον οἱ Ἑλληνες, καὶ ἐν αἷς διεδραματίσθησαν τὰ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος
ίστοροι μένεντα].

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Α'. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου.—

Παρασκευαὶ πρὸς αὐτήν.

(1, 1-11)

Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο, πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κύρος· ἐπεὶ δὲ ἡσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἔθουλετο τὰ παῖδες ἀμφοτέρω παρεῖναι. ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρὼν ἐτύγχανε· Κύρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἵς αὐτὸν σατράπην ἐποίησε, καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων, ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται. ἀναβαίνει οὖν ὁ Κύρος λαβὼν Τισσαφέρνην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων διπλίτας ἀνέθη τριακοσίους, ἀρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παρράσιον.

Ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κύρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύοι αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεται καὶ συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν· ἢ δὲ μήτηρ, ἐξαιτησαμένη αὐτόν, ἀποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν.

Ο δέ, ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς, βουλεύεται, ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλά, ἢν δύνηται, βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρύσατις μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ, φιλοῦσσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρτα-

ξέρειν. ὅστις δ' ἀφικνοῦτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτόν, πάντας οὕτω διαιτιθεὶς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ. καὶ τῶν παρ' ἔαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο, ὡς πολεμεῖν τε ἵκανοι εἴεν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ.

§ 6-7 Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἥθροιζεν, ὡς μάλιστα ἐδύνατο, ἐπικρυπτόμενος, ὅπως δτὶ ἀπαρασκευότατον λάθοι βασιλέα. Ὡδε οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογήν· διόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἑκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους δτὶ πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιθουλεύοντος Τισσαφέροντος ταῖς πόλεσι. καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέροντος τὸ ἀρχαῖον, ἐκ βασιλέως δεδομέναι, τότε δὲ ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέροντος προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἔξεδαλεν. ὁ δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα, ἐποιλιόρκει Μιλήτον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειράτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. καὶ αὕτη αὖ ἀλληγορία πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα.

§ 8 Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἥξιον, ἀδελφὸς ὧν αὐτοῦ, διοθῆναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέροντος ἀρχεῖν αὐτῶν, καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς ἔαυτὸν ἐπιθουλήγη οὐκ ἥσθάνετο, Τισσαφέροντος δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὥστε οὐδὲν ἥγιθετο αὐτῷ πολεμοῦνταν. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων, ὣν Τισσαφέροντος ἐτύγχανεν ἔχων.

§ 9 Ἀλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ κατ' ἀντιπέρας Ἀβύδου τόνδε τὸν τρόπον· Κλέαρχος Δακεδαιμόνιος φυγάς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἥγασθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς· ὁ δέ, λαβὼν τὸ χρυσίον, στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημά-

των καὶ ἐπολέμει, ἐκ Χερρονήσου ὅρμωμενος, τοῖς Θραξῖνοις ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκουσὶ καὶ ὠφέλει τοὺς Ἑλληνας· ὥστε καὶ χρήματα συνεθάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἔκοῦσαι. τοῦτο δὲ αὖτις τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα.

Ἄριστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ἔνος ὃν ἐτύγχανεν αὐτῷ, § 10-11 καὶ πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκοι ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κύρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ἔνους καὶ τριῶν μηνῶν μισθόν, ὡς οὕτω περιγενόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν. δὲ Κύρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἔξ μηνῶν μισθὸν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλεύσηται. οὕτω δὲ αὖτις ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. Πρόξενον δὲ τὸν Βοιωτιον ἔνον ὅντα ἐκέλευσε λαβόντα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἔκαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαίνετον δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ἔνους ὅντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλησίων. καὶ ἐποίουν οὕτως οὕτοι.

B'. Πορεία τοῦ ἐν Σάρδεσιν ἀθροισθέντος στρατοῦ εἰς Ταρσοὺς τῆς Κιλικίας.

(2, 1-27)

Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει αὐτῷ ἦδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρό- § 1-3 φασιν ἐποιεῖτο, ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἦκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα; καὶ τῷ Ἀριστίππῳ

συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οίκου ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτόν, ὃ εἰχε στράτευμα· καὶ Ξενία τῷ Ἀρκάδι, ὃς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἥκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ὅπόσοι ἵκανοι ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν. ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ἀεστρατεύετο, μηδὲ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. οἱ δὲ γῆδέως ἐπείθοντο· ἐπίστευον γάρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὅπλιτας εἰς τετρακισιχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὅπλιτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὅπλιτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιός ὅπλιτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὅπλιτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο.

§ 4 Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, καὶ μεῖζονα ἡγγασάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευήν, πορεύεται ὡς βασιλέα, γῇ ἐδύνατο τάχιστα, ἵππεας ἔχων ὡς πεντακοσίους· καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἥκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

§ 5-6 Κῦρος δὲ ἔχων, οὓς εἰργκα, ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἔξελκύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμὸν τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. τούτου τὸ εὔρος δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπῆν ἐπτὰ ἔξευγμένη πλεύσιες. τούτον διαβάς ἔξελκύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἓνα παρασάγγας δικτὼ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαιμονα καὶ μεγάλην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτά· καὶ ἥκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὅπλιτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰγιανας καὶ Ὁλυνθίους.

Ἐντεῦθεν ἔξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἰκοσιν § 7-8 εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαιμονα. ἐνταῦθα Κύρῳ βασίλεια ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἢ ἐκεῖνος ἔθηρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅπότε γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαιάνδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλέων· ῥεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει· ῥεῖ δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαιάνδρον· τοῦ δὲ Μαρσύου τὸ εὔρος ἔστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας καὶ τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρῳ, δθεν αἱ πηγαὶ· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας. ἐνταῦθα Ξέρξης, δτε ἐκ τῆς Ἐλλάδος ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει, λέγεται οἰκοδομῆσαι ταῦτα τα βασίλεια καὶ τὴν Κελαινῶν ἀκρόπολιν.

Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ἦκε Κλέαρ- § 9-10 χος ἔχων δπλίτας χιλίους καὶ πελαστὰς Θρῆκας δικαοσίους καὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. ἀμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν δ Συρακόσιος ἔχων δπλίτας τριακοσίους, καὶ Σοφαίνετος Ἀρκάδας ἔχων δπλίτας χιλίους. καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἔξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἐλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἔγένοντο οἱ σύμπαντες δπλίται μὲν μύριοι καὶ χιλιοι, πελασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. ἐντεῦθεν ἔξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἀρκάς τὰ Λύκαια ἔθυσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ δὲ ἀθλα ἤσαν στλεγγίδες χρυσαὶ· ἔθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος.

Ἐντεῦθεν ἔξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς § 11 Κέραμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην περὸς τῇ Μυσίᾳ

χώρᾳ. ἐντεῦθεν ἔξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριάκοντα εἰς Καΐστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ὥφειλετο μισθὸς πλέον ἢ τριῶν μηνῶν, καὶ πολλάκις ἴόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπῆγτον. ὁ δὲ ἐπίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· οὐ γάρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι.

§ 12-13 Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλικιων βασιλέως παρὰ Κύρου· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά. τῇ δὲ οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. εἰχε δὲ ἡ Κιλισσα καὶ φυλακὴν περὶ αὐτήν, Κιλικιας καὶ Ἀσπενδίους. ἐντεῦθεν ἔξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Θύμεριον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν δδὸν κρήνη ἡ Μίδου καλουμένη, τοῦ Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ' ἣ λέγεται Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι, οἷν φεράσας αὐτήν.

§ 14-16 Ἐντεῦθεν ἔξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κιλισσα Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ στρατευμα αὐτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδεῖξαι, ἔξετασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἑλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, σύτῳ ταχθῆναι καὶ στῆναι, συντάξαι δὲ ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τεττάρων· εἰχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. ἐθεώρει οὖν ὁ Κύρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἵλας καὶ κατὰ τάξεις· εἴτα δὲ τοὺς Ἑλληνας παρελαύνων ἐφ' ἀρματος καὶ ἡ Κιλισσα ἐφ' ἀρματάξης. εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικούς καὶ κνημῖδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

§ 17-18 Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἀρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἔριμηνά παρὰ τοὺς

στρατηγούς τῶν Ἐλλήνων, ἐκέλευσε προδαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προδαλόμενοι τὰ ὅπλα ἐπῆσαν. ἐκ δὲ τούτου, θάττον προσόντων σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολύς, καὶ ἡ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἀρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καταλιπόντες τὰ ὄντα, ἔφυγον. οἱ δὲ Ἐλληνες σὺν γέλωτι ἐκ τὰς σκηνὰς ἤλθον. ἡ δὲ Κίλισσα, ἰδούσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος, ἥθαύμασε. Κῦρος δὲ ἦσθη, τὸν ἐκ τῶν Ἐλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἴδων.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἰκοσιν § 19-20 εἰς Ἰκόνιον τῆς Φρυγίας πόλιν ἐσχάτην. ἐνταῦθα ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Δυκανίας σταθμοὺς πέντε παρασάγγας τριάκοντα. ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἐλλησιν ὡς πολεμίαν σύσαν. ἐντεῦθεν Κῦρος τὴν Κίλισσαν εἰς τὴν Κιλικίαν ἀποπέμπει τὴν ταχίστην ὁδὸν· καὶ συνέπεμψεν αὐτῇ στρατιώτας, οὓς Μένων εἶχε, καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἀλλων ἐξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἰκοσι· καὶ πέντε εἰς Δάνα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαιμονα. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ Κῦρος ἀπέκτεινεν ἄνδρα Πέρσην Μεγαφέρνην, φοινικιστὴν βασίλειον, καὶ ἔτερόν τινα τῶν ὑπάρχων δυνάστην, αἰτιασάμενος ἐπιβουλεύειν αὐτῷ.

Ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο εἰσβάλλειν εἰς τὴν Κιλικίαν· ἡ δὲ § 21-22 εἰσβολὴ ἦν ὁδὸς ἀμαξιτὸς δρθία λιχυρῶς καὶ ἀμύχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι, εἰς τις ἐκώλυεν. ἐλέγετο δὲ καὶ Συέννεσις εἰναι ἐπὶ τῶν ἄκρων, φυλάττων τὴν εἰσβολήν· διὸ ἔμειναν ἡμέραν ἐν τῷ πεδίῳ. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἦκεν ἀγγελος λέγων, δτὶ λελοιπὼς εἴη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ἤσθετο ὅτι τὸ Μένωνος στράτευμα ἦδη ἐν Κιλικίᾳ ἦν εἰσω τῶν ὁρέων, καὶ

ὅτι τριήρεις ἦκουε περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν. Κύρος δὲ οὖν ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὅρη, οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εἶδε τὰς σκηνάς, οὓς οἱ Κιλικεῖς ἐψύλαττον. ἐντεῦθεν δὲ κατέβαινεν εἰς πεδίον μέγα καὶ καλόν, ἐπίρρυτον, καὶ δένδρων παντοδαπῶν σύμπλεων καὶ ἀμπέλων· πολὺ δὲ καὶ σήσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον καὶ πυροὺς καὶ κριθὰς φέρει. ὅρος δ' αὐτὸν περιέχει ὁχυρὸν καὶ ὑψηλὸν πάντῃ ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν.

§ 23-24 Καταβὰς δὲ διὰ τούτου τοῦ πεδίου ἤλασε σταθμοὺς τέταρας παρασάγγας πέντε καὶ εἴκοσιν εἰς Ταρσούς, τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ἔνθα ἦν τὰ Συεννέσιος βασιλεια, τοῦ Κιλικων βασιλέως διὰ μέσου δὲ τῆς πόλεως ῥεῖ ποταμός, Κύδνος ὄνομα, εὗρος δύο πλέθρων. ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συεννέσιος εἰς χωρίον ὁχυρὸν ἐπὶ τὰ ὅρη, πλὴν οἱ τὰ καπηλεῖα ἔχοντες ἔμειναν δὲ καὶ οἱ παρὰ τὴν θάλατταν οἰκοῦντες ἐν Σόλοις καὶ ἐν Ἰσσοῖς.

§ 25 Ἐπύαξα δὲ ἡ Συννέσιος γυνὴ προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις, εἰς Ταρσούς ἀφίκετο. ἐν δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ὀρέων τῶν εἰς τὸ πεδίον δύο λόχοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπώλοντο· οἱ μὲν ἔφασαν ἀρπάζοντάς τι κατακοπῆναι ὑπὸ τῶν Κιλικων, οἱ δὲ ὑπολειφθέντας καὶ οὓς δυναμένους εὑρεῖν τὸ ἄλλο στράτευμα οὐδὲ τὰς ὁδούς, εἴτα πλανωμένους ἀπολέσθαι· οἱ δ' ἄλλοι, ἐπεὶ ἦκον, τὴν τε πόλιν τοὺς Ταρσούς διήρπασαν, διὰ τὸν ὅλεθρον τῶν συστρατιωτῶν ὀργιζόμενοι, καὶ τὰ βασιλεια τὰ ἐν αὐτῇ.

§ 26-27 Κύρος δέ, ἐπεὶ εἰσῆλασεν εἰς τὴν πόλιν, μετεπέμπετο τὸν Συέννεσιν πρὸς ἔαυτόν· δὲ οὔτε πρότερον οὐδενί πω κρείτονι ἔαυτοῦ εἰς χειρας ἐλθεῖν ἔφη οὔτε τότε Κύρῳ ιέναι ἥθελε, πρὶν ἡ γυνὴ αὐτὸν ἐπεισει τοις πίστεις ἐλαθεῖ· μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπεὶ συνεγένοντο ἀλλήλοις, Συέννεσις μὲν ἔδωκε Κύρῳ χρήματα πολλὰ εἰς τὴν στρατιάν, Κύρος δὲ ἐκείνῳ δῶρα, ἀ νομί-

ζεται παρὰ βασιλεῖ τίμια, ἵππον χρυσοχάλινον καὶ στρεπτὸν χρυσοῦν καὶ φέλια καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν καὶ στολὴν Περσικήν, καὶ τὴν χώραν μηκέτι διαρπάζεσθαι· τὰ δὲ ὑρπασμένα ἀνδράποδα, ἣν που ἐντυγχάνωσιν, ἀπολαμβάνειν.

[Περιήληψις τῶν κεφ. 3, 4, 5 καὶ 6:

Ἐν Ταρσοῖς διαμένει ὁ Κῦρος εἰκοσιν ἡμέρας· διότι οἱ Ἑλληνες ὑποπτεύσαντες ὅτι ἡ ἐκστρατεία γίνεται κατὰ τοὺς βασιλέως ἀρνοῦνται νὰ ἔξακολουθήσωσι τὴν πορείαν· εἰς δὲ τὴν διαταγὴν τοῦ Κλεάρχου ἀνθίστανται καὶ δι' ἔργων. Ὁθεν οὗτος καταφεύγει εἰς πανουργίαν. Συγκαλεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς ἐκκλησίαν, ἐν ᾧ δηλοὶ ὅτι ὁ ἀκολουθήσῃ τοὺς Ἑλληνας ὅπου καὶ ἄν πορευθῶσι. Κεοδήσιας οὕτως τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν στρατιωτῶν συγκαλεῖ αὐτὸνς καὶ εἰς δευτέραν ἐκκλησίαν, ἐν ᾧ κατορθοῖ νὰ πεισῃ αὐτὸνς ν' ἀποστέλλωσι πρεσβείαν πρὸς τὸν Κῦρον, ἵνα ἔρωτήσῃ αὐτὸν πρὸς τί διανοεῖται νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς Ἑλληνας. Ὁ Κῦρος ἀποκρίνεται ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἐνφράτην τοῦ Ἀρροκόμαν καὶ ὑποσχεῖται αὐτῷσιν μισθοῦ. Μετὰ ταῦτα οἱ στρατιῶται συγκατανεύουσιν ν' ἀκολουθήσωσι τὸν Κῦρον.

Ἄπὸ τῶν Ταρσῶν φθάνουσιν εἰς Ἰσσούν, τὴν ἐσχάτην πόλιν τῆς Κιλικίας, ἔνθα εὑρίσκουσι τὸν στόλον τοῦ Κύρου ἐντεῦθεν διελθόντες τὰς Πύλας τῆς Κιλικίας καὶ Συρίας φθάνουσιν εἰς Μυριανδόν ἐνταῦθα δραπετεύοντας δυσαρεστηθέντες δύο Ἑλληνες στρατηγοί, δὲ Ξενίας καὶ ὁ Πασίων, ἀλλὰ δὲν καταδιώκονται ὑπὸ τοῦ Κύρου· οἱ δὲ λοιποὶ Ἑλληνες θαυμάσαντες τὴν μεγαλοψυχίαν ταῦτην τοῦ Κύρου προθυμιότερον συνανακοινούσιν αὐτῷ. Μετὰ πορείαν δῶδεκα ἡμερῶν φθάνουσιν εἰς Θάφακον παρὰ τὸν Εὐφράτην, ἔνθα μανθάνουσι παρὰ τοῦ Κύρου τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας· ἐπὶ τούτῳ γογγιζόντων οἱ στρατιῶται, ἀλλ' ὁ Κῦρος καταπραῦνει αὐτὸν διὰ προσανήσεως τοῦ μισθοῦ καὶ τῆς ὑποσχέσεως μεγαλυτέρων ἀμοιβῶν. Καὶ οὕτω διαβαίνουσι πεζοὶ τὸν Εὐφράτην καὶ ἔξακολουθῶσι τὴν πορείαν μέχρι τοῦ Ἀράξου ποταμοῦ τοῦ εἰς τὸν Εὐφράτην ἐκβάλλοντος.

Απὸ τοῦ Ἀράξου εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἀράβιαν καὶ πορευθέντες διὰ μεγάλης διμάλης καὶ ἐρήμου πεδιάδος φθάνουσιν εἰς τὴν πόλιν Κορσωτῆν καὶ ἐκ ταύτης εἰς τὰς Βαβυλωνίας Πύλας πολλὰς κακουχίας ὑπομένοντες δι' ἔλλειψιν τροφίμων ταῦτα τέλος προμηθεύονται ἐκ τῆς Χαρμάδης, πόλεως κειμένης πέραν τοῦ Εὐφράτου, διαβαίνοντες τὸν ποταμὸν ἐπὶ δεφματίνων σχεδιῶν. Ἐνταῦθα ἐπαπειλεῖται ὥρης μεταξὺ τοῦ στρατοῦ τοῦ Μένωνος καὶ Κλεάρχου· ἀλλ' ἔγκαιρως ἐπειμβάντες δὲ Πρόξενος καὶ ὁ Κῦρος προλαμβάνουσιν αὐτήν.

Μετὰ τὴν διάβασιν τῶν Πυλῶν προχωροῦντες διὰ τῆς Βαβυλωνίας παρατηροῦσιν ἵχνη ὡς δισχιλίων ἵππεων τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, οἵτινες προπορεύομένοι ἡρήμουν τὴν χώραν. Ἐπιφανῆς Πέρσης, δὲ Ορόντας, ἀναλαμβάνει νὰ συλλάβῃ ἡ νὰ φονεύσῃ αὐτὸν. Ἀλλ' ἔξ επιστολῆς τινος αὐτοῦ, ἦν ἔστελλε πρὸς τὸν βασιλέα, ἀποδειχθεὶς προδότης συλλαμβάνεται, κρίνεται ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Κῦρον ἀρίστων Περσῶν καὶ τοῦ Κλεάρχου καὶ καταδικασθεῖς εἰς θάνατον μαστηριωδῶς ἔξαφανίζεται].

Γ'. Παρασκευαὶ πρὸς μάχην.

(7, 1-20)

§ 1 Ὁ Πυλῶν δὲ τῆς Ἀραβίας ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαθυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῳ περὶ μέσας νύκτας ἐδόκει γάρ εἰς τὴν ἐπιούσαν ἔω ἥξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον· καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἥγεισθαι, Μένωνα δὲ τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ διέταξε. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἀμα τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἦκον αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως.

§ 2-4 Κῦρος δέ, συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων, συνεδουλεύετο τε, πῶς ἀν τὴν μάχην ποιοῖτο, καὶ αὐτὸς παρήγει θαρρύνων τοιάδε· «Ὥ ἀνδρες Ἐλληνες, οὓς ἀνθρώπων ἀπορῶν βαρβάρων συμμάχους ὑμᾶς ἄγω, ἀλλὰ νομίζων ἀμείνους καὶ κρείττους πολλῶν βαρβάρων ὑμᾶς εἰναι, διὰ τοῦτο προσέλαθον. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἀνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἃς κέντησθε καὶ ἃς ὑμᾶς ἔγῳ εὐδαιμονίζω. εὗ γάρ ἵστε, ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἀν ἀνθρώπων ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. ὅπως δὲ καὶ εἰδῆτε, εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ὑμᾶς εἰδὼς διδάξω. τὸ μὲν γάρ πλῆθος πολύ, καὶ κραυγῇ πολλῇ ἐπίασιν· ἀν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τὰ ἄλλα καὶ αἰσχύνεσθαί μοι δοκῶ, οἷους ἡμῖν γνώσεσθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ δοντας ἀνθρώπους. καὶ εὗ τῶν ἐμῶν γενομένων, ἔγῳ ὑμιῶν τὸν μὲν οἶκαδε βουλόμενον ἀπιέναι τοῖς οἴκοις ζῆλωτὸν ποιήσω ἀπελθεῖν, πολλοὺς δὲ οἴμαι ποιήσειν τὰ παρ' ἐμοὶ ἐλέσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοις».

§ 5-7 Ἐνταῦθα Γαυλίτης παρών, φυγάς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρῳ, εἰπε· «Καὶ μήν, ὁ Κῦρε, λέγουσί τινες, ὅτι πολλὰ ὑπισχνεῖ

νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι, τοῦ κινδύνου προσιόντος, ἂν δὲ εἴ γένηται τι, οὐ μεμνήσεσθαι σέ φασιν· ἔνιοι δὲ οὐδέ, εἰ μεμνήσοτε καὶ βούλοιο, δύνασθαι ἀν ἀποδοῦναι, δσα ὑπισχνεῖ». ἀκούσας ταῦτα ἔλεξεν ὁ Κύρος· «'Αλλ' ἔστι μὲν ἡμῖν, ω̄ ἀνδρες, ἡ ἀρχὴ ἡ πατρῷα πρὸς μὲν μεσημβρίαν, μέχρι οὗ διὰ καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι, πρὸς δὲ ἄρκτον, μέχρι οὗ διὰ χειμῶνα· τά δ' ἐν μέσῳ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. Φήν δ' ἡμεῖς νικήσωμεν, ἡμᾶς δεῖ τοὺς ἡμετέρους φίλους τούτων ἐγκρατεῖς ποιῆσαι. Ωστε οὐ τοῦτο δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω, δοτι δῶ ἑκάστῳ τῶν φίλων, ἀν εὖ γένηται, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἴκανούς, οἵς δῶ. ὑμῶν δὲ τῶν Ἐλλήνων καὶ στέφανον ἑκάστῳ χρυσοῦν δώσω».

Οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες αὐτοί τε ἡσαν πολὺ προθυμότεροι § 8-9 καὶ τοῖς ἀλλοις ἐξήγγελλον. εἰσῆσαν δὲ παρ' αὐτὸν οἱ θυνποστράτηγοι καὶ τῶν ἀλλων Ἐλλήνων τινὲς ἀξιοῦντες εἰδέναι, τι σφίσιν ἔσται, ἐὰν κρατήσωσιν. δ δὲ ἐμπιπλὰς ἀπάντων τὴν γνώμην ἀπέπεμπε. παρεκελεύοντο δὲ αὐτῷ πάντες, δσοιπερ διελέγοντο, μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὅπισθεν ἔσιτῶν τάττεσθαι. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ὥδε πως ἤρετο τὸν Κύρον· «Οἵει γάρ σοι μαχεῖσθαι, ω̄ Κύρε, τὸν ἀδελφόν;». «Νὴ Διΐ», ἔφη ὁ Κύρος, «εἴπερ γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδός ἔστι παῖς, ἐμὸς δὲ ἀδελφός, οὐκ ἀμαχεὶ ταῦτ' ἐγὼ λέψομαι».

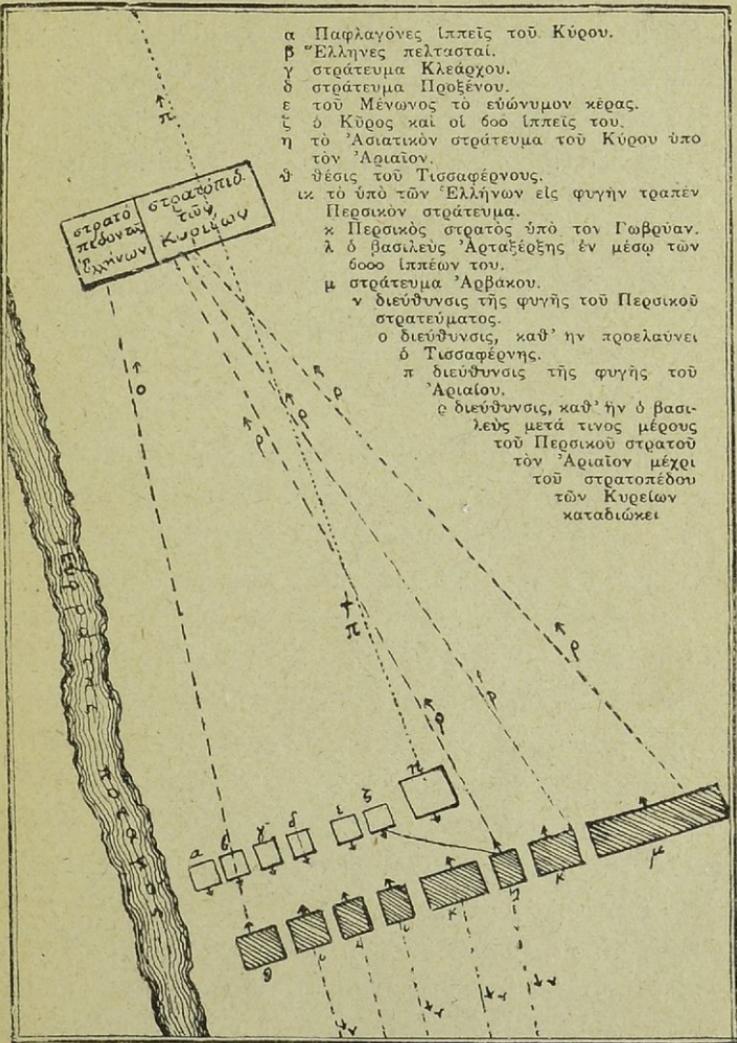
Ἐνταῦθα δὴ ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν § 10-13 Ἐλλήνων ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἀμφὶ τὰ εἴκοσι. τῶν δὲ πολεμίων ἐλέγοντο εἶναι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια. ἄλλοι δὲ ἡσαν ἐξακισχλιοι ἵππεῖς, ω̄ν Ἀρταγέρσης ἤρχεν οὔτοι δ' αὖ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ἡσαν. τοῦ δὲ βασιλέως στρατεύματος ἡσαν ἄρχοντες τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων ἑκαστος, Ἀθροούμας,

Τισσαφέρηντος, Γωθρύας, Ἀρβάκης. τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῇ μάχῃ ἐνενήκοντα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἐκατὸν καὶ πεντήκοντα Ἀθροκόμας δὲ ὑστέρησε τῆς μάχης ἡμέραις πέντε, ἐκ Φοινίκης ἐλαύνων. ταῦτα δὲ ἥγγειλλον πρὸς Κύρον οἱ αὐτομολήσαντες παρὰ μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μάχης, καὶ μετὰ τὴν μάχην, οἱ ὑστερον ἐλήφθησαν τῶν πολεμίων, ταῦτα ἥγγειλλον.

§ 14-16 Ἐντεῦθεν δὲ Κύρος ἐξελαύνει σταθμὸν ἔνα παρασάγγας τρεῖς συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι παντὶ καὶ τῷ Ἑλληνικῷ καὶ τῷ βαρβαρικῷ· ὃτε γάρ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μαχεῖσθαι βασιλέα· κατὰ γάρ μέσον τὸν σταθμὸν τοῦτον τάφρος ἦν ὀρυκτὴ βαθεῖα, τὸ μὲν εὔρος ὀργυιαὶ πέντε, τὸ δὲ βάθος ὀργυιαὶ τρεῖς. παρετέτατο δὲ ἡ τάφρος ἀνω διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους. ἦν δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην πάροδος στενὴ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς τάφρου ὡς εἴκοσι ποδῶν τὸ εὔρος· ταύτην δὲ τὴν τάφρον βασιλεὺς ποιεὶ ἀντὶ ἐρύματος, ἐπειδὴ πυνθάνεται Κύρον προσελαύνοντα. ταύτην δὴ τὴν πάροδον Κύρος τε καὶ ἡ στρατιὰ παρῆλθε καὶ ἐγένοντο εἰσὼ τῆς τάφρου.

§ 17-18 Ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐμαχέσατο βασιλεύς, ἀλλ’ ὑποχωρούντων φανερὰ ἡσαν καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ἵχνη πολλά. ἐνταῦθα Κύρος Σιλανὸν καλέσας τὸν Ἀμπρακιώτην μάντιν ἔδωκεν αὐτῷ δαρεικοὺς τρισχιλίους, ὅτι τῇ ἐνδεκάτῃ ἀπ’ ἐκείνης ἡμέρᾳ πρότερον θυόμενος εἰπεν αὐτῷ, ὅτι βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν, Κύρος δ’ εἶπεν· «Οὐκ ἄρα ἔτι μαχεῖται, εἰ ἐν ταύταις οὐ μαχεῖται ταῖς ἡμέραις· ἐὰν δ’ ἀληθεύσῃς, ὑπισχνοῦμαί σοι δέκα τάλαντα». τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρῆλθον αἱ δέκα ἡμέραι.

§ 19-20 Ἐπεὶ δ’ ἐπὶ τῇ τάφρῳ οὐκ ἐκώλυε βασιλεὺς τὸ Κύρου στράτευμα διαβαίνειν, ἔδοξε καὶ Κύρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπεγνωκέναι τοῦ μαχεῖσθαι· ὥστε τῇ ὑστεραίᾳ Κύρος ἐπορεύετο

Ενθὺς ως δὲ Ἐλληνικὸς στρατὸς (α-ε) ἥρετο τῆς προσβολῆς, οἱ ἔναντι Ιστάμενοι Πέρσαι (ι-κ) τρέτονται εἰς φυγὴν καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἐλλήνων κατὰ τὴν διεύθυνσιν ν, ἐν φυγήρων δὲ Τισσαφέρης μετὰ μέρους τινὸς τοῦ στρατοῦ του (θ) διὰ τοῦ Ἐλληνικοῦ πελαστικοῦ (β) διελαύνει κατὰ τὴν διεύθυνσιν οἱ πρὸς τὸ Ἐλληνικὸν στρατόπεδον. Ἐν τῷ μεταξὺ προσβάλλει δὲ Κύρος (ζ) τὸν βασιλέα Ἀρταξέρχην (λ) καὶ πίπτει. Μετὰ τὸν δάναντον τοῦ Κύρου δὲ Ἀριαίος (η), καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν διεύθυνσιν ρ, φεύγει κατὰ τὴν διεύθυνσιν π, πέραν τοῦ στρατοπέδου του, τοῦ δοτού δὲ βασιλεὺς γίνεται κύριος παραιτούμενος τὴν περαιτέρῳ τοῦ Ἀριαίου καταδίωξιν.

ἡμελημένως μᾶλλον. τῇ δὲ τρίτῃ ἐπὶ τε τοῦ ἄρματος καθήμενος τὴν πορείαν ἐποιεῖτο καὶ δλίγους ἐν τάξει ἔχων πρὸ αὐτοῦ, τὸ δὲ πολὺ αὐτῷ ἀνατεταραγμένον ἐπορεύετο καὶ τῶν δπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐπὶ ἀμαξῶν ἥγετο καὶ ὑποζυγίων.

**Δ'. Μάχη περὶ τὰ Κούναξα.—Θάνατος
Κύρου νικῶντος.**

(8, 1-29)

§ 1-3 Καὶ ἦδη τε ἡνὶ ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον ἦν δ σταθμός, ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἥνινα Πατηγύας, ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κύρου πιστῶν, προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθὺς πᾶσιν, οἷς ἐνετύγχανεν, ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἐλληνικῶς, ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται, ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος. ἔνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἑλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι· Κύρος τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδυ, καὶ ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἔκαστον.

§ 4-7 "Ἐνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δὲ ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἵππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Ἀριαῖός τε, ὁ Κύρου ὑπάρχος, καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κύρος δὲ καὶ οἱ ἵππεῖς τούτου δσον ἔξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον, δπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάν-

τες πλὴν Κύρου· Κύρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο. οἱ δὲ ἵπποι πάντες εἶχον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἵππεῖς Ἐλληνικάς.

Καὶ ἦδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὕπω καταφανεῖς ἦσαν § 8-11 οἱ πολέμιοι· ἥνικα δὲ δεῖλη ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ ὅστερον ὥσπερ μελάνια τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ. ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἥστραπτε καὶ αἱ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. καὶ ἦσαν ἵππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἀρχεῖν· ἔχόμενοι δὲ γερροφόροι, ἔχόμενοι δὲ διπλῖται σὺν ποδήρεσι ἔνδυνται ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι ἄλλοι δὲ ἵππεῖς, ἄλλοι τοξόται. πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων ἕκαστον τὸ ἔθνος ἐπορεύετο. πρὸ δὲ αὐτῶν ἀρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἄλλῃ λων, τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν, ὅτῳ ἐτυγχάνοιεν. ή δὲ γνώμη ἦν, ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἐλλήνων ἐλῶντα καὶ διακόφοντα. δὲ μέντοι Κύρος εἶπεν, ὅτε καλέσας παρεκελεύετο τοῖς Ἐλλησι τὴν κραυγὴν τῶν βαρθάρων ἀνέχεσθαι, ἐφεύσθη τοῦτο· οὐ γάρ κραυγῇ, ἀλλὰ σιγῇ ὡς ἀνυστὸν καὶ ἡσυχῇ, ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῆσαν.

Καὶ ἐν τούτῳ Κύρος, παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ § 12-13 ἔρμηνει καὶ ἄλλοις τρισὶν ἡ τέτταρσι, τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη· «καν τοῦτο», ἔφη, «νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποίηται». ὅρων δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στίφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὅντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα—τοσοῦτον γάρ πλήθει περιήγη βασιλεύς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου

εὐωνύμου ἔξω γῆν — ἀλλ᾽ ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἥθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέφας, φοβούμενος μὴ κυκλωθείη ἐκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι.

§ 14-16 Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρδαρικὸν στράτευμα ὅμαλῶς προήσει, τὸ δὲ Ἐλληνικόν, ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον, συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. καὶ ὁ Κύρος, παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι, κατεθεάτο ἐκατέρωσε ἀποθλέπων, εἰς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἐλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηγαῖος, ὑπελάσας ὡς συναντῆσαι, ἤρετο, εἴ τι παραγγέλλοι. ὁ δὲ ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ιερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλά. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἵόντος, καὶ ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἴη. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἥδη. καὶ δὲ ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει, καὶ ἤρετο, ὅτι εἴη τὸ σύνθημα. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη. ὁ δὲ Κύρος ἀκούσας, «Ἀλλὰ δέχομαι τε», ἔφη, «καὶ τοῦτο ἔστω». ταῦτα δὲ εἰπών εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν ἀπήλαυνε.

§ 17-20 Καὶ οὐκέτι τρία ἡ τέτταρα στάδια διειχέτην τῷ φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων, ἡγίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἐλληνες καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ιέναι τοῖς πολεμίοις. ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἄμα ἐφθέγξαντο πάντες, οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐγκλίνουσιν οἱ βάρδαροι καὶ φεύγουσι. καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἐλληνες, ἔδόων δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἐπεσθαι. τὰ δὲ ἄρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἐλλήνων κενὰ ἥνιόχων. οἱ δ', ἐπεὶ προΐδοιεν, διίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη, ὃσπερ ἐν ἴπποδρόμῳ ἐκπλαγείς καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τούτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδὲ ἄλλος δὲ τῶν Ἐλλήνων ἐν ταύτῃ

τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὔωνύμῳ τοξευθῆναι τις ἐλέγετο.

Κύρος δ' ὄρῶν τοὺς "Ελληνας νικῶντας τὸ καθ'" αὗτοὺς § 21-24 καὶ διώκοντας, ἥδομενος καὶ προσκυνούμενος ἥδη ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτόν, οὐδὲ ὡς ἔξηχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἔξακοσίων ἵππεων τάξιν ἐπεμελεῖτο, διτὶ ποιήσει βασιλεύς. καὶ γάρ ἥδει αὐτόν, διτὶ μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρδάρων ἀρχοντες, μέσον ἔχοντες τὸ αὐτῶν, ἥγοῦνται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἰναι, ἦν γὰρ ἡ ἴσχυς αὐτῶν ἑκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρήζοιεν, ἥμίσει ἀντὶ χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. καὶ βασιλεὺς δὴ τότε, μέσον ἔχων τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς, ὅμως ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπτεν ὡς εἰς κύκλωσιν. ἐνθα δὴ Κύρος δείσας, μὴ διπισθεν γενόμενος κατακόψῃ τὸ Ἐλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἔξακοσίοις, νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους, καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἔξακισχιλίους, καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἀρχοντα αὐτῶν.

"Ως δ' ή τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἔξα- § 25-27 κόστοι, εἰς τὸ διώκειν δρμήσαντες, πλὴν πάνυ δλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὅμοτράπεζοι καλούμενοι. σὺν τούτοις δὲ ἄν καθορῷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στίφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἡνέσχετο, ἀλλ' εἰπών, «Τὸν ἄνδρα δρῶ», ἕτοι ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὡς φησι Κτησίας ὁ ἱατρός, καὶ λασθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι. παίοντα δὲ αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῷ ὑπὸ τὸν δφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι καὶ βασιλεὺς καὶ Κύρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου, δόποσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθηγσκον, Κτησίας λέγει παρ' ἐκείνῳ

γὰρ ήν· Κύρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ δικτὺ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ.

§ 28-29 Ἀρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων λέγεται, ἐπειδὴ πεπτωκότα εἶδε Κύρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου περιπεσεῖν αὐτῷ. καὶ οἱ μὲν φασὶ βασιλέα κελεῦσαι τινα ἐπισφάξαι αὐτὸν Κύρῳ, οἱ δὲ αὐτὸν ἐπισφάξασθαι σπασάμενον τὸν ἀκινάκην εἰχε γὰρ χρυσοῦν· καὶ στρεπτὸν δ' ἐφόρει καὶ φέλια καὶ τάλλα, ὥσπερ οἱ ἄριστοι Περσῶν· ἐτετίμητο γὰρ ὑπὸ Κύρου δι' εὔνοιάν τε καὶ πιστότητα.

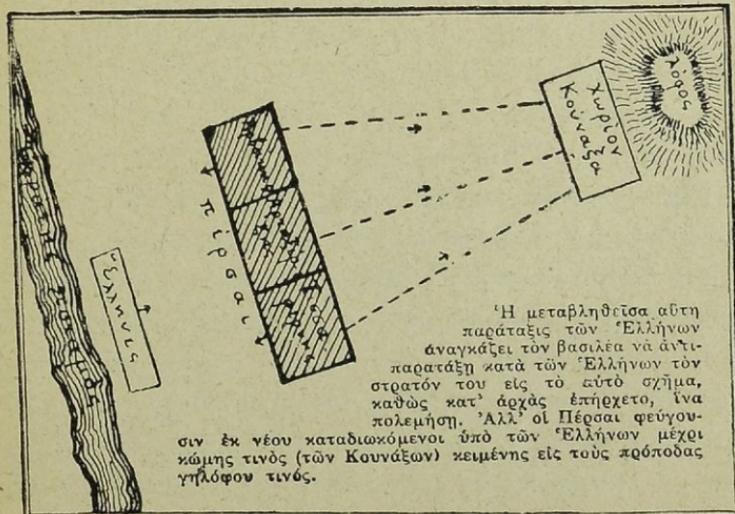
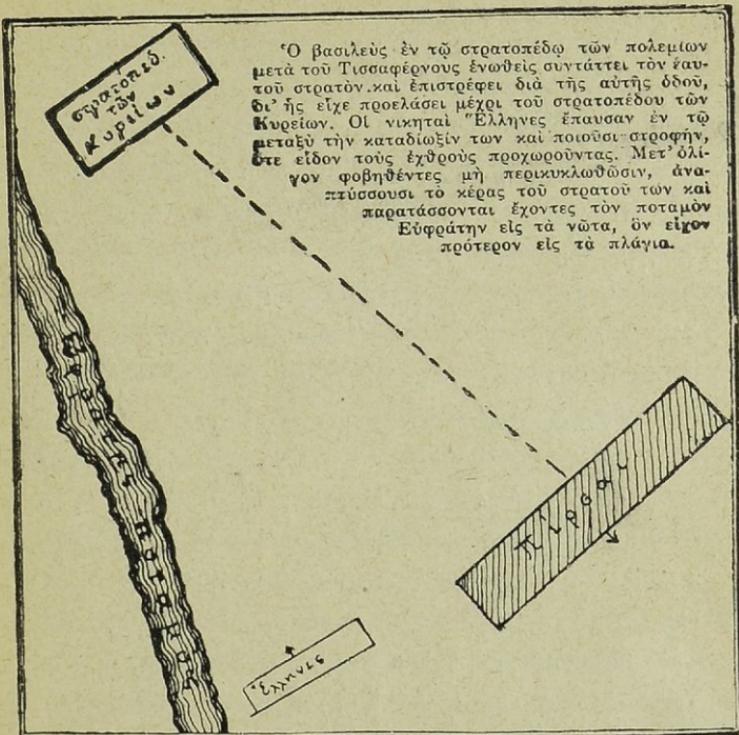
Ε'. Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων.

(10, 1-19)

§ 1-4 Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιά. βασιλεὺς δὲ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἵστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν σταθμόν, ἔνθεν ὥρμῶντο· τέτταρες δ' ἐλέγοντο παρασάγγαι εἶναι τῆς ὁδοῦ. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διαρπάζουσι πολλά. ἐνταῦθα διέσχον ἀλλήλων βασιλεὺς τε καὶ οἱ Ἑλληνες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὐτοὺς ὡς πάντας νικῶντες, οἱ δ' ἀρπάζοντες ὡς ἥδη πάντες νικῶντες.

§ 5 Ἐπεὶ δ' ἦσθιοντο οἱ μὲν Ἑλληνες, δτι βασιλεὺς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκεῦοφόροις εἴη, βασιλεὺς δ' αὖ ἥκουσε Τισσαφέροντος, δτι οἱ Ἑλληνες νικῶντες τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἰχονται διώκοντες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συντάττεται, δὲ Κλέαρχος ἔθουσεντο, Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ήν, εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ἰοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρήξοντες.

Ο βασιλεὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολεμιῶν μετὰ τοῦ Τισσαφέροντος ἐνθεὶς σύντάττει τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν, καὶ ἐπιστρέφει διὰ τῆς αὐτῆς δόδον, δι᾽ ἣς εἶχε προελάσει μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Κουρσίων. Οἱ νικηταὶ Ἐλληνες ἔπαινον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Κουρσίων. Οἱ νικηταὶ Ἐλληνες ἔπαινον τοὺς ἔχθρους προσωρούντας. Μετ’ ὅλιγον φοβηθέντες μὴ περικυκλωθῶσιν, ἀναπτύσσουσι τὸ κέρας τοῦ στρατοῦ τῶν καὶ παρατάσσονται ἔχοντες τὸν ποταμὸν Εὐφράτην εἰς τὰ νῶτα, ὃν εἴκον πρότερον εἰς τὰ πλαγιά.

Ἡ μεταβληθεῖσα αὕτη παράταξις τῶν Ἐλλήνων ἀναγάγει τὸν βασιλέα νά ἄντι παρατάξῃ κατὰ τῶν Ἐλλήνων τὸν στρατὸν τον εἰς τὸ εὐτὸ σχῆμα, καθὼς κατ’ ἀρχὰς ἐπέχετο, ἵνα πολεμήσῃ. Ἄλλοι Πέρσαι φεύγουν σιν ἐκ νέου καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἐλλήνων καθώμης τινός (τῶν Κουνάξων) κειμένης εἰς τοὺς πρόποδας γηριόφου τινός.

§ 6-8 Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δῆλος ἦν προσιών πάλιν, ὡς ἐδόκει ὅπισθεν. καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο, ὡς ταύτῃ προσιόντος καὶ δεξιόμενοι, ὁ δὲ ταύτῃ μὲν οὐκ ἤγειν, ἢ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος, ταύτῃ καὶ ἀπῆγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ ἔφυγεν, ἀλλὰ διήλασε παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστάς· διελαύνων δὲ κατέκανε μὲν οὐδένα, διαστάντες δ' οἱ Ἕλληνες ἔπαιον καὶ ἥκοντιζον αὐτούς. Ἐπισθέντος δὲ Ἀμφιπολίτης ἥρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης, ὡς μεῖον ἔχων ἀπηλλάγη, πάλιν μὲν οὐκ ἀναστρέψει, εἰς δὲ τὸ στράτοπεδον ἀφικόμενος τὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ ὅμοι δὴ πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο.

§ 9-10 Ἐπεὶ δὲ ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρας, ἔδεισαν οἱ Ἕλληνες, μὴ προσάγοιεν πρὸς τὸ κέρας καὶ περιπτύξαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατακόψειαν· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρας καὶ ποιήσασθαι ὅπισθεν τὸν ποταμόν. ἐνῷ δὲ ταῦτα ἔθουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παραμειψάμενος εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα, ὥσπερ τὸ πρώτον μαχούμενος συνήσει.

§ 11-15 Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγύς τε ὅντας καὶ παρατεταγμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπῆσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ πρόσθεν. οἱ δ' αὖ βάρθαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλὰ ἐκ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός· ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες· ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γύλοφος ἦν, ἐφ' οὐ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἵππεων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γιγνώσκειν. καὶ τὸ βασιλείον σημεῖον δρᾶν ἔφασαν, ἀετόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης ἀνατεταμένον. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ Ἕλληνες, λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ

ίππεῖς· οὐ μὴν ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοιθεν· ἐψιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἵππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπ' αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Λύκιον τὸν Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον, καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπέρ τοῦ λόφου, τί ἔστιν, ἀπαγγεῖλαι· καὶ ὁ Λύκιος ἤλασέ τε καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει, δτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σχεδὸν δέ, δτε ταῦτα ἦν, καὶ ὁ ἥλιος ἐδύετο.

Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἐλληνες, καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα § 16-19
ἀνεπαύοντο· καὶ ἀμα μὲν ἐθαύμαζον, δτι οὐδαμοῦ Κύρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρείη· οὐ γάρ ἤδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἴκαζον ἡ διώκοντα οἰχεσθαι ἢ καταληγόμενόν τι προεληλαχέναι· καὶ αὐτοὶ ἐθουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἀγοιντο ἢ ἀπίστεν εἰς τὸ στρατόπεδον. ἔδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστὸν ἐπὶ τὰς σκηνάς. ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν, καὶ τὰς ἀμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἶνου, ὃς παρεσκευάσατο Κύρος, ἵνα, εἴ ποτε σφοδρὰ τὸ στράτευμα λάβοι ἔνδεια, διαδοίη τοῖς Ἐλληνσιν — ἥσαν δ' αὐται τετρακόσιαι ἀμάξαι — καὶ ταύτας τότε οἱ οὖν βασιλεῖ διήρπασαν. ὥστε ἀδειπνοι· ἥσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἐλλήνων· ἥσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὸν γάρ δὴ καταλύσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΩΝ

**Α'. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ
τοῦ Ἀριαίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου.**

(1, 1-23)

§ 1-3 "Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, ὅτι Κύρος οὕτε ἄλλον πέμποι σημανοῦντα, ὅτι χρὴ ποιεῖν, οὕτε αὐτὸς φαίνοιτο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις, ἃ εἶχον, καὶ ἔξοπλισαμένοις προϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν, ἵως Κύρῳ συμμίξειαν. ἦδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὅντων, ἀμα ἡλίῳ ἀνέχοντι ἥλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἀρχῶν, γεγονὼς ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ Λάκωνος, καὶ Γλοῦς ὁ Ταμώ. οὗτοι ἔλεγον, ὅτι Κύρος μὲν τέθυηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἴη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, οὗτον τῇ προτεραίᾳ ὠρμῶντο, καὶ λέγοι, ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμενοῖεν αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἥκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ιωνίας, οὗτον περ ἥλθε. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἐλληνες πυνθανόμενοι βαρέως ἔφερον.

§ 4-5 Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν «'Αλλ' ὥφελε μὲν Κύρος ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς νικῶμέν τε βασιλέα καὶ, ὡς δράτε, οὐδεὶς ἔτι ἡμῖν μάχεται, καί, εἰ μὴ ὑμεῖς ἥλθετε, ἐπορευόμεθα ἀν ἐπὶ βασιλέα. ἐπαγγελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν θρόνον τὸν βασίλειον καθίειν αὐτόν· τῶν γάρ μάχῃ νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν ἔστι». ταῦτα εἶπὼν ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ οὖν αὐτοῖς Χειρίσσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γάρ αὐτὸς Μένων ἔδούλετο· ἦν γάρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου.

§ 6 Οἱ μὲν φέροντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτον-

τες τοὺς βοῦς καὶ ὅνους· ἔύλοις δὲ ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος, οὐ νίκη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἡνάγκαζον οἱ Ἕλληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ἔυλιναις· πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἄμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἕρημοι· οἵς πᾶσι χρώμενοι, κρέα ἔψοντες, ἥσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Καὶ ἦδη τε ἦν περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ § 7-8 βασιλέως καὶ Τισσαφέροντος κήρυκες, οἱ μὲν ἀλλοι βάρβαροι, ἦν δὲ αὐτῶν Φαλινος εἰς Ἕλλην, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέροντει ὧν καὶ ἐντίμως ἔχων· καὶ γάρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἴναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ διπλομαχίαν. οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀρχοντας λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα, ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας, εὑρίσκεσθαι, ἀν τι δύνωνται, ἀγαθόν.

Ταῦτα μὲν εἰπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες § 9-11 βαρέως μὲν ἥκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι οὐ τῶν νικῶντων εἴη τὰ ὅπλα παραδιδόναι· «ἀλλ», ἔφη, «ὑμεῖς μέν, ὃ ἀνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε, ὅτι κάλλιστόν τε καὶ ἀριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἥξω». ἐκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἵερὰ ἐξηρημένα· ἔτυχε γάρ θυόμενος. ἐνθα δὴ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ ὁ Ἀρκάς, πρεσβύτατος ὧν, ὅτι πρόσθεν ἀν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὅπλα παραδοῖεν. Πρόξενος δὲ ὁ Θηραῖος· «Ἄλλ ἐγώ», ἔφη, «ὦ Φαλινε, θαυμάζω, πότερα ὡς ἡρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὅπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. εἰ μὲν γάρ ὡς ἡρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται». πρὸς ταῦτα Φαλινος εἶπε· «Βασιλεὺς νικᾶν ἥγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. τίς γάρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἔαυ-

τοῦ εἰναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ὑφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν, ὅσον οὐδ', εἰ παρέχοις ὑμῖν, δύναισθε ἂν ἀποκτεῖναι».

§ 12-14 Μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηγαῖος εἶπεν· «Ὥ Φαλίνε, νῦν, ὡς σὺ ὁρᾶς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο, εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετή. ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες, οἰόμεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δὲ ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. μὴ οὖν οὕτου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὅντα ὑμῖν παραδώσειν, ἄλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχούμεθα». ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλίνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν· «Ἄλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔσικας, ὃ νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριτα· ίσθι μέντοι ἀνόητος ὅν, εἰ οἵει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλέως δυνάμεως». ἄλλους δέ τινας ἔφασαν λέγειν ὑπομαλακιζομένους, ὡς καὶ Κύρῳ πιστοὶ ἐγένοντο καὶ βασιλεῖ ἀν πολλοῦ ἀξιοῖ γένοντο, εἰ βούλοιτο φίλος γενέσθαι καὶ εἴτε ἄλλο τι θέλοι χρῆσθαι εἴτ' ἐπ' Αἴγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέψαιντ' ἂν αὐτῷ.

§ 15-18 Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἦκε, καὶ ἥρωτησεν, εἰ ἥδη ἀποκεκριμένοι εἰεν. Φαλίνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν· «Οὗτοι μέν, ὃ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δὲ ἡμῖν εἶπε, τί λέγεις». ὁ δὲ εἶπεν· «Ἐγώ σε, ὃ Φαλίνε, ἀσμενος ἐώρακα, οἷμαι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες· σὺ τε γάρ Ἐλλην εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὅντες, δσους σὺ ὁρᾶς· ἐν τοιούτοις δὲ ὅντες πράγμασι, συμβουλευόμεθα σοι, τί χρὴ ποιεῖν, περὶ ὧν λέγεις. σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν, ὅτι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἀριστον τοι εἶναι, καὶ ὅ σοι τιμὴν οἴσει εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἀεὶ λεγόμενον, ὅτι Φαλίνος ποτε, πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἐλληνας τὰ ὅπλα παραδοῦναι, συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε. οἰσθα δέ, ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι ἐν τῇ Ἐλλάδι, ἢ ἂν συμβουλεύσῃς». ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγετο, βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα

συμβουλεύσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὅπλα, ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶναι οἱ Ἑλληνες.

Φαλίνος δέ, ὑποστρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, εἰπεν· § 19
 «Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἔστι σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δέ τοι μηδεμίᾳ σωτηρίας ἐστὶν ἐλπίς, ἀκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σφίζεσθαι ὑμῖν, ὅπῃ δυνατόν».

Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἰπεν· «Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέ- § 20-23
 γεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἱόμεθα, εἰ μὲν δέοις βασιλεῖ φίλους εἶναι, πλείονος ἀν ἄξιοι εἶναι φίλοι εἴχοντες τὰ ὅπλα ἢ παραδόντες ἀλλῷ, εἰ δὲ δέοις πολεμεῖν, ἀμεινον ἀν πολεμεῖν εἴχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἀλλῷ παραδόντες». ὁ δὲ Φαλίνος εἰπε· «Ταῦτα μὲν δὴ ἀπάγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἰεν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. εἴπατε οὖν καὶ περὶ τούτου, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαί εἰσιν, ἢ ὡς πολέμου ὄντος παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ». Κλέαρχος δ' ἔλεξεν· «Ἀπάγγελε τοίνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταῦτα δοκεῖ, ἀπερ καὶ βασιλεῖ». «Τί οὖν ταῦτα ἐστιν;» ἔφη ὁ Φαλίνος. ἀπεκρίνατο δὲ Κλέαρχος· «Ἔν μὲν μένωμεν, σπονδαί, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος». ὁ δὲ πάλιν ἡρώτησε· «Σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ;». Κλέαρχος δὲ ταῦτα πάλιν ἀπεκρίνατο· «Σπονδαὶ μὲν μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος». ὅτι δὲ ποιήσοι, οὐ διεσήμηνε.

B'. Ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων.

(2, 1-21)

Φαλίνος μὲν δὴ φέρετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. οἱ δὲ παρὰ § 1-2
 Ἀριαίου ἥκον, Προκλῆς καὶ Χειρίσσοφος. Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε παρὰ Ἀριαίῳ οὗτοι δὲ ἔλεγον, ὅτι πολλοὺς φαίν

Ἄριαῖος εἶναι Πέρσας ἔαυτοῦ βελτίους, οὓς οὐκ ἀν ασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος ἀλλ', εἰ βούλεσθε συναπιέναι, γῆκειν ἥδη κελεύει τῆς νυκτός. εἰ δὲ μή, αὔριον πρῷ ἀπιέναι φησίν. διὸ δὲ Κλέαρχος εἶπεν· «Ἄλλ' οὗτῳ χρὴ ποιεῖν· ἐὰν μὲν γῆκωμεν, ὥσπερ λέγετε· εἰ δὲ μή, πράττετε, διότον ἀν τι οὐδὲν οἰησθε μάλιστα συμφέρειν». διὸ δὲ ποιήσοι, οὐδὲ τούτοις εἴπει.

§ 3-4 Μετὰ ταῦτα, ἥδη γῆλίου δύνοντος, συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγούς, ἔλεξε τοιάδε· «Ἐμοί, ὡς ἄνδρες, θυμένῳ λέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ιερά. καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο· ὡς γὰρ νῦν πυνθάνομαι, ἐν μέσῳ γῆμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἀν δυναμίμεθα ἀνευ πλοίων διαβῆναι· πλοῖα δὲ γῆμεῖς οὐκ ἔχομεν. οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν οἶόν τε· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν· λέναι· δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλὰ γῆμῶν τὰ ιερὰ γῆν. ὅδε οὖν χρὴ ποιεῖν· ἀπιόντας δεῖπνεῖν, διὸ τις τις ἔχει· ἐπειδὴν δὲ σημήνῃ· τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε· ἐπειδὴν δὲ τὸ δεύτερον, ἀνατίθεσθε ἐπὶ τὰ ὑποζύγια· ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἐπεσθε τῷ γῆγουμένῳ, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ ὅπλα ἔξω».

§ 5-9 Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ἀπῆλθον, καὶ ἐποίουν οὕτω. καὶ τὸ λοιπὸν διὰ μὲν γῆρχεν, οἱ δὲ ἐπείθοντο, οὐχ ἐλόμενοι, ἀλλὰ ὅρωντες, διὰ μόνος ἐφρόνει, οἷα δεῖ τὸν ἄρχοντα, οἱ δ' ἄλλοι ἀπειροὶ γῆσαν. ἐντεῦθεν, ἐπεὶ σκότος ἐγένετο, Μιλτοκύθης μὲν διὰ Θρᾷξ, ἔχων τοὺς τε ἵππας τοὺς μεθ' ἔαυτοῦ εἰς τετταράκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρακῶν ὡς τριακοσίους, ηὔτομόλησε πρὸς βασιλέα. Κλέαρχος δὲ τοῖς ἄλλοις γῆγείτα κατὰ τὰ παρηγγελμένα, οἱ δ' εἶποντο· καὶ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν παρ' Ἀριαῖον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας· καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα, συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων παρ' Ἀριαῖον· καὶ ὥμοσαν οἵ τε "Ἑλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος καὶ

τῶν σὺν αὐτῷ οἱ κράτιστοι μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε ἔσεσθαι· οἱ δὲ βάρβαροι προσώμοσαν καὶ ἡγγῆσεσθαι ἀδόλως. ταῦτα δ' ὕμοσαν, σφάξαντες ταῦρον καὶ κάπρον καὶ κριὸν εἰς ἀσπίδα, οἱ μὲν Ἐλληνες βάπτοντες ξίφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγχην.

Ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, εἶπεν ὁ Κλέαρχος· «Ἄγε δή, § 10-19
ὦ Αριαῖε, ἐπείπερ δικαίως ὑμῖν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῖν, εἴπε,
τίνα γνώμην ἔχεις περὶ τῆς πορείας, πότερον ἀπιμεν, ἢνπερ
ἥλθομεν, ἢ ἄλλην τινὰ ἐννεογκέναι δοκεῖς δόδον κρείττῳ».
Οἱ δὲ εἶπεν· «Ἡν μὲν ἥλθομεν ἀπιόντες, παντελῶς ἀν ὑπὸ^τ
λιμοῦ ἀπολοίμεθα· ὑπάρχει γάρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτγ-
δείων. ἐπτακαΐδενα γάρ σταθμῶν τῶν ἐγγυτάτω, οὐδὲ δεῦρο
ἰόντες, ἐκ τῆς χώρας οὐδὲν εἴχομεν λαμβάνειν· ἔνθα δέ τι
ἡν, ἡμεῖς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. νῦν δὲ ἐπινοοῦ-
μεν πορεύεσθαι μακροτέραν μέν, τῶν δὲ ἐπιτηδείων οὐκ ἀπο-
ρήσομεν. πορευτέον δὲ ἡμῖν τοὺς πρώτους σταθμούς, ὡς ἀν
δυνώμεθα μακροτάτους, ἵνα ὡς πλεῖστον ἀποσπάσωμεν τοῦ
βασιλικοῦ στρατεύματος· ἦν γάρ ἀπαξ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν
δόδον ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δυνήσεται βασιλεὺς ἡμᾶς κατα-
λαβεῖν. διέγιψε μὲν γάρ στρατεύματι οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι·
πολὺν δὲ ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι· ἵσως
δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανιεῖ. ταῦτην», ἔφη, «τὴν γνώμην
ἔχω ἔγωγε».

«Ἡν δὲ αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη ἢ ἀπο- § 13-15
δρᾶναι ἢ ἀποφυγεῖν· ἢ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον. ἐπεὶ
γάρ ἡμέρα ἐγένετο, ἐπορεύοντο ἐν δεξιᾳ ἔχοντες τὸν ἥλιον,
λογιζόμενοι ἃξειν ἄμα ἡλίῳ δύνοντι εἰς κώμας τῆς Βασιλω-
νίας χώρας· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐψεύσθησαν. ἔτι δὲ ἀμφὶ δεί-
λην ἔδοξαν πολεμίους δρᾶν ἴππεας· καὶ τῶν τε Ἐλλήνων οἱ
μὴ ἔτυχον ἐν ταῖς τάξεις ὅντες εἰς τὰς τάξεις ἔθεον, καὶ
Αριαῖος, ἐτύγχανε γάρ ἐφ' ἀμάξης πορευόμενος, διότι ἐτέ-

τρώτο, καταθάς ἐθωρακίζετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. ἐν φί δὲ ὠπλίζοντο, ἡρον λέγοντες οἵ προπεμφθέντες σκοποί, ὅτι οὐχ ἵππεῖς εἰεν, ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιτο. καὶ εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες, ὅτι ἐγγύς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς· καὶ γὰρ καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κώμαις οὐ πρόσω.

§ 16-18 Κλέαρχος δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγεν· γῆδει γὰρ καὶ ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας· γῆδη δὲ καὶ δψὲ ἦν· οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε, φυλαττόμενος μὴ δοκοίη φεύγειν, ἀλλ' εὐθύωρὸν ἄγων, ἀμα τῷ ἥλιῳ δυσμένῳ εἰς τὰς ἐγγυτάτω κώμας, τοὺς πρώτους ἔχων, κατεσκήνωσεν, ἐξ ὧν διήρπαστο ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι ὅμως τρόπῳ τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ ὑστεροί, σκοταῖοι προσιόντες, ὡς ἐτύγχανον ἔκαστοι, γρύλζοντο, καὶ κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν· ὥστε οἱ μὲν ἐγγυτάτα τῶν πολεμίων καὶ ἔψυχον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. δῆλον δὲ τοῦτο τῇ ὑστεραίᾳ ἐγένετο· οὕτε γὰρ ὑποζύγιον ἔτε οὐδὲν ἐφάνη οὕτε στρατόπεδον οὕτε καπνὸς οὐδαμοῦ πλησίον. ἐξεπλάγη δέ, ὡς ἔσικε, καὶ βασιλεὺς τῇ ἐφόδῳ τοῦ στρατεύματος. ἐδήλωσε δὲ τοῦτο, οἵ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπραττε.

§ 19-21 Προϊόνσης μέντοι τῆς νυκτὸς ταύτης καὶ τοῖς "Ελλησι φόβοις ἐμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἷον εἰκὸς φόβου ἐμπεσόντος γίγνεσθαι. Κλέαρχος δὲ Τολμίδην Ἡλείον, δην τετύγχανεν ἔχων παρ' ἑαυτῷ, κήρυκα ἀριστον τῶν τότε, ἀνειπεῖν ἐκέλευσε σιγὴν κηρύξαντα, ὅτι προαγορεύουσιν οἱ ἀρχοντες, ὃς ἂν τὸν ἀφέντα τὸν ὅνον εἰς τὰ ὅπλα μηνύσῃ, ὅτι λήψεται μισθὸν τάλαντον. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, ἔγνωσαν οἱ στρατιώται, ὅτι κενὸς δ φόβοις εἶη καὶ οἱ ἀρχοντες σφ. ἀμα δὲ ὅρθρῳ παρήγγειλεν δ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς "Ελληνας, ἥπερ εἶχον, ὅτε ἦν ἡ μάχη.

Γ'. Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων.

(3, 1-29)

“Ο δὲ δὴ ἔγραψα, ὅτι βασιλεὺς ἔξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε § 1-2
δῆλον ἦν. τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα παρα-
διδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἀμα ἥλιψ ἀνατέλλοντι κήρυκας
ἔπειμψε περὶ σπονδῶν. οἱ δέ, ἐπεὶ ἤλθον πρὸς τοὺς προφύλα-
κας, ἐζήτουν τοὺς ἀρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προ-
φύλακες, Κλέαρχος, τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν, εἰπε
τοῖς προφύλακες κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἄχρι ἂν
σχολάσῃ.

Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα, ὥστε καλῶς ἔχειν δρᾶ- § 3-5
σθαι πάντη φάλαγγα πυκνήν, ἐκτὸς δὲ τῶν ὅπλων μηδένα
καταφανῆ εἶναι, ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτός τε προ-
ῆλθε τούς τε εὑσπλοτάτους ἔχων καὶ εὑειδεστάτους τῶν αὐτοῦ
στρατιωτῶν, καὶ τοῖς ἀλλοις στρατηγοῖς ταῦτα ἔφρασεν. ἐπεὶ
δὲ ἦν πρὸς τοῖς ἀγγέλοις, ἀνηρώτα, τί βούλοιντο. οἱ δὲ ἔλε-
γον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἥκοιεν ἄνδρες, οἵτινες ἵκανοι ἔσονται
τά τε παρὰ βασιλέως τοῖς Ἑλλησιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ
τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· «Ἀπαγγέλλετε
τούντυν αὐτῷ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον ἀριστον γὰρ οὐκ ἔστιν
οὐδὲ ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἑλλησι, μὴ
πορίσας ἀριστον».

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήγλαυνον, καὶ ἥκον ταχύ· § 6-7
ῷ καὶ δῆλον ἦν, ὅτι ἐγγύς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, Ὡ
ἐπετέτακτο ταῦτα πράττειν· ἔλεγον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοῖεν
λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἥκοιεν ἥγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτούς, ἐὰν
σπονδαὶ γένωνται, ἀξουσιν, ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια. ὁ δὲ
ἥρώτα, εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο τοῖς ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦ-
σιν, ἢ καὶ τοῖς ἀλλοις ἔσοιντο σπονδαῖ· οἱ δὲ· «Ἀπασιν»,
ἔφασαν, «μέχρι ἀν βασιλεῖ τὰ παρ' ὑμῶν διαγγελθῆ».

§ 8-9 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐδουλεύετο· καὶ ἐδόκει τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι ταχύ, ὥστε καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· «Δοκεῖ μὲν κἀμοὶ ταῦτα· οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρίψω, ἔστ’ ἀν δικνήσωσιν οἱ ἄγγελοι, μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἷμαί γε μέντοι», ἔφη, «καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι». ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπῆγγελλεν, ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἤγεισθαι ἐκέλευε πρὸς τὰπιτήδεια.

§ 10 Καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο, τὰς μὲν σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει, καὶ αὐτὸς ὑπισθιοφυλάκει. καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ’ ἐποιοῦντο ἐκ τῶν φοινίκων, οὓς ηὕρισκον ἐκπεπτωκότας, τοὺς δὲ καὶ ἔξεκοπτον.

§ 11-13 Καὶ ἐνταῦθα ἦν Κλέαρχον καταμαθεῖν, ὡς ἐπεστάτει, ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ δόρυ ἔχων, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βακτηρίαιν· καὶ εἰ τις αὐτῷ δοκοίη τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήδειον ἐπαισεν ἄν, καὶ ἀμα αὐτὸς προσελάμβανεν εἰς τὸν πηλὸν ἐμβαίνων· ὥστε πᾶσιν αἰσχύνην εἶναι μὴ οὐ συσπουδάζειν. καὶ ἐτάχθησαν πρὸς αὐτὸς οἱ εἰς τριάκοντα ἔτη γεγονότες· ἐπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχον ἑώρων σπουδάζοντα, προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι. πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ Κλέαρχος ἐσπευδεν, ὑποπτεύων αὐτὸς τὸ πλήρεις εἶναι τὰς τάφρους ὕδατος· οὐ γάρ ἦν ὥρα, οἵα τὸ πεδίον ἀρδειν· ἀλλ’ ἵνα ἥδη πολλὰ προφαίνοιτο τοῖς Ἑλλησι δεινὰ εἰς τὴν πορείαν, τούτου ἐνεκα βασιλέας ὑπώπτευεν ἐπὶ τὸ πεδίον τὸ ὕδωρ ἀφεικέναι.

§ 14-16 Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κώμας, ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. ἐνηγῆν δὲ σῆτος πολὺς καὶ οἰνος φοινίκων καὶ δξος ἐψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν. αὐταὶ δὲ αἱ

βάλανοι τῶν φοινίκων, οἵας μὲν ἐν τοῖς Ἐλλησιν ἔστιν ἵδεῖν, τοῖς οἰκέταις ἀπέκειντο, αἱ δὲ τοῖς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἦσαν ἀπόλεκτοι, θαυμάσιαι τοῦ κάλλους καὶ μεγέθους, ἢ δὲ ὅψις ἡλέκτρου οὐδὲν διέφερε· τὰς δέ τινας ἔνηραίνοντες, τραγήματα ἀπετίθεσαν. καὶ ἦν καὶ παρὰ πότον ἥδυ μέν, κεφαλαλγές δέ. ἐνταῦθα καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρῶτον ἔφαγον οἱ στρατιώται, καὶ οἱ πολλοὶ ἔθαύμασαν τό τε εἶδος καὶ τὴν ἴδιότητα τῆς ἥδονῆς. ἦν δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές. ὁ δὲ φοῖνιξ, δθεν ἐξαιρεθείη ὁ ἐγκέφαλος, ὅλος αὐαίνετο.

Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασι- § 17.20 λέως ἦνε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἶποντο. ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἐλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἑρμηνέως τοιάδε· «Ἐγώ, ὃ ἄνδρες Ἐλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἐλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἴδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὔρημα ἐποιησάμην, εἴ πως δυναίμην, παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῷσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἐλλάδα. οἷμαι γάρ ἀν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἐλλάδος. ταῦτα δὲ γνοὺς ἡτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ, δτι δικαιώς ἀν μοι χαρίζοιτο, δτι αὐτῷ Κῦρον τε^ῃπιστρατεύοντα πρῶτος ἥγγειλα, καὶ βοήθειαν ἔχων ἄμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμην, καὶ μόνος τῶν πατὰ τοὺς Ἐλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασσα καὶ συνέμιξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ, ἔνθα βασιλεὺς ἀφίκετο, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτεινε καὶ τοὺς σὺν Κύρῳ βαρβάρους ἐδίωξε σὺν τοῖσδε τοῖς παροῦσι νῦν μετ' ἐμοῦ, οἵπερ αὐτῷ εἰσι πιστότατοι. καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλεύεσθαι· ἐρέσθαι δέ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα, τίνος ἔνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. καὶ συμβουλεύω ὑμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι

εὐπρακτότερον γῇ, ἐάν τι δύνωμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ
διαπράξασθαι».

§ 21-23 Πρὸς ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἐλληνες ἔθουλεύοντο· καὶ
ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δὲ ἔλεγεν· «Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν
ώς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὔτε ἐπορεύσμεθα ἐπὶ βασιλέα,
ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος ηὔρισκεν, ώς καὶ σὺ εὗ οἰσθα,
ἴνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκεύουσι λάθοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι.
ἐπεὶ μέντοι ἥδη αὐτὸν ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ ὅντα, γῆγύνθημεν
καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν
χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ Κῦρος
τέθνηκεν, οὕτε βασιλεῖ ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς, οὕτ' ἔστιν,
ὅτου ἔνεκα βουλούμεθα ἀν τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν,
οὐδὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀν ἔθέλοιμεν, πορευούμεθα δὲ ἀν οἰκαδε,
εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίη· ἀδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν
τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐάν μέντοι τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν
ὑπάρχῃ, καὶ τούτου εἰς γε δύναμιν οὐχ ἡττησόμεθα εὖ
ποιοῦντες».

§ 24-27 Οἱ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης· «Ταῦτα»,
ἔφη, «ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου·
μέχρι δὲ ἂν ἐγὼ ἦκω, αἱ σπονδαὶ μενόντων ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς
παρέξομεν». καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν· ὥσθ' οἱ
Ἐλληνες ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἦκων ἔλεγεν, ὅτι διαπε-
πραγμένος ἦκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σύζειν τοὺς
Ἐλληνας, καίπερ πολλῶν ἀντιλεγόντων, ώς οὐκ ἀξιον εἴη
βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους. τέλος δὲ
εἶπε· «Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν, ἡ μὴν
φιλίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν
Ἐλλάδα, ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δὲ ἂν μὴ ἡ πρίασθαι,
λαμβάνειν ἡμᾶς ἐν τῆς χώρας ἕάσομεν τὰ ἐπιτήδεια. ὑμᾶς
δὲ αὖ ἡμῖν δεήσει διδόσαι, ἡ μὴν πορεύσεσθαι ώς διὰ φιλίας
ἀσινῶς, σίτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὅπόταν μὴ ἀγορὰν

παρέχωμεν· ἦν δὲ παρέχωμεν ἀγοράν, ὧνουμένους ἔξειν τὰ
ἐπιτήδεια.

Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὥμοσαν καὶ δεξιὰς ἔδοσαν Τισσαφέρ- § 28-29
νης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἐλ-
λήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαθον παρὰ τῶν
Ἐλλήνων. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε· «Νῦν μὲν
δὴ ἀπειμι ὡς βασιλέα ἐπειδὴν δὲ διαπράξωμαι, ἢ δέομαι,
ἥξω συσκευασάμενος, ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἐλλάδα καὶ
αὐτὸς ἀπιών ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἀρχήν».

**Δ'. Ὑποψίαι τῶν Ἐλλήνων πρὸς τὸν Ἀριαῖον
καὶ τὸν Τισσαφέρνην κατὰ τὴν πορείαν.**

(4, 1-28)

Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρνην οἵ τε Ἐλληνες καὶ § 1
ὁ Ἀριαῖος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδεύμενοι ἡμέρας πλείους
ἢ εἴκοσιν. ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται πρὸς Ἀριαῖον καὶ οἱ
ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ
Περσῶν τινες, οἵ παρεθάρρυνόν τε καὶ δεξιὰς ἐνίοις παρὰ
βασιλέως ἔφερον μὴ μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν
Κύρῳ ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν παροιχομένων.

Τούτων δὲ γιγνομένων, ἔνδηλοι ἦσαν οἱ περὶ Ἀριαῖον § 2-4
ἡττον προσέχοντες τοῖς Ἐλλησι τὸν νοῦν· ὥστε καὶ διὰ τοῦτο
τοῖς μὲν πολλοῖς τῶν Ἐλλήνων οὐκ ἥρεσκον, ἀλλὰ προσιόν-
τες τῷ Κλεάρχῳ ἔλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς· «Τί
μένομεν; ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι ἀν
περὶ παντὸς ποιήσαιτο, ἵνα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἐλλησι φόβος
εἴη ἐπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν; καὶ νῦν μὲν ἡμᾶς ὑπάγε-
ται μένειν διὰ τὸ διεσπάρθαι αὐτῷ τὸ στράτευμα ἐπὶ γην
πάλιν ὀλισθῇ αὐτῷ ἢ στρατιά, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἐπιθήσε-

ται ἡμῖν. οἵσως δέ που ἢ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτεχίζει, ὡς ἀπόρος ἢ ἡ ὁδός. οὐ γάρ ποτε ἐκών γε βουλήσεται ἡμᾶς ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπαγγεῖλαι, ὡς ἡμεῖς τοσούδε ὅντες ἐνικῶμεν βασιλέα ἐπὶ ταῖς θύραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν».

§ 5-7 Κλέαρχος δὲ ἀπεκρίνατο τοῖς ταῦτα λέγουσιν· «Ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι μὲν καὶ ταῦτα πάντα· ἐννοῶ δ' ὅτι, εἰ νῦν ἀπιμεν, δόξομεν ἐπὶ πολέμῳ ἀπιέναι καὶ παρὰ τὰς σπονδὰς ποιεῖν· ἔπειτα πρῶτον μὲν ἀγορὰν οὐδεὶς παρέξει ἡμῖν οὐδὲ δῆθεν ἐπισιτιούμεθα· αὕθις δὲ ὁ ἡγησόμενος οὐδεὶς ἔσται· καὶ ἄμα, ταῦτα ποιούντων ἡμῶν, εὐθὺς ἂν Ἀριαῖς ἀποστάλῃ· ὥστε φίλος ἡμῖν οὐδεὶς λελείφεται, ἀλλὰ καὶ οἱ πρόσθεν ὅντες πολέμιοι ἡμῖν ἔσονται. ποταμὸς δ' εἰ μέν τις καὶ ἀλλος ἄρα ἡμῖν ἔστι διαβατέος, οὐκ οἶδα· τὸν δ' οὖν Εὔφρατην ίσμεν ὅτι ἀδύνατον διαβῆναι, καλύπντων πολεμίων. οὐ μὲν δή, ἂν μάχεσθαι γε δέη, ἵππεῖς εἰσιν ἡμῖν σύμμαχοι, τῶν δὲ πολεμίων ἵππεῖς εἰσιν οἱ πλείστοι καὶ πλείστου ἀξιούς· ὥστε νικῶντες μέν, τίνα ἀν ἀποκτείναμεν; ἡττωμένων δέ, οὐδένα οἴον τε σωθῆναι. ἐγὼ μὲν οὖν βασιλέα, φ' οὖτοι πολλὰ ἔστι τὰ σύμμαχα, εἴπερ προθυμεῖται ἡμᾶς ἀπολέσαι, οὐκ οἶδα δ' τι δεῖ αὐτὸν ὅμοσαι καὶ δεξιὰν δουναι καὶ θεοὺς ἐπιορκῆσαι καὶ τὰ ἑαυτοῦ πιστὰ ἀπιστα ποιῆσαι· "Ελλησί τε καὶ βαρβάροις". τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγεν.

§ 8-12 Ἐν δὲ τούτῳ ἡκε Τισσαφέρνης ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ὡς εἰς οἶκον ἀπιών καὶ Ὁρόντας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν· ἦγε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως ἐπὶ γάμῳ. ἐντεῦθεν δέ, ἥδη Τισσαφέρνους ἡγουμένου καὶ ἀγορὰν παρέχοντος, ἐπορεύοντο· ἐπορεύετο δὲ καὶ Ἀριαῖς, τὸ Κύρου βαρβαρικὸν ἔχων στράτευμα, ἄμα Τισσαφέρνει καὶ Ὁρόντᾳ, καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἑκείνοις. οἱ δὲ "Ελληνες, ύφορῶντες τούτους, αὐτοὶ ἐψέχουτων, ἔχώρουν ἡγεμόνας ἔχοντες. ἐστρατοπεδεύοντο δὲ ἑκά-

στοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων παρασάγγην καὶ πλεῖον. ἐψυλάτ-
τοντο δὲ ἀμφότεροι ὥσπερ πολεμίους ἀλλήλους, καὶ εὐθὺς
τοῦτο ὑποψίαν παρεῖχεν. ἐνίστε δὲ καὶ ξυλιζόμενοι ἐκ τοῦ
αὐτοῦ καὶ χόρτου καὶ ἄλλα τοιαῦτα συλλέγοντες, πληγὰς
ἐνέτεινον ἀλλήλοις· ὥστε καὶ τοῦτο ἔχθραν παρεῖχε. διελθόν-
τες δὲ τρεῖς σταθμούς, ἀφίκοντο πρὸς τὸ Μηδίας καλούμενον
τεῖχος, καὶ παρῆλθον εἰσω αὐτοῦ. ἦν δὲ φυοδομημένον πλίν-
θοις διπτάῖς ἐν ἀσφάλτῳ κειμέναις, εὔρος εἴκοσι ποδῶν, ὕψος
δὲ ἑκατόν· μῆκος δὲ ἐλέγετο εἶναι εἴκοσι παρασάγγῶν· ἀπέ-
χει δὲ Βασυλῶνος οὐ πολύ.

^{§ 13-14} Ἐγεῦθεν δὲ ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασάγγας δικτώ· καὶ διέδησαν διώρυχας δύο, τὴν μὲν ἐπὶ γεφύρας, τὴν δὲ ἐξευ-
γμένην πλοίοις ἐπτά· αὗται δὲ ἦσαν ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ποτα-
μοῦ· κατετέτιμητο δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ τάφροι ἐπὶ τὴν χώραν,
αἱ μὲν πρώται μεγάλαι, ἐπειτα δὲ ἐλάττους· τέλος δὲ καὶ
μικροὶ δύχετοι, ὥσπερ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐπὶ τὰς μελίνας· καὶ ἀφι-
κνοῦνται ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν· πρὸς φόροις δὲ μεγάλη
καὶ πολυάνθρωπος, ἢ ὄνομα Σιττάκη, ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ
σταδίους πεντεκαίδεκα. οἱ μὲν οὖν Ἑλληνες παρ' αὐτὴν ἐσκή-
νησαν ἐγγὺς παραδείσου μεγάλου καὶ καλοῦ καὶ δασέος παν-
τοίων δένδρων, οἱ δὲ βάρβαροι διαβεβηκότες τὸν Τίγρητα· οὐ
μέντοι καταφανεῖς ἦσαν.

^{§ 15-17} Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον ἔτυχον ἐν περιπάτῳ ὅντες πρὸ τῶν
ὅπλων Πρόξενος καὶ Ξενοφῶν· καὶ προσελθών ἀνθρωπός τις
γράπτησε τοὺς προφύλακας, ποῦ ἂν ἴδοι Πρόξενον ἢ Κλέαρ-
χον· Μένωνα δὲ οὐκ ἐζήτει· καὶ ταῦτα παρ' Ἀριαίοις ὡν τοῦ
Μένωνος ξένου. ἐπεὶ δὲ Πρόξενος εἶπεν, δτι «αὐτός εἰμι, ὃν
ζητεῖς», εἶπεν δὲ ἀνθρωπός τάδε· «Ἐπειμφέ με Ἀριαῖος καὶ
Ἀρτάοζος, πιστοὶ ὅντες Κύρῳ καὶ ὑμῖν εὔνοι, καὶ κελεύουσι
ψυλάττεσθαι, μὴ ὑμῖν ἐπιθῶνται τῆς νυκτὸς οἱ βάρβαροι· ἔστι
δὲ στράτευμα πολὺ ἐν τῷ πλησίον παραδείσῳ· καὶ παρὰ τὴν

γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι φυλακήν, ώς διανοεῖται αὐτὴν λῦσαι Τισσαφέρνης τῆς νυκτός, ἐὰν δύνηται, ώς μὴ διαβῆτε, ἀλλ' ἐν μέσῳ ἀποληφθῆτε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυχος».

§ 18-20 Ἀκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸν Κλέαρχον καὶ φράζουσιν, ἀλλέγει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα καὶ ἐφοβεῖτο. νεανίσκος δέ τις τῶν παρόντων, ἐννοήσας, εἶπεν, ώς οὐκ ἀκόλουθα εἴη τό τε ἐπιθήσεσθαι καὶ λύσειν τὴν γέφυραν. «δῆλον γάρ ὅτι, ἐπιτιθεμένους, ἢ νικᾶν δεήσει ἢ ήττασθαι. ἐὰν μὲν οὖν νικῶσι, τί δεῖ λύειν αὐτοὺς τὴν γέφυραν; οὐδὲ γάρ ἀν πολλαὶ γέφυραι ὕσιν, ἔχοιμεν ἀν, ὅποι φυγόντες ἡμεῖς σωθῶμεν. ἐὰν δὲ ἡμεῖς νικῶμεν, λελυμένης τῆς γεφύρας, οὐχ ἔξουσιν ἐκεῖνοι, ὅποι φύγωσιν· οὐδὲ μὴν βοηθήσαι, πολλῶν ὅντων πέραν, οὐδεὶς αὐτοῖς δυνήσεται, λελυμένης τῆς γεφύρας».

§ 21-22 Ἀκούσας δὲ Κλέαρχος ταῦτα, ἥρετο τὸν ἀγγελὸν, πόση τις εἴη χώρα ἐν μέσῳ τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι πολλὴ καὶ κῶμαι ἔνεισι καὶ πόλεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι. τότε δὴ καὶ ἐγνώσθη, ὅτι οἱ βάρβαροι τὸν ἄνθρωπον ὑποπέμψειαν, δικοῦντες μὴ οἱ "Ελληνες διελόντες τὴν γέφυραν μείνειαν ἐν τῇ νήσῳ ἐρύματα ἔχοντες ἐνθεν μὲν τὸν Τίγρητα, ἐνθεν δὲ τὴν διώρυχα· τὰ δὲ ἐπιτήδεια ἔχοιεν ἐκ τῆς ἐν μέσῳ χώρας πολλῆς καὶ ἀγαθῆς οὔσης καὶ τῶν ἐργασομένων ἐνόντων· εἴτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο, εἴ τις βούλοιτο βασιλέα κακῶς ποιεῖν.

§ 23-24 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεπαύοντο· ἐπὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὅμως φυλακὴν ἐπειμψαν· καὶ οὕτε ἐπέθετο οὐδεὶς οὐδαμόθεν οὕτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδεὶς ἦλθε τῶν πολεμίων, ώς οἱ φυλάττοντες ἀπήγγελον. ἐπειδὴ δὲ ἔως ἐγένετο, διέβαινον τὴν γέφυραν, ἐζευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ ἑπτά, ώς οἱόν τε μάλιστα πεφυλαγμένως· ἐξήγγελον γάρ τινες τῶν παρὰ Τισσαφέρνους Ἐλλήνων, ώς διαβαινόντων μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι.

ἀλλὰ ταῦτα μὲν φευδὴ ἦν διαβαίνοντων μέντοι, ὁ Γλοῦς ἐπεφάνη μετ' ἄλλων, σκοπῶν, εἰ διαβαίνοιεν τὸν ποταμόν· ἐπειδὴ δὲ εἶδεν, φχετο ἀπελαύνων.

Ἄπὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας § 25-26 παρασάγγας εἴκοσιν ἐπὶ τὸν Φύσκον ποταμόν, τὸ εὔρος πλέθρου· ἐπῆν δὲ γέφυρα. καὶ ἐνταῦθα φκεῖτο πόλις μεγάλη, ὄνομα Ὡπις· πρὸς ἣν ἀπήντησε τοῖς Ἐλλησιν ὁ Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου νόθος ἀδελφός, ἀπὸ Σούσων καὶ Ἐκβατάνων στρατιὰν πολλὴν ἄγων, ὃς βοηθήσων βασιλεῖ· καὶ ἐπιστήσας τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα, παρερχομένους τοὺς Ἐλληνας ἐθεώρει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἤγειτο μὲν εἰς δύο, ἐπορεύετο δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐφιστάμενος· δοσον δὲ χρόνον τὸ ἥγούμενον τοῦ στρατεύματος ἐπιστήσεις, τοσοῦτον ἢν ἀνάγκη χρόνον δι' ὅλου τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι τὴν ἐπίστασιν· ὥστε τὸ στράτευμα καὶ αὐτοῖς τοῖς Ἐλλησι δόξαι πάμπολυ εἶναι, καὶ τὸν Πέρσην ἐκπεπλῆγθαι θεωροῦντα.

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Μηδίας σταθμοὺς ἐρήν- § 27-28 μους ἔξ παρασάγγας τριάκοντα εἰς τὰς Παρυσάτιδος κώμας τῆς Κύρου καὶ βασιλέως μητρός. ταύτας Τισσαφέρνης, Κύρῳ ἐπεγγελῶν, διαρπάσαι τοῖς Ἐλλησιν ἐπέτρεψε πλὴν ἀνδραπόδων. ἐνηγ̄ δὲ σίτος πολὺς καὶ πρόβατα καὶ ἄλλα χρήματα. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς ἐρήμους τέτταρας παρασάγγας εἴκοσι, τὸν Τίγρητα ποταμὸν ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ σταθμῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ πόλις φκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαιμων, ὄνομα Καιναί, ἔξ οἱ βάρδαροι διηγον ἐπὶ σχεδίαις διφθερίναις ἀρτους, τυρούς, οίνον.

Ε'. Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνους πρὸς διάλυσιν τῆς ἀμοιβαίας ὑποψίας.—Σύλληψις τῶν στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνους.

(5, 1—42)

§ 1-2 Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, τὸ εὔρος τεττάρων πλέθρων. καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς. ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαι μὲν ἡσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμίᾳ ἐφαίνετο ἐπιθουλή. ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει, εἴ πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι καὶ ἐπεμψέ τιγα ἐροῦντα, δτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει. ὃ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ἦκειν.

§ 3-6 Ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε· «Ἐγώ, δι Τισσαφέρνη, οἶδα μὲν ἡμῖν ὅρκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσειν ἀλλήλους φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὅρῳ ὡς πολεμίους ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς, ὅρωντες ταῦτα, ἀντιψυλαττόμεθα. ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐδύναμαι οὔτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν, ἐγώ τε σαφῶς οἶδα, δτι ἡμεῖς γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν, ὅπως, εἰ δυναίμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώπους ἥδη τοὺς μὲν ἐν διαβολῇς, τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, οἵ φοβηθέντες ἀλλήλους, φθάσαι βουλόμενοι, πρὶν παθεῖν, ἐποίγσαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὕτ' ἀν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἀν παύεσθαι, ἥκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς οὐ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς.

§ 7 »Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὅρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις· δστις δὲ τούτων σύνοιδεν

αὐτῷ παρημεληκώς, τοῦτον ἐγὼ οὕποτ' ἀν εὑδαιμονίσαιμι. τὸν γάρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα, οὕτ' ἀπὸ ποίου ἀν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι, οὕτ' εἰς ποῖον ἀν σκότος ἀποδραίη, οὕθ' δπως ἀν εἰς ἔχυρὸν χωρίον ἀποσταίη. πάντη γάρ πάντα τοῖς θεοῖς ὑποχείρια καὶ πανταχῇ πάντων ἵσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι.

»Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὅρκων οὕτω γιγνώ- § 8-11 σκω, παρ' οὓς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἀνθρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. σὺν μὲν γάρ σοὶ πᾶσα μὲν ὁδὸς εὔπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἀνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἢ ὁδός· οὐδὲν γάρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φοβερός, φοβερώτατον δ' ἐργμίᾳ· μεστὴ γάρ πολλῆς ἀπορίας ἐστίν. εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναμεν, ἀλλο τι ἀν ἦ, τὸν εὐεργέτην κατακτείναντες, πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἔφεδρον ἀγωνίζομεθα; δσων δὲ δὴ καὶ οἴων ἀν ἐλπίδων ἐμαυτὸν στερήσαιμι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. ἐγὼ γάρ Κύρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἱκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν, ὃν βούλοιτο· σὲ δὲ νῦν ὅρῳ τὴν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ σφίζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ἢ Κύρος πολεμίᾳ ἐχρήτο, σοὶ ταῦτην σύμμαχον οὕσαν. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων, τίς οὕτω μαίνεται, δστις οὐ βούλεται σοὶ φίλος εἶναι;

»Αλλὰ μὴν ἐρῷ γάρ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ § 12-15 σὲ βούλησεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. οἶδα μὲν γάρ ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἀν σὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἢ οἵμαι ἀν παῦσαι ἐνοχλοῦντα δεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὑδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οὓς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυμωμένους, οὐχ ὅρῳ, ποίᾳ δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἀν κολάσαισθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ

οὕσης. ἀλλὰ μὴν ἐν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιό τι φίλος εἰναι, ὡς μέγιστος ἀν εἶης, εἰ δὲ τίς σε λυποίη, ὡς δεσπότης ἀν ἀναστρέφοιο, ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἵσοι οὐκ ἀν τοῦ μισθοῦ ἔνεκα μόνον ὑπηρετοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, ἢν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἀν ἔχοιμεν δικαίως. ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὥστε καὶ ἥδιστ' ἀν ἀκούσαιμι τὸ ὄνομα, τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν, ὥστε σε πεῖσαι λέγων, ὡς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν». Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισαφέρνης δὲ ὅδε ἀπημείφη.

§ 16-17 «Ἄλλ' ἥδομαι μὲν, ὃ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γιγνώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλεύοις, ἀμα ἀν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. ὡς δ' ἀν μάθης, δτι οὐδὲ ἀν ὑμεῖς δικαίως οὕτε βασιλεὶ οὔτ' ἐμοὶ ἀπιστοῖτε, ἀντάκουσον. εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβούλόμεθα ἀπολέσαι, πότερά σοι δοκοῦμεν ἵππεων πλήθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὁπλίσεως, ἐν ἣ ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἴκανοι εἴμεν ἀν, ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος;

§ 18 »Ἄλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἀν σοι δοκοῦμεν; οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἢ ὑμεῖς φίλια ὅντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὅρη δρᾶτε ὑμῖν ὅντα πορευτέα, ἢ ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν ἀπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὁπόσοις ἀν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι; εἰσὶ δ' αὐτῶν, οὓς οὐδὲ ἀν παντάπασι διαβαῖτε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύομεν.

§ 19 »Εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἡττώμεθα, ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ κρείττον τοῦ καρποῦ ἐστιν· ὃν ἡμεῖς δυναίμεθ' ἀν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ὃ ὑμεῖς οὐδέ, εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴτε, μάχεσθαι ἀν δύναισθε.

§ 20-21 »Πῶς ἀν οὖν ἔχοντες τοσούτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικένδυνον, ἔπειτα ἐκ τού-

των πάντων τοῦτον ἀν τὸν τρόπον ἔξελούμεθα, δις μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβῆς, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχρός; παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἔχομέννων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. οὐχ οὕτως γῆμεῖς, δὲ Κλέαρχε, οὕτε ἀλόγιστοι οὕτε ἡλίθιοι ἔσμεν.

»Αλλὰ τί δῆ, γῆμας ἔξδον ἀπολέσαι, οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἥλθομεν; § 22-23 εὗ ἵσθι, διτὶ δὲ ἐμὸς ἔρως τούτου αἴτιος τὸ τοῖς Ἐλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ φέρε Κῦρος ἀνέθη ξενικῷ διὰ μισθοδοσίας πιστεύων, τούτῳ ἐμὲ καταδῆγναι δι' εὐεργεσίας ἴσχυρόν. Ωσα δὲ ἐμοὶ χρήσιμοι γῆμεῖς ἔστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν δρθῆν ἔχειν, τὴν δὲ ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἴσως ἄν, γῆμῶν παρόντων, καὶ ἔτερος εὐπετῶς ἔχοι.»

Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλέαρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν· § 24-26 «Οὐκοῦν», ἔφη, «οἵτινες, τοιούτων γῆμῶν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων, πιειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους γῆμας, ἀξιοί εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν;». «Καὶ ἐγὼ μέν γε», ἔφη δὲ Τισσαφέρνης, «εἰ βούλεσθέ μοι οἱ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξῳ τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ώς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ». «Ἐγὼ δέ», ἔφη δὲ Κλέαρχος, «ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σου ἀκούω». ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων δὲ Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο.

Τῇ δὲ οὐτεραίᾳ δὲ Κλέαρχος ἐλθών ἐπὶ τὸ στρατόπεδον § 27-30 δηλός τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι τῷ Τισσαφέρνει, καί, ἀλλαγέντες ἐκεῖνος, ἀπήγγειλλεν, ἔφη τε χρῆναι ιέναι παρὰ Τισσαφέρνην, οὓς ἐκέλευσε, καί, οἱ ἀν ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἐλλήνων, ώς προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ἐλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι. ὑπώπτευε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ λάθρᾳ συγγεγενημέ-

νον Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιθουλεύοντα, ὅπως, τὸ στράτευμα ἀπαν πρὸς αὐτὸν λαθών, φίλος ἦ Τισσαφέρνει. ἔδουλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἀπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ λέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. δὲ Κλέαρχος ἴσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς λέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς· συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

§ 31-32 Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ μὲν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἰσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, Ἄγιας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἄχαιός· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ θύραις ἔμενον. οὐ πολλῷ δὲ ὑστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἱ τ' ἔνδον συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἵππεων, διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, φτινι ἐντυγχάνοιεν Ἐλληνι τῇ δούλῳ τῇ ἐλευθέρῳ, πάντας ἔκτεινον.

§ 33-37 Οἱ δὲ Ἐλληνες τὴν τε ἵππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὁρῶντες καὶ, ὅ τι ἐποίουν, ἥμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος Ἀρκάς ἤκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ εἰπε πάντα τὰ γεγενημένα. ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἐλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ δπλα πάντες, ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἦσειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἥλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάοζος καὶ Μιθραδάτης, οἱ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι· δὲ τῶν Ἐλλήνων ἕρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὄραν καὶ γιγνώσκειν· συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι, Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακοσίους. οὗτοι, ἐπεὶ ἔγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευσον, εἴ τις εἴη τῶν Ἐλλήνων στρατηγὸς τῇ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγεῖλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. μετὰ ταῦτα ἔξῆλθον

φυλαττόμενοι τῶν Ἐλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηγαῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου Χειρίσσοφος δὲ ἔτύγχανεν ἀπὸν ἐν κώμῃ τινὶ, σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος.

Ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἰπεν Ἀριαῖος τάδε· § 38
 «Κλέαρχος μέν, ὃ ἀνδρες Ἐλληνες, ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιθουλήν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ· ἔαυτοῦ γάρ εἶναι φησιν, ἐπείπερ Κύρου ἡσαν τοῦ ἐκείνου δούλου».

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἐλληνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ § 39-40, δ Ὀρχομένιος· «Ω κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὕτε θεοὺς οὕτ' ἀνθρώπους, οἵτινες, ὅμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἔχθροὺς νομιεῖν, προδόντες ἡμᾶς, σὺν Τισσαφέρνῃ τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ πανουργοτάτῳ τούς τε ἄνδρας αὐτούς, οἰς ὅμνυτε, ἀπολωλέκατε, καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες, σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε;». ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε· «Κλέαρχος γάρ πρόσθεν ἐπιθουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ Ὁρόντᾳ καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις».

Ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν τάδε εἶπε· «Κλέαρχος μὲν τοίνυν, εἰ § 41-42 παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γάρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ἐπειπέρ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ὑμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γάρ, ὅτι, φίλοι γε ὅντες ἀμφοτέροις, πειράσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα· συμβουλεῦσαι». πρὸς ταῦτα οἱ βάρδαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις, ἀπῆλθον, οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

**Α'. Ἀθυμία τῶν Ἑλλήνων
καὶ παραθάρρουσις τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου
ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.**

(1, 2-25)

§ 2 Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπωλώλεσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἑλληνες, ἐννοούμενοι μέν, ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντῃ πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξειν ἔμελλεν, ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μεῖον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμὸν δὲ οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἰκαδε δόδοῦ, προυδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλειποῦμένοι ἦσαν, οὐδὲ ἵππεα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὔδηλον ἦν, ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἀν κατακάνοιεν, ἡττηθέντων δὲ αὐτῶν, οὐδεὶς ἀν λειψθείη.

§ 3 Ταῦτα ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες, δλίγοι μὲν αὐτῶν εἰς τὴν ἑσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, δλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ οὐκ ἥλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνεπαύοντο δέ, ὅπου ἐτύγχανεν ἔκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν, οὓς οὐποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. οὕτω μὲν δὴ διακείμενοι πάντες ἀνεπάύοντο.

§ 4-5 Ἡ δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο οἰκοθεν, ξένος ὢν ἀρχαῖος· ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φιλον αὐτὸν Κύρῳ ποιήσειν,

δν αὐτὸς ἔφη κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τὴς πατρίδος. δι μέντοι Ξενοφῶν, ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολήν, ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας. καὶ δι Σωκράτης ὑποπτεύσας, μή τι πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἴη Κύρῳ φίλον γενέσθαι, ὅτι ἐδόκει δι Κύρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὰς Ἀθήνας συμπολεμῆσαι, συμβουλεύει τῷ Ξενοφῶντι, ἐλθόντα εἰς Δελφούς, ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας.

Ἐλθὼν δὲ δι Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν Ἀπόλλω, τίνι ἀν θεῶν § 6-7 θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἐλθοι τὴν ὁδόν, ἦν ἐπινοεῖ, καὶ καλῶς πράξας σωθείη. καὶ ἀνεῖλεν αὐτῷ δι Ἀπόλλων θεοῖς, οἷς ἔδει θύειν. ἐπει δὲ πάλιν ἤλθε, λέγει τὴν μαντείαν τῷ Σωκράτει. δι δὲ ἀκούσας ἥτιάτο αὐτόν, ὅτι οὐ τοῦτο πρῶτον ἤρωτα, πότερον λῷον εἴη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν, ἀλλ’ αὐτὸς κρίνας ἵτεον εἰναι τοῦτ’ ἐπυνθάνετο, δπως ἀν κάλλιστα πορευθείη. «ἐπει μέντοι οὔτως ἥρου, ταῦτ’,», ἔφη, «χρὴ ποιεῖν, ὅσα δι θεὸς ἐκέλευσεν».

Ο μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος, οἷς ἀνεῖλεν δι θεός, § 8-10 ἐξέπλει, καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κύρον μέλλοντας ἥδη ὅρμαν τὴν ἄνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη Κύρῳ. προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου καὶ δι Κύρος συμπρουθυμεῖτο μεῖναι αὐτόν, εἰπε δέ, ὅτι, ἐπειδὸν τάχιστα ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. ἐλέγετο δὲ δι στόλος εἰναι εἰς Πισίδας. ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὔτως ἐξαπατηθεὶς—οὐχ ὑπὸ Προξένου οὐ γάρ ἥδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὅρμὴν οὐδὲ ἀλλος οὐδεὶς τῶν Ἐλλήνων πλὴν Κλεάρχου ἐπει μέντοι εἰς Κιλικίαν ἥλθον, σαφὲς πᾶσιν ἥδη ἐδόκει εἰναι, ὅτι δι στόλος εἴη ἐπὶ βασιλέα. φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδόν, καὶ ἀκοντες δμως οἱ πολλοὶ δι’ αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· ὡν εἰς καὶ Ξενοφῶν ἦν.

Ἐπει δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ οὐκ § 11-12 ἐδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δὲ ὑπνου λαχών εἶδεν ὄναρ. ἔδοξεν

αὐτῷ, βροντῆς γενομένης, σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρώαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσα. περίφοδος δὲ εὐθὺς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὄναρ τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, στι: ἐν πόνοις ὣν καὶ κινδύνοις φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἵδειν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, στι: ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλῳ δὲ ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναιτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἴργοιτο πάντοθεν ὑπό τινων ἀποριῶν.

§ 13-14 Ὁποῖόν τι μὲν δή ἐστι τὸ τοιοῦτον ὄναρ ἵδειν, ἔξεστι σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ. γίγνεται γάρ τάδε. εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει· «τί κατάκειμαι;» ή δὲ νῦν προσδαίνει ἀμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ἥξειν. εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν μὴ οὐχὶ πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας ὑδριζομένους ἀποθανεῖν; δπως δὲ ἀμυνούμεθα, οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα, ὥσπερ ἔξὸν ἡσυχίαν ἀγειν. ἐγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν; ποίαν δὲ ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἔναντι μένων; οὐ γάρ ἔγωγκ ἔτι πρετέρως ἔσομαι, ἐὰν τήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις».

§ 15-18 Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένους πρῶτον λοχαγούς. ἐπειδὲ οὐ τὸ συνῆλθον, ἔλεξεν· «Ἐγώ, ὃ ἀνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ οἷμαι οὐδὲ ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι, δρῶν, ἐν οἷοις ἔσμεν. οἱ μὲν γάρ πολέμιοι δῆλον δτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν, πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἔαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δὲ οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται, δπως ὡς καλλιστα ἀγωνιούμεθα. καὶ μὴν εἰ ὑφησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γενησόμεθα, τί οιόμεθα πείσεσθαι; δὲ καὶ τοῦ ὅμομητρόιου ἀδελφοῦ, καὶ τεθνηκότος ἥδη, ἀποτεμῶν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χειρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμᾶς δέ, οἵς κηδεμῶν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν, ἐστρατεύ-

ταμεν δὲ ἐπ' αὐτόν, ώς δοῦλον ἀντὶ βασιλέως ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἱόμεθα παθεῖν; ἀρ' οὐκ ἀν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ώς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόδον παράσχοι τοῦ στρατεῦσαί ποτε ἐπ' αὐτόν; ἀλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἑκείνῳ γενησόμεθα, πάντα ποιητέον.

»Ἐγὼ μὲν οὖν, ἔστε μὲν αἱ σπονδαὶ ἡσαν, οὕποτε ἐπαυό- § 19-20
μην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μακα-
ρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν, δῆσην μὲν χώραν καὶ οἶαν ἔχοιεν,
ώς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, δῆσους δὲ θεράποντας, δῆσα δὲ κτήνη,
χρυσὸν δέ, ἐσθῆτα δέ τα δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν δόπτε ἐνθυ-
μοίμην, δτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς ἡμῖν μετείη, εἰ
μὴ πριαίμεθα, δτου δ' ὧνησόμεθα ἥδειν ἔτι δλίγους ἔχοντας,
ἄλλως δέ πως πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἢ ὧνουμένους δρκους
ἥδη κατέχοντας ἡμᾶς· ταῦτ' οὖν λογιζόμενος ἐνίστε τὰς σπον-
δὰς μᾶλλον ἐφοδιούμην ἢ νῦν τὸν πόλεμον.

»Ἐπεὶ μέντοι ἑκείνοι ἔλυσαν τὰς σπονδάς, λελύσθαι μοι § 21-23
δοκεῖ καὶ ἡ ἑκείνων ὕβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ἀσάφεια. ἐν μέσῳ
γάρ ἥδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἀθλα, δόπτεροι ἀν ἡμῶν
ἄνδρες ἀμείνονες ὠσιν, ἀγωνιθέται δ' οἱ θεοί εἰσιν, οἱ σὺν
ἡμῖν, ώς τὸ εἰκός, ἔσονται. οὗτοι μὲν γάρ αὐτοὺς ἐπιωρκήκα-
σιν· ἡμεῖς δὲ πολλὰ δρῶντες ἀγαθὰ στερρῶς αὐτῶν ἀπειχό-
μεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν δρκους· ὅστε ἔξειναί μοι δοκεῖ ἵέναι
ἐπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι ἢ τούτοις. ἔτι
δ' ἔχομεν σώματα ἴκανώτερα τούτων καὶ φύχη καὶ θάλπη καὶ
πόνους φέρειν· ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας·
οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θηντοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἦν οἱ θεοὶ
ῶσπερ τὸ πρόσθεν νίκην ἡμῖν διδῶσιν.

»Αλλ' ἵσως γάρ καὶ ἄλλοι ταῦτα ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν § 24-25
θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἔλθειν παρακαλοῦντας
ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἀρξωμεν τοῦ ἔξορμῆσαι καὶ
τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετὴν· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἀριστοι

καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. καὶ γὰρ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἔξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα, ἔπεισθαι ὑμὶν βούλομαι, εἰ δὲ ὑμεῖς τάπτετ’ αὐτὸν μετὰ γῆγεισθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν γῆικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν γῆγοῦμαι ἐρύκειν ἀπὸ ἐμαυτοῦ τὰ κακά».

[Περὶ ληψίς τῶν λοιπῶν παραγάφων (26-47) τοῦ ι κεφαλαίου:
Εἰς τὸν λόγον τοῦ Σενοφῶντος εἰς μόνος ἐκ τῶν λογαγῶν τοῦ Προξένου ἀντιληγεῖς ἀλλ’ οὗτος ἀποδοκιμάζεται· οἱ δὲ ἄλλοι λοχαγοὶ διὰ νυκτὸς συγκαλοῦσι τοὺς ἄλλους ἀξιωματικούς· ἐνώπιον δὲ πάντων ὁ Σενοφῶν ἀναπτύσσει τὸν λόγον, δι’ οὓς ἀφευκτος εἶναι ὁ πόλεμος, καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ ἐκλέξωσιν ὡς τάχιστα νέους ἀρχοντας ἀντὶ τῶν δόλῳ φονευθέντων ὑπὸ τῶν Περσῶν. Τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ Σενοφῶντος, ἐπιδοκιμασθεῖσαν καὶ ὑπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου Χειρίσθου, δέχονται πάντες ἐκλέγονται δὲ διῆθυς πέντε νέοι ἀρχοντες, ἐν οἷς καὶ ὁ Σενοφῶν].

B'. Λόγοι Χειρίσθου, Κλεάνορος καὶ Σενοφῶντος ἐν γενικῇ συνελεύσει τοῦ στρατοῦ.

(2, 1-39)

§ 1-3 Ἐπεὶ δὲ γῆρηντο, γῆμέρα τε σχεδὸν ὑπέφαινε, καὶ εἰς τὸ μέσον γῆκον οἱ ἀρχοντες, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς, προφύλακας καταστήσαντας, συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιώταις συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτος μὲν Χειρίσθος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεξεν ὡδε· «Ἄνδρες στρατιώται, χαλεπὸ μὲν τὰ παρόντα, διότε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς δὲ ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Αριαίον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὅντες προδεδώκασιν γῆμᾶς· δῆμως δὲ δεῖ ἐκ τῶν παρόντων ἀνδρας ἀγαθοὺς τελέθειν καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ἀλλὰ πειρᾶσθαι, δπως, γῆν μὲν δυνώμεθα, καλῶς νικῶντες σφέωμεθα· εἰ δὲ μή, ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέποτε γενώμεθα ζῶντες τοῖς πολεμίοις. οἵμαι γάρ ἐν γῆμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἴα τοὺς ἔχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν».

Ἐπὶ τούτῳ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος ἀνέστη καὶ ἔλεξεν § 4-6
 ώδε· «Ἄλλ’ ὅρᾶτε μέν, ω̄ ἄνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιορκίαν
 καὶ ἀσέβειαν, ὅρᾶτε δὲ τὴν Τισσαφέροντος ἀπιστίαν, δοτις
 λέγων, ὡς γείτων τε εἴη τῆς Ἐλλάδος καὶ περὶ πλείστου ἀν
 ποιήσαιτο σῷσαι ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὅμόσας ἡμῖν,
 αὐτὸς δεξιάς δούς, αὐτὸς ἐξαπατήσας συνέλαθε τοὺς στρατη-
 γούς, καὶ οὐδὲ Δία ξένιον ἥδεσθη, ἀλλὰ Κλεάρχῳ καὶ ὁμο-
 τάπεζος γενόμενος, αὐτοῖς τούτοις ἐξαπατήσας τοὺς ἄνδρας
 ἀπολώλεκεν. Ἀριαῖος δέ, δὴν ἡμεῖς ἥθελομεν βασιλέα καθι-
 σάναι, καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάδομεν πιστὰ μὴ προδώσειν
 ἀλλήλους, καὶ οὗτος οὕτε τοὺς θεοὺς δείσας οὕτε Κύρου
 τεθνηκότα αἰδεσθείς, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζῶντος
 νῦν πρὸς τοὺς ἐκείνου ἐχθίστους ἀποστάς, ἡμᾶς τοὺς Κύρου
 φίλους κακῶς ποιεῖν πειράται. ἀλλὰ τούτους μὲν οἱ θεοὶ ἀπο-
 τίσαιντο· ἡμᾶς δὲ δεῖ, ταῦτα δρῶντας, μήποτε ἐξαπατηθῆναι
 ἔτι ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ μαχομένους, ὡς ἀν δυνώμεθα κράτι-
 στα, τοῦτο, δοκῇ τοῖς θεοῖς, πάσχειν».

Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον, § 7-8
 ώς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῦν οἱ θεοί,
 τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν, εἴτε τελευτᾶν δέοι,
 δρθῶς ἔχειν, τῶν καλλίστων ἑαυτὸν ἀξιώσαντα, ἐν τούτοις
 τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ ἥρχετο ὡδε· «Τὴν
 μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέγει μὲν Κλεά-
 νωρ, ἐπίστασθε δὲ καὶ ὑμεῖς, οἵμαι. εἰ μὲν οὖν βουλόμεθα
 πάλιν αὐτοῖς διὰ φιλίας ἵέναι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν
 ἔχειν, δρῶντας καὶ τὸν στρατηγούς, οἱ διὰ πίστεως αὐτοῖς
 ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μέντοι διανοούμεθα
 σὺν τοῖς ὅπλοις ὧν τε πεποιήκασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς
 καὶ τὸ λοιπὸν διὰ παντὸς πολέμου αὐτοῖς ἵέναι, σὺν τοῖς
 θεοῖς πολλαὶ ἡμῖν καὶ καλαὶ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας».

Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ, πτάρνυται τις· ἀκούσαντες δ’ οἱ § 9

στρατιῶται, πάντες μιὰ ὄρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Θεοφῶν εἶπε· «Δοκεῖ μοι, ὃ ἀνδρες, ἐπει, περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων, οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἐφάνη, εὗξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια, ὅπου ἂν πρώτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ δύναμιν. καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτ», ἔφη, «ἀνατεινάτῳ τὴν χεῖρα». καὶ ἀνέτειναν ἀπαντες. ἐκ τούτου ηὔξαντο καὶ ἐπαιάνισαν.

§ 10 Ἔπει δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ἥρχετο πάλιν ὥδε· «Ἐτύγχανον λέγων, ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες γῆμιν εἴεν σωτηρίας. πρώτον μὲν γάρ γῆμεις μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκύκασί τε καὶ τὰς σπουδὰς παρὰ τοὺς ὅρκους λελύκασιν. οὕτω δὲ ἔχόντων, εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους είναι τοὺς θεούς, γῆμιν δὲ συμμάχους, οἵπερ ἵκανοι εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικρούς, κἄν ἐν δεινοῖς ὥσι, σφίζειν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται.

§ 11,13 »Ἐπειτα δὲ ἀναμνήσω γάρ ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν γῆμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε, ὡς ἀγαθοῖς τε γῆμιν προσήκει είναι, σφίζονται τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. ἐλθόντων μὲν γάρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεὶ στόλῳ, ὡς ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας, ὑποστῆναι αὐτοὶ Ἀθηναῖοι τολμήσαντες, ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ εὐξάμενοι τῇ Ἀρτέμιδι, δόπσους κατακάνοιεν τῶν πολεμίων, τοσαύτας χιμαίρας καταβύσσειν τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἵκανὰς εὑρεῖν, ἔδοξεν αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν, καὶ ἔτι νῦν ἀποθύουσιν. ἐπειτα, ὅτε Θέρξης ὕστερον, ἀγείρας τὴν ἀναρίθμητον στρατιάν, ἥλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ γῆμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. ὃν ἔστι μὲν τεκμήρια δρᾶν τὰ τρόπαια, μέγιστον δὲ μνημεῖον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ὑμεῖς

έγένεσθε καὶ ἐτράφητε· οὐδένα γὰρ ἄνθρωπον δεσπότην, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. τοιούτων μὲν ἔστε προγόνων.

»Οὐ μὲν δὴ τοῦτο γε ἐρῶ, ὡς ὑμεῖς καταισχύνετε αὐτούς· § 14-16
ἀλλ’ οὕπω πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ’ οὗ, ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς
ἐκείνων ἐκγόνοις, πολλαπλασίους ὑμῶν ἐνικᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς.
καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασι-
λείας ἄνδρες ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ’, ὅπότε
περὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγών ἐστι,
πολὺ δήπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνο-
νας καὶ προθυμοτέρους εἶναι. ἀλλὰ μὴν
καὶ θαρραλεωτέρους νῦν πρέπει εἶναι πρὸς
τοὺς πολεμίους. τότε μὲν γὰρ ἀπειροι
ὄντες αὐτῶν, τό τε πλῆθος ἀμετρονόρων-
τες, ὅμως ἐτολμήσατε σὺν τῷ πατρίψ
φρονήματι ἵεναι εἰς αὐτούς· νῦν δέ, ὅπότε
καὶ πείραν ἥδη ἔχετε αὐτῶν, ὅτι οὐ θέλουσι καὶ πολλα-
πλάσιοι ὄντες δέχεσθαι ὑμᾶς, τί ἔτι ὑμῖν προσήκει τούτους
φοβεῖσθαι;

»Μηδὲ μέντοι τοῦτο μεῖον δόξητε ἔχειν, ὅτι οἱ Ἀριαίους § 17
πρόσθεν σὺν ἡμῖν ταττόμενοι νῦν ἀφεστήκασιν. ἔτι γὰρ οὗτοι
κακίονές εἰσι τῶν ὡφ’ ἡμῶν ἡττημένων· ἔφυγον γοῦν ἐκείνους
καταλιπόντες ἡμᾶς. τοὺς δὲ ἔθέλοντας φυγῆς ἀρχεῖν πολὺ¹
κρείττον σὺν τοῖς πολεμίοις ταττομένους ἢ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ
τάξει ὁράν.

»Εἰ δέ τις ὑμῶν ἀθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἴππεῖς, τοῖς § 18-19
δὲ πολεμίοις πολλοὶ πάρεισιν, ἐνθυμήθητε, ὅτι οἱ μύριοι ἴππεῖς
οὐδὲν ἀλλοὶ ἢ μύριοί εἰσιν ἄνθρωποι· ὑπὸ μὲν γὰρ ἴππου
ἐν μάχῃ οὐδεὶς πώποτε οὔτε δηγχθεὶς οὔτε λακτισθεὶς ἀπέθα-
νειν, οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες, ὅτι ἀν ταῖς μάχαις
γίγνηται. οὐκοῦν τῶν ἴππων πολὺ ἡμεῖς ἐπ’ ἀσφαλεστέρου
διχήματός ἐσμεν· οἱ μὲν γὰρ ἐφ’ ἴππων κρέμανται, φοβούμε-

Τρόπαιον

νοι οὐχ ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν· ἡμεῖς δὲ ἐπὶ γῆς βεβηκότες, πολὺ μὲν ἵσχυρότερον παίσομεν, ἢν τις προσέῃ, πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅτου ἂν βουλώμεθα, τευξόμεθα. ἐνὶ δὲ μόνῳ προέχουσιν οἵ ἵππεῖς· φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλέστερόν ἐστιν ἡ ἡμέν.

§ 20-21 »Εἰ δὲ δὴ τὰς μὲν μάχας θαρρεῖτε, ὅτι δὲ οὐκέτι ἡμῖν Τισσαφέρνης ἡγήσεται οὐδὲ βασιλεὺς ἀγορὰν παρέξει, τοῦτο ἀχθεσθε, σκέψασθε, πότερον κρείττον Τισσαφέρνην ἡγεμόνα ἔχειν, δὲς ἐπιβουλεύων ἡμῖν φανερός ἐστιν, ηδὲ οὖς ἂν ἡμεῖς ἀνδρας λαβόντες ἡγεῖσθαι κελεύωμεν, οὐ εἰσονται, ὅτι, ἢν τι περὶ ἡμᾶς ἀμαρτάνωσι, περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα ἀμαρτίσονται· τὰ δὲ ἐπιτήδεια πότερον ὠνεῖσθαι κρείττον ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἡς οὐτοι παρεῖχον, μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, μηδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντας, ηδὲ αὐτοὺς λαμβάνειν, ἣν περ ἀρχτῶμεν, μέτρῳ χρωμένους, δπόσῳ ἂν ἔκαστος βούληται;

§ 22 »Εἰ δὲ ταῦτα μὲν γιγνώσκετε, ὅτι κρείττονα, τοὺς δὲ ποταμοὺς ἀπορον νομίζετε εἰναι καὶ μεγάλως ἡγεῖσθε ἔξαπατηθῆναι διαβάντες, σκέψασθε, εἰ ἄρα τοῦτο καὶ μωρότατον πεποιήκασιν οἱ βάρθαροι. πάντες γάρ ποταμοί, εἰ καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἀποροί εἰσι, προϊοῦσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίγνονται, οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες.

§ 23-24 »Εἰ δὲ μήθ’ οἱ ποταμοὶ διήσουσιν, ἡγεμών τε μηδεὶς ἡμῖν φανεῖται, οὐδ’ ὡς ἡμῖν γε ἀθυμητέον. ἐπιστάμεθα μὲν γάρ Μυσούς, οὓς οὐκ ἂν ἡμῶν φαῖμεν βελτίους εἰναι, ὅτι ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ πολλάς τε καὶ εὐδαιμονας καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν, ἐπιστάμεθα δὲ Πισθίας ὁσαύτως, Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἰδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες τὴν τούτων χώραν καρποῦνται· καὶ ἡμᾶς δὲ ἂν ἔφην ἔγωγε χρῆναι μήπω φανεροὺς εἰναι οἴκαδε ὥρμημένους, ἀλλὰ κατασκευάζεσθαι, ὡς αὐτοῦ που οἰκήσοντας. οἴδα γάρ, ὅτι καὶ Μυσοὶς βασιλεὺς πολλοὺς μὲν ἡγεμόνας ἂν δοίη, πολλοὺς δὲ ἀμήρους

τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν, καὶ ὁδοποιήσειέ γ' ἀν αὐτοῖς, καὶ εἰ σὺν τεθρίπποις βούλοιντο ἀπιέναι. καὶ ἡμῖν γ' ἀν οἴδα, δτι τρισά- σμενος ταῦτ' ἐποίει, εἰ ἔωρα ἡμᾶς μένειν κατασκευαζομένους.

»Αλλὰ γάρ δέδοικα, μή, ἀν ἄπαξ μάθωμεν ἀργοὶ ζῆν § 25-26 καὶ ἐν ἀφθόνοις βιοτεύειν, ὥσπερ οἱ Λωτοφάγοι ἐπιλαθώμεθα τῆς οἰκαδε δόδοι. δοκεῖ οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιον εἶναι πρῶ- τον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους πειράσθαι ἀφι- κνεῖσθαι καὶ ἐπιδεῖξαι τοῖς Ἑλλησιν, δτι ἑκόντες πένονται, ἔξδον αὐτοῖς τοὺς νῦν σκληρῶς ἐκεῖ βιοτεύοντας, ἐνθάδε κομι- σαμένους, πλουσίους δρᾶν.

»Αλλὰ γάρ, ὡ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τἀγαθὰ δῆλον, δτι τῶν § 27-28 κρατούντων ἐστί· τοῦτο δὴ δεῖ λέγειν, ὅπως ἀν πορευούμεθά τε ὡς ἀσφαλέστατα καὶ, εἰ μάχεσθαι δέοι, ὡς κράτιστα μαχού- μεθα. πρῶτον μὲν τοίνυν», ἔφη, «δοκεῖ μοι κατακαῦσαι τὰς ἀμάξας, ἀς ἔχομεν, ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρατηγῆ, ἀλλὰ πορευώμεθα, δπη ἀν τῇ στρατιᾷ συμφέρῃ· ἐπειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκατακαῦσαι. αὗται γάρ αὐτὸις μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δὲ οὐδὲν οὔτε εἰς τὸ μάχεσθαι οὔτ' εἰς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀλλων σκευῶν τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν, πλὴν ὅσα πολέμου ἔνεκεν ἢ σίτων ἢ ποτῶν ἔχομεν, ἵνα ὡς πλεῖστοι μὲν ἡμῶν ἐν τοῖς δπλοῖς ὥσιν, ὡς ἐλάχιστοι δὲ σκευοφορῶσι. κρατουμένων μὲν γάρ ἐπίστασθε, δτι πάντα ἀλλότρια· ἦν δὲ κρατῶμεν, καὶ τοὺς πολεμίους δεῖ σκευοφόρους ἡμετέρους νομίζειν.

»Λοιπόν μοι εἰπεῖν, δπερ καὶ μέγιστον νομίζω εἶναι· ὅρατε § 29-31 γάρ καὶ τοὺς πολεμίους, δτι οὐ πρόσθιν ἔξενεγκεῖν ἐτόλμη- σαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον, πρὶν τοὺς στρατηγοὺς ἡμῶν συνέ- λαθον, νομίζοντες, ὅντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πει- θομένων, ἵκανοντες εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ, λα- θόντες δὲ τοὺς ἀρχοντας, ἀναρχίᾳ ἀν καὶ ἀταξίᾳ ἐνόμιζον ἡμᾶς ἀπολέσθαι. δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἀρχοντας ἐπιμελε-

στέρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους μᾶλλον τοῖς ἄρχουσι νῦν ἢ πρόσθεν· ἣν δέ τις ἀπειθῇ, ψηφίσασθαι τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα σὺν τῷ ἄρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμιοι πλεῖστον ἐψευσμένοι ἔσονται· τῇδε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ μυρίους ὅφονται ἀνθ' ἐνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέψοντας κακῷ εἶναι.

§ 32 Ἔτοι μὲν ταῦτα περιέργητα· ἵστηται γὰρ οἱ πολέμιοι αὐτίκα παρέσονται. ὅτῳ οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται. εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον ἢ ταύτῃ, τολμάτω καὶ ὁ ἴδιώτης διδάσκειν· πάντες γὰρ κοινῆς σωτηρίας δεόμεθα».

§ 33 Μετὰ ταῦτα Χειρίσοφος εἶπεν· «Ἐτοι μὲν τυνος ἄλλου δεῖ πρὸς τούτοις, οἵ λέγει Εενοφῶν, καὶ αὐτίκα ἔξεσται ποιεῖν· ἀ δὲ νῦν εἰρηκε, δοκεῖ μοι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι ἄριστον εἶναι· καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα». ἀνέτειναν πάντες.

§ 34-36 Ἀναστὰς δὲ πάλιν εἶπε Εενοφῶν· «Ω ἄνδρες, ἀκούσατε ὃν προσδοκεῖ μοι. δῆλον, ὅτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ, ὅπου ἔξομεν τὰ ἐπιτήδεια· ἀκούω δὲ κώμας εἶναι καλάς οὐ πλέον

<i>α</i>					
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
<i>β</i>					
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ

- a) τὰ πρόσθεν, τὸ ἡγούμενον
- β) τὰ ὅπισθεν, ἡ οὐρὰ
- γ) αἱ πλευραὶ
- δ) ὁ πολὺς ὄχλος

εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας· οὐκ ἀν οὖν θαυμάζοιμι, εἰ οἱ πολέμιοι, ὥσπερ οἱ δειλοὶ κύνες τὸν μὲν παριόντας διώκουσι τε καὶ δάκνουσιν, ἢν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκοντας φεύγουσιν, εἰ καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιστοῦσιν ἐπακολουθοῦσιν. ἵστηται οὖν ἀσφαλέστε-

ρον ήμιν πορεύεσθαι, πλαισιον ποιησαμένους τῶν ὅπλων, ἵνα τὰ σκευοφόρα καὶ δὲ πολὺς ὄχλος ἐν ἀσφαλεστέρῳ γῇ. εἰ οὖν νῦν ἀποδειχθείη, τίνας χρὴ γῆγεισθαι τοῦ πλαισίου καὶ τὰ πρόσθεν κοσμεῖν, καὶ τίνας ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἑκατέρων εἰναι, τίνας δὲ διπισθοφυλακοῖμεν δὲ γῆμεις οἱ νεώτατοι ἔγω καὶ Τιμασίων τὸ νῦν εἰναι. τὸ δὲ λοιπὸν πειρώμενοι ταύτης τῆς τάξις βουλευσόμεθα, διτι ἀν δεὶ κράτιστον δοκῇ εἰναι. εἰ δέ τις ἀλλο δρᾶ βέλτιον, λεξάτω». ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν. «Οτι δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα». ἔδοξε ταῦτα.

«Νῦν τοίνυν», ἔφη, «ἀπιόντας ποιεῖν δεῖ τὰ δεδογμένα. καὶ δστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἰναι· οὐ γάρ ἔστιν ἀλλως τούτου τυχεῖν· δστις τε ζῆν ἐπιθυμεῖ, πειράσθω νικᾶν· τῶν μὲν γάρ νικώντων τὸ κατακάνειν, τῶν δὲ γῆττωμένων τὸ ἀποθνῆσκειν ἔστι· καὶ εἴ τις δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω· τῶν γάρ νικώντων ἔστι καὶ τὰ ἑαυτῶν σφύζειν καὶ τὰ τῶν γῆττωμένων λαμβάνειν».

[Περίληψις τῶν κεφαλαίων 3 καὶ 4:

Οἱ Ἑλλῆνες ἐκτελοῦσι τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφ. ἀποφασισθέντα· μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν δὲ τούτων προσέρχεται ὁ Πέρσης Μιθραδάτης, δστις προσποιούμενος φιλίαν πρὸς τοὺς Ἑλλήνας ξῆτει νά μάθῃ τοὺς σκοπούς αὐτῶν· ἀλλ' οἱ Ἑλλήνων ἐννοήσαντες διτι οὗτος εἰχεν ἀποσταλῆ ὑπὸ τῶν Περσῶν, ἵνα κατισκοπεύσῃ, ἀποφασίζουσι νά ἔχωσιν ἀδιάλλακτον πόλεμον μή δεχόμενοι διαπραγματεύσεις. Μετὰ ταῦτα, ἀφ' οὐ διέβησαν τὸν Ζαπάταν, ἐπιφαίνεται μετὰ ἵπτεων, τοξιτῶν καὶ σφενδονητῶν ὁ Μιθραδάτης, δστις ἐπιτεθεὶς κατὰ τῶν Ἑλλήνων μεγάλως βλάπτει αὐτούς, ιδίᾳ τοὺς διπισθοφυλακας Δια τοῦτο ἀθυμοῦσιν οἱ Ἑλλῆνες καὶ ἀναγκάζονται· τὴν προτάσει τοῦ Σενοφῶντος· νά καταρτίσωσι καὶ αὐτοὶ ἵπτεις μὲν πεντήκοντα, σφενδονήτας δὲ διακοσίους.

Τὴν ἐπιοῦσαν προσβάλλονται πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιθραδάτου, ἀλλ' ἀποκρούονται αὐτόν· ἔξακολονθοῦντες τὴν πορείαν φθάνονται εἰς τὴν παρὰ τὸν Τίγρητα πόλιν Λάρισαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν Μέσπιλαν. Ἐπειδὴ δὲ

κατὰ τὴν πορείαν παρηνωχλοῦντο ὑπὸ τοῦ Τισσαφέροντος, μεταβάλλουσι τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸ ἀσφαλέστερον καὶ οὕτω πορεύονται τέσσαρας ἡμέρας. Τὴν πέμπτην ἡμέραν στενοχωροῦνται ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ φθάνουσι μετά δυσκολίας εἰς κώμην, ἔνθα μένουσι τρεῖς ἡμέρας· τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν ἐμφανισθέντος πάλιν τοῦ Τισσαφέροντος καταφεύγουσιν εἰς κώμην, ἐν ᾧ προσμένουσι τοὺς πολεμίους· τούτους ἀποκρούσαντες ἀναγκάζουσι νὰ στρατοπεδεύσωσιν εἰς πολὺ μακρὰν ἀπόστασιν. Οἱ δὲ Ἕλληνες ἀπέλθοντες πορεύονται τοσοῦτον μακράν, ὥστε τὰς δύο ἐπομένας ἡμέρας δὲν φιανονται οἱ πολέμιοι. Τὴν δὲ ἀκόλουθον οἱ πολέμιοι καταλαμβάνουσιν ἀκρωνυχίαν τινὰ δόρους, δι’ ἣς ἐμελλον νὰ διέλθωσιν οἱ Ἕλληνες. Τοῦτο παρατηροῦσιν οἱ Ἕλληνες, καὶ ὁ μὲν Χειρίσοφος δὲν γνωρίζει τί νὰ πράξῃ, ὁ δὲ Ξενοφῶν ἀναβαίνει μετὰ πελταστῶν, ἵνα καταλάβῃ ἄκρον τι τοῦ δόρους ὑπέρτερον τῆς ἀκρωνυχίας· τοῦτο ιδόντες οἱ πολέμιοι δρῶσι καὶ αὐτοὶ πρόδη τὸ ἄκρον ἀλλ’ οἱ Ἕλληνες προκαταλαμβάνουσιν αὐτό].

*Γ'. Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων
ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ
καὶ τῶν Καρδουχείων ὁρέων.—Ἀπόφασις αὐτῶν
περὶ τῆς περαιτέρω πορείας.*

(5, 1-18)

§ 1-3 Ἐνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στραφέντες ἔφευγον, ἢ ἔκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἕλληνες εἶχον τὸ ἄκρον. οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέρηνην καὶ Ἀριαῖον ἀποτραπόμενοι ἀλλην ὅδὸν φχοντο. οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον καταβάντες ἐστρατοπεδεύοντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῶν ἀγαθῶν. ἦσαν δὲ καὶ ἀλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἀγαθῶν ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν. ἦνίκα δὲ ἦν δεῖλη, ἐξαπίνης οἱ πολέμιοι ἐπιφαίνονται ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινας τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ καθ’ ἀρπαγήν καὶ γάρ νομαὶ πολλαὶ βοσκημάτων, διαβιβαζόμεναι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ, κατελήφθησαν. ἐνταῦθα Τισσαφέρης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ κάτειν ἐπειχείρησαν τὰς κώμας. καὶ τῶν Ἑλλήνων μάλα ἡθύμησάν τινες, ἐννοούμενοι, μὴ τὰ ἐπιτήδεια, εἰ κάσιεν, οὐκ ἔχοιεν, διότιθεν λαμβάνοιεν.

§ 4-6 Καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ Χειρίσοφον ἀπῆσαν ἐκ τῆς βοηθείας· δὲ Ξενοφῶν ἐπεὶ κατέθη, παρελαύνων τὰς τάξεις, ἦνίκα ἀπὸ

τῆς βοηθείας ἀπήντησαν οἱ Ἐλληνες, ἔλεγεν· «Οράτε, ὁ ἄνδρες Ἐλληνες, ὑφίεντας τὴν χώραν ἥδη ἡμετέραν εἶναι; ἀ γάρ, ὅτε ἐσπένδοντο, διεπράττοντο, μὴ κάειν τὴν βασιλέως χώραν, νῦν αὐτοὶ κάουσιν ὡς ἀλλοτρίαν. ἀλλ' ἐάν που κατα λίπωσί γε αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια, ὅφονται καὶ ἡμᾶς ἐνταῦθα πορευομένους. ἀλλ', ὁ Χειρίσοφε», ἔφη, «δοκεῖ μοι βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς κάοντας ὡς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας». ὁ δὲ Χειρίσοφος εἶπεν· «Οὐκοῦν ἔμοιγε δοκεῖ ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς», ἔφη, «κάω μεν, καὶ οὕτω θᾶττον παύσονται».

Ἐπειδὴ ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἀπῆλθον, οἱ μὲν ἀλλοι περὶ τὰ § 7 ἐπιτήδεια ἦσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ συνῆσαν. καὶ ἐνταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν. ἐνθεν μὲν γάρ ὅρη ἦν ὑπερύψηλα, ἐνθεν δὲ ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος, ὡς μηδὲ τὰ δόρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάθους.

Απορουμένοις δ' αὐτοῖς προσελθών τις ἀνὴρ Ὅρδιος εἶπεν· § 8-11 «Ἐγὼ θέλω, ὁ ἄνδρες, διαβιβάσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχι λίους διπλίτας, ἐάν ἐμοί, ὃν δέομαι, ὑπηρετήσῃτε καὶ τάλαντον μισθὸν πορίσητε». ἐρωτώμενος δέ, ὅτου δέοιτο· «Ἀσκῶν», ἔφη, «δισχιλίων δεήσομαι· πολλὰ δ' ὅρῳ πρόσβατα καὶ αἴγας καὶ βοῦς καὶ ὄνους, ἢ ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα ῥαδίως ἃν παρέχοι τὴν διάθασιν. δεήσομαι δὲ καὶ τῶν δεσμῶν, οἵς χρῆ σθε περὶ τὰ διοζύγια τούτοις ζεύξας τὸν δασκοὺς πρὸς ἀλλή λους, δρμίσας ἔκαστον ἀσκόν, λίθους ἀρτήσας καὶ ἀφεὶς ὕσπερ ἀγκύρας εἰς τὸ ὅδωρ, διαγαγών καὶ ἀμφοτέρωθεν δῆσας, ἐπι βαλὼ ὅλην καὶ γῆν ἐπιφορήσω· ὅτι μὲν οὖν οὐ καταδύσεσθε, αὐτίκα μάλα εἰσεσθε· πᾶς γάρ ἀσκὸς δύο ἄνδρας ἔξει τοῦ μὴ καταδῦναι· ὥστε δὲ μὴ δισθάνειν, η ὅλη καὶ η γῆ σχήσει».

Ακούσασι ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς τὸ μὲν ἐνθύμημα χαρίεν § 12 ἔδοκε εἶναι, τὸ δὲ ἔργον ἀδύνατον· ἦσαν γάρ οἱ κωλύσοντες πέραν πολλοὶ ἵππεῖς, διεύθυντος τοῖς πρώτοις οὐδὲν ἀν ἐπέτρε πον τούτων ποιεῖν.

§ 13-14 Ἐνταῦθα τὴν μὲν ὑστεραίαν ἐπανεχώρουν εἰς τοῦμπαλιν, πρὸς Βαθυλῶνα εἰς τὰς ἀκαύστους κώμας, κατακαύσαντες, ἔνθεν ἔξῆσαν· ὥστε οἱ πολέμιοι οὐ προσήλαυνον, ἀλλὰ ἔθεωντο καὶ ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζουσιν, ὅποι ποτὲ τρέφονται οἱ Ἑλληνες, καὶ τί ἐν νῷ ἔχοιεν. ἐνταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι στρατιώται ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἤσαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πάλιν συνῆλθον, καὶ συναγαγόντες τοὺς ἑαλωκότας ἤλεγχον τὴν κύκλῳ πᾶσαν χώραν, τίς ἐκάστη εἴη.

§ 15-16 Οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι τὰ μὲν πρὸς μεσημβρίαν τῆς ἐπὶ Βαθυλῶνα εἴη καὶ Μηδίαν, δι' ἥσπερ ἥκοιεν, ἢ δὲ πρὸς ἕω ἐπὶ Σοῦσά τε καὶ Ἐκβάτανα φέροι, ἔνθα θερίζειν λέγεται βασιλεύς, ἢ δὲ διαβάντι τὸν ποταμὸν πρὸς ἑσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ Ιωνίαν φέροι, ἢ δὲ διὰ τῶν ὁρέων καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη ὅτι εἰς Καρδούχους ἄγοι. τούτους δὲ ἔφασαν οἰκεῖν ἀνὰ τὰ ὅρη καὶ πολεμικοὺς εἶναι, καὶ βασιλέως οὐκ ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ ἐμβαλεῖν ποτε εἰς αὐτοὺς βασιλικὴν στρατιὰν δώδεκα μυριάδας· τούτων δ' οὐδένα ἀπονοστῆσαι διὰ τὴν δυσχωρίαν. ὅπότε μέντοι πρὸς τὸν σατράπην τὸν ἐν τῷ πεδίῳ σπείσαιντο, καὶ ἐπιμιγνύναι σφῶν τε πρὸς ἐκείνους καὶ ἐκείνων πρὸς ἑαυτούς.

§ 17-18 Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ ἐκάθισαν χωρὶς τοὺς ἐκασταχόσε φάσκοντας εἰδέναι, οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες, ὅποι πορεύεσθαι ἔμελλον. ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τῶν ὁρέων εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν· τούτους γάρ διελθόντας ἔφασαν εἰς Ἀρμενίαν ἦξειν, ἡς Ὁρόντας ἥρχε πολλῆς καὶ εὐδαιμονος. ἐντεῦθεν δ' εὗπορον ἔφασαν εἶναι, ὅποι τις ἔθέλοι, πορεύεσθαι. ἐπὶ τούτοις ἐθύσαντο, ὅπως, διηνίκα δοκοίη, τὴν πορείαν ποιοῖντο· τὴν γάρ ὑπερβολὴν τῶν ὁρέων ἐδεδοίκεσαν, μὴ προκαταληφθείη· καὶ παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν, συσκευασαμένους πάντας ἀναπαύεσθαι, καὶ ἐπεσθαι, ἥντικ' ἀν τις παραγγέλῃ.

• • •

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Συνοπτική ίστορία τοῦ Περσικοῦ κράτους.

Τὸ ἀρχαῖον Περσικὸν κράτος ἰδούθη περὶ τὸ 559 π. Χ. ὑπὸ Κύρου τοῦ προεσβυτέρου, διτις νιοτάξας τὴν Βαβυλωνίαν, Λυδίαν καὶ Μικρὰν Ἀσίαν κατέστησε τοῦτο τὸ πρῶτον ἐν Ἀσίᾳ. Ὁ νιὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Καμβύσης (529-522) ἐκνιγίευσε τὴν Αἴγυπτον εἰς μεγίστην δ' ἀμπήν ἔφθασε τὸ κράτος ἐπὶ Λαρετού τοῦ Α'—τοῦ νιοῦ τοῦ Ὑστάσπους—(521-485), διτις τὴν ἐπεκταθεῖσαν ἐπικράτειαν (ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τοῦ Ἐλλησπόντου, ἀπὸ τῆς Νοτίου Αἰγαίου ποταμοῦ μέχρι τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ Ἰαξάρτου) ἐξόχως διωργάνωσεν αἱ κατά τῆς Ἑλλάδος δ' ὅμως ἐκστρατεῖαι τον ἐγράγησαν οἰκτρῶς παρὰ τὸν Ἀθων (492) καὶ ἐν Μαραθῶν (490).

Ἐπὶ Ξέρξου τοῦ Α' (485-465) ἡρξατο ἡ ἴσχυς τοῦ κράτους νὰ καταπίῃ, ἵδιᾳ διὰ τὰς ἥτιας, δις τοῦτο παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπέστη (ἐν Σαλαμῖνι τῷ 480, ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυράλῃ τῷ 479, ἐν Εὐρυμέδοντι τῷ 467). Τὸν Ξέρξην διεδέχθη Ἀρταξέρξης Α' ὁ Μακρόζειρ (465-424) καὶ τοῦτον μετὰ μακρὰς περὶ τοῦ θρόνου ἔριδας Δαρεῖος Β', ὁ Νόθος (432-404). Οὗτος ἐσχει ἐκ τῆς συζύγου του Παρουσάτιδος δύο νιόντας, Ἀρταξέρξην Β' τὸν Μηῆμορα (βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 404-359) καὶ Κῦρον τὸν νεώτερον.

Ο Κῦρος παρὰ τοῦ πατρός του εἶχε διορισθῆ σατράπης τῆς Ανδίας, Μεγάλης Φοργύρας καὶ Καππαδοκίας καὶ ὡς τουοῦτος ὑπεστήσθη τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵδιᾳ τὸν Λύσανδρον, καὶ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μετὰ τὸν θάρατον τοῦ πατρός του ἐπεδίωξε τῇ βιοθείᾳ Ἑλλήνων μισθοφόρων νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀρταξέρξην καὶ νὰ καταστῇ αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Ηερούλας. Ταῦτην τὴν ἐκστρατείαν, ἢν δὲ Κῦρος ἀνέλαβε τῷ 401, πραγματεύεται ἡ Κύρου Ἀνάβασις τοῦ Ξενοφῶντος.

2. Βίος Ξενοφῶντος.

Ο Ξενοφῶν, γεννηθεὶς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῷ 430 π. Χ., ἦτο νιὸς τοῦ Γρῦλλου καὶ τῆς Διοδώρας καὶ κατέγειτο ἐξ εὐπόρου καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐγένετο πιστὸς μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους πλεῖστον ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ.

Τῷ 401 π. Χ. καταλιπὼν τὰς Αθήνας ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς Σάρδεις πρὸς τὸν νεώτερον Κῦρον, ὅτε οὗτος παρεσκενάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ

τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἡκολούθησεν ὁ Ξενοφῶν ἀνευ ὀνδενὸς ἀξιώματος. Μετὰ τὴν περὶ τὰ Κούραξα δὲ δύως μάχην καὶ τὴν προδοσίαν τοῦ σαρράπου Τισσαφέρους ἐκλεχθεὶς στρατηγὸς κατώρθωσε διὰ μεγίστων κόπων καὶ κυρδύνων νὰ ὅδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυρίων Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βάθους τῆς Ἀσίας εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Θράκην. Ἐνταῦθα ἐβοήθησε τὸν Σεύθην, τὸν βασιλέα τῆς Θράκης, καὶ παρεσκευάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἄλλος οἱ φίλοι του προσελθόντες ἔπεισαν αὐτὸν νὰ προστεθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὸν Σπαρτιατικὸν στρατόν, δοτις ὑπὸ τὸν Θίβρωνα ἐπολέμει ἐν Ἀσίᾳ πρὸς τοὺς Πέρσας.

Διὰ τοῦτο καὶ διότι ἐπολέμησε μετὰ τοῦ Κύρου, δοτις ἦτο ἐχθρὸς τῶν Ἀθηναίων, ἐξωρίσθη ὁ Ξενοφῶν ἀπὸ τῆς πατρίδος του.

Ἄφ' οὐδὲ δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον, τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης, καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνείᾳ (394) κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, οἵτινες παρέστησαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Οἱ Σπαρτιάται ἀναγνωρίσαντες τὰς εἰδεργεισίας τοῦ Ξενοφῶντος ἔδωκαν αὖτῷ (393) ὡς δᾶδον προσοδοφόρον κτῆμα ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἡλίδος, παρὰ τὴν Ὁλυμπίαν. Ἐνταῦθα ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν ἐπὶ 23 ἔτη μετὰ τῆς γυναικός αὐτοῦ Φιλησίας καὶ τῶν τέκνων Γούλλου καὶ Διοδώρου ἀσχολούμενος εἰς τὴν θήραν, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφήν.

Ἄλλὰ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτορις μάχην, καθ' ἥν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡττήθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐκδιωχθεὶς ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος (370) κατέφυγεν εἰς Κόρινθον. Ἐκεῖ οὗτος καὶ μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἐξορίας του διέμεινε καὶ ἀπέθαρε πλήρης ἡμερῶν περὶ τὸ 355 π. X.

3. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις.

Οἱ Ξενοφῶντος συνέγραψε πλεῖστα συγγράμματα τούτων ἐν εἶναι ἡ Κύρου Ἀνάβασις διηρημένη εἰς 7 βιβλία.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὠνομάσθη μὲν ἐκ τοῦ πρώτου μικροτέρου μέρους (βιβλ. I, κεφ. 1-6), ἐν ᾧ περιγράφεται ἡ πορεία τοῦ Κύρου ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Αἴγαίου πελάγους εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ κυρίαν ὑπόθεσιν ἔχει τὴν μετὰ τὴν μάχην παρὰ τὰ Κούραξα κάθοδον τῶν μυρίων εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον.

Ἡ Ἀνάβασις συνεγράφη ἐν Σκιλλοῦντι πιθανῶς τῷ 375 π. X.

...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1 — 2.

*Γίγνονται, ἵστορικ. ἐνεστῶς = ἐγένοντο = ὑπῆρχαν. — ἐπει =
ἐπειδή. — ἡσθένει, παρτικ. τοῦ δ. ἀσθενῶ = εἰμαι ἀσθενής. — βού-
λομαι = ἐπιθυμῶ. — πάρειμι (παρ-εἰμὶ) = εἰμαι παρών. — οὖν
= λοιπόν. — τυγχάνω παρών = κατὰ τύχην εἰμαι παρών. — μετα-
πέμπεται = μετεπέμψατο· τὸ δὲ μεταπέμπομαι = στέλλω καὶ
προσκαλῶ. — ἀρχὴ = ἐπαρχία. — ἐποίησε, ἀρ. μὲ σημασίαν ὑπερ-
συντλκ. (= ἐπεποιήκει) τοῦ δ. ποιῶ = καθιστῶ. — καὶ... δὲ =
καὶ προσέτι. — ἀπέδειξε, ἀρ. μὲ σημασ. ὑπερσύντλκ. (= ἀπεδε-
δείχει) τοῦ δ. ἀποδείκνυμι = διορίζω. — ἀναβαίνει = ἀνέβη.
— ως φίλον = νομίζων αὐτὸν φίλον. — τῶν Ἑλλήνων ἔχων..., ἡ
σύνταξις: ἀνέβη ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους τῶν Ἑλλήνων.*

*Σατράπης παρὰ Πέρσαις ἐλέγετο ὁ διοικητὴς μιᾶς τῶν εἴκοσι
μεγάλων διοικήσεων ἢ σατραπειῶν, εἰς τὰς δύοις ἥτο διγρημέ-
νον τὸ Περσικὸν κράτος καὶ πρὸς τὰς δύοις ἀντιστοιχοῦσι κάπως
οἱ παρ' ἡμῖν νομοὶ. — στρατηγόν, αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῶν
Περσικῶν διοικήσεων, συνερχόμεναι εἰς ὧρισμένα τινὰ πεδινὰ
κέντρα, κατ' ἕτος ἐπειθεωροῦντο ἢ ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ ἢ
ὑπὸ ἄλλου τινὸς πιστοῦ σατράπου, εἰς δὲ ἀνετίθετο ἐκτάκτως ἢ
ἀρχηγὸς καὶ ἡ ἐξέτασις. Τοὺς ἐπιθεωρητὰς τούτους ὁ Θεοφῶν
καλεῖ στρατηγούς. — ἀναβαίνει, ἡ ἀνά ἐν τῷ ἀναβαίνειν δηλοῖ
τὴν πορείαν ἐκ τῶν παραλίων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. —
ὅπλιτης ἐλέγετο ὁ βαρέως ὠπλισμένος στρατιώτης φέρων κρά-
νος, θώρακα, ἔιφος, κνημίδας, ἀσπίδα μεγάλην καὶ δόρυ (βλ. εἰκ.
16 ἐν πλ. Η). — τῶν Ἑλλήνων, δηλ. τῶν μισθοφόρων, οὓς ὁ Κῦρος
εἶχεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του.*

*Ἐβούλετο τῷ..., τί ἥσθάνετο ὁ Δαρεῖος ως πατὴρ πρὸς τὰ
τέκνα του; Διατί ἥθελε νὰ ἔχῃ αὐτὰ πλησίον του κατὰ τὰς τελευ-
ταίας στιγμάς του;*

§ 3.

Ἐπεὶ = ἀφ' οὐ.—έτελεντησε, ἀόρ. τοῦ δ. τελευτῶ = ἀποθηγῆσκω.—**κατέστη,** ἀόρ. τοῦ δ. **καθίσταμαι** τὸ δὲ **καθίσταμαι** εἰς τὴν βασιλείαν = γίνομαι βασιλεύς.—**διαβάλλω** = φευδῶς κατηγορῶ.—**ἐπιβουλεύω** τινὶ = μηχανῶμαι κακόν τι κατά τινος.—δ δὲ = οὗτος δέ.—**συλλαμβάνει** = κελεύει συλλαμβάνειν = διατάσσει νὰ συλλαμβάνωσι.—**ώς ἀποκτενῶν** = ἵνα φονεύσῃ τὸ δὲ **ἀποκτενῶν** μέλλων τοῦ δ. **ἀποκτείνω**.—**ἔξαιτησαμένη** = ἐπεὶ **ἔξητήσατο** τὸ δὲ **ἔξαιτοῦμαλ τινα** = ζητῶ γάριν ἐμαυτοῦ τὴν σωτηρίαν τινός.—**ἀποτέμπω** = στέλλω δπίσω.—**ἐπὶ τὴν ἀρχὴν** = εἰς τὴν σατραπείαν του.

Τισσαφέρης διαβάλλει ..., ή πρᾶξις αὕτη τοῦ Τισσαφέρονος εἶναι καλὴ η κακή;—δ δὲ **πείθεται**, ἔπρεπε τόσον εὔκόλως νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς διαβολὰς τοῦ Τισσαφέρονος; Πῶς ἐκ τούτου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ δ Ἀρταξέρξης;

§ 4—5.

Ως = **ἐπεὶ** = **ἀφ'** οὐ.—**ἀτιμασθείς**, παθτκ. ἀόρ. τοῦ δ. **ἀτιμάζομαι** = προσδάλλομαι.—**βουλεύομαι** = σκέπτομαι.—**ὅπως** μήποτε **ἔτι** **ἔσται** ἐπὶ τῷ **ἀδελ.** = πῶς μὴ εἶναι πλέον εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ.—**ἀλλὰ ... βασιλεύσει** = **ἀλλ' ὅπως βασιλεύσει** = **ἀλλάπως** νὰ βασιλεύσῃ.—**ἢν** = **ἐάν.**—**δὴ** = **ώς γνωστόν.**—**ὑπάρχω** τινὶ = είμαι ἐξ ἀρχῆς ὑπέρ τινος = **ὑποστηρίζω** τινά.—**φιλοῦσα** = **ἐπεὶ ἐφίλει** τὸ δὲ **φιλῶ** = ἀγαπῶ.—**μᾶλλον** = περισσότερον.—**ἢ** = παρά.—**δστις ἀφικνοῦτο** = δστις ἥρχετο.—**βασιλέυς**, ἀνευ ἀρθρου = δ βασιλεὺς τῶν Περσῶν.—**τῶν παρὰ βασιλέως**, βραχυλογικῶς ἀντί: **παρὰ βασιλέως τῶν παρ'** **ἀντῷ** **ὄντων** = ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν ἀνθρώπων τῶν διαμενόντων πλησίον αὐτοῦ (τοῦ βασιλέως).—**διατιθείς**, τοῦ δ. **διατίθημι** (τινα) = διαθέτω, περιποιοῦμαι (τινα).—**ἀποπέμπομαι** = ἀποστέλλω.—**ἄστε ... εἶναι** = ὄστε νὰ εἶναι.—**καὶ ... δὲ** = καὶ προσέτι.—**παρ'** **ἔαντῷ** = ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν του.—**ἐπιμελοῦμαλ τινος** = φροντίζω περὶ τινος.—**ώς**, τελκ. = ἵνα.—**εὐνοϊκῶς ἔχω τινὶ** = εὐνοϊκῶς διάκειμαι πρός τινα.

Κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς, τίνα κίνδυνον διέτρεξεν δ Κύρος καὶ ποίαν προσδολὴν ὑπέστη;—**τῶν παρὰ βασιλέως ...**, οὗτοι

Θὰ ἡσαν οἱ παρὰ τῷ βασιλεῖ μεγιστᾶνες, οἵτινες διὰ διαφόρους λόγους ἐπέμποντο πρὸς τὸν Κῦρον πρὸς τούτους δὲ καὶ οἱ ἔκαστοτε ἐρχόμενοι ἔκτακτοι ἐπόπται τῶν σατραπειῶν, ἕτι δὲ καὶ ἄλλοι δι’ ἴδιους λόγους καταβάνοντες.—**βάρθαροι** καλοῦνται ἐνταῦθα οἱ Πέρσαι κυρίως ἐκαλοῦντο οὕτως πάντες οἱ μῆτραι Ἐλληνες.

Ο δὲ... βουλεύεται, ἐπρεπεν δὲ Κῦρος τοιαῦτα νὰ διανοῆται κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του;—**Παρύσατις ὑπῆρχε Κύρῳ φιλοῦσσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν Ἀρταξέρχην,** ὥφειλεν δὲ Παρύσατις, ως μήτηρ, νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἔνα υἱὸν περισσότερον τοῦ ἄλλου; Τί δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς τῆς Παρύσατιδος, καθὼς καὶ ἐκ τῆς διαγωγῆς τοῦ Κύρου πρὸς τὸν ἀδελφόν του, περὶ τῆς τότε ἡθικῆς καταστάσεως τῆς ἀσιατικῆς κοινωνίας;

§ 6 — 7.

Δύναμις = στρατιωτικὴ δύναμις, στράτευμα.—**ώς μάλιστα** ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος = δσον τὸ δυνατὸν περισσότερον κρυφίως· τὸ ὡς καὶ τὸ δτι ἐπιτείνουσι τὰ ὑπερθετικά.—**ὅπως, τελκ.** == ἦνα.—**λαμβάνω** = καταλαμβάνω.—**ὅτι ἀπαρασκευότατος** = δσον τὸ δυνατὸν ἀνετομότατος.—**ἄδε** = ώς ἔξης.—**ὅπόσας... ἐκάστοις, ἢ σύνταξις:** παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις (= τῶν φρουράρχων ἐκάστω) τῶν φυλακῶν, ὅπόσας εἶχεν ἐν ταῖς πόλεσι=παρήγγειλεν εἰς ἔκαστον τῶν φρουράρχων ἐκ τῶν φρουρῶν, ὅπόσας εἶχεν εἰς τὰς πόλεις.—**λαμβάνειν, τὸ ἀπαρμφ.** ἔξαρταται ἐκ τοῦ παρήγγειλε = γὰ λαμβάνη (ἔκαστος ἐκ τῶν φρουράρχων).—**βέλτιστος** = ἐκανώτατος, γενναιότατος.—**ώς ἐπιβούλευοντος** = διότι δῆθεν ἐπεδούλευε· τὸ δὲ ἐπιβουλεύω τινὶ τίσημαίνει;—**καὶ γὰρ** = διότι τῷ ὅντι.—**εἰμί...** **Τισσαφέροντος** = ἀνήκω εἰς τὸν Τισσαφέργην.—**τὸ ἀρχαῖον** = πρότερον.—**ἐκ** = ὑπό.—**ἀφειστήνεσαν**, ὑπερσντλκ. τοῦ δ. **ἀφίσταμαι** = ἀποστατῶ. —**προαισθόμενος, ἀόρ. β'** τοῦ δ. **προαισθάνομαι** = ἐννοῶ πρότερον.—**βουλευομένους** (δηλ. τοὺς Μιλησίους) = δτι οἱ Μιλήσιοι ἐσκέπτοντο.—**οἱ μὲν... οἱ δὲ** = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δὲ.—**ἔξεβαλε, ἀόρ. β'** τοῦ δ. **ἔκβαλλω** = ἔξορίζω· τὸ παθητκ. τούτου **ἔκπλιτω** = ἔξορίζομαι.—**ὑπολαμβάνω τοὺς φεύγοντας** = ὑποδέχομαι τοὺς ἔξορίστους.—**ἐπειρᾶτο, παρτκ.** τοῦ δ. **πειρᾶμαι** = προσπαθῶ.—**κατάγω τινὰ** = ἐπαναφέρω τινὰ εἰς τὴν πατρίδα του.

—οἱ ἐκπεπτωκότες = οἱ ἔχοντες ἔξορισθῃ. — καὶ αὕτη = καὶ τοῦτο (τὸ δτὶ δῆλον. ἐποιιόρκει τὴν Μίλητον). — αὖ = πάλιν.

³Ἐν ταῖς πόλεσι, δηλ. ταῖς Ἰωνικαῖς. — τὰ αὐτὰ ταῦτα, δηλ. ^{ν³} ἀποστατήσωσι πρὸς τὸν Κύρον.

§ 8.

³Αξιῶ = ἔχω τὴν ἀξίωσιν. — ἀδελφὸς ὅν, ἢ μετχ. αἰτιολγκ. — δοθῆναι . . . ἀρχειν = νὰ δοθῶσι . . . νὰ ἀρχῇ τὰ ἀπαρμφ. ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ἥξεον. — οἱ = ἑαυτῷ. — συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα = ἐπραττε σὸν αὐτῷ ταῦτα. — Τισσαφέρνει δαπανᾶν . . ., ἢ σύνταξις: ἐνόμιζε δὲ αὐτὸν (τὸν Κύρον) πολεμοῦντα Τισσαφέρνει δαπανᾶν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα = ἀλλ ἐνόμιζεν δτὶ αὐτὸς (δ. Κύρος), ἐπειδὴ ἐπολέμει πρὸς τὸν Τισσαφέρνην, ἐδαπάνα διὰ τὰ στρατεύματα. — οὐδὲν ἀχθομαι = οὐδόλως δυσαρεστοῦμαι. — αὐτῶν πολεμούντων = διότι αὐτοὶ ἐπολέμουν. — οἱ γιγνόμενοι ἐκ τῶν πόλεων δασμοὶ = οἱ εἰσπραττόμενοι ἐκ τῶν πόλεων φόροι. — βασιλεῖ, συναπτέον τῷ ἀπέπεμπε (= ἀπέστελλε). — ὅν (ἀντὶ: δς) Τισσαφέρνους = τὰς δοποίας (πόλεις) τοῦ Τισσαφέρνους. — τυγχάνω ἔχων = κατὰ τύχην ᔁχω.

Τισσαφέρνει . . . πολεμοῦντα αὐτὸν (τὸν Κύρον) . . ., αὐτῶν πολεμούντων . . ., ἀπέπεμπε τοὺς . . . δασμοὺς β., εἰς ποίας σχέσεις ἡδύναντο νὰ εὑρίσκωνται ἀναμεταξύ των οἱ σατράπαι; (πρᾶλ.). καὶ ἀνωτέρω § 7 «ἐν Μίλήτῳ Τισσαφέρνης . . . Ο δὲ Κύρος ἐποιιόρκει Μίλητον . . .») Ο δὲ βασιλεὺς διὰ ποίον πρᾶγμα ἐνδιεφέρετο κυρίως; — ἐτύγχανεν ᔁχων, δ. Κύρος.

³Η μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ . . ., ὥφειλεν ἢ Παρύσατις, ὡς μήτηρ, νὰ βοηθῇ τὸν Κύρον εἰς τὸ ν³ ἀπατᾷ τὸν Ἀρταξ.; Ποῦ πρέπει ν³ ἀποδοθῇ ἢ τοιαύτη διαγωγὴ τῆς Παρυσάτιδος; (πρᾶλ. ἀνωτέρω § 4).

§ 9.

Αὐτῷ = χάριν αὐτοῦ (τοῦ Κύρου). — τῇ . . ., δηλ. κειμένη. — κατ' ἀντιπέρας = ἀπέναντι. — τόνδε τὸν τρόπον = ὅδε = κατὰ τὸν ἔξῆς τρόπον. — φυγάς = ἔξοριστος. — συγγενόμενος, ἀόρ. β' τοῦ δ. συγγίγνομαι (τινι) = συναναστρέφομαι (τινα). — ἥγάσθη, ἔστρ. τοῦ δ. ἀγαμαι = θαυμάζω. — μύριοι = δέκα χιλιάδες: ἐν ψ μυρίοι = ἀπειροι. — τὸ χρυσῖον = τὰ χρυσᾶ νομίσματα, τὰ χρή-

ματα.—ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων = μὲ αὐτὰ τὰ χρήματα.—ἐπολέμει... Θρᾳξί, ἡ σύνταξις: δρμώμενος ἐκ Χερρονήσου ἐπολέμει τοῖς Θρᾳξί· τὸ δὲ δρμῶμαι = ἔκεινῷ, ἔχω δρμητήριον.—ὑπὲρ = ὑπεράνω.—συμβάλλομαι τινι = συνεισφέρω εἰς τινα.—εἰς τὴν τροφὴν = διὰ τὴν διατροφήν, διὰ τὴν συντήρησιν.—ἔκών, ἔκοῦσα, ἔκδων = θέλων, ἔκουσίως, θεληματικῶς.—τρέφεται στράτευμα = συντηρεῖται στράτευμα.—λανθάνω = διαφεύγω τὴν προσοχήν, μένω ἀπαρατήρητος.—τὸ στράτευμα λανθάνει τρεφόμενον = τὸ στράτευμα συντηρεῖται κρυφίως.—αὐτῷ = χάριν αὐτοῦ.

Κλέαρχος... φυγάς, οὗτος ἦτο φυγὰς διὰ τὴν ἔξῆς αἰτίαν: μετὰ τὸ τέλος τοῦ Πελοπον. πολέμου, δτε οἱ Βυζάντιοι ἔζήτησαν παρὰ τῆς Σπάρτης βοήθειαν κατὰ τῶν Θρακῶν, ἔπεισεν δὲ Κλέαρχος τοὺς ἐφόρους νὰ στείλωσιν αὐτὸν μετὰ στρατοῦ. Ἀνακληθεὶς μετ' δλίγον δὲν ὑπήκουσεν, ἀλλὰ πλεύσας εἰς τὸν Ἑλλήσποντον κατέστησε τυραννίαν, ἔως δτοι οἱ Σπαρτιᾶται βίᾳ ἐκ τῆς Σηλυδρίας ἔξεδίωξαν αὐτόν.—**δαρεικός**, νόμισμα χρυσοῦν κοπὲν ὑπὸ Δαρείου τοῦ Υστάσπους καὶ ἐκ τοῦ ὁνόματος τούτου οὔτως ὀνομασθέν· εἶχεν ἀνωθεν μὲν τὸν τύπον τοῦ βασιλέως τρέχοντας, φέροντος δ' ἐπὶ κεφαλῆς τιάραν, περὶ τοὺς ὄμοις φαρέτραν, δόρυ ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ τόξον ἐν τῇ ἐκτεταμένῃ ἀριστερᾷ· ἐτέρωθεν δὲ οὐδένα εἶχε τύπον παραστατικόν. Εἶχεν δέξιαν 20 ἀργυρῶν δραχμῶν ἀττικῶν· ὥστε ὁ Κῦρος πόσας δρ. ἀττικὰς ἔδωκε τῷ Κλεάρχῳ;

§ 10—11.

Ξένος = 1) δ ἀπὸ ξένης γάριας φίλος, 2) μισθοφόρος.—τυγχάνω ὡν = κατὰ τύχην είμαι.—πιεζόμενος, μετχ. αἰτιλγκ.: πῶς ἀναλύεται;—οἱ οἴκοι ἀντιστασιῶται = οἱ ἐν τῇ πατρὶ δι πολιτικοὶ ἀντίπαλοι.—αἰτῶ = ζητῶ νὰ λάβω· ἐν φ ζητῶ = ζητῶ νὰ εὕρω.—εἰς δισχιλίους = περίπου δισχιλίους.—ώς οὕτω περιγενόμενος ἀν = νομίζων οὕτως ἀν περιγενέσθαι = νομίζων δτι οὕτως (ἀν δηλ. ὑπεστήριζεν αὐτὸν ὁ Κῦρος) ἥθελεν ὑπερτερήσει.—δέομαι τινος = παρακαλῶ τινα.—καταλύω πρός τινα = συμφιλιοῦμαι μετά τινος.—συμβουλεύομαι τινι = αἰτοῦμαι παρά τινος συμβουλήν, συμβουλεύομαι τινα: ἐν φ συμβουλεύω τινι = δίδω εἰς τινα συμβουλήν, συμβουλεύω τινά.—κελεύω τινὰ = προτρέπω τινά.—λαβόντα = ἐπάν (=ἀφ' οὗ) λάβη.—δτι, τοῦτο πρὸ

τοῦ ὑπερθετικοῦ τί σημαίνει; — παραγίγνομαι = προσέρχομαι. — ὡς . . . βουλόμενος = διότι δῆθεν ἐπεθύμει. — εἰς Πισιδᾶς = εἰς τὴν χώραν τῶν Πισιδῶν (τὴν Πισιδίαν). — πράγματα παρέχω τινὶ = παρέχω ἐνοχλήσεις εἰς τινα, ἐνοχλῶ τινα: — χώρα = ἀρχή = ἐπαρχία. — ὡς πολεμήσων = προφασιζόμενος ὅτι θὰ πολεμήσῃ πολεμῶ τινι ἢ πρός τινα = πολεμῶ ἐναντίον τινός: ἐνῷ πολεμῶ σὺν τινι ἢ μετά τινος = πολεμῶ μετά τινος ὡς σύμμαχος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 1—3.

Δοκεῖ τινι = φαίνεται καλὸν εἰς τινα. — ἥδη = πλέον. — ἄνω = πρὸς τὰ ἄνω. — τὴν πρόφασιν ποιοῦμαι = προφασίζομαι. — ὡς . . . βουλόμενος = διότι δῆθεν ἐπεθύμει. — ἐκ τῆς χώρας = ἐκ τῆς ἐαυτοῦ χώρας. — ὡς ἐπὶ τούτους = δῆθεν ἐναντίον τούτων. — ἐνταῦθα . . . ἡκειν, ἡ σύνταξις: παραγγέλλει καὶ τῷ Κλεάρχῳ ἡκειν (= νὰ ἔλθῃ) ἐνταῦθα (δηλ. ἐν Σάρδεσι) λαβόντι (= ἐπάν [= ἀφ' οὐ] λάβῃ). — δσον ἦν αὐτῷ στράτευμα = τὸ στράτευμα, δσον ἦν αὐτῷ. — συναλλαγέντι, παθ. ἀόρ. β' τοῦ δ. συναλλάτομαι = συμφιλοῦμαι: ἡ μετκ. χρον. = ἐπάν συναλλαγῇ. — οἱ οἴκοι = οἱ ἐν τῇ πατρίδι. — δὲ εἶχε στράτευμα = τὸ στράτευμα, δὲ εἶχεν. — προειστήκει, ὑπερστηλκ. τοῦ δ. προεισταμαι: τὸ δὲ προεισταμαί τινι τινος = διοιζόμαι ὑπό τινος ἀρχηγός τινος. — τὸ ξενικὸν = τὸ μισθοφορικὸν στράτευμα. — πλὴν δπόσοι = πλὴν τοσούτων, δπόσοι. — ἴκανοι = ἀρκετοί. — ὑποσχόμενος, ἀόρ. β' τοῦ δ. ὑπισχνοῦμαι = ὑπόσχομαι. — εἰ καλῶς καταπράξειεν = ἐὰν καλῶς κατορθώσῃ. — ἐφ' ἀ = ἐκεῖνα, ἐφ' ἀ (= διὰ τὰ δπόσια). — οἴκαδε = εἰς τὴν πατρίδα. — ἥδεως = εὐχαρίστως. — παρῆσαν εἰς = ἥκον εἰς = ἥλθον εἰς. — δὴ = λοιπόν. — τὸν δὲ τῶν πόλεων = τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκ τῶν πόλεων. — εἰς καὶ ὡς πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν = περίπου. — αὐτῷ = χάριν αὐτοῦ. — ἀμφὶ Μίλητον στρατεύομαι = πολιορκῶ τὴν Μίλητον.

"Ανω, δηλ. εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας. — τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο, ἡ ἀντίθεσις (= τὴν δ' ἀληθῆ τῆς παρασκευῆς αλτίταν) δὲν ἔξεφράσθη: κατ' ἔννοιαν δὲ μόνον ἀναφαίνεται ἐν τῇ

§ 4.—τὸ Ἐλληνικόν, δηλ. στράτευμα. — πρὸς τοὺς οἴκους, δηλ. ἀντιστασιώτας (περὶ ὧν βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 1, § 10). — ἐν ταῖς πόλεσι, δηλ. ταῖς Ἰωνικαῖς. — παρῆν, δηλ. εἰς Σάρδεις. — διπλίτας — γυμνήτας — ἀκοντιστάς, περὶ τῶν διπλιτῶν βλ. ἀνωτέρω ἐν § 1-2· οἱ γυμνήτες ἀποτελοῦντες τοὺς ἐλαφρῶς ὠπλισμένους ἦσαν ἡ σφενδονήται (βλ. εἰκ. 13 ἐν πίν. II) ἢ ἀκοντισταὶ ἢ τοξόται, οὕτε κράνος οὕτε ἀσπίδα οὕτε κνημῖδας φέροντες· τὸ μέσον ἦσαν οἱ πελτασταί, φέροντες ἀχόντιον, ξίφος καὶ μικρὰν ἤμισεληνοειδῆ ἀσπίδα, πέλτην καλουμένην (βλ. εἰκ. 15 ἐν πίν. II).

§ 4.

Κατανοῶ τι = ἀκριβῶς πληροφοροῦμαι τι. — καὶ μείζονα...
παρασκευὴν = καὶ ἡγησάμενος τὴν παρασκευὴν μείζονα εἶναι ἡ ὡς ἐπὶ Πισίδας = καὶ νομίσας διτὶ ἡ (πολεμικὴ) προετοιμασία ἦτο μεγαλυτέρα ἢ δσον ἔχρειάζετο ἐναντίον τῶν Πισιδῶν. — ὡς = πρός. — ἢ ἐδύνατο τάχιστα = ὡς τάχιστα = δσον ἐδύνατο τάχιστα.
— ἀκούω τινός τι = ἀκούω παρά τινός τι. — στόλος = ἡ πρὸς ἐκστρατείαν παρασκευὴ, ἐπιστρατεία.

Ταῦτα, δηλ. τὴν παρασκευὴν τοῦ Κύρου.

§ 5 — 6.

Οὖς = τούτους, οὓς. — εἰδη̄ηα, παρακμ. τοῦ δ. λέγω. — δρομῶμαι = ξεκινῶ. — ἐξελαύνω = ἐξερχόμενος πορεύομαι ἐφιππος = προχωρῶ. — τὸ εὔρος, δηλ. ἦν = τὸ πλάτος ἦτο. — γέφυρα ἐπεστι (ἐπὶ τῷ ποταμῷ) = εἶναι γέφυρα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ. — ἐξεγμένη πλοιόις = κατεσκευασμένη μὲ πλοῖα συνδεδεμένα παρακμ. τοῦ δ. ζεύγνυμαι. — οἰκουμένη = κατοικουμένη· τὸ ἀντίθετον ἐρήμη. — εὐδαίμων = πλούσιος. — ἥκω = ἔχω ἐλθεῑ δ παρτχ. **ἥκον** = εἰχον ἐλθεῑ ἡ (ὅπως ἐνταῦθα) ἥκθον.

Σταθμός, ἡ λέξις εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἀποστάσεως σημαίνουσα πορείαν μιᾶς ἡμέρας. — **παρασάγγης**, εἶναι μέτρον περσικὸν μήκους ἵσον πρὸς 5 $\frac{1}{2}$ περίπου χιλιόμετρα = στρατιωτικὴ πορεία μιᾶς ὥρας. — **πλένθρον**, μέτρον μήκους 100 ποδῶν ἢ 31 μέτρων.

§ 7 — 8.

Βασίλεια, δηλ. δώματα = ἀνάκτορα. — θηρεύω ἀπὸ ἵππου = θηρεύω ἐφιππος. — διπότε... βούλοιτο = δσάκις ἥθελε. — ἐκ

τῶν βασιλείων = ἐν τοῖς βασιλείοις. — ἐρυμνὸς = ὄχυρός. — ἐπὶ τινὶ = πλησίον τινός. — ὑπό τινι = υποκάτω τινός. — ἐμβάλλει, δηλ. τὰ ὕδατα = χύνεται. — λέγεται . . . σοφίας = λέγεται Ἀπόλλων νικήσας Μαρσύαν ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας ἐκδεῖραι. — ἐρίζω τινὶ = φιλονικῶ πρός τινα. — οἱ = ἔαντῷ (δηλ. τῷ Ἀπόλλωνι). — σοφία = μουσικὴ τέχνη. — ἐκδεῖραι, ἀδρ. τοῦ ῥ. ἐκδέρω· τὸ ἀπαρμφ. τοῦτο, ὅπις καὶ τὸ κρεμάσαι, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λέγεται = λέγεται ὅτι ἐξέδειρε καὶ ὅτι ἐκρέμασεν. — ὅθεν = ἐξ οὗ = ἐν φ. (δηλ. ἀντρῷ) νοητέον τὸ δῆμα εἰσίν. — ἐνταῦθα, συναπτέον τῷ οἰκοδομῆσαι. — ὅτε . . . ἀπεχώρει = ὅτε ἀπεχώρει ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ (= ἐν τῇ γνωστῇ μάχῃ).

Παράδεισος, λέξις περσικὴ σημαίνουσα μέγαν κατάφυτον δένδρων καὶ πλήρη ἀγρίων θηρίων. Οὕτως ὀνομάζεται ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ποιὸς τόπος; — μεγάλου βασιλέως, δηλ. τοῦ Ἀρταξέρξου. — τῇ μάχῃ, δηλ. τῇ ἐν Σαλαμίνι, τῇ γενομένῃ κατὰ τὸ 480 π. Χ.

§ 9 — 10.

Αμα = συγχρόνως. — παρῆν = ἦνεν = ἦλθεν. — ἐνταῦθα = τότε. — ἐξέτασις = ἐπιθεώρησις. — ἀριθμὸς = ἀριθμησις. — ἐποίησεν = ἐκέλευσε ποιῆσαι. — μύριοι καὶ χίλιοι = 11000. — ἀμφὶ = περίπου. — ἐν αἷς = ἐν ταύταις δέ. — θύνω τὰ Λύκαια = μετὰ θυσιῶν ἔορτάξω τὰ Λύκαια. — ἐθῆκε, ἀδρ. τοῦ ῥ. τίθημι = θέτω, προτείνω. — τὸ ἄθλον = τὸ βραβεῖον ἐν φ. δ ἄθλος = δ ἀγών.

Ἐξέτασιν . . . ἐποίησε . . ., πρὸς τίνα σκοπὸν δικύρος κάμνει ἐνταῦθα τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ στρατοῦ του; — στλεγγίς, 1) ἔνστρα, δι’ ἣς ἀπέξεον ἐν ταῖς παλαιστραῖς ἢ ἐν τῷ λουτρῷ τὰς ἀκαθαρσίας ἀπὸ τοῦ σώματος. 2) χρυσᾶ ἢ ἐπίγρυσα ἐλασμάτια, οἷα ἐφόρουν ὡς κόσμημα τῆς κεφαλῆς αἱ γυναικεῖς καὶ οἱ θεωροὶ (= οἱ πρεσβευταί), οἱ πεμπόμενοι εἰς τι μαντείον κατ’ ἐπίσημόν τινα ἔορτήν, πιθανῶς δημοια κτενίοις. Ταῦτα προεβάλλοντο — ὡς ἐνταῦθα — ὡς βραβεῖα.

§ 11.

Πρὸς τῇ Μυσίᾳ, ἡ πρὸς = πλησίον. — ιόντες, τοῦ ῥ. ἐρχομαι. — αἱ θύραι (Κύρου) = ἡ σκηνὴ (τοῦ Κύρου). — πλέον ἢ, ἀντὶ πλειστων ἢ. — ἐλπίδας λέγων διάγω = πάντοτε λέγω λόγους

παρέχοντας ἐλπίδας. — δῆλος εἰμὶ = φαίνομαι. — ἀνιώμενος = δὺς ή νιᾶτο· τὸ δὲ ἀνιῶμαι = λυποῦμαι. — οὐ γάρ ην πρὸς τοῦ K. τῷ. ἔχ. μὴ ἀποδιδόναι = διότι δὲν ἥρμοζεν εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Κύρου, ἐὰν εἶχε (χρήματα), νὰ μὴ δίδῃ τὰ δψειλόμενα.

**Απήγονη*, δηλ. οἱ στρατιῶται τὸν μισθόν.

§ 12—13.

Τυνὴ = σύζυγος. — *ἐλέγετο*, ὑποκμ. ἡ *Ἐπύαξα*. — δ' οὖν = ἀλλὰ βεβαίως. — *Κίλισσα* = βασίλισσα τῆς Κιλικίας· οὕτω πολλάκις τὸ ἐθνικὸν σημαίνει τὸν βασιλέα τοῦ ἔθνους, δ' *Μῆδος* = δ βασιλεὺς τῶν Μήδων, δ' *Ασσύριος* = δ βασιλεὺς τῶν Ασσυρίων κτλ. — καὶ φυλακὴν = καὶ φύλακας. — παρὰ τὴν ὁδὸν = ἐν τῇ ὁδῷ. — ἐφ' ἦ = πλησίον τῆς δροίας. — θηρεῦσαι, ἀόρ. ἀπριμφ. τοῦ δ. θηρεύω = συλλαμβάνω. — *κεράσας*, ἀόρ. μετχ. τοῦ δ. *κεράνυμι* (*τί τινι*) = ἀναμιγνύω τι μέ τι.

Τῇ στρατιᾷ, τῶν Ἑλλήνων. — αὐτῆν, τὴν κρήνην, ἀντί: τὸ ἐν αὐτῇ ὅδωρ.

§ 14—16.

Καὶ λέγεται . . . αὐτῇ, ἡ σύνταξις: καὶ λέγεται ἡ *Κίλισσα* δεηθῆναι *Κύρου* (= δι τὸν παρεκάλεσε τὸν Κύρον) ἐπιδεῖξαι τὸ στράτευμα αὐτῇ. — *ἔξετασις* = ἐπιθεώρησις. — ὡς νόμος αὐτοῖς, δηλ. ἐστὶ τάττεσθαι = καθὼς εἰναι συνήθεια εἰς αὐτοὺς νὰ τάττωνται. — *ταχθῆναι* (δηλ. εἰς μάχην) καὶ στῆναι, τὰ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ ἐκέλευσε = διέταξε νὰ παραταχθῶσι καὶ νὰ σταθῶσι. — *συντάξαι* δ' ἔκ. τοὺς ἕαυτοῦ = νὰ συντάξῃ δ' ἔκαστος (ἐκ τῶν στρατηγῶν) τοὺς ἴδιους του στρατιῶτας. — *τάττομαι* ἐπὶ τεττάρων = παρατάσσομαι εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν. — τὸ *εὐώνυμον* = τὸ ἀριστερόν. — *θεωρῶ* = ἐπιθεωρῶ. — *παρελαύνω* = διαβαίνω ἐμπροσθέν τινος. — *Ĭλη* = τμῆμα ἵππικον στρατοῦ συγκείμενον συνήθως ἐξ 64 ἵππεων. — *τάξις* = τμῆμα πεζικοῦ στρατοῦ συγκείμενον ἐξ 100 ἀνδρῶν. — *τοὺς Ἑλληνας*, δηλ. ἐθεώρει. — *φοινικοῦς* = ἐρυθρός. — *ἐκκαλύπτομαι* = ξεσκεπάζομαι: ἀσπὶς *ἐκκεκαλυμμένη* = ἀσπὶς ἀνευ τοῦ (συνήθους δερματίνου) καλύμματος αὐτῆς.

* *Ἐξέτασιν ποιεῖται . . .*, τίνα σκοπὸν εἶχεν ἡ ἀνωτέρω — ἐν Κελαιναῖς — γενομένη ἐπιθεώρησις; Τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἦ καὶ ἄλλους

ἔχει ἡ ἐνταῦθα γνωμένη νῦν ἐπιθεώρησις; — τὸ μὲν δεξιόν . . . , οἱ "Εὐληγνες συνήθιζον νὰ συντάσσωνται εἰς τρία χωριστὰ μέρη, δηλ. εἰς τὸ δεξιὸν (κέρας), τὸ εὐώνυμον καὶ τὸ μέσον. — οἱ δὲ παρόηλαννον . . . , διβαρβαρικὸς στρατὸς διηρεῖτο εἰς τὸ πεζὸν καὶ τοὺς ἵππεας· καὶ τὸ μὲν πεζικὸν ὑποδιηρεῖτο εἰς τάξεις, τὸ δὲ ἵππικὸν εἰς ἔλας. — ἀρμα, δίτροχον πολεμικὸν ὅχημα, ὅπισθεν μόνον ἀνοικτὸν καὶ ἀσκεπές, δεχόμενον ὀρθίους τὸν πολεμιστὴν καὶ τὸν ἥνιοχον (βλ. εἰκ. 14 ἐν πίν. II). — ἀρμάμαξα, τετράτροχον ὅχημα, ὅπισθεν καὶ ἀνωθεν κλειστόν, κατὰ δὲ τὰ πλάγια μόνον διὰ περαπετασμάτων ἔχρησίμευε τοῦτο εἰς τὰς ὁδοιπορίας πρὸς μεταγωγὴν περιφανῶν ἀνδρῶν μάλιστα γυναικῶν. — **κράνος**, περικεφαλαία, χρήσιμος εἰς τοὺς πολεμιστὰς πρὸς ἄμυναν (βλ. εἰκ. 1 καὶ 2 ἐν πίν. I). — **κνημῆδες**, καλύμματα ἐκ χαλκοῦ προφυλάττοντα τὰς κνημάς ἀπὸ τῶν γονάτων μέχρι τῶν σφυρῶν, χρήσιμοι καὶ αὗται εἰς τοὺς πολεμιστὰς πρὸς ἄμυναν (βλ. εἰκ. 4 ἐν πίν. I). — **ἀσπίς**, δύο εἰδῆς ἀσπίδων ὑπῆρχον 1) ἡ μεγάλη φοειδῆς ἀσπίς, ἣτις ἐκάλυπτεν ὅλον τὸ σῶμα τοῦ ἀνδρὸς (βλ. εἰκ. 5 ἐν πίν. I), καὶ 2) ἡ μικροτέρα κυκλικὴ ἀσπίς, ἣτις ἐκάλυπτε τὸν ὅπλιτην ἀπὸ τοῦ γόνατος μέχρι τῆς σιαγόνος (βλ. εἰκ. 6 ἐν πίν. I). Άμφοτεραι συνέκειντο ἐκ ἔυλινης ἢ πλεκτῆς βάσεως καὶ ἐκ δέρματος βοὸς ἐπικεκαλυμμένου διὰ μεταλλίγων πλακῶν μετὰ ἔξογῆς (**δομφαλοῦ**) ἐν τῷ μέσῳ.

§ 17 — 18.

Ἐπειδὴ = ἀφ' οὐ. — **παρελαύνω τινὰ = διαβαίνω ἔμπροσθέν τινος.** — **πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης = πρὸ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος.** — **ἔρμηνεὺς = ἔγγιγτής ἀπὸ μιᾶς εἰς ἑτέραν γλῶσσαν, διερμηνεύεις.** — **παρὰ = πρός.** — **ἐκέλευσε . . . φάλαγγα, ἡ σύνταξις εἰναι: ἐκέλευσεν ὅλην τὴν φάλαγγα προβαλέσθαι τὰ δπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι.** — **προβάλλομαι τὰ δπλα = προτείνω τὰ δπλα.** — **ἐπιχωρῶ = ἐπέρχομαι:** — **ἐσάλπιγξ, δηλ. ὁ σαλπιγκής.** — **ἐπῆσαν, παρατη. τοῦ δ. ἐπέρχομαι.** — **ἐκ τούτου = μετὰ ταῦτα.** — **διῆττον προϊόντων, δηλ. αὐτῶν (τῶν στρατιωτῶν) = ἐπειδὴ ταχύτερον (τοῦ δέοντος) προεχώρουν αὐτοί.** — **ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου = μόνοι των, ἀγενοῖς αιταγῆς.** — **δρόμος γίγνεται τοῖς στρατιώταις = τρέχουσιν οἱ στρατιώται.** — **ἐπὶ τὰς σκηνὰς = ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν σκηνάς σκη-**

ναι δὲ = τὸ στρατόπεδον. — **τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολύς**, δηλ. ἔγενετο = οἱ δὲ βάρβαροι ἐφοδήθησαν πολύ. — ἐπὶ τῆς ἀρμαμάξης, καθημένη. — οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς = οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ δύντες ἐκ τῆς ἀγορᾶς. — **καταλιπόντες**, ἀόρ. β' τοῦ δ. **καταλείπω** = ἀφήνω. — **τὰ ὄντα** = τὰ δψώνια. — **ἡσθη**, παθ. ἀόρ. τοῦ δ. **ἡδομαι** = εὐχαριστοῦμαι. — δ ἐκ τῶν Ἑλλ. εἰς τοὺς βαρβ. φόβος = δ φόβος δ προελθὼν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους = δ φόβος, δν ἐνεποίησαν οἱ Ἑλληνες εἰς τοὺς βαρβάρους.

Πρὸς τῆς φάλαγγος . . . , τάξις στρατεύματος παρατεταγμένου πρὸς μάχην ἐκαλεῖτο φάλαγξ. — δλην τὴν φάλαγγα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν παρέλασιν τῶν βαρβάρων (**κατὰ Ἰλας καὶ κατὰ τάξεις**). — **τὰ δπλα**, δηλ. τὰ δόρατα καὶ τὰς ἀσπίδας. — ἐπὶ τὰς σκηνάς, ἔνθα ὑπῆρχεν ἡ ἀκολουθοῦσα τὸ στράτευμα **ἀγορά**.

§ 19—20.

Αποπέμπω τὴν ταχίστην δδὸν = ἀποστέλλω διὰ τῆς συντομωτάτης δδοῦ. — **συνέπεμψεν αὐτῆ** = ἔπεμψε σὺν αὐτῇ. — **ἐν** ὦ, δηλ. **χρόνῳ** = κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον. — **ἀπέκτεινε** = ἐκέλευσεν ἀποκτεῖναι. — **βασίλειος** = βασιλικός. — **ὕπαρχος** = δ ὑπ' ἀλλον ἀρχοντα ἀνώτατος ἀρχων ἢ ὑπάλληλος. — **δυνάστης** = ἴσχυρός, ἔχων μεγίστην πολιτικὴν δύναμιν. — **αἰτιασάμενος**, ὡς ἀντικμ. νοητέον τὸ αὐτοὺς (δηλ. **ἄνδρα . . . καὶ ἔτερον**) = ἔπειδὴ κατηγόρησεν αὐτούς.

Ως πολεμίαν οὖσαν, δηλ. τῷ Περσικῷ κράτει. — **καὶ αὐτόν**, δηλ. τὸν Μένωνα, δστις, ἐπειδὴ κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς γένους, ἵτο δ καταλληλότερος νὰ συνοδεύσῃ τὴν βασιλισσαν. — **φοινικιστής**, οὔτος ἵτο ἀξιωματικὸς τῆς Περσικῆς αὐλῆς, ἔχων τὴν ἐπιμέλειαν τῆς παρασκευῆς τῆς πορφύρας, τοῦ πολυτελοῦς ἐκείνου ὑφάσματος τοῦ τοσοῦτον εὐχρήστου εἰς τὰς βασιλικὰς αὐλὰς τῆς ἀρχαιότητος.

§ 21—22.

Πειρῶμαι = προσπαθῶ. — **εἰσβολὴ** = μέρος, δι' οὗ εἰσβάλλει τις. — **δδὸς ἀμαξιτὸς** = δδός, ἐφ' ἣς ἀμαξα δύναται νὰ ἐλαύνῃ. — **ὅρθιος** = ἀνηφορικός. — **ἰσχυρῶς** = πολὺ συναπτέον τῷ **ὅρθιᾳ**. — **ἀμήχανος** = ἀμήχανον ἥν = δύσκολον ἥτο. — **τὰ ἄκρα** = τὰ ὑψώματα. — **διὸ** = διὰ τοῦτο. — **ἐπεὶ** = ἐπειδή. — **εἴσω** = ἐντός. — **ὅτι** = διότι. —

δ' οὗν = ἀλλὰ βεβαίως. — οὐδενὸς καλύνοντος = χωρὶς κανεὶς νὰ ἔμποδίζῃ. — οῦ = ὅπου. — καλὸς = ὡραῖος. — ἐπίρρυτος = ποτιζόμενος ὑπὸ πολλῶν ὑδάτων. — παντοδαπός = παντὸς εἶδους. — σύμπλεως = πυκνότατα πλήρης. — σήσαμον = σουσάμι. — μελίνη = καλαμπόκι διάφορον τοῦ ἀραβοσίτου. — κέγχρος = κεχρίον. — πυροὶ = σῖτος. — περιέχω = περικλείω. — πάντη = πανταχοῦ.

"Εμειναν, δηλ. ὁ Κύρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. — τριήρεις, πλοῖα πολεμικά, ἔχοντα τρεῖς σειράς κωπῶν ἐκατέρωθεν, τὴν μίαν ἀνωθεν τῆς ἀλλῆς. — ὄρος, ὁ Ταῦρος. — αὐτό, δηλ. τὸ πεδίον.

§ 23 — 24.

"Ονομα = κατὰ τὸ ὄνομα = δυνομάζόμενος. — δύο πλέθρων, γενκ. τῆς ἰδιότητος τοῦ ποταμός τὸ δὲ εὖρος αἰτιατικ. τοῦ κατά τι = ποταμὸς δύο πλέθρων κατὰ τὸ πλάτος. — ἔξελιπτον ... εἰς χωρίον = ἔχει πόντες ἀπῆλθον εἰς χωρίον. — οἱ ἐνοικοῦντες = οἱ κάτοικοι. — χωρίον = φρούριον. — πλήν, ἐπίρρημα· νοητέα ἢ πρότασις οὐκ ἔξελιπτον. — καπηλεῖον = μικρὸν κατάστημα. — παρὰ = πλησίον.

§ 25.

Προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις = πέντε ἡμέρας πρὸ τοῦ Κύρου. — ὑπερβολὴ τῶν ὀρέων τῶν εἰς τὸ πεδίον (δηλ. καθηκόντων) = διάβασις ὑπεράνω τῶν ὀρέων, τὰ ὅποια ἔχετείνοντο εἰς τὴν πεδιάδα. — ἀπώλοντο, ἀρ. β' τοῦ ῥ. ἀπόλλυμα = χάνομαι. — οἱ μὲν ... οἱ δὲ = ἀλλοι μὲν ... ἀλλοι δέ. — ἀρπάζοντας (δηλ. αὐτοὺς) κατακοπῆναι = δι τι αὐτοί, ἐν φύραζον, κατεκόπησαν. — ὑπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους, μετχ. αἰτιγκ. = ἐπεὶ ὑπελείφθησαν (= ἐμειναν δπίσω) καὶ ἐπεὶ οὐκ ἐδύναντο. — ἀπολέσθαι, τὸ ἀπαρμφ. ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔφασαν.

Οἱ δ' ἄλλοι, δηλ. τοῦ Μένωνος στρατεύματος.

§ 26 — 27.

Εἰσελαύνω = εἰσέρχομαι ἔφιππος. — μεταπέμπομαι = στέλλω καὶ προσκαλῶ. — οὔτε πρ. οὐδενὶ πω κρ. ἀντοῦ εἰς χ. ἐλθεῖν ἔφη = εἴπεν δι τι οὕτε πρότερον ἔως τώρα περιήλθεν εἰς τὴν ἔξουσίαν οὐδενὸς καλυτέρου ἑαυτοῦ. — **Κύρῳ** λέναι (δηλ. εἰς χεῖρας) ἥθελε

= ἥθελε νὰ ἔρχηται εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ Κύρου. — πρὸν = ἔως
ὅτου. — ἡ γυνὴ = ἡ γυνὴ του. — πίστεις = ἐγγυήσεις, ἐγέγυα. —
συγγίγνονται ἀλλήλοις = συναντῶνται. — εἰς = διά. — δῶρα, ἐνν.
ἔδωκε. — τίμιος = πολύτιμος. — ἵππον..., ἐπεξήγησις τοῦ δῶρα =
δηλ. ἵππον... — στρεπτός, ἐνν. κύκλος = περιδέραιον. — ψέλιυν =
βραχιόλι. — καὶ τὴν χώραν μηκέτι διαρπάζεσθαι, ἐκ τοῦ ἐνν.
ρ. ὑπέσχετο = ὑπεσχέθη νὰ μὴ διαρπάζηται πλέον ἡ χώρα του.
— τὰ ἡρπασμένα ἀνδράποδα... ἀπολαμβάνειν, τὸ ἀπρμφ. ἐκ
τοῦ ἔδωκε = ἐπέτρεψε νὰ λαμβάνωσιν ὅπισω (δ. Συέννεσις καὶ οἱ
Κίλικες) τοὺς κατοίκους, οὓς ὡς δούλους εἶχον λάβει οἱ περὶ τὸν
Μένωνα. — ἦν πον ἐντυγχάνωσιν, δηλ. αὐτοῖς (τοῖς ἡρπασμέ-
νοις ἀνδραπόδοις) = ἐὰν εἴς τι μέρος συναντῶσιν (δ. Συέννεσις
καὶ οἱ Κίλικες) αὐτά.

Πίστεις, αὗται ἡσαν δεξιαί, δρκοι, δμηροι κ.τ.τ. — ἔλαβε,
δηλ. δ. Συέννεσις παρὰ τοῦ Κύρου. — ἀκινάκης, Περσικὴ μά-
χαιρα βραχεῖα, εὔρετα καὶ εὐθεῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7.

§ 1.

*
Ἐξέτασις = ἐπιθεώρησις. — μέσαι νύκτες = μεσονύκτιον. — ἐδό-
κει (δηλ. δ. Κύρος)... ἥξειν βασ... . μαχούμενον = ἐνόμιζεν ὅτι
θὰ ἔλθῃ δ. βασιλεύς, ἵνα πολεμήσῃ. — εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἔω = τὴν
ἐπιοῦσαν πρωΐαν. — εὐώνυμον κέρας = τὸ ἀριστερὸν κέρας. — δια-
τάττω = θέτω ἐν τάξει. — αὐτόμολος = λιποτάκτης.

Τοῦ δεξιοῦ κέρως καὶ τοῦ εὐωνύμου, δηλ. μόνον τοῦ Ἑλλη-
νικοῦ στρατεύματος. "Οτε οἱ Ἑλλήνες ἀφ' ἔαυτῶν συνετάχθησαν ἐν
Τυριαείῳ (κεφ. 2, § 15) ὡς πρὸς μάχην, τὸ δεξιὸν κέρας εἶχεν δ
Μένων· τώρα δὲ διατάττων δ. ἴδιος δ. Κύρος νὰ λάβῃ τὴν τιμητικὴν
ταύτην θέσιν δ. Κλέαρχος, τί θέλει διὰ τούτου νὰ δείξῃ πρὸς αὐτόν;

§ 2 — 4.

Συνεβουλεύετο (συν-εβουλεύετο), δηλ. αὐτοῖς· τὸ δὲ συμ-
βουλεύομαι τινι = συσκέπτομαι μετά τινος. — παραινῶ τοιάδε =

δίδω τὰς ἔξης συμβουλάς.—**θαρρύνω**=έμβαλλω θάρρος.—**ἀπορῶ**
τινος=στεροῦμαι τινος.—**ἀμείνων καὶ κρείττων**=ίκανω τερος
 καὶ ίσχυρότερος.—**προσέλαβον**, δηλ.. συμμάχους ύμᾶς.—**ὅπως**
 ...**ἔσεσθε**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοσημένου ρήματος φροντίζετε=φρον-
 τίζετε πῶς νὰ εἰσθε, πῶς νὰ φανῆτε.—**ἥς κέντησθε**=ήγη κέντη-
 σθε· τὸ δὲ κέντημα=ἔχω.—**εὐδαιμονίζω** τινὰ τινὸς=μακα-
 ρίζω τινὰ διά τι.—**ἴστε**, τοῦ δ. **οἶδα**=γνωρίζω.—**ἐλοιμην ἀν**=
 ἥθελον προτιμήσει τοῦ δ. **αἰροῦμαι**.—**ἀνθ'** ὅν **ἔχω** πάντων=
 ἀντὶ πάντων, ἀ **ἔχω**.—**πολλαπλάσιος**=περισσότερος.—**ὅπως**
 =ἴνα.—**γὰρ**=δῆλα δή.—**πολύ**, δηλ.. **ἔστι**.—**κραυγῇ πολλῇ**=
 μετὰ πολλῆς κραυγῆς.—**ἐπίλασι**, μέλ. τοῦ δ. **ἐπέρχομαι**· ἐτέθη
 κατὰ πληθ. ἀριθ., διότι τὸ **πλῆθος**, εἰς δὲ ἀποδίδεται, εἰναι περι-
 ληπτικόν.—**ἀνάσχησθε**, ἀρ. δ' ὑποτακτ. τοῦ δ. **ἀνέχομαι**=
 ὑπομένω.—**τὰ ἄλλα... ἀνθρώπους**=**δοκῶ μοι καὶ αἰσχύνε-**
σθαι οἵους ἡμῖν **τὰ ἄλλα γνώσεσθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ δητας**
ἀνθρώπους=νομίζω δτι καὶ ἐντρέπομαι (ἀπὸ τοῦδε), διότι πρὸς
 λύπην μας θὰ γνωρίσητε τοιούτους κατὰ τὰ ἄλλα (δηλ. δειλοὺς)
 τοὺς ἀνθρώπους τοὺς δητας ἐν τῇ χώρᾳ.—**τὰ ἔμα** (δηλ.. **πράγματα**)
 εὗ γίγνεται=τὰ πράγματά μου (=αἱ ἐπιχειρήσεις μου) ἀποδαί-
 νουσι καλῶς.—**ἔγω... ἀπελθεῖν**=ἔγὼ ποιήσω τὸν μὲν βουλό-
 μενον ύμῶν (γεν. διαιρετικ.) **οἴκαδε ἀπιέναι** (ἔξαρτ. ἐκ τοῦ βου-
 λόμενον) **ἀπελθεῖν** (ἔξαρτ.. ἐκ τοῦ ποιήσω) **ζηλωτὸν τοῖς οἴκοι**
 =ἔγὼ τὸν μὲν ἐπιθυμοῦντα ἔξ ύμῶν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα
 του θὰ καταρθώσω νὰ ἀπέλθῃ ἀξιούλευτος εἰς τοὺς συμπολίτας
 του.—**πολλούς... οἴκοι**, ἢ **σύνταξις**: **οἶμαι ποιήσειν πολλούς**
 ἐλέσθαι τὰ παρ' ἔμοι ἀντὶ τῶν οἴκοι = νομίζω δτι θὰ κάμω
 πολλοὺς νὰ προτιμήσωσι τὴν παρ' ἔμοι διαμονὴν ἀντὶ τῆς ἐν τῇ
 πατρίδι των.

(**Ἄν δε**) **ταῦτα...**, δηλ.. τὸ πλῆθος καὶ τὴν κραυγήν.—**ἀνθρώ-**
πους, μετὰ καταφρονητικῆς σημασίας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἀν-**
δρες (§ 3 «**ὅπως ἔσεσθε ἀνδρες...**»).

§ 5—7.

Καὶ μὴν=καὶ ὅμως.—**διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι**=διότι εὑρί-
 σκεσαι εἰς τοιαύτην θέσιν.—**τοῦ κυνδύνου προσιόντος**, ἐπεξή-
 γησις τοῦ ἐν τοιούτῳ=διότι δηλ.. ὁ κίνδυνος πλησιάζει..—**ἄν εὖ**

γένηται τι—ἐὰν συμβῇ καλόν τι, ἀν τὰ πράγματα ἀποδῶσι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου.—οὐ μεμνήσεσθαι (τετελ. μέλ. τοῦ δ. μιμηγ-
σκομαι) = δτι δὲν θὰ ἐνθυμηθῆς.—φασί, δηλ. τινές.—ἔνιοι δὲ (δηλ. φασὶ) οὐδέ, εἰ μεμνῆσο (παρκμ. τῆς εὔκτικ. τοῦ δ. μιμηγ-
σκομαι) καὶ β., δύνασθαι ἀν = τινὲς δὲ λέγουσιν δτι καὶ ἐὰν ἐνθυμῆσαι καὶ ἐὰν θέλης (νὰ ἀποδώσῃς), δὲν ἥθελες δυνηθῆ.—
ἔστι μὲν ἡμῖν=νπάρχει βεβαίως εἰς ἡμᾶς (=ἐμέ).—πατρῷος=δ
ἐκ τοῦ πατρὸς προελθών, πατρικός.—μέχρι οὗ=μέχρι τούτου,
οὗ (=δπου).—καῦμα=θερμότης.—διὰ χειμῶνα, δηλ. οὐδύ-
νανται οἰκεῖν ἀνθρωποι χειμῶν δὲ=ψῦχος.—σατραπεύω=
διοικῶ ὡς σατράπης.—ἡμᾶς... ποιῆσαι=δεῖ ἡμᾶς (=ἐμὲ)
ποιῆσαι τὸν ἡμετέρους (=ἐμοὺς) φίλους ἐγκρατεῖς (=κυ-
ρίους) τούτων (δηλ. τῶν ἐν μέσῳ).—δέδοικα μὴ οὐκ...=φοβοῦ-
μαι μήπως δὲν...—δ, τι δῶ=τι νὰ δώσω.—ἰκανοὶ=ἀρχετοί.—
ὑμῶν...δώσω, ή σύνταξις: ἔκαστω ύμῶν τῶν Ἑλλήνων δώσω
καὶ χρυσοῦν στέφανον.

Καὶ μὴν..., ή ἀνακοίνωσις τῶν ἀμφισθοιῶν καὶ τῶν ὑποψιῶν,
ὅς δ πιστὸς Σάμιος παρετήρησε παρά τισι τῶν στρατιωτῶν του,
ἀντιτίθεται πρὸς τὰς δλως γενικὰς ὑποσχέσεις τοῦ Κύρου, δτις
ῶς ἐκ τούτου ἀναγκάζεται νὰ δώσῃ ὠρισμένας διαθεσιαίσεις καὶ
νὰ θέσῃ ἐκτὸς πάσης συζητήσεως τὸ δυνατὸν τῆς ἐκπληρώσεως
αὐτῶν.—τι, ὑπονοεῖται δ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας (δηλ. ;), δην δ
Σάμιος ἀποφεύγει νὰ δηλώσῃ ἐν ταύτῃ τῇ συνελεύσει.—ἡμῖν, δ
πληρυντκ. ἐνταῦθα, ὡς καὶ δ κατωτέρω «ἡμεῖς—ἡμετέρους φί-
λους», ἐκφράζει μετριοφροσύνην.—(νὰ ἐν μέσῳ) τούτων, δηλ.
τῶν γαιῶν, ἐν αἷς διὰ τὴν θερμότητα καὶ τὸ ψῦχος δὲν δύνανται
νὰ κατοικῶσιν ἄνθρωποι.—ύμῶν τῶν Ἑλλ., διὰ τοῦ ύμετος οἱ
Ἑλληνες δὲν ἔνοεῖται τὸ δλον Ἑλληνικόν, ἀλλὰ μόνον οἱ παρευ-
ρισκόμενοι ἐν τῇ συνελεύσει, δηλ. οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ (§ 2).

§ 8—9.

Εἰσῆσαν, παρατκ. τοῦ δ. εἰσέρχομαι.—ἀξιῶ=ἔχω τὴν ἀξίω-
σιν.—κρατῶ=νικῶ.—ἐμπίμπλημι τὴν γνώμην (=τὰς γνώ-
μας)=ἰκανοποιῶ τὰς προσδοκίας.—αὐτῷ, ή δοτκ. συναπτέα τῷ
παρεκελεύοντο καὶ τῷ διελέγοντο.—μὴ μάχεσθαι ἀλλὰ...
τάττεσθαι, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ παρεκελεύοντο.—παρακελεύο-

μαλ τινι = προτρέπω τινά. — *μάχομαι* = διακινδυνεύω εἰς τὴν μάχην. — *τάντομαι* = λαμβάνω θέσιν. — *καιρός* = κατάλληλος περίστασις. — ὅδέ πως = ώς ἔξης περίπου. — *ῆρετο*, ἀδρ. β' τού ρ. ἔρωτῶ. — *οἵει γάρ σοι μαχ.*, ὥ *K.*, τὸν ἀδελφὸν = νομίζεις ὀληθῶς, ώ *Κῦρε*, δτι δ ἀδελφός σου θὰ πολεμήσῃ πρὸς σέ. — *νή*, μόριον ὅμοτικὸν = μά. — *εἴπερ γε* = ἐν βεβαίως. — *ἀμαχεῖ* = ἀνευ μάχης.

Τοῖς ἄλλοις, δηλ. *τοῖς μὴ ἀκούσασιν*. — *σφίσιν*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: «*τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς*». — *ταῦτα*, δηλ. τὸ Περσικὸν κράτος.

Παρεκελεύοντο αὐτῷ ... μὴ μάχεσθαι, ἀλλ'..., πρὸς τίνα σκοπὸν οἱ "Ελλ. προέτρεπον τὸν Κῦρον εἰς τοῦτο; Έὰν οὗτος ἐφονεύετο ἐν τῇ μάχῃ, θὰ ἔξεπληροῦντο αἱ ἐλπίδες αὐτῶν;

§ 10 — 13.

Δὴ = λοιπόν. — *ἔξοπλιστα* = ἐπιθεώργοις. — *ἀριθμός* = ἀριθμησις. — *ἀσπίς* = ἀσπιδοφόροις = ὄπλιται. — *μυρία καὶ τετρακόσια* = 10,400. — *δένα μυριάδες* = 100,000. — *ἐκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες* = 1,200,000. — *ἄλλοι ἥσαν* = πρὸς τούτοις ἥσαν. — *τριάκοντα μυριάδων*, δηλ. *ἄρχων*. — *παραγίγνομαι* = παρευρίσκομαι. — *Ἄβροκόμας δὲ* = *Ἄβροκόμας γάρ*. — *ὑστερῶ τῆς μάχης* = ὑστερος τῆς μάχης (= μετὰ τὴν μάχην) ἔρχομαι. — *ἐκ Φοινίκης ἐλαύνων* (= εἰ καὶ ἤλαυνεν) = ἀν καὶ ἤρχετο ἐκ Φοινίκης. — *πρὸς Κῦρον*, ἀντὶ τῆς συνηθεστέρας δοτκ. *Κύρῳ* ἀποδίδεται εἰς τὸ ἥγγελλον καὶ οὐχὶ εἰς τὸ οἱ αὐτομολήσαντες (= αἱ λιποτακτήσαντες). — *οἱ ... τῶν πολεμίων* = ὅσοι ἐν τῶν πολεμίων.

Δρεπανηφόρα, ταῦτα ἥσαν πολεμικὰ ἔρματα φέροντα δρέπανα (πρθλ. περιγραφὴν αὐτῶν κατωτέρω ἐν κεφ. 8, § 10· βλ. καὶ εἰκ. 17 ἐν πίν. Π.). — *ἔλεγοντο*, ὑπὸ τῶν αὐτομολησάντων παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸ τῆς μάχης καὶ αἰχμαλωτισθέντων μετὰ τὴν μάχην. — *ἐν τῇ μάχῃ*, τῇ παρὰ τὰ Κούναξα.

§ 14 — 16.

Συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι = μὲ τὸν στρατὸν του συντεταγμένον. — *μαχεῖσθαι* (μέλ. ἀπριμφ. τοῦ ρ. *μάχομαι*) *βασιλέα* = δτι δ βασιλεὺς θὰ πολεμήσῃ. — *κατὰ μέσον τὸν σταθμὸν τοῦτον* = κατὰ τὸ μέσον τούτου τοῦ σταθμοῦ. — *ὅρυκτδς* = ἐσκαμμένος. — *τὸ*

εῦρος = τὸ πλάτος. — παρετέτατο, ὑπερσυντλκ. δριστ. τοῦ ῥ. παρατείνομαι = ἔκτείνομαι. — ἄνω = πρὸς τὰ ἄνω. — ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας = εἰς ἔκτασιν δώδεκα παρασαγγῶν. — ποιεῖ = ἐπεποιήκει. — ξρυμα = δχύρωμα. — ἐπειδὴ = δτε. — πυνθάνεται (= ἐπύθετο) προσελαύνοντα = ἐπληροφορήθη ὅτι προσήρχετο. — ἐγένοντο (ὑποκμ. Κῦρος τε καὶ ἡ στρατιὰ [περιληπτικὸν]) εἴσω = ἤλθον ἐντός.

*Οργυιά, αὕτη ἡτο μέτρον μήκους 6 ποδῶν ἢ 1 μέτρ. καὶ 85 ἔκατοστ. — παρασάγγης, περὶ τούτου βλ. ἐν σελ. 73.

§ 17 — 18.

*Αλλὰ . . . πολλά, ἡ σύνταξις: ἀλλὰ ἵχνη πολλὰ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ὑποχωρούντων φανερὰ ἥσαν (ἀντὶ ἦν). — δτι = διότι. — τῇ ἐνδεκάτῃ . . . πρότερον = ἔνδεκα ἡμέρας πρότερον. — θύμομαι = θυσιάζω διὰ τὸν ἑαυτόν μου. — δέκα ἡμερῶν = ἐντὸς δέκα ἡμερῶν. — ἀρά = λοιπόν. — οὐκ . . . ἔτι μαχεῖται = δὲν θὰ πολεμήσῃ πλέον. — Κῦρος δ' εἶπεν, ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὅτι (τοῦ πρὸ τοῦ ἐνδεκάτη). — ἐπεὶ = ἐπειδή.

Μάντις, τὸν στρατὸν τῶν Ἑλλήνων συγώδευον μάντεις, ἵνα οὗτοι πρὸ πάσης σπουδαίας ἐπιχειρήσεως, ἰδίᾳ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης, ζητῶσι τὴν συμβούλην τῶν θεῶν. — **δαρεικούς**, περὶ τοῦ δαρεικοῦ βλ. ἐν σελ. 71. — δέκα τάλαντα, τὸ τάλαντον = ἔξι χιλ. δραχμάς. ἐπομένως πόσας δραχμῇ. ἐν συνόλῳ ὑπόσχεται νὰ δώσῃ δ Κῦρος;

§ 19 — 20.

*Ἐπεὶ = ἐπειδή. — ἔδοξε, ὑποκμ. δ βασιλεύς. — ἀπεγγωνέναι τοῦ μάχεσθαι = δτι εἰχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ πολεμήσῃ. — τὴν πορείαν ποιοῦμαι = πορεύομαι. — ἡμελημένως = μετ' ἀφροντισίας, ἔγνοιαστα. — τὸ δὲ πολὺ αὐτῷ = τὸ δὲ περισσότερον μέρος τοῦ στρατοῦ του. — ἀνατεταργμένον τὸ στράτευμα πορεύεται = πορεύεται τὸ στράτευμα ἐγ ἀταξίᾳ. — τῶν δπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ = πολλὰ ἐκ τῶν δπλων τῶν στρατιωτῶν.

Κῦρος ἐπορεύετο ἡμελημένως μᾶλλον . . . , ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει ποίαν εὑκαιρίαν δὲν ἐπωφελήθη δ Κῦρος; Τί ἔπρεπε γὰ πράξῃ οὗτος, ἀφ' οὗ τὴν μὲν τάφρον, ἣν δ βασιλεὺς εἶχε καταστήσει ὡς δχύρωμα, εὔρεν ἀφύλακτον, τὸν δὲ στρατὸν τοῦ βασιλέως εἶδεν ὑποχωροῦντα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

§ 1—3.

Καὶ ἡδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν = καὶ ἡτο ἡδη ὥρα, στε ἡ ἀγορὰ ἡτο περίπου πλήρης ἀνθρώπων (ἀπὸ 9-12 π. μ.) — ἔμελλε, ὑποκρ. ὁ Κῦρος. — μέλλω καταλύειν (ἀμετβ. κατὰ παράλειψιν τοῦ ὑποξύγια) = μέλλω νὰ καταλύσω, νὰ σταθμεύσω. — ἥντικα = δύστε. — προφαίνομαι = φαίνομαι μακρόθεν. — ἐλαύνω ἀνὰ κράτος = τρέχω ἔφιππος μὲ δληγη τὴν δυνατὴν ταχύτητα. — ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ = μὲ ἴδρωμένον τὸν ἵππον. — οἵς ἐνετύγχανεν = ὅσους ἀπήντα. — βαρβαριῶς = βαρβαριστὶ = Περσιστὶ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ Ἑλληνιῶς = Ἑλληνιστὶ. — ἐνθα δὴ = τότε λοιπόν. — τάραχος = ταραχή. — αὐτίκα . . . ἐπιπεσεῖσθαι, ἡ σύνταξις: οἱ γὰρ Ἑλληνες καὶ πάντες δὲ ἐδόκουν (βασιλέα) αὐτίκα ἐπιπεσεῖσθαι σφίσιν ἀτάκτοις (οὖσιν) = διότι οἱ Ἑλληνες καὶ προσέτι πάντες (δηλ. οἱ Ἀσιάται) ἐνόμιζον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀμέσως θὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν, οἵτινες ἥσαν ἐν ἀταξίᾳ. — τὸν θώρακα . . . τὸν ἵππον = τὸν θώρακά του . . . τὸν ἵππον του. — ἐνέδυν, ἀόρ. β' τοῦ ρ. ἐνδύομαι. — καθίσταμαι = τοποθετοῦμαι.

Ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν, οἱ ἀρχαῖοι διῆγουν τὴν ἡμέραν εἰς 4 μέρη: 1) εἰς «πρωὶ» (ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἐνάτης), 2) εἰς «ἀμφὶ ἡ περὶ ἀγορὰν πλήθουσαν» (ἀπὸ τῆς 9-12), 3) εἰς «μεσημβρίαν» (ἀπὸ τῆς 12-2 μ. μ.) καὶ 4) εἰς «δεῖλην» (ἀπὸ τῆς 2-6). — ἔμελλε καταλύειν, δηλ. ἵνα γευματίσῃ ἀλλ' ἐν τῷ σταθμῷ τούτῳ δὲν κατέλυσεν ὁ Κῦρος διὰ τὴν περὶ ἐφόδου τοῦ βασιλέως ἀγγελίαν (πρᾶλ. κατωτέρω κεφ. 10, § 19 «πρὸν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα . . . »). — ἀπὸ τοῦ ἄρματος, περὶ τούτου βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 76. — θώραξ, ἀμυντικὸν δπλον, μέρος τῆς περιβολῆς τοῦ δπλίτου, καλύπτον τὸ ἄνω τῆς κοιλίας μέρος τοῦ κορμοῦ: συνέκειτο ἐκ δύο πλακῶν ἐξ ὀρειχάλκου, προσθίας καὶ δπισθίας, συνδεομένων πλαγίως καὶ κατὰ τοὺς ὅμιους διὰ περονῶν· βλ. εἰκ. 3 ἐν πίν. I. — παλτόν, ἀκόντιον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Πέρσαις. — παρήγγελλε, αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαὶ ἐδίδοντο διὰ τοῦ κῆρυκος ἢ σάλπιγγος ἢ κέρατος· πολλάκις δὲ ἐδίδοντο καὶ προφορικῶς ἀπὸ ἀνδρὸς εἰς ἄνδρα, ἵνα μὴ γίνων-

ταὶ γνωσταὶ εἰς τοὺς πολεμίους. — ἐξοπλίζεσθαι, διότι κατὰ τὰ ἀνωτέρω (κεφ. 7, § 20) οἱ στρατιῶται ποῦ εἰχον τὰ περισσότερα τῶν ὅπλων των; — καθίστασθαι εἰς τὴν τάξιν, διότι τὸ περισσότερον μέρος τοῦ στρατοῦ πῶς ἐπορεύετο; (πρᾶλ. κεφ. 7, § 20).

§ 4—7.

Σπουδὴ=βία, ταχύτης. — τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος=τὸ δεξιὸν κέρας. — ἔχόμενος, δηλ. τοῦ Κλεάρχου=πλησίον τοῦ Κλεάρχου. — τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ, γενκ. διαιρετικ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἵππου μὲν καὶ Ἀριατος. — εἰς χιλίους=περίου 1,000. — ἐστησαν, τίνος ἀσφ. εἶναι, α' η β'; — τὸ πελταστικόν, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ παρὰ=πλησίον τοῦ πελταστικοῦ. — δσον=περίου. — ἐξαστιοι, ἐνν. ἐστησαν. — κατὰ τὸ μέσον=εἰς τὸ κέντρον. — ψιλὴν=ἄνευ κράνους· ἐπομένως=ἀπροφύλακτον.

Τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος..., βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. παρατάξεως ἐν σελ. 17· οἱ "Ἐλληνες εἰς πόσα γωριστὰ μέρη συνήθιζον νὰ συντάσσωνται; (βλ. σελ. 76). — μὲν αὐτοὶ... οἱ δ' ἵπποι, ἀντὶ τοῦ συνήθους αὐτοὶ μὲν... οἱ δ' ἵπποι. — παραμηριδίοις, δηλ. ὅπλοις· ταῦτα ἥσαν καλύμματα προφυλάττοντα τοὺς μηρούς τῶν ἵππων καὶ τῶν ἵππεων. — προμετωπίδιον, κάλυμμα προφυλάσσον τὸ μέτωπον. — προστερνίδιον, κάλυμμα προφυλάσσον τὸ στῆθος.

§ 8—11.

"**Ηδη** τε ἦν... καὶ ἥσαν, ἡ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν=ἐν ὧ ἥδη ἦν μέσον ἡμέρας, οὕπω καταφανεῖς ἥσαν οἱ πολέμιοι. — μέσον ἡμέρας=μεσημβρία (12-2 μ. μ.). — οὕπω καταφανής εἰμι=δὲν εἰμαι ἀκόμη φανερός. — δείλη=δειλιγὸν (2-6 μ. μ.). — χρόνῳ δὲ συχνῷ (=πολλῷ) ὕστερον=μετὰ πολὺ δὲ χρόνον ὕστερον. — μελανία ἐπὶ πολὺ=μαυρίλα εἰς πολλὴν ἔκτασιν. — τάχα δὴ=εὐθὺς πλέον. — χαλκός τις=κάτι τι σὰν χαλκός. — ἥσαν, δηλ. αὗται· αἱ τάξεις. — λευκοθώρακες=ἔχοντες θώρακας λευκούς, δηλ. λινοῦς. — ἀρχω τινὸς=εἰμαι στρατηγός τινος. — ἔχόμενοι, δηλ. τούτων ἥσαν=κατόπιν τούτων ἥσαν. — ἀσπὶς ποδήρης=μεγάλη ἀσπὶς καλύπτουσα τὸ σῶμα ὅλον μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ποδῶν. — κατὰ ἔθνη=γωριστὰ

κατὰ ἔθνη. — πλασιον = τετράγωνος παράταξις. — ἔκαστον τὸ ἔθνος, παραθετικὸς προσδιορ. τοῦ οὐτοι. — πρὸ δ' αὐτῶν, δηλ. ἐπορεύετο. — διαιλείπω = ἀπέχω. — συχνὸν = πολύ. — τὰ δὴ δρεπανηφόρα καὶ. = ἐκεῖνα δὰ τὰ δνομαζόμενα δρεπανηφόρα. — εἶχον, ὑποκρ. τὰ ἄρματα. — ἐκ τῶν ἀξόνων = ἔξερχόμενα ἐκ τῶν ἀξόνων, εἰς οὓς ἡσαν ἐνηρμοσμένα. — εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα = ἔχοντα πλαγίαν διεύθυνσιν. — δίφρος = κάθισμα (τοῦ ἡγιόχου). — εἰς γῆν βλέποντα = ἐστραμμένα πρὸς τὴν γῆν. — ὡς διακόπτειν = ὁστε διακόπτειν· τὸ δὲ διακόπτω = κόπτω εἰς δύο ἢ πέρα πέρα. — ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν = ὅντινα συνήγνων. — ἦν, ἐνν. τοῖς περὶ τὸν βασιλέα. — ὡς... ἐλῶντα (τὰ ἄρματα) καὶ διακόψοντα αὐτάς, δηλ. τὰς τάξεις = δτι θὰ δρμήσωσι καὶ θὰ διακόψωσι τὸ ἐλῶντα μέλ. ἀττικὸς τοῦ ρ. ἐλαύνω. — δ', ἀναφέρεται εἰς τὸ τοῦτο. — εἰπεν, ἀδρ. μὲ σημασίαν ὑπερσυνλτχ. — καλέσας (δηλ. εἰς συνέλευσιν), νοητέον ὡς ἀντκμ. ἐκ τοῦ «τοῖς Ἐλλήσι» τοὺς "Ἐλληνας. — ψευδομαι τοῦτο = ἀπατῶμαι ὡς πρὸς τοῦτο. — ὡς ἀνυστὸν (ἐκ τοῦ ρ. ἀνύω = φέρω εἰς πέρας, κατορθώνω), ἐνν. τὸ ἦν = ὅσον ἦτο κατορθωτόν. — ἥσυχη = ἥσυχως. — ἐν ἵσω, δηλ. βήματι = ἐν ὅμαλῷ βηματισμῷ.

Ἡ δείλη, αὕτη διηγείτο εἰς «δείλην πρωίαν» (2 - 4) καὶ εἰς «δείλην ὄψίαν» (4 - 6). Ἐνταῦθα νοεῖται ἡ δείλη πρωία. — λευκή, ἔνεκα τοῦ χρώματος τοῦ κονιορτοῦ. — γερροφόροι, οἱ φέροντες γέρροα, δηλ. ἀσπίδας πλεκτὰς ἐκ λύγων. — δρεπανηφόρα, βλ. εἰκ. 17 ἐν πίν. II. — ὅτε..., νοεῖται ἡ τοῦ Κύρου δημηγορία ἐν κεφ. 7, § 2 - 4. — ὡς ἀνυστόν, διότι ἐν τοσούτῳ πλήθει παντελής σιγὴ καὶ ἥσυχία ἦτο ὅλως ἀδύνατος.

§ 12 — 13.

Ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ. — βοῶ τινι = μεγαλοφώνως διατάττω τινά. — ἄγω τι = ὁδηγῶ τι. — κατὰ μέσον = εἰς τὸ κέντρον. — διτι = διότι. — καὶ = καὶ ἐάν. — πάντα ἡμῖν πεποίηται = τὰ πάντα ὅφ' ἡμῶν ἔχουσι κατορθωθῆ. — δρῶν... ἀκούων = εἰ καὶ (= ἀν καὶ) ἐώρα... εἰ καὶ ἤκουε. — τὸ μέσον στῆφος = τὸ ἐν τῷ κέντρῳ συμπεπυκνωμένον πλήθος. — ἀκούω τινδς = ἀκούω παρά τινος. — ὅντα... βασιλέα = δτι ὁ βασιλεὺς ἦτο. — πλήθει = ἔνεκα τοῦ πλήθους. — περίειμι = ὑπερέχω. — μέσον τῶν

ἔσαντοῦ ἔχων = ἀν καὶ εἶχε τὸ μέσον τοῦ στρατοῦ του. — **τοῦ Κ.**
εὐωνύμου ἔξω ἦν = ἦτο ἔξω τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τοῦ Κύρου.
— **ἔκατέρωθεν** = καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν. — **ὅτι αὐτῷ μέλοι** = ὅτι
αὐτὸς φροντίζει. — **δπως καλῶς ἔχοι** (δηλ. τὸ πρᾶγμα) = πῶς
τὸ πρᾶγμα νὰ ἔχῃ καλῶς.

Κῦρος τῷ Κλ. ἐβόα..., δι Κύρος ἔδωκε τοιαύτην διαταγὴν εἰς
τὸν Κλέαρχον, διότι προέδλεπεν ὅτι ἐκ τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου
τῶν πολεμίων ἔμελλε νὰ κριθῇ ἡ μάχη. — **τοῦτο**, δηλ. τὸ μέσον,
— **τὸ μέσον στῖφος**, είναι οἱ περὶ τὸν βασιλέα 6.000 ἵπποις. —
ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, κατὰ τὰ ἐν § 4 δηλωθέντα πλησίον τίνος πο-
ταμοῦ ἦτο τὸ ύπό τοῦ Κλ. διοικούμενον δεξιὲν κέρας;

‘Ο **Κλέαρχος οὖν ἥθελε**..., ἐπράξε καλῶς δι Κλ. μὴ ἐκτε-
λέσας τὰς καλῶς σταθμηθείσας διαταγὰς τοῦ Κύρου; (πρᾶ). ἀπο-
τέλεσμα τῆς ὅλης μάχης). Πῶς δεικνύεται ἐν τῇ προκειμένῃ περι-
στάσει δι Κλ.;

§ 14 — 16.

‘**Ομαλῶς** = ἐν λειτ. (§ 11). — **προήσει**, παρτικ. τοῦ β. προέρ-
χομαι = προχωρῶ. — **ἐν τῷ αὐτῷ** = ἐν τῇ αὐτῇ θέσει. — **ἐν τῶν**
ἔτι προσιόντων = ἐκ τῶν προσερχομένων ἀκόμη (ἐκ τῆς παρείας).
— **οὐ πάνυ πρὸς αὐτ.** τῷ στρ. = οὐχὶ πολὺ πλησίον αὐτοῦ τοῦ
στρατεύματος. — **καταθεῶμαι ἔκατέρωθεν ἀποβλέπων** = παρα-
τηρῶ μετὰ προσοχῆς διευθύνων τὰ βλέμματά μου εἰς ἑκάτερα τὰ
μέρη. — **ὑπελαύνω** = προχωρῶ ἔφιππος. — **ώς συναντῆσαι** = ὥστε
συναντῆσαι (τίνι);. — **ἥρετο**, ἀσρ. β' τοῦ β. ἐρωτῶ. — **ἔφιστημι**
(δηλ. τὸν ἵππον) = σταματῶ. — **λέγειν... πᾶσιν** = νὰ λέγῃ εἰς ὅλους.
— **ὅτι καὶ... καλά**, παῖσι τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως; — **ἴερᾳ** = τὰ
σημεῖα τὰ μαντικὰ τὰ ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῶν Ἱερείων φαινόμενα;
ἐν φ σφάγια = τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ πρὸ τῆς σφαγίασεως καὶ κατ'
αὐτὴν ἐπὶ τοῦ Ἱερείου παρατηρούμενα. — **καλὰ** = εὐσίωνα, ἀγαθὸν
προσηγματίνοντα. — **τις διόρυβος εἴη** = τις ἦτο διόρυβος, δηλ. τί^ς
ἔσήμαινε, πόθεν προήρχετο καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ἐγίνετο. — **παρέρ-**
χεται δεύτερον = διέρχεται διὰ τῶν τάξεων δευτέρων φοράν, δηλ.
ἐπιστρέφει εἰς τὸν στρατηγόν. — **καὶ δέ** = καὶ οὗτος (δι Κύρος). —
ἔθαντος = θαυμάζων (= μετ' ἐκπλήξεως) ἥρωτησε. — **παραγγέλ-**
λλει, αὐτὸς (δηλ.);. — **δέχομαι**, δηλ. τὸ σύνθημα. — **χώρα** = θέσις.

Tὸ βαρβαρικὸν στράτευμα, τοῦ Κύρου ἢ τοῦ βασιλέως; — υπελάσσας, δὲ Ξενοφῶν, ἐπειδὴ δὲν ὑπηρέτε: ἐν τῷ στρατῷ, ἀλλὰ μετεῖχε τῆς στρατείας μόνον ὡς συνοδὸς τοῦ φίλου του Προξένου, ἥδύνατο αὐθαιρέτως νὰ ἔξελθῃ τῆς γραμμῆς καὶ νὰ προχωρήσῃ ἔφιππος.—τὰ ἱερὰ... τὰ σφάγια, πρόλ. ἀνωτέρω κεφ. 7, § 18 ἐν λέξει «μάντις»: οἱ παλαιοὶ παρατηροῦντες τὰ σπλάγχνα τῶν Ἱερείων καὶ τὰς πρὸ τῆς σφαγιάσεως καὶ κατ' αὐτὴν κινήσεις αὐτῶν προέβλεπον τὸ μέλλον.—τὸ σύνθημα, λέξις ἣ φράσις, γῆτις ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ παραγγέλλεται ἢ παραδίδοται εἰς τὸν ὑπὸ αὐτὸν καὶ ὑπὸ τούτου εἰς τὸν κατώτερον καὶ εἰς τὸν ἰστάμενον πλησίον του καὶ οὕτω παρέρχεται μέχρι τέλους, δῆθε διὰ τῆς αὐτῆς δόσου ἐπιστρέψει πάλιν (παρέρχεται τὸ δεύτερον) εἰς τὸν στρατηγόν, ἵνα βεβαιωθῇ τὸ ἀκριβές τῆς μεταδόσεως. Ἐνταῦθα τὸ σύνθημα οἱ Ἑλληγες παρέλαθον παρὰ τοῦ Κλεάρχου καὶ οὐχὶ παρὰ τοῦ Κύρου. — ἐθαύμασε, τίς ὤφειλε νὰ δώσῃ τὸ σύνθημα δὲ Κλέαρχος ἢ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ Κύρου; Εἶναι εὐλογὸς δὲ θαυμασμὸς τοῦ Κύρου ἢ ὅχι; — Ζεὺς σωτῆρ καὶ Νίκη, τὸ σύνθημα εἶναι διπλοῦν, ἵνα τὸ μὲν ἐρωτᾶται, τὸ δὲ ἀποκρίνηται ὑπὸ τῶν τοῦ αὐτοῦ στρατεύματος.

Ο δὲ ἀπεκρίνατο, δὲ Ξενοφῶν δὲν ἀπαντᾷ εἰς τὴν α' ἐρώτησιν τοῦ Κύρου ἢ διότι δὲν ἐγνώριζε τίς εἴχε δώσει τὸ σύνθημα ἢ καὶ ἂν ἐγνώριζε ἐσιώπησε καλῶς ποιῶν (διατί;).

§ 17 — 20.

Οὐκέτι διέχω = δὲν ἀπέχω πλέον. — παιανίζω = ψάλλω τὸν παιᾶνα· παιὰν δὲ = τὸ ἄσμα, δὲ ἀδοντες οἱ στρατιῶται προέβαινον εἰς τὴν μάχην, ἐμβατήριον. — ἥρχοντο, παρατκ. τοῦ δ. ἀρχομαι (=ἀρχίζω, κάμνω ἀρχῆν) καὶ οὐχὶ τοῦ ἔρχομαι, οὐ δὲ παρατκ. πῶς εἶναι; — ἀντίος ἔρχομαι τινι = βαδίζω ἐναντίον τινός. — ὡς δὲ... ἔξεκύμαινε τι τῆς φάλαγγος = δε τὸ μέρος τῆς φάλαγγος ἔξηρχετο τῆς γραμμῆς ὡς κῦμα. — πορευομένων, δηλ. αὐτῶν = ἐν τῷ αὐτοὶ ἐπορεύοντο. — τὸ ὑπολειπόμενον = τὸ μένον διπίσω. — δρόμῳ θέω = τρέχω δρομίαις. — φθέγγομαι = κραυγάζω. — οἶον = καθ' ὃν τρόπον. — τῷ Ἐνυαλίῳ = πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου, θεοῦ τοῦ πολέμου. — ἐλελίζω = ἀνακράζω ἐλελεῦ ἢ ἀλαλά· ἐλελεῦ δὲ ἢ ἀλαλὰ ἵτο πολεμικὴ κραυγή. — καὶ... δὲ =

καὶ προσέτι. — πρὸν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι (δηλ. αὐτῶν) = πρὶν δὲ τὸ ριπτόμενον βέλος δυνηθῆ νὰ φθάσῃ αὐτούς. — Ἐγκλίνω = ὑποχωρῶ. — ἐνταῦθα = τότε. — κατὰ κράτος = μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως. — τὰ μὲν . . . τὰ δὲ = ἀλλα μὲν . . . ἀλλα δέ. — ἐπεὶ προϊδοιεν = δσάκις προέβλεπον (αὐτά). — δισταμαι = διαχωρίζομαι, ἀνοίγω δρόμον. — ἔστιν ὅστις = τίς = κἄποιος. — καταλαμβάνομαι = προφθάνομαι. — ὕσπερ ἐν ἵπποδρόμῳ ἐκπλαγεῖς = διότι τὰ ἔχασε καθὼς (τὰ χάνει τις) ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ. — καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτ. π. ἔφ. = καὶ ἐν τούτοις δισχυρίζοντο δτι οὐδὲ οὕτοις ἔπαθε τι.

Στάδιον, μέτρον μήκους ἵσον πρὸς 185 περίπου μέτρα. — τῷ φίλαγγε, δηλ. ἡ φάλαγξ τοῦ βασιλέως καὶ ἡ τοῦ Κύρου. — ἐπαίανιξον, οἱ Ἑλληνες πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης ἔψαλλον τὸν παιᾶνα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρεως· μετὰ τὸν παιᾶνα δὲ ἐξέβαλλον τὴν πολεμικὴν κραυγὴν ἐλελεῦ ἢ ἀλαλά. — τὰ δ' ἀρματα, δηλ. τὰ δρεπανηφόρα (ῶν περιγραφὴν βλ. ἀνωτέρω ἐν § 10). — κενὰ ἥνισχων, διότι οἱ ἥνιοχοι ἐκ φόβου εἶχον καταπηδήσει ἐκ τῶν ἀρμάτων καὶ εἶχον φύγει μετὰ τῶν ἀλλων. — διίσταντο, ἵνα διέλθωσι τὰ ἄρματα. — κατελήφθη, δηλ. ὑπὸ τῶν ἀρμάτων.

§ 21 — 24.

Τὸ καθ' αὐτοὺς = τὸ ἀπέναντί των στράτευμα. — ἥδομενος καὶ προσκυνούμενος = ἂν καὶ ἔχαιρε καὶ προσεκυνεῖτο (δηλ. ὡς βασιλέύς). — ἀμφ' = ἀμφὶ = περί. — οὐδ' ὡς = οὐδὲ οὕτως = καὶ πάλιν ὅμως. — ἐξήχθη, παθ. ἀδρ. α' ὀριστ. τοῦ β. ἐξάγομαι = παρακινοῦμαι, παρασύρομαι. — συνεσπειραμένην, παρακμ. μετχ. τοῦ β. συσπειρῶμαι = συμπυκνοῦμαι. — ἐπεμελεῖτο, δτι ποιήσει = παρετήρει μετὰ προσοχῆς τί θὰ κάμη. — ἤδει αὐτὸν δτι . . . ἔχοι = ἤδει δτι αὐτὸς ἔχοι. — μέσον ἔχοντες τὸ αὐτῶν = κατέχοντες τὸ κέντρον τοῦ ἰδικοῦ των στρατοῦ, εὑρισκόμενοι ἐν τῷ κέντρῳ. — ἥγοῦμαι, ἀγεν. ἀντικμ. = διοικῶ. — νομίζοντες εἶναι . . . αἰσθάνεσθαι δν τὸ στράτευμα = διότι ἐνόμιζον δτι . . . εἶναι, δτι θὰ ἐμάνθανε τὸ στράτευμα. — ἐν ἀσφαλεστάτῳ, δηλ. τόπῳ = εἰς μεγίστην ἀσφάλειαν. — ἦν = ἐάν. — ἐκατέρωθεν = καὶ ἀπὸ τὸ ἐν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. — εἰ χρήζοιεν = ἐὰν ἦτο ἀνάγκη. — ἥμισει χρόνῳ = εἰς τὸ γῆμισυ τοῦ χρόνου. — καὶ δὴ = καὶ λοιπόν. — ἐκ

τοῦ ἀντίου = ἐκ μέρους τῶν ἀντιπόλων. — **τοῖς αὐτοῦ τετ.** ἔμπρ. = **τοῖς τεταγμένοις** ἔμπροσθεν αὐτοῦ. — **ἐπικάμπτω** = κάμψις καμπήν, στροφήν. — **ῶς εἰς κύκλωσιν** = ἵνα περικυκλώσῃ (τὸ εὐώνυμον τοῦ Κύρου). — **δείσας**, ἀόρ. τοῦ ῥ. δέδοικα ἢ δέδια = φοδοῦμαι. — **γενόμενος** = ἐλθὼν (δηλ. ὁ βασιλεὺς). — **ἔμβαλλω** = ἐφοριμῷ.

Προσκυνούμενος, συνήθεια ἡτο παρὰ Πέρσαις ἐνώπιον τοῦ βασιλέως των εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ γὰ προσπίπτωσι κατὰ γῆς καὶ νὰ φιλῶσιν αὐτήν· οἱ "Ἐλληνες τὴν τιμὴν ταύτην ἔθεώρουν προσήκουσαν μόνοις τοῖς θεοῖς. — **οὔτω**, εὑρισκόμενοι δηλ. εἰς τὸ μέσον. — **τοὺς ἔξασιχιλίους**, τοὺς γνωστοὺς ἐκ τοῦ κεφ. 7, § 11.

Οὐδὲ ... , ἐν ποίᾳ ψυχολογικῇ καταστάσει εὑρίσκεται δὲ Κύρος, ἢτις ἡδύνατο νὰ παρασύρῃ αὐτὸν εἰς καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ; — **Κῦρος** ... ἔμβαλὼν νικᾶ ... ἔτρεψε ... ἀποκτεῖναι . . . , πῶς μάχεται ἐνταῦθα δὲ Κύρος;

§ 25 — 27.

Τροπὴ = φυγή. — **καταλείπομαι** = μένω. — **σχεδὸν** = σχεδὸν μόνον. — **ἡνέσχετο**, ἀόρ. β' τοῦ ῥ. **ἀνέχομαι** = ὑπομένω. — **ἴετο**, παρατη. τοῦ ῥ. **ἴεμαι** = δριμῷ. — **παίω** = κτυπῶ. — **στέργον** = στῆθος. — **καὶ λασθαι** . . . **φησὶ** = **καὶ φησὶν** αὐτὸς λασθαι τὸ τραῦμα = καὶ (πρὸς τοῖς ἄλλοις) λέγει, ὅτι αὐτὸς λάτρευε τὸ τραῦμα. — **παίοντα** = ἐν φρέσκα. — **ἔκειντο**, δηλ. τεθνηκότες (= φονευμένοι).

"**Η τροπὴ**, τίνων; — **δμοτράπεζοι**, οὗτοι ἀπετέλουν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ βασιλέως, ἰδίως ἐν τῇ μάχῃ καὶ ἡσαν πιστοὶ μέχρι θανάτου. Οἱ δμοτράπεζοι ἔτρωγον ἐν δωματίῳ κειμένῳ πρὸ ἐκείνου, ἐν φρέσκα. — **ἔτρωγεν** δὲ βασιλεὺς, χωρίζομένῳ διὰ παραπετάσματος. Μόνον δὲ κατὰ τὰ συμπόσια καὶ τὰς τελετὰς συνέτρωγον μετὰ τοῦ βασιλέως. — **παλτόν**, ἀκόντιον ἐν γρήσει παρὰ τοῖς Πέρσαις.

§ 28 — 29.

Αὐτῷ τῶν σκηνπτούχων = ἐκ τῶν σκηνπτούχων τοῦ. — **ἔπειδὴ** = δτε. — **περιπίπτω τινὶ** = πίπτων ἐπὶ τινὸς τὸν ἐναγκαλίζομαι. — **ἔπισφάξαι** . . . **Κύρῳ** = **σφάξαι** ἐπὶ **Κύρῳ** = νὰ σφάξῃ ἐπάνω εἰς τὸν Κύρον. — **οἱ δὲ** (δηλ. φασὶν) αὐτὸν **ἔπισφάξασθαι** = ἀλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς ἔσφαξεν ἐαυτὸν ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ Κύ-

ρου.—σπασάμενον τὸν ἀκινάμην = ἀφ' οὗ ἔσυρε τὸν ἀκινάκην του.—ώσπερ (= οἴλα περ) ... Περσῶν, ποῖον τὸ δέ τῆς προτάσεως;—πιστότις = πίστις.

Σηηπτοῦχοι (ἐκ τοῦ σηηπτον [= σηηπτρον] καὶ ἔχω) ἐκαλοῦντο οἱ σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως ἐκαλοῦντο δὲ οὕτω, διότι ἐκράτουν σκηπτρον.—ἀκινάμην, πρᾶλ. κεφ. 2, § 27.—στρεπτός, κόσμημα τοῦ λαιμοῦ ἐκ πολυτίμου μετάλλου, περιδέραιον.—ψέλιον, κόσμημα τοῦ βραχίονος, βραχιόλιον.—τᾶλλα, δηλ. κόσμήματα, ὡς ἐπενδύτην πορφυροῦ ἐξ ἑρίου ἢ μετάξης (κάνδυν), χρυσὴν ἀλυσιν κλπ.

Περιπεσεῖν αὐτῷ, ὁ Ἀρταπάτης διατί ἐνηγκαλίσθη τὸ πτῶμα τοῦ Κύρου; Εκ τῆς πράξεως του αὐτῆς, καθὼς καὶ ἐκ τῆς κατωτέρω «ἔπισφάξαι... Κύρῳ...», πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ οὗτος;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10.

§ 1—4.

Ἐνταῦθα δὴ = τότε λοιπόν.—ἀποτέμνομαι = ἀποκόπτομαι.—εἰσπίπτω = εἰσβάλλω.—τὸ Κύρειον στρατόπεδον = τὸ Κύρου στρατόπεδον.—οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου = ὁ Ἀριαῖος μετὰ τῶν ἔαυτοῦ.—οὐκέτι ζταμαι = δὲν μένω πλέον.—ἔνθεν = ἐκ τοῦ δροίου.—ώρμαντο; παρτκ. μὲ σημασίαν ὑπερσυντλκ. (= ὥρμηντο) τοῦ δέ δρομῶμαι = ἐκκινῶ.—ἐνταῦθα = τότε.—διέχω = ἀπομακρύνομαι.—οἱ καθ' αὐτοὺς = οἱ ἀπέναντί των.—ὡς πάντας νικῶντες = μὲ τὴν ἰδέαν διτὶ πάντας νικῶσιν.—ὡς ἡδη π. νικῶντες = μὲ τὴν ἰδέαν διτὶ πλέον πάντες νικῶσι.

Ἀποτέμνεται..., συνήθεια παρὰ Πέρσαις γῆτο ὅχι μόνον νὰ διαμελίζωσι τὰ νεκρὰ σώματα τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν μνήμην των νὰ περιυθρίζωσι (πρᾶλ. βιβλ. II, κεφ. 4, § 27 «ἔπεγγελῶν Κύρῳ...»).—οἱ μέν, δηλ. Ἐλληνες.—οἱ δέ, ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.

§ 5.

Ἐπεὶ δέ γε σθοντο οἱ μὲν Ἐλ. = ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν Ἐλ. γε σθοντο.—τὸ καθ' αὐτοὺς = οἱ ἀπέναντί των.—εἰς τὸ πρόσθεν = πρὸς τὰ ἐμπρός.—οἶχομαι διώκων = δρομαίως διώκω.—ἔνθα δὴ =

τότε πλέον. — βουλεύομαι = συμβουλεύομαι. — εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ζοιεν = ἀν ἔπερεπε νὰ πέμψωσί τινας ἢ πάντες νὰ ὑπάγωσιν. — δρήξοντες = ἵνα βοηθήσωσι· μέλ. μετχ. τοῦ ρ. δρήγω.

"Ενθα δή, ἀπόδοσις τῆς χρονι. προτάσεως «ἔπει δέ...». — ἐβουλεύετο, τίνα; — σλησιαίτατος, πρόλ. κεφ. 8, § 4.

§ 6 — 8.

Προσιὼν = ὅτι προσήρχετο. — **ὅπισθεν** = ἐκ τῶν νώτων. — **ώς ταύτη προσιόντος** (τοῦ βασιλέως) **καὶ δεξόμενοι** (αὐτὸν) = μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ προσέλθῃ δ βασιλεὺς εἰς τὸ μέρος τοῦτο καὶ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀντιταχθῶσι κατ' αὐτοῦ. — **ἢ δὲ... ἀπῆγεν**, ἢ **σύνταξις**: **ταύτη δέ**, **ἢ παρηλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος**, **καὶ ἀπῆγεν** = ἀλλὰ διὰ τῆς ἰδοῦ, δι' ἡς εἰχε περάσει (μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου) **ἔξω τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος** (τοῦ στρατοῦ τοῦ Κύρου), διὰ ταύτης καὶ ἀπῆγε τὸν στρατόν. — **ἀναλαμβάνω** = λαμβάνω πάλιν. — **σύνοδος** = συμπλοκή. — **ἔφυγε** = ἐπεφεύγει. — **διήλασε** = διεληλάκει. — **κατὰ** = πρός. — **κατακαίνω** = φονεύω. — **διίσταμαι** = διαχωρίζομαι. — **φρόνιμος γίγνομαι** = φρονίμως ἐνεργῶ. — **ώς... ἀπηλλάγη** = ἀφ' οὐ ἀπῆλθε. — **μεῖον ἔχω** = μειονεκτῶ. — **πάλιν οὐκ ἀναστρέφω** = πρὸς τὰ διπέσω δὲν στρέφω. — **δὴ** = ἥδη.

Ταύτη μέν, δηλ. **ὅπισθεν**. — **ἥγεν**, δηλ. τὸν στρατόν. — **τοῦ εὐωνύμου κέρατος**, οἷον ἦτο τὸ κέρας πρὶν στραφῶσιν οἱ "Ἐλ." διότι μετὰ τὴν στροφὴν ἀπέβη δεξιόν. — **Τισσ. οὐκ ἔφυγεν**, ἀλλὰ..., βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 17. — **κατὰ τοὺς Ἐλ. πελταστάς**, περὶ τῆς θέσεως αὐτῶν βλ. κεφ. 8, § 5. — **φρόνιμος γενέσθαι**, δ 'Ἐπισθένης ἐνήργησε μετὰ περισκέψεως, διότι ὑποχωρῶν προουένησε μεγίστην βλάβην εἰς τοὺς πολεμίους. — **μεῖον ἔχων**, διότι διήλασε μὲν διὰ τῶν πελταστῶν, ἀλλὰ παιόμενος καὶ ἀχοντιζόμενος, αὐτὸς οὐδένα φονεύσας. — **ἀναστρέφει**, δηλ. ἐπὶ τοὺς πελταστάς.

§ 9 — 10.

Ἔσαν... προσάγοιεν... κατακόψειαν, ὑποκμ. δ βασιλεὺς καὶ δ **Τισσαφέρνης**. — **ἔδεισαν**, τοῦ ρ. **δέδοικα** ἢ **δέδια** = φοβούμαι. — **μὴ προσάγοιεν** = μὴ ἐπέρχωνται. — **πρὸς τὸ κέρας** = ἐναντίον τοῦ ἔχυτῶν κέρατος. — **περιπτύσσω** = περικυκλώνω. —

ἀναπτύσσω = ἀπλώνω, πλατύνω. — καὶ δὴ = καὶ ἥδη. — παραμειψάμενος . . . φάλαγγα, ἡ σύνταξις: παραμειψάμενος κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα = ἀφ' οὗ ἀντιπαρηλθε (τὸ εὐώνυμον κέρας [νῦν δεξιόν] τῶν Ἐλλήνων), παρέταξε τὴν φάλαγγα ἐναντίον τῶν Ἐλλήνων εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα (δηλ. μὲ μέτωπον πρὸς τὸν ποταμόν). — ὥσπερ τὸ πρ. μαχούμενος συνήει = καθὼς κατ' ἀρχὰς ἐπήρχετο, οὐα πολεμήσῃ.

Κατὰ τὸ εὐώνυμον, τοῦτο, ἀν καὶ μετὰ τὴν στροφὴν τῶν Ἐλλήνων ἀπέδη δεξιόν, φυλάττει τὴν ἀρχικήν του διομασίαν. — ἀναπτύσσειν τὸ κέρας, οἱ Ἐλληνες δπως ἀποφύγωσι τὴν κύκλωσιν ὅπὸ τῶν πολεμίων ἀποφασίζουσι ν' ἀπλώσωσι τὸ κέρας, δηλ. εἰς τὸ κέρας (τὸ πρώην εὐώνυμον, νῦν δὲ δεξιόν) νὰ δώσωσι τοιαύτην ἔκτασιν, ὥστε νὰ γείνη τοῦτο μέτωπον, δτε ἡ φάλαγξ θὰ εἴχε τὸν ποταμὸν ὅπισθεν καὶ οὐχὶ εἰς τὰ πλάγια (ἰδ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχ. ἐν σελ. 23). — τὸν ποταμόν, δηλ. τὸν Εὔφρατην. — τὸ πρῶτον, ἐννοεῖ τὴν ἐν κεφ. 8, § 14 τάξιν.

§ 11 — 15.

Πολὺ ἔτι = ἔτι πολύ. — οὐ δέχομαι = δὲν ὑπομένω τὴν ἔφοδον, δὲν ἀνθίσταμαι. — ἐκ πλειονος = εἰς μεγαλυτέραν ἀπόστασιν. — ἔστησαν, τίνος ἀρ. εἶναι, α' ἢ β'; — ὑπὲρ = ὑπεράνω. — ἀνεστράφησαν = στραφέντες (ἔχοντες δηλ. μέτωπον πρὸς τοὺς Ἐλληνας) ἔστησαν. — οὐκέτι, δηλ. ἀνεστράφησαν. — ἐμπίμπλαμαι = γίνομαι πλήρης. — τὸ ποιούμενον = τὸ γιγνόμενον = ἔκεινο, ὅπερ ἔγινετο (ἐκεῖ). — ὥστε μὴ γιγνώσκειν (δηλ. τοὺς Ἐλληνας) = ὥστε νὰ μὴ γνωρίζωσιν οἱ Ἐλληνες. — τὸ βασίλειον σημεῖον = ἡ βασιλικὴ σημαία. — ἔφασαν, δηλ. οἱ Ἐλληνες. — ἀετός τις ἀνατεταμένος = κάτι τι σὰν ἀετὸς ἀνυψωμένος. — δὴ = ἥδη. — ἀθρόοι = ὅλοι ὅμοι. — ἄλλοι ἄλλοθεν = ἄλλοι μὲν ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος, ὅλοι δὲ ἀπ' ἔκεινο (ἀποχωροῦντες λειπούσιν). — ψιλοῦμαι = γυμνοῦμαι. — ὑπ' αὐτὸν = εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ. — κατιδόντας = ἀφ' οὗ ἔδωσι καλῶς. — τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου = τὰ πέραν τοῦ λόφου. — φεύγω ἀνὰ κράτος = φεύγω μὲ δηλη μου τὴν δύναμιν, μὲ δλη τὴν δυνατὴν (= μὲ μεγάλην) ταχύτητα. — δῆλος δύεται = δῆλος ἀρχίζει νὰ δύῃ.

"Οντας καὶ παρατεταγμένους, δηλ. τοὺς πολεμίους. — ἦ τὸ

πρόσθεν, περὶ τοῦ πράγματος πρόδηλον καὶ φ. 8, § 17-20.—τὸ πρόσθεν, περὶ τοῦ πράγματος πρόδηλον καὶ φ. 8, § 17-20.—καύμης τινός, πιθανῶς τῶν Κουνάξων.—ώστε τὸ π. μὴ γυγνώσκειν, καὶ διὰ τὸν γήλοφον καὶ διὰ τὸ πλήθος τῶν ἴππέων. — πέλτη, 1) ἡ μικρὰ ἀσπίς, ἣν ἔφερον οἱ πελτασταί, 2) κοντάρι, κοντάρι, ὡς ἐνταῦθα. — ἀνεβίβαζεν, δηλ. τὸ στράτευμα.

§ 16—19.

Τίθεμαι τὰ δύναμις = θέτω κατὰ γῆς τὰ δύναμις. — παρείη = ἥκοι = γῆθεν. — εἰκασία = συμπεραίνω. — διώκοντα οὐχεσθαι = = διεπεμακρύνθη διώκων. — καταληψόμενόν τι προεληλακέναι = διεπεμακρύνθη εἰχε προχωρήσει, ἵνα καταλάβῃ τόπον τινά. — αὐτοὶ = καθ' ἑαυτούς, μόνοι. — εἰ...ἀγοιντο ἢ ἀπίοιεν = ἂν ἐπρέπε νὰ ἄγωσιν ἢ νὰ ἀπέλθωσιν. — αὐτοῦ, ἐπίρ. τοπικόν. — δοκεῖ τινι = φαίνεται καλὸν εἰς τινα, ἀποφασίζει τις. — ἀμφὶ δορπηστὸν = κατὰ τὴν ὁραν τοῦ δείπνου. — καταλαμβάνω = εὑρίσκω. — τῶν ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα = τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν ἄλλων πραγμάτων. — εἰ τι... ἦν = δι... ἦτο. — σιτίον = τρόφιμον. — καὶ τὰς ἀμάξιας, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ διήρπασαν. — μεστάς, δηλ. οὔσας = αἱ δύποιαι ἡσαν πλήρεις. — ἵνα... διαδοίη = ἵνα διανείμῃ. — εἰ... λάβοι = ἐὰν... καταλάβῃ. — σφοδρὰ... ἔνδεια = μεγάλη ἔλλειψις. — καὶ ταύτας = δύμοιως καὶ ταύτας (τίνας;). — ἀδειστηνός εἰμι = εἰμαι ἀνευ δείπνου, δὲν ἔχω δειπνήσει. — ἀνάριστός εἰμι = εἰμαι ἀνευ ἀρίστου (= γεύματος), δὲν ἔχω γευματίσει. — πρόδηλος ἀριστον = διὰ γεῦμα, ἵνα γευματίσῃ. — διαγίγνομαι = διὰγω, περνῶ.

Αὐτοί, δηλ. ἀνευ τοῦ Κύρου, δοτις οὐδαμοῦ ἐφαίνετο. — ἀμφὶ δορπηστόν, εἰς δρισμὸν τῶν ὁρῶν τῆς ἡμέρας λαμβάνονται 1) ἡ πορεία τοῦ ἡλίου (ἀμφὶ ἡλίου δυσμάς, ἡλίου δύνοντος, ἀμαρτίλιψη δύνοντι ἢ δυνομένῳ, ἀμαρτίλιψη δύνατον τῆς ἀνίσχοντι...), 2) πράξεις τινὲς γινόμεναι καθ' ὡρισμένας ὥρας (ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγοράν, περὶ ἀριστον ὥραν, περὶ λύχνων ἀφάσ, ἀμφὶ δορπηστόν...). — πρόδηλος ἀριστον, τὸ πρωινὸν φαγητὸν τῶν ἀρχαίων, τὸ πρόγευμα, ἐκαλεῖτο ἀκράτισμα, τὸ μεσημβρινὸν ἐκαλεῖτο ἀριστον καὶ τὸ ἐσπερινὸν δεῖπνον. — οὕτω, πῶς;

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1 — 3.

"Αμα τῇ ἡμέρᾳ = κατὰ τὰ ἐξημερώματα. — σημανοῦντα = ἵνα ἀναγγείλῃ. — δ, τι χρή = τί πρέπει. — δοκεῖ τινι προσέναι = φαίνεται καλὸν εἰς τινα (= ἀποφασίζει τις) νὰ προχωρῇ. — συ- σκευασαμένοις... καὶ ἔξοπλισαμένοις = ἀφ' οὐ ἑτοιμάσωσι... καὶ ἀφ' οὐ ἔξοπλισθῶσι. — εἰς τὸ πρόσθεν = πρὸς τὰ ἐμπρός. — συμμέγγυμι (ἀμετέθ.). **Κύρῳ** = συναντῶμαι μετὰ τοῦ Κύρου. — ἐν δρμῇ ὅντων, δηλ. αὐτῶν ή μετχ. χρονικ.: τὸ δὲ ἐν δρμῇ εἰμι = εἰμαι ἑτοιμος νὰ ἔκκινήσω. — ἀμα ἡλίῳ ἀνέχοντι = ἀμα τῇ ἀνα- τολῇ τοῦ ἡλίου ή ἀντίθετος φράσις ἀμα τῷ ἡλίῳ δυομένῳ. — εἰμὶ ἀπό τινος = κατάγομαι ἀπό τινος. — δ Ταμὼ = δ υἱὸς τοῦ Ταμώ. — δτι... πεφευγώς... εἴη = δτι εἰχε φύγει. — ὁρμῶντο, παρτικ. μὲ σημασίαν ὑπερσυντίλκ. (= ὁρμητο) τοῦ δ. δρμῶμαι = ἔκκινω. — λέγοι... φαίη, ὑποκρ. δ Ἀριαῖος. — δτι... περι- μενοῦν ἀντούς, εἰ μέλλοιεν ἥκειν = δτι θὰ περιμένωσιν αὐτούς, ἐδὺ μέλλωσι νὰ ἔλθωσιν = δτι θὰ περιμένωσι τὴν ἀφίξιν των. — ἀπειμι (μέλ. τοῦ δ. ἀπέρριχομαι) ἐπὶ Ἰωνίας = θά ἀπέλθω εἰς Ἰωνίαν. — ἥλθε = ἐληλύθει. — ἀκούσαντες, ἀνήκει εἰς τὸ οἱ στρατηγοί, πυνθανόμενοι εἰς τὸ οἱ ἄλλοι Ἑλληνες αἱ μετχ. χρονικ. — βαρέως φέρω = ἀπὸ καρδίας (= κατάκαρδα) λυποῦμαι. — "Αμα ἡλίῳ ἀνέχοντι, πρθλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 93. — πυνθα- νόμενοι, δηλ. παρὰ τῶν στρατηγῶν.

§ 4 — 5.

"Ωφελε... ζῆν = εἴθε νὰ ἔζη. — ἐπεὶ = ἐπειδή. — νικῶμεν, μὲ σημ. παρακμ. =; — εἰ μὴ ἥλθετε, ἐπορευόμεθα ἀν = ἐὰν δὲν ἥθελετε ἔλθει, θὰ ἐπορευόμεθα. — ἐπαγγέλλομαι = ὑπόσχομαι. — καθίζω τινὰ εἰς τὸν θρόνον = ἀνακηρύττω τινὰ βασιλέα. — τῶν... νικῶντων (γενκ. κατηγορικ. κτητικ.)... ἐστι = ἀνήκει εἰς τοὺς νικῶντας. — μάχη = ἐν μάχῃ. — τὸ ἀρχεῖν = ἡ ἀρχή. — φίλος καὶ ξένος = φίλος ξένος = φίλος ἐκ φιλοξενίας.

Εἰς τὸν θρόνον, ὁ θρόνος ἡτού νψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς κάθισμα, ἐφ' οὗ ἐκάθηντο οἱ βασιλεῖς ἀποτελούμενος ἐκ πολυτίμου μετάλλου εἶχε προσκεφάλαιον καὶ περιεκαλύπτετο διὰ πολυτελῶν ὑφασμάτων.—*τοὺς ἄγγέλους*, τοὺς ὄνομασθέντας ἀνωτέρω (§ 1-3) Προκλέα καὶ Γλοῦν.—*ἐβούλετο*, δηλ. ἀποστέλλεσθαι (πρὸς τίνα;).

§ 6.

Οὔχομαι=ἔχω ἀπέλθει· ὁ παρατκ. *ῳχόμην*=εἶχον ἀπέλθει ἢ (ὅπως ἐνταῦθα) ἀπῆλθον.—*σῖτος*=τροφή, τρόφιμα.—*ὑποξύγιον*=ζῷον φορτηγόν.—*κόπτοντες*=σφάζοντες κατὰ πληθντκ. ἀριθμ., διότι τὸ σιράτευμα, εἰς ὃ ἀποδίδεται, εἶναι περιληπτικόν.—*ξύλοις* δὲ ἔχρωντο... τοῖς τε οἰστοῖς... καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι=ώς ξύλα δὲ μετεγειρίζοντο καὶ τὰ βέλη καὶ τὰ γέρρα καὶ τὰς ἀσπίδας.—ἀπὸ τῆς φάλαγγος=ἀπὸ τοῦ τόπου, ἐν φ' ἣ φάλαγξ ἡτού τεταγμένη.—*οὖς*=ἐκεῖσε, οὖς=εἰς τὸν τόπον, ὅπου.—*πολλοῖς οὖσιν*=οὖ (δηλ. οἰστοὶ) ἥσαν πολλοί.—*οὓς* (δηλ. οἰστοὺς) ἦν. οἱ Ἕλ. ἐκβάλλειν (δηλ. ἐκ τῶν φαρετρῶν) τοὺς αὐτ. παρὰ β.=τὰ ὄποια (βέλη) ἥναγκαζὸν οἱ Ἕλ. τοὺς λιποτακτοῦντας ἀπὸ τοῦ βασιλέως νὰ ἐκβάλλωσι.—*φέρεσθαι*=διὰ νὰ φέρωνται, εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐπιθυμιαύντων νὰ λάβωσιν αὐτάς.—*ἔρημοι* (ἀποδοτέον τῷ ἀμαξὶ)=ἔγκαταλελειμμέναι, δηλ. ἀνευ ἥνιοχων.—*ἔψω*=βράζω.—*ἔσθιω*=τρώγω.

Οἰστοῖς, ὁ οἰστὸς ἡτού βέλος ἀποτελούμενον ἐκ ῥάδοις ξυλίνης ἢ καλαμίνης καὶ αλχμῆς μεταλλίνης ἀποληγούσης εἰς ἀγκιστρον εἶχε δὲ εἰς τὸ κάτω ἄκρον ἐγκοπήν, ἢτις ἐτίθετο ἐπὶ τῆς χορδῆς τοῦ τόξου (βλ. εἰκ. 11 ἐν πίν. II).—*γέρρα*, ἀσπίδες πλεκταὶ ἐκ λύγων.—*πέλται*, αὐταὶ ἥσαν ἢ μικραὶ ἀσπίδες πλεκταὶ ἢ δόρατα (κοντάρια). βλ. σελ. 92.

§ 7—8.

Ἐν δὲ ... Ἑλλην = εἰς δ' αὐτῶν ἦν Ἑλλην, Φαληρος. —*ἐντίμως ἔχω*=τιμῶμαι.—*προσποιοῦμαι*=ἰσχυρίζομαι.—*ἐπιστήμων*=γνώστης.—*τὰ ἀμφὶ τάξεις καὶ διπλομαχίαν* (=καὶ ἀμφὶ διπλομαχίαν)=ἡ τακτικὴ (=ἡ τέχνη τοῦ παρατάσσειν στρατὸν) καὶ μητρότητα προστασίας τοῦ πολεμοῦ ἐπειδή πολεμεῖται.

λεύει τοὺς "Ελληνας... παραδόντας τὰ σπλα, λόντας... εὐρέσθαι... ἀγαθὸν = διατάττει τοὺς "Ελληνας, ἀφ' οὗ παραδώσωσι τὰ σπλα, νὰ ἔλθωσι... καὶ νὰ προσπαθῶσι νὰ εὑρίσκωσι δι' ἔαυτοὺς ἀγαθόν τι (νὰ προσπαθῶσι δηλ. νὰ τύχωσι γάριτός τινος).—αἱ βασιλέως θύραι=τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως.

Περὶ πλήθουσαν ἀγοράν, ίδ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 1.—**κῆρυκες**, οὗτοι ἀπεστέλλοντο ὑπὸ τῶν βασιλέων ἢ πόλεων πρὸς τοὺς πολεμίους πρὸς εἰρηνικὰς διαπραγματεύσεις καὶ διὰ τοῦτο ἐθεωροῦντο πρόσωπα ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστα· ὡς σημεῖον τοῦ ἀξιώματός των ἔφερον ιδίαν ῥάβδον, καλουμένην **κηρύκειον**.—ἄν τι δύνωνται, δηλ. εὐρίσκεσθαι ἀγαθόν.

§ 9—11.

Βαρέως=μετ' ἀγανακτήσεως. — **τοσοῦτον**=τόσον μόνον. — δτι οὐ τῶν νικῶντων εἴη=δτι δὲν εἶναι πρέπον εἰς τοὺς νικητάς. — δ, τι κάλ. καὶ ἀριστον ἔχετε (δηλ. ἀποκρίνασθαι)=δποίαν ἀπόκρισιν ἔχετε νὰ δώσητε ἐντιμοτάτην καὶ ὠφελιμωτάτην. — **αὐτίκα**=ἀμέσως. — **ἥξω**=θὰ ἐπανέλθω. — **τὰ ίερὰ**=τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων. — **ἔξηρημένα**=ἐκβεβλημένα (πάθεν;); παρακμ. τοῦ δ. **ἔξαιροῦμαι**. — **πρεσβύτατος ὄν**=διότι ἦτο δ πρεσβύτατος. — **πρόσθεν**=πρότερον. — **θαυμάζω**=μετὰ θαυμασμοῦ ἐρωτῶ. — **πότερα**=ποῖον ἐκ τῶν δύο, διὰ τίνα ἐκ τῶν δύο λόγων. — **ώς** **κρατῶν**=ώς νικητής. — **ώς διὰ φιλίαν δῶρα**=ώς δῶρα ἔνεκα φιλίας. — **εἰ μέν, δηλ. αἰτεῖ**. — **τί δεῖ αὐτὸν**=τίς ἡ ἀνάγκη αὐτός. — καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα=καὶ νὰ μὴ ἔλθῃ νὰ τὰ λάθῃ. — **τί** **ἔσται τοῖς στρατιώταις**=τίνα ὠφέλειαν θὰ ἔχωσιν οἱ στρατιῶται. — **χαρίζομαι**=προθύμως προσφέρω, χαρίζω. — **ἀντιποιοῦμαι** **τινὶ τινος**=διαμφισθῆται πρός τινά τι. — **ἀρχὴ**=βασιλεία. — **ἔαυτοῦ εἶναι**=δτι εἰσθε εἰς τὴν ἔξουσίαν του. — **ἔχων, δηλ.** **ὅμᾶς**· ἡ μετχ. αἰτιολγκ., ώς καὶ ἡ μετχ. δυνάμενος. — **ἐν μέσῃ τῇ χώρᾳ**=ἐν μέσῳ τῆς χώρας. — **ὅσον... ἀποκτεῖναι**=(**τοσοῦτον**) **ὅσον οὐκ ἀν δύναισθε ἀποκτεῖναι**, καὶ εἰ παρέχοι ὑμῖν (**ἀποκτεῖναι**)—τοσοῦτον δτον δὲν ἥθελετε δυνηθῆ νὰ φονεύσητε αὐτούς, καὶ ἀν ἥθελεν ἐπιτρέψει εἰς ὅμᾶς νὰ (τοὺς) φονεύσητε.

·**Κάλλιστον**, τοῦτο προτάσσεται σκοπίμως, διότι ἡ τιμὴ εἰς τοὺς στρατιώτας εἶναι τὸ ὄψιστον. — **τὰ ίερὰ ἔξηρημένα**, οἱ πα-

λαϊοὶ παρατηροῦντες τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων προεμάντευον τὸ μέλλον (πρὸβ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 15 «τὰ ἵερὰ... τὰ σφάγια»).

Ομως δέ..., δὲ Κλέαρχος θν καὶ ἡγανάκτησε διὰ τὴν ἀξίωσιν τοῦ βασιλέως, ἔκρινεν δύμας καλὸν νὰ κρατήσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν ὄργήν του καλῶς ποιήσας ἢ δχι; Πῶς ἐκ ταύτης τῆς πράξεως χαρακτηρίζεται δὲ Κλ.; — ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ . . . Πρόδεξενος· «Ἄλλος ἔγω...», ποίαν στάσιν τηροῦσιν ἐνταῦθα οἱ Ἑλληνες στρατηγοὶ ἀπέναντι τῶν ἀξιώσεων τοῦ βασιλέως; Ή δὲ ἀπάντησις τοῦ Προξένου «καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα» ἐνθυμίζει τίνα ἀλληγορούσιν ἀπάντησιν ἡρωϊκοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης;

§ 12 — 14.

Άρετὴ = ἀνδρεία. — **ἔχοντες... παραδόντες** = ἐὰν ἔχωμεν... ἐὰν παραδώσωμεν. — **οἰόμεθα** ἀν . . . **χρῆσθαι** = νομίζομεν δτι ἡθέλομεν χρησιμοποιήσει. — **ἀν . . . στερηθῆναι (οἰόμεθα)** = νομίζομεν δτι ἡθέλομεν στερηθῆναι. — **τὰ σώματα** = γι ζωή. — **οἴουν**, προστακτ. τοῦ δ. **οἴομαι**. — **παραδώσειν** (δηλ. **ἡμᾶς**) = δτι ἡμεῖς θὰ παραδώσωμεν. — **σὺν τούτοις** = ἔχοντες ταῦτα. — **ἔοικά τινι** = δμοιάζω πρός τινα. — **οὐκ ἀχάριτα** = χαρίεντα = νόστιμα. — **ἴσθι**, προστακτ. (οὐχὶ τοῦ εἰμί, ἀλλὰ) τοῦ **οἴδα** = γνωρίζω. — **περιγενέσθαι ἀν** = **περιγενήσεσθαι** = δτι θῇ γείνη ὑπερτέρα. — **ἄλλους τινάς... λέγειν ὑπομαλακιζομένους** = δτι ἄλλοι τινὲς ἔλεγον μετά τιγος (= ὑπο) δειλίας. — **πολλοῦ ἀξιος γίγνομαι τινι** = πολὺ ὥφελῶ τινα. — καὶ **εἴτε ἄλλο τι θέλοι χρῆσθαι** (δηλ. **αὐτοῖς**) = καὶ εἴτε θέλει νὰ μεταχειρίζηται αὐτοὺς εἰς ἄλλο τι. ὡς ἀπόδοσις εἰς τὴν πρότασιν αὐτὴν γοητέα τὸ «**χρῶτο ἀν αὐτοῖς**» = δύναται νὰ μεταχειρίζηται αὐτοὺς (εἰς τοῦτο). — **συγκαταστρέψαιντ** ἀν αὐτῷ = δύνανται νὰ τὸν βοηθήσωσιν, δπως τὴν καθυποτάξῃ.

Ἐφασαν, οἱ διηγηθέντες ταῦτα εἰς τὸν Θεν. (ὅστις δὲν παρευρίσκετο εἰς τὴν σύσκεψιν). — ἐπ' **Αἴγυπτον**, γῆτις τότε εἶχεν ἀποστατήσει ἀπὸ τῶν Περσῶν.

Ἄλλὰ φιλοσόφῳ... ἀχάριτα, ώς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων πῶς λέγονται ταῦτα; σοθαρῶς;

§ 15 — 18.

Ἔκε = ἐπανῆλθεν. — **ει ἥδη ἀποκ.** εἰεν = ἐὰν πλέον εἶχον ἀποκριθῆναι. — **ὑπολαμβάνω** = ἀποκρίνομαι. — **τι λέγεις** = τι φρο-

νεῖς.—**ἀσμενος**=μετὰ γαρᾶς.—**οἶμαι...** πάντες=καὶ οἱ ἄλλοι δὲ (=καὶ οἱ ἄλλοι προσέτι), **οἶμαι**, πάντες (δηλ. ἀσμενοί σε **ξοράκασι**).—καὶ ἡμεῖς, δηλ. Ἑλληνές ἐσμεν.—τοσοῦτοι ὅντες =οἱ δποῖοι εἴμεθα τόσφ πολλοί.—ἐν τοιούτοις... πράγμασι =ἐν τοιαύτῃ δυσχερεῖ καταστάσει.—συμβουλεύομαί τινι =ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος· ἐνῷ συμβουλεύω τινὶ =δίδω συμβουλήν εἰς τινα, συμβουλεύω τινά.—ὅντες, μετγ. αἰτιολγκ.—περὶ ὁν λέγεις =περὶ τούτων, ἀλλέγεις.—πρὸς θεῶν =ἐν δνόματι τῶν θεῶν.—καλλιστον καὶ ἀριστον =ἐντιμότατον καὶ ωφελιμώτατον.—δ... δεὶ λεγόμενον =τὸ δποῖον ἐὰν πάντοτε λέγηται.—οἰσει, μέλ. τοῦ ῥ. φέρω.—εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, ἀποδοτέον τῷ τιμήν.—δτι **Φ...**, ἐπεξήγησις τοῦ δ... λεγόμενον =δτι δηλ. δ **Φ...** κελεύσων =ἴνα διατάξῃ.—ταῦτα ὑπῆγετο (παρτακ. ἀποπειρατικός), δηλ. τὸν **Φαλίνον** =διὰ τούτων προσεπάθει νὰ δελεάσῃ τὸν Φαλίνον.—δ παρὰ βασιλέως προεσβεύων =δ πρεσβευτὴς τοῦ βασιλέως.—ὅπως... εἶεν =ἴνα εἰναι.

^εΗκεν, πόθεν; (πρᾶλ. § 9).—ἡρώτησε, δηλ. τοὺς στρατηγούς.

§ 19.

^εΥποστρέψω =στρέψω ἐπιτηδείως (τὸν λόγον).—δόξα =προσδοκία.—τῶν μυρίων... μία τις =μία τις ἐκ τῶν ἀπείρων.—τοι =βεβαίως.—ἄκοντος βασιλέως =ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ βασιλέως.—ὅπη δυνατὸν (δηλ. ἐστὶν) =ὅπως δύνασθε.

Παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Κλεάρχου, ὅστις ἐνόμιζεν δτι ἦτο ἐκείνου ἐπιτηδειότερος.^ε Η ἐπιτηδειότης τοῦ Φαλίνου ἐν τῷ λόγῳ του ποίᾳ ἦτο;

§ 20—23.

Ταῦτα... τάδε, τὸ μὲν α' ἀναφέρεται εἰς τὰ ἡγούμενα, τὸ δὲ β' εἰς τὰ ἐπόμενα.—δὴ=λοιπόν.—εἰ μὲν δέοι=ἐὰν μὲν εἰναι ἀνάγκη.—φίλους (δηλ. ἡμᾶς) εἶναι =νὰ εἴμεθα φίλοι.—πλείονος ἀξιός είμι φίλος (τινὶ) =είμαι ωφελιμώτερος φίλος τινός.—ἄν εἶναι, ἐκ τοῦ οἰόμενα =νομίζομεν δτι δυνάμεθα νὰ εἴμεθα.—πολεμεῖν, δηλ. τῷ βασιλεῖ.—ἀμεινον=καλύτερον συγκριτ. ἐπίρ. τοῦ εὗ.—ἄν πολεμεῖν, ἐκ τοῦ οἰόμενα =νομίζομεν δτι δυνάμεθα νὰ πολεμῶμεν.—μένουσι, προϊοῦσι (δηλ. πρὸς βασιλέα), ἀπιοῦσι

(δηλ. ἐπὶ τὴν Ιωνίας) = ἐάν μένητε, ἐάν προχωρήτε, ἐάν ἀπέρχησθε.
— **αὐτοῦ** = ἐνταῦθα. — **σπουδαῖ** = εἰρήνη. — **πόλεμος**, δηλ. εἴη. —
πότερα = πότερον = ποῖον ἐκ τῶν δύο. — ὡς πολέμου δυντος =
 δτι εἰναι πόλεμος. — **ἀπαγγελῶ** = **ἀπαγγείλω**; = νὰ ἀναγγείλω;
— καὶ **ἡμῖν ταῦτα δοκεῖ** = καὶ ἡμεῖς τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχομεν.
— **σπουδαῖ**, δηλ. εἰσιν. — **ἀπιοῦσι**, δηλ. **ἡμῖν**. — δ, τι δὲ **ποιήσου**,
 οὐδὲ **διεσήμ.** = τι δὲ θὰ κάμη δὲν ἔφανέρωσε.

Σπουδαῖ, κυρίως αἱ διὶ ἐπισήμου σπουδῆς συνομολογηθεῖσαι
 συνθήκαι, ἡ οὕτω κλεισθεῖσα εἰρήνη σπουδὴ δὲ ἡ προσφορά
 ποτοῦ, δηλ. δ οἶνος, δην κατὰ τὰς ἑστιάσεις καὶ λία κατὰ τὴν
 συνομολόγησιν τῶν συνθηκῶν ἔχυνον ἐκ ποτηρίου πρὸς τιμὴν
 τῶν θεῶν.

Σπουδαῖ μὲν μένουσι, **ἀπιοῦσι** δὲ . . ., ποίαν στάσιν τηρεῖ
 δ Κλέαρχος ἀπέναντι τοῦ Φαλίνου ἀποκρινόμενος. οὕτω εἰς τὰς
 ἔρωτήσεις του;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 1—2.

Οἶχομαι = ; — **οἱ δὲ . . . ἡκον** = **οἱ δὲ πρὸς Ἀριαῖον ἀπο-**
σταλέντες ἡκον παρ **Ἀριαίου**, Πρ. καὶ . . . — ἐκ μέρους δὲ τοῦ
 Ἀριαίου ἐπανῆλθον δ Προκλῆς καὶ δ . . . — μένω παρά τινι = μένω
 πλησίον τινός. — **αὐτοῦ** = ἐκεῖ. — δτι . . . βελτίους, ἡ σύνταξις: δια
Ἀρ. φαίη πολλοὺς Πέρσας εἶναι βελτίους ἕαντοῦ = δτι δ
 Ἀριαῖος ἔλεγεν, δτι πολλοὶ Πέρσαι εἶναι ἀνάτεροι ἔαυτοῦ. — οὖς
 (= καὶ τούτους) οὐκ δν ἀνασχέσθαι, τὸ ἀπαρμφ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ
 φαίη = καὶ ἔλεγεν, δτι οὗτοι δὲν ἥθελον ἀνεχθῆ. — **αὐτοῦ βασι-**
λεύοντος = ἐάν αὐτὸς βασιλεύῃ = νὰ εἶναι αὐτὸς βασιλεύς. —
ἥκειν . . . κελεύει (δηλ. ὑμᾶς) = προτρέπει ὑμᾶς γὰ ἔλθητε. —
ἥδη . . . τῆς νυκτὸς = ἥδη (κατὰ) τὴν ἔρχομένην νύκτα. — **πρῷ**
 = πρωΐ. — **ἀπιέναι** = δτι θὰ ἀπέλθῃ. — δποῖον δν . . . συμφέ-
 ρειν = δποῖον τι δν μάλιστα ὑμῖν συμφέρειν οἴησθε = δ, τι-
 δήποτε νομίζετε ως συμφερώτατον εἰς ὑμᾶς.

Φαλίνος φέκετο, ποῦ; — **οἱ σὺν αὐτῷ**, ποῖοι νοοῦνται; (πρβλ.
 κεφ. 1, § 7). — **αὐτοῦ**, δηλ.; — **πολλοὺς φαίη εἶναι Πέρσας . . .**

αὐτοῦ βασιλεύοντος, μὲ τί ἔχει σχέσιν ἡ ἀπάντησις αὕτη; πρόδλ. πρότασιν Κλεάρχου ἐν κεφ. 1, § 4.—**κελεύει**=προτρέπει, καὶ οὐχὶ =διατάσσει διότι ὁ Ἀριαῖος δὲν εἶχεν ἔξουσίαν νὰ διατάξῃ τοὺς Ἐλληνας· πρόδλ. εἰ βούλεσθε συναπιέναι:—δ δὲ **Κλέαρχος εἶπεν...**, ταῦτα ἐλέχθησαν εἰς τὸν Προκλέα καὶ τοὺς ἀκολούθους του, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὸ στράτευμα τοῦ Ἀριαίου, ἵνα τὰ ἀναγγείλωσιν εἰς αὐτόν. Δὲν πρέπει νὰ νοηθῇ καὶ ὁ Χειρίσσοφος, ὅστις φυσικὰ παρέμεινε πλέον εἰς τὸ στράτευμα τῶν Ἐλλήνων, εἰς τὸ δόποιον ἀνῆκεν.—**χρὴ ποιεῖν**, δηλ. ὑμᾶς.—**ώσπερ λέγετε**, πρὸ τούτου νοητέον τό: οὕτω **χρὴ ποιεῖν** (δηλ.).—**ὑμῖν συμφέρειν**, διὰ τοῦ ὑμῖν νοοῦνται οὐχὶ κυρίως δ Προκλῆς καὶ οἱ ἀκόλουθοί του, ἀλλ᾽ ὁ Ἀριαῖος καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ. —**οὐδὲ τούτοις, ὅπως καὶ εἰς τίνας ἄλλους;** (πρόδλ. κεφ. 1, § 23).

Ἐάν μὲν ἥκωμεν...οὐδὲ τούτοις εἶπεν, ποίαν στάσιν τηρεῖ δ Κλέαρχος καὶ ἀπέναντι τοῦ Ἀριαίου;

§ 3—4.

‘Ηλίου δύνοντος = ἥλιου δυομένου = κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου.—τοιάδε=τοιαῦτα περίπου· ἐν φ τάδε=τὰ ἔξῆς.—Ιέναι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ οὐκ ἐγίγνετο τὰ ιερὰ=δὲν ἀπέβαινον καλὰ τὰ ιερά, ἵνα πορευώμεθα. —Ἐπὶν=ἐναντίον.—εἰκότως ἀρα=εὐλόγως ὡς ἔξαρται. —ναυσίπορος=πλευστός.—οὐκ ἀν δυναίμεθα=δὲν θὰ ἡδυνάμεθα. —οὐ μὲν (=μὴν) δὲ=ἀλλ᾽ ὅμως τῷ ὅντι δέν. —γὲ=τούλαχιστον.—οἶόν τε, δηλ. ἐστὶν=εἰναι δυνατόν ἐν φ οἶός τ' εἰμὶ=εἴμαι ἴκανός. —οὐκ ἔστιν=οὐχ οἶόν τ' ἔστιν.—ἀπιόντας δειπνεῖν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **χρὴ (**ἥμας**)=πρέπει ἡμεῖς νὰ δειπνῶμεν, μέλλοντες νὰ ἀπέλθωμεν.—**ἔπειδαν σημήνη τῷ κέρατι** =ἀφ' οὐ δοθῇ τὸ σημεῖον διὰ τῆς σάλπιγγος =ἀφ' οὐ σαλπίγξῃ (ο σαλπιγκής).—**ώς ἀναπαύεσθαι**=ώς πρὸς ἀνάπαυσιν (ὕπνον). —**συσκευάζεσθε**, δηλ. τὰ ὑμέτερα =παρασκευάζετε τὰ πράγματά σας.—**ἔπειδαν τὸ δεύτερον**, δηλ. **σημήνη**.—**ἀνατίθεμαι** (δηλ. τὰ σκεύη) =φορτώνω τὰ σκεύη μου. —**ἔπι δὲ τῷ τρίτῳ** (δηλ. **σημειώ**)=**ἔπειδαν δὲ τὸ τρίτον σημήνη**.—**τὸ ἥγονύμενον** =τὸ προπορεύόμενον μέρος τοῦ στρατεύματος.—**πρὸς τοῦ ποταμοῦ** =πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ. —**τὰ δπλα** =οἱ δπλῖται.—**ἔξω** =πρὸς τὰ ἔξω.**

Ἔλιον δύνοντος, πρθλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 94.—**οὐκ ἔγιγνετο** τὰ **Ιερά**, πρθλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 97-98.—**Τίγρης**, δ βασιλεὺς ἡτο ἐντεῦθεν τοῦ Τίγρητος· ὥστε δ Κλέαρχος πλανᾶται νομίζων ὃς Τίγρητα διώρυχά τινα.—**ἐπειδὴν σημήνη τῷ κέρατι**, πῶς ἐδίδοντο αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαῖ; (πρθλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 1-3).—**τὸ κέρας**, τοῦτο ἡτο κυρτὴ σάλπιγξ, ἣν μετεχειρίζοντο τὴν νύκταν τὴν ἡμέραν μετεχειρίζοντο τὴν σάλπιγγα, ἢτις ἡτο εὐθεῖα καὶ ἡκούετο μακράν.—**ἔξω**, πρὸς τὸ μέρος δηλ. τὸ ἐκτεθειμένον εἰς ἐχθρικὴν προσβολὴν.

Ως ἀναπαύεσθαι, διὰ τοῦ σημείου, δπερ θὰ ἐδίδετο δῆθεν πρὸς ἀνάπαυσιν, τίνα σκοπὸν είχεν δ Κλέαρχος;

§ 5 — 9.

Τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἑξῆς.—**οὐχ ἐλόμενοι** = δχι διότι ἔξέλεξαν (τὸν Κλέαρχον ἄρχοντα).—**δεῖ**, δηλ. φρονεῖν.—**ἄπειροι** = ἀνευ πείρας. — **ἐντεῦθεν** (δηλ. ἐκ τοῦ στρατοπέδου), συναπτέον τῷ **ηὐτομόλησε**.—**τοῖς ἀλλοῖς ἥγοῦμαι** = προηγοῦμαι ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἄλλων.—**τὰ παρηγγελμένα** = αἱ (δοθεῖσαι) διαταγαῖ.—**ἀμφὶ μέσας νύκτας** = περὶ τὸ μεσονύκτιον.—**ἐν τάξει τίθεμαι τὰ δύπλα** = παρατάσσομαι. — **θέμενοι**, οἱ "Ελληνες, εἰς δ παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν τό: οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί.—**ώμοσαν**, ἀρ. τοῦ δ. **ὅμνυμι** = δρκίζομαι.—**μήτε πρ. δλ. σύμ.** τε **ἔσεσθαι** = δτι δὲν θὰ προδῶσσαι ἀλλήλους, ἀλλὰ θὰ είναι σύμμαχοι.—**προσδύμνυμι** = προσέτι δρκίζομαι. — **ἥγήσεσθαι** (δηλ. τοῖς "Ελλησιν) ἀδόλως = δτι θὰ δδηγήσωσι τοὺς "Ελλ. ἀνευ δόλου.—**σφάττω τινὰ εἰς ἀσπίδα** = σφάζω τινά, ὥστε νὰ δέῃ τὸ αἷμα εἰς ἀσπίδα (= εἰς τὸ κοίλωμα τῆς ἀσπίδος).—**βάπτω** = ἐμβαπτίζω, ἐμβυθίζω.

Ἡρχεν, δηλ. παντὸς τοῦ Ἐλληνικοῦ.—**κατὰ τὰ παρηγγελμένα**, αἱ διαταγαὶ είχον δοθῆ ἀνωτέρω ἐν § 3-4 «**ῶδε οὖν χρὴ ποιεῖν . . .**». — **εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν** (πρθλ. βιβλ. I, κεφ. 10, § 1 καὶ βιβλ. II, κεφ. 1, § 3), είναι δ σταθμός, ἐξ οὐ είχον ἐκκινήσει τὴν προτεραίαν τῆς περὶ τὰ Κούναξα μάχης, δ τελευταῖος δηλ. πρὸιν φθάσσωσιν εἰς τὰ Κούναξα καὶ πρῶτος τῆς πρὸς τὰ δύπισσα ἐπιστροφῆς αὐτῶν.—**βάπτοντες . . .**, κατὰ τὰς ἐπισήμους δρκωμοσίας, ίδιᾳ κατὰ τὴν σύγαψιν συμμαχίας, συνήθεια ἡτο

νὰ βυθίζωσι τὴν χεῖρα ἢ ξίφος εἰς τὸ ἐκχυθὲν αἷμα τῶν θυμάτων· διὰ τοῦ βυθούσμου τούτου ἐδηλούτο συμβολικῶς ὅτι τὸν ἐπίορκον περιέμενεν ἢ αὐτὴν τύχη, οὐαὶ τὰ θύματα.

§ 10 — 12.

Τὰ πιστὰ = ἡ ἔνορκος συνθήκη.—**ἄγε δὴ** = ἔλα λοιπόν.—**στόλος** = πορεία.—**ἀπιμεν**, μέλ. τοῦ δ. ἀπέρχομαι.—**ἔρχομαι δδόν**, **ἥνπερ** (δηλ. δδὸν) = ἔρχομαι διὰ τῆς δδοῦ, διὰ τῆς δποίας βεβαίως.—**ἐννενοηνέναι δοκῶ** = νομίζω ὅτι ἔχω ἔξεύρει, ἀνακαλύψει.—**ἥν . . . ἀπιόντες** = ἀπιόντες μὲν (= εἰ μὲν ἀπίομεν) ταύτην τὴν δδόν, ἥν ἥλθομεν.—**ὑπὸ λιμοῦ ἀπόλλυμαι** = ἀποθνήσκω ἐκ τῆς πείνης.—**ἐπτακαίδενα σταθμῶν τῶν ἐγγυτάτω** = κατὰ τοὺς δέκα ἑπτὰ σταθμοὺς τοὺς πλησιεστάτους.—**οὐδὲ δεῦρο . . . λαμβάνειν**, ἡ σύνταξις: εἰχομεν λαμβάνειν οὐδὲν (= οὐκ εἴχομεν λαμβάνειν τι) ἐν τῆς χώρας, οὐδὲ δεῦρο λόντες = δὲν ἥδυνάμεθα νὰ λαμβάνωμέν τι ἐν τῆς χώρας, οὐδὲ ὅτε ἥρχόμεθα ἔδω.—**ἔνθα** = δποι.—**τι, δηλ. τῶν ἐπιτηδείων**.—**κατεδαπανήσαμεν**, ἡ προθ. **κατὰ** = ἐντελῶς.—**ἐπινοῶ** (οὐχὶ = ἔξευρίσκω ἢ ἔφευρίσκω, ἀλλὰ) = διανοοῦμαι.—**ἀπορῶ τῶν ἐπιτηδείων** = στεροῦμαι: τὰ πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖα.—**πορευτέον ἡμῖν** (ἐστι) = δεῖ ἡμᾶς πορεύεσθαι.—**ῳς πλεῖστον ἀποσπῶ** (= ἀποσπῶμαι) = ἀπομακρύνομαι ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.—**ἀπόσχωμεν**, ἀέρ. β' δποτκτ. τοῦ δ. **ἀπέχω** = ἀπομακρύνομαι.—**οὐκέτι μὴ δυνήσομαι** = οὐκέτι φόβος ἔστι, μὴ δύνωμαι = δὲν δύπραγμει πλέον φόβος μήπως δυνηθῶ.—**καταλαμβάνω τινὰ** = φθάνω τινά.—**ἔφεπομαι** = ἀκολουθῶ, καταδώκω.—**στόλον**, ἐνταῦθα = στρατόν, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀνωτέρω «ἐπεί περ δ αὐτὸς στόλος . . .».—**σπανιεῖ**, μέλ. τοῦ δ. **σπανίζω** = στεροῦμαι

Σταθμοὶ οἱ ἐγγυτάτω, δηλ. οἱ τελευταῖοι σταθμοί.—**ἐπινοοῦμεν**, δηλ. δ Ἀριατὸς καὶ οἱ περὶ αὐτέν.

§ 13 — 15.

Ἔντοντες . . . **οὐδὲν ἄλλο δυναμένη** ἢ **ἀποδρ.** ἢ **ἀποφ.** = οὐδὲν ἄλλο ἔσθματιν ἢ ἀπόδρασιν ἢ φυγήν κατ' ἔννοιαν: οὐδένα ἄλλον σκοπὸν εἰχεν ἢ γὰ διευκαλύψῃ εἰς ἡμᾶς τὴν ἀπόδρασιν ἢ τὴν φυγήν.—**στρα-**

τηγία=στρατηγικὸν σχέδιον, στρατήγημα.—στρατηγῶ=διευθύνω, δῆγγῷ.—κάλλιον=ένδοξότερον.—λογίζομαι=λογαρίζω.—ψεύδομαί τι=ἀπατῶμαι εἴς τι.—δοκῶ=νομίζω.—τῶν Ἐλλήνων οἱ μὴ ἔτυχον δύντες=δσοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔτυχον νὰ εἰναι εἰς τὰς τάξεις.—γάρ, αἰτιολογεῖ τὸ καταβάσ· ἐπομένως = ἐπειδή.—ἐτέτρωτο, ὑπερσοντλκ. τοῦ β. τιτρώσκομαι=πληγώνομαι.—θωρακίζομαι=δπλίζομαι.—ὑποζύγια νέμεται=φορτηγά ζῷα βόσκουσιν.—ἐγγύς που=(ἐκεῖ) κάπου πλησίον.—οὐ πρόσω=δχι μακράν.

Κάλλιον, διότι οἱ μύριοι οὐδέποτε θὰ ἔτυγχανον τῆς ἀθανάτου δόξης, ἐὰν ἔξεπληγροῦντο τὰ σχέδια τοῦ Ἀριαίου.—Ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν ἥλιον, ἐπομένως πρὸς ποίον σημεῖον τοῦ δρίζοντος ἐπορεύοντο;—ἄμα ἥλιος δύνοντι=ἄμα ἥλιος δυομένῳ πρὸθ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 94.—δμφὶ δεῖλην, ἐνταῦθα πρόκειται περὶ δεῖλης πρωΐας, ώς φαίνεται ἐκ τῆς § 16 περὶ τῆς δεῖλης ἰδ. ἐν σελ. 86.

§ 16 — 18.

Ἄγω ἐπὶ τὸν πολεμίους = δῆγγῷ τὸν στρατὸν κατὰ τῶν ἔχθρῶν.—ἥδει... ἀπειρηστας (τοῦ β. ἀπαγορεύω)... καὶ ἀσίτους δύντας=έγνωριζεν δτι εἰχον κουρασθῆ (ἐκ τῆς δόσιπορίας)... καὶ (δτι) δὲν εἰχον φάγει. — δψὲ=ἀργά.—ἀποκλίνω=ἀλλάσσω δδόν.—φυλάττομαι=προφυλάττομαι, προσέχω.—ἄγω εὐθύνωδον = δῆγγῷ κατ' εὐθεῖαν.—οἱ πρῶτοι=τὸ ἡγούμενον = τὸ προγραμμένον μέρος τοῦ στρατοῦ.—ἔξ ὕν, δηλ. κωμῶν.—διήρπαστο... καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν = καὶ αὐτὰ τὰ ἐν ταῖς οἰκίαις ξύλα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν διήρπαστο=εἰχε διαρπασθῆ καὶ αὐτὴ ἡ ξυλικὴ τῶν οἰκιῶν.—τρόπῳ τινὶ στρατοπεδεύομαι = στρατοπεδεύω μὲ κάποιαν (στρατιωτικὴν) τάξιν.—σκοταῖος προσέρχομαι=προσέρχομαι ἐν καιρῷ σκότους.—αὐλίζομαι=στρατοπεδεύω.—ώστε καὶ τὸν π. ἀκούειν = ὄστε καὶ οἱ πολέμιοι νὰ ἀκούωσιν (αὐτούς).—οἱ ἐγγύτατα τῶν πολεμίων, ἐξυπακούεται τὸ σκηνοῦντες = δσοι τῶν πολεμίων ἐγγύτατα (τῶν Ἐλλήνων) ἐσκήνουσιν.—σκηνώματα=σκηναί.—ἔτι = πλέον.—ἐκπλήττομαι τινι=τρομάζω διὰ τι.—ώς εοικε = ώς φαίνεται.—δηλῶ = δεικνύω σαρῆς, φανερά.—οἵς ἐπραττε = τούτοις (= διὰ τούτων), δ ἐπραττε.

Σκηνώματα, αἱ σκηναὶ τῶν Περσῶν ἦσαν μεγάλαι: ἐκάστη

τούτων ἔχώρει περὶ τοὺς 100 ἀνδρας. — καὶ βασιλεύς, δηλ. ὅχι μόνον οἱ ἐκ τῶν συγηνωμάτων φυγόντες. — τοῦ στρατεύματος, δηλ. τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Φυλαττόμενος . . ., διὰ τοῦ μέτρου τούτου τί ἐπεζήτει ὁ Κλέαρχος νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τοὺς πολεμίους καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἀριστον; Πῶς ἐκ τούτου χαρακτηρίζεται ὁ Κλέαρχος; πρᾶλ. καὶ κεφ. 1, § 9, § 22, καὶ κεφ. 2, § 2.

§ 19—21.

Προϊούσης μ. τῆς νυκτὸς ταύτης = ἐνῷ ὅμως προεχώρει αὕτη ἡ νύξ. — **δοῦπος** = κρότος. — **οἶον εἰκός (ἐστι)** . . . γίγνεσθαι = καθὼς εἰναι φυσικὸν νὰ γίνηται. — **φόβου ἐμπεσόντος** = ὅταν ἐμπέσῃ φόβος. — **ἀνειπεῖν**, ἀόρ. β' ἀπριμφ. τοῦ φ. ἀναγρεύω = κηρύττω. — **Κλέαρχος . . . τάλαντον**, ἡ σύνταξις: **Κλ.** ἐκέλευσε **Τολμίδην Ἡλεῖον**, ἄριστον κήρυκα τῶν τότε (δηλ. κηρύκων), διν ἐτύγχανεν ἔχων παρ' ἑαυτῷ, σιγὴν κηρύξαντα ἀνειπεῖν, διν οἱ ἀρχοντες προαγορεύουσιν δτι, δις . . . ἀν μηνύσῃ (= δ μηνύσας), λήψεται μισθὸν τάλαντον. — **σιγὴν κηρύττω** = ἐπιβάλλω σιωπήν. — **προαγορεύω** = προκηρύττω. — **τὰ δύπλα** = τὸ στρατόπεδον. — **μηνύώ** = φανερώνω, καταγγέλλω. — **μισθὸς** = ἀνταμοιβή. — **κενὸς** = μάταιος. — **σῶς** = σῶος. — **ἄμα δρόθρῳ** = περὶ τὰ χαράγματα. — **εἰς τάξιν τὰ δύπλα τίθεμαι** = παρατάσσομαι. — **ῆπερ εἰχον**, δηλ. τὴν τάξιν = ὅπως εὑρίσκοντο.

Φόβος, πρόκειται περὶ τοῦ φόβου τοῦ λεγομένου **πανικοῦ**, διτις αἰφνιδίως ἐμπίπτει εἰς τοὺς στρατοὺς καὶ ἐν γένει εἰς τὰ πλήθη. — **κήρυκα**, βλ. σελ. 97. — **τάλαντον**, χρηματικὴ ποσότης ἵσσοντα μασσούσα πρὸς 6.000 ἀττικὰς δραχμάς.

Τὸν ὄνον, πρὸς τίνα σκοπὸν ὁ Κλέαρχος πλάττει τὸ τέχνασμα τοῦτο, δτι δηλ. ἀπέλυσέ τις ὄνον εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐξ οὐ προήλθεν ὁ θόρυβος; Πῶς ἐκ ταύτης τῆς πράξεώς του δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Κλέαρχος; — **ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν . . .**, ἡ τάξις εἰλική διασαλευθῆ τὸ μὲν ἐκ τῆς θορυβόδους κατασκηνώσεως τῶν Ἑλλήνων (§ 17), τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἐμπεσόντος κατὰ τὴν νύκτα φόβου ὁ Κλ. ἀμα τῷ δρόθρῳ προδιάίνει εὐθὺς εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως· πῶς καὶ ἐκ τούτου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ οὗτος;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

§ 1 — 2.

Ο δὴ = ὅ, τι λοιπόν. — **τῷδε =** ἐκ τοῦ ἔξης. — **γὰρ =** δῆλα δή. — **ἄμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι =** ἄμα ὁ ἥλιος ἀνέτελλε. — **προφύλακες =** φύλακες πρὸ τοῦ στρατοπέδου. — **ἀπαγγέλλω =** εἰδοποιῶ. — **τυχῶν =** δις ἔτυχε. — **ἐπισκοπῶ =** ἐπιθεωρῶ. — **εἴπει τοῖς προφύλακας νὰ διατάττωσιν.** — **ἄχρι ἀν** (μεθ' ὑποτκτ.) = μέχρις ὅτου. — **σχολάζω =** εὔκαιρω.

Ο δὴ ἔγραψα, ἀνωτέρω (δηλ. ἐν κεφ. 2, § 18). — **πέμπων,** δηλ. αήρυκας. — **ἄμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι,** βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 94. — **ἀπήγγελλον,** τί; — **τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν,** ἐννοεῖται ἡ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως συνήθως ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ γινομένη ἐπιθεώρησις τοῦ στρατοῦ.

Κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, τί ἦθελε διὰ τούτου νὰ δείξῃ ὁ Κλέαρχος εἰς τοὺς κήρυκας τοῦ βασιλέως; Πῶς δύναται ἐκ τούτου νὰ χαρακτηρισθῇ δ. Κλ.;

§ 3 — 5.

Καθίστημι = τακτοποιῶ, παρατάσσω. — **ώστε καλῶς ἔχειν** (= καλὸν εἶναι) **δρᾶσθαι κτλ.** = ὡστε νὰ είναι ώραίον τὸ νὰ φαίνηται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν φάλαγξ πυκνή. — **τὰ δπλα =** αἱ δόπλιται. — **προέρχομαι =** ἔρχομαι εἰς προϋπάντησίν τινος. — **εὔοπλος =** ὁ ἔχων ὕρατα δπλα. — **εὐειδῆς =** ὕρατος. — **εἰμὶ πρός τινι =** εἰμαι πλησίον τινός. — **ἀνεργωτῶ =** ἔξετάζω. — **τὰ παρὰ βασιλέως =** αἱ προτάσεις τοῦ βασιλέως. — **δεῖ =** είναι ἀνάγκη. — **ἄριστον =** φαγητόν. — **δ τολμήσων** (δηλ. ἔστι) = οὐδὲ ὑπάρχει ἐκεῖνος, δεῖται θὰ τολμήσῃ. — **μὴ πορίσας =** ἐὰν μὴ πορίσῃ· τὸ δὲ πορίζω = προμηθεύω.

Ταῦτα ἔφρασε, δηλ. προελθεῖν σὺν τοῖς εὔοπλοτάτοις καὶ εὐειδεστάτοις. — **περὶ σπονδῶν,** περὶ τῶν σπονδῶν βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 100.

Κατέστησε τὸ στρ., ὡστε καλῶς..., προηῆθε τούς τε εὔοπλ. ἔχων καὶ..., τί ἐπεζήτει διὰ τούτων ὁ Κλέαρχος; — **μάχης δεῖ,** ἡ δήλωσις αὕτη τοῦ Κλεάρχου είναι ἀληθής; Τί οὖτος ἐσκόπει διὰ ταύτης;

§ 6 — 7.

Ἡκον ταχὺ = ἐπανῆλθον ταχέως. — *ῳ* = ἐκ τούτου δέ. — *πράττω τι* = διαπραγματεύομαι τι. — *ἔλεγον . . . καὶ ἡκοιεν*, ὑποκυ. οἱ κήρυκες. — *ὅτι . . . βασιλεῖ* = *ὅτι δοκοῖεν* (οἱ Ἑλληνες) βασιλεῖ εἰνότα λέγειν = *ὅτι φαίνονται εἰς τὸν βασιλέα* οὐτι λέγουσιν εὔλογα. — *ἡγεμὼν* = δόηγός. — *ἔνθεν* = *ἐκεῖσε*, *ἔνθεν*. — *εἰ* αὐτοῖς *τοῖς ἀνδ.* σπένδοιτο (δι Κλέαρχος) *τοῖς Ἰ.* καὶ ἀπιοῦσιν = *ἐὰν* ἔπειπε νὰ κάμηνη σπονδάς μὲ μόνους τοὺς ἄνδρας, οἱ ὅποις ἔργονται καὶ ἀπέρχονται. — *ἄπασιν*, δηλ. ἔσονται αἱ σπονδαί. — *μέχρι ἀν* (μεθ' ὑποτάκτ.) = ἔως δτου. — *τὰ παρ' ὑμῶν* = οἱ λόγοι, αἱ προτάσεις ὑμῶν. — *διαγγέλλεται τι* = δι' ἀγγέλων ἀνακοινώταται τι.

Τὰ ἐπιτήδεια, ὡν δηλ. ἔχουσιν ἀνάγκην. — αὐτοῖς ἀνδράσι, ἐννοοῦνται οἱ κήρυκες, οἱ διαπραγματεύμενοι τὰς σπονδάς.

§ 8 — 9.

Μεθίσταμαι τινα = ἀπομακρύνω τινά, διατάττω τινὰ γ' ἀποχωρήσῃ. — *καθ' ἡσυχίαν* = ἡσύχως. — *ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια* = ἵνα ξητήσωσι τροφάς. — *διατρίβω* = χρονοτριβῶ, ἀργοπορῶ. — *ἔστ(ε) ἀν* (μεθ' ὑποτάκτ.) = ἔως δτου. — *δικνῶ* = ὑποπτεύω. — *μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν* τὰς σπ. *ποιήσασθαι* = μήπως ἀποφασίσωμεν νὰ μὴ κάμωμεν τὰς σπονδάς. — *οἶμαι γε μέντοι* = ἀλλ' ὅμως νομίζω βεβαίως. — *παρέσεσθαι* = *ὅτι θὰ ὑπάρξῃ*. — *ὅτι σπένδοιτο* = *ὅτι ἔτοιμος εἴναι* νὰ συνθηκολογήσῃ. — *ἡγεῖσθαι* = ἐκέλευε (δηλ. τοὺς ἀγγέλους) = διέταττε τοὺς ἀπεσταλμένους νὰ δόηγῶσιν.

Ἐβουλεύετο, δηλ. σὺν τοῖς ἀλλοις στρατηγοῖς. — *ἔδόκει*, δηλ. τοῖς σὺν Κλεάρχῳ βουλευομένοις. — *λαβεῖν*, αὐτὰ (δηλ.);. — *καθ' ἡσυχίαν*, χωρὶς δηλ. νὰ ἐνοχλῶνται ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. — *οὐ μέντοι γε ταχὺ ἀπαγγελῶ*, καθὼς δηλ. ηθελον οἱ ἀλλοι στρατηγοί. — *ἀπαγγελῶ*, δηλ. τοῖς κήρυξιν, *ὅτι δοκεῖ ἡμῖν σπονδᾶς ποιεῖσθαι*.

Διατρίψω, *ἔστι ἀν δικνήσωσιν . . .*, τί ἐξήτει δι Κλ. διὰ ταύτης τῆς πράξεώς του; Πῶς ἐκ ταύτης δύναται νὰ γαρακτηρισθῇ οὗτος;

§ 10.

Κλέαρχος μέντοι ἐπορ. . . . = *Κλέαρχος* καίπερ τὰς σπονδᾶς ποιησάμενος ἐπορεύετο ὅμως ἔχων τὸ στράτευμα ἐν

τάξει.— τὸ στράτευμα ἔχω ἐν τάξει = ἔχω τὸ στράτευμα ἡτοι μασμένον ὡς εἰς μάχην.— αὐλῶν=δοχετός, αὐλάκι.— ὡς μὴ δύνασθαι=ῶστε μὴ δύνασθαι.— ἐποιοῦντο, δηλ. γεφύρας.— φοίνικες ἐκπεπτωκότες = φοίνικες ἐρριμένοι κατὰ γῆς.— οἱ δὲ= ἄλλοι δέ.

Οἱ μέν, δηλ. οἱ κήρυκες ἔχοντες ἥγεμόνας (§ 6).— ἥγοντο, δηλ. πρὸς τάπιτήδεια.— ὀπισθοφυλάκει, ἢ ὀπισθοφυλακὴ ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν συνετωτάτων καὶ ἐμπειροτάτων πολεμιστῶν, ἢ δὲ προφυλακὴ ἐκ τῶν εὐτολμοτάτων.— τάφροις, αἱ τάφροις μόνον τὸ θέρος ἐπληροῦντο ὅπατος, ἐπληρώθησαν δὲ καὶ ἦδη, ἵνα φοβηθῶσιν οἱ Ἑλληνες (πρᾶλ. § 13).

Τὰς μὲν σπονδάς ποιησάμενος, τὸ δὲ στρ. ἔχων ἐν τάξει, δὲ Κλέαρχος, ἀν καὶ εἶχε συνάψει σπονδάς, πρὸς τίνα λόγον ἐπερέυετο ἔχων τὸν στρατόν του ἔτοιμον πρὸς μάχην;

§ 11 — 13.

Καὶ ἐνταῦθα=καὶ τότε.— ἔστι καταμαθεῖν = εἰναι δυνατὸν νὰ μάθῃ τις ἀκριβῶς.— Κλέαρχον καταμαθεῖν ὡς = καταμαθεῖν, ὡς (=πῶς) Κλέαρχος.— ἐπιστατῶ=ἐποπτεύω, ἐπιβλέπω.— βακτηρία = ράδος.— εἴ τις αὐτῷ δοκοίη τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν = ἔάν τις ἐκ τῶν διωρισμένων εἰς τοῦτο τὸ ἔργον ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν ὅτι ἡτο νωθρός.— ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήδειον (δηλ. παίεσθαι)=ἐκλέγων τὸν κατάλληλον πρὸς τὸ παίεσθαι=ἐκλέγων τὸν ἀξιον τιμωρίας.— ἔπαισεν ἀν=ἔπαιεν = ἐκτύπα (δηλ. τὸν ἐπιτήδειον).— προσλαμβάνω = ἐπιλαμβάνομαι, βοηθῶ.— αἰσχύνη ἔστι πᾶσι μὴ οὐ συσπουδάζειν=εἰναι ἐντροπὴ εἰς ὅλους νὰ μὴ συνεργάζωνται.— οἱ εἰς τρ. ἔτη γεγονότες = οἱ ἔχοντες ἡλικίαν μέχρι 30 ἑτῶν.— ἔώρων, ὑποκιμ. οἱ πρεσβύτεροι.— σπουδάζω=ἐπισπεύδω εἰς τὴν ἐργασίαν.— αὐτὸ τὸ... εἴναι=αὐτό, τὸ ὅτι δηλ... ἡσαν.— οὐ... ἦν ὥρα, οἴτα τὸ π. ἀρδειν (=τοιαύτη, ὡστε τὸ πεδίον ἀρδειν)=δὲν ἡτο τοιαύτη ἡ ὥρα τοῦ ἔτους, ὡστε νὰ ποτίζωσι τὴν πεδιάδα.— ἀλλ' ἵνα..., ἡ σύγιαξις: ἀλλ' ὑπώπτευε βασιλέα τὸ ὅδωρ ἐπὶ τὸ πεδίον ἀφεικέναι (=ὅτι εἶχεν ἀφήσει) τούτον ἔνεκα, ἵνα ἦδη προφαίνοιτο (=ἵνα ἦδη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς [=προ] φαίνωνται).— δεινὰ = προσκόμματα.

Πρὸς τοῦτο, δηλ. πρὸς τὸ κατασκευάζειν γεφύρας. — εἰς τὸν πηλόν, τὸν ἐν ταῖς τάφροις. — **πρὸς αὐτό**, δηλ.; — οὐ γὰρ ἦν ὅρα..., διότι ἥδη ἡτο 8βριος καὶ ἐπομένως ἡ ὥρα τοῦ ἔτους δὲν ἥτο κατάληλος πρὸς ἀρδευσιν τῆς πεδιάδος.

Καὶ ἄμα προσελάμβανεν..., οὕτω πράττων ὁ Κλέαρχος τί ἐπεζήτει καὶ τί προσεπάθει νὰ δειξῃ εἰς τοὺς "Ελληνας;

§ 14-16.

"Οθεν (=έξ ὅν), ἀποδοτέον τῷ λαμβάνειν. — **ἀπέδειξαν** = δειξαντες ἐκέλευσαν. — **ὅξις ἐψητὸν** = οἶνος γλυκόξυνος ἔδρασμένος. — **βάλανος**, χυρίως = καρπὸς τῆς δρυός· εἴτα = πᾶς καρπὸς δμοιος βαλάνῳ τῶν φοιν. — οἱ φοίνικες = οἱ χουρμάδες. — **οἵας μὲν** = αἱ μὲν τοιαῦται, οἵας. — **ἐν τοῖς** "Ελλησιν ἔστιν **ἰδεῖν** = ἐν τῇ Ἑλλάδι είναι δυνατὸν νὰ ἴδῃ τις. — **ὁ οἰκέτης** = δοῦλος. — **ἀπόκειματι τινι** = εἴμαι ἀποτεθησαυρισμένος, εἴμαι ἐν ταῖς ἀποθήκαις διὰ τινα, πρὸς χρῆσίν τινος. — **δεσπότης** = κύριος. — **ἀπόλειτος**, ον = ἐκλειτός, ἥ, ὅν. — **τοῦ κάλλους** καὶ **τοῦ μεγέθους** = διὰ τὴν ὥραιότητά των καὶ τὸ μέγεθος. — **ἡλέκτρου** = τῆς ὅψεως τοῦ ἡλεκτρού. **ἡλεκτρον** δὲ = κεχριμπάρι. — **οὐδὲν** = οὐδόλως. — **οἱ δέ τινες** = ἄλλοι δέ τινες. — **τραγήματα** = ὡς ἐπιδόρπιον. — **ἀποτίθημι** = ἀποταμιεύω. — **ἥν** (τὸ τράγημα [περιληπτικῶς λαμβανόμενον]) καὶ **παρὰ πότον** = τὰ παρατιθέμενα ὡς ἐπιδόρπιον ἥσαν (ὅχι μόνον ἐν ἀλλῃ ὥρᾳ, ἀλλὰ) καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦ πίνειν. — **κεφαλαλγῆς** = ἀλγη φέρων τῇ κεφαλῇ = πρόξενος κεφαλαλγίας. — **ἔγκεφαλος τοῦ φοίνικος** = ἡ «καρδιά» ἥ ἡ «ψίχα» τοῦ φοίνικος. — **οἱ πολλοὶ** = οἱ πλείστοι. — **ἰδιότης** = τὸ ἰδιάζον, τὸ ἰδιαιτερον. — **ἥ δονή** = ἥ καλὴ γεῦσις, ἥ νοστιμάδα. — **καὶ τοῦτο** = καὶ αὕτη ἥ τροφὴ (δηλ. ὁ ἔγκεφαλος). — **δὲ φοῖνιξ** = πᾶς δὲ φοῖνιξ. — **ὅθεν (=έξ οὗ)** **ἐξαιρεθείη** (παθτικ. ἀρ. τοῦ ἐξαιροῦμα) = ἐκ τοῦ ὅποιου ἥθελεν ἀφαιρεθῆ. — **ανατομαι** = ξηραίνομαι.

"**Οξος ἐψητόν**, ἡτο εἰδος ποτοῦ δέξιος καὶ γλυκέος κατασκευαζόμενον ἐκ τῶν φοινίκων, ἐξ ὧν ἀφήρουν τὸν χυμόν, εἴτα δ' ἔχυνον θερμὸν ὅδωρ καὶ ἔθραζον, ἔως οὐ μείνῃ τὸ τρίτον. — **ἀπὸ τῶν αὐτῶν**, καρπῶν (δηλ.). — **αὐταὶ δέ**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ποτὰ

τὰ ἐν τῶν φοινίκων παρασκευαζόμενα, δηλ. πρὸς τὸν οἶνον καὶ τὸ δέξιον. — τραγήματα, ταῦτα εἰναι ἔηροι καρποὶ μετὰ τὸ φαγητὸν παρατιθέμενοι, ὡς κάρυα, ἀμύγδαλα, κάστανα κ. τ. τ.

§ 17 — 20.

Ο τῆς γυναικὸς ἀδελφὸς = δ γυναικάδελφος. — ἐρμηνεὺς = ἑξηγητὴς ἀπὸ μᾶς εἰς ἑτέραν γλῶσσαν, διερμηνεύς. — γείτων = ὡς γείτων. — ἐπει = ἐπειδή. — σίπτω εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα = περιπίπτω εἰς πολλοὺς καὶ ἀνυπερβλήτους κινδύνους. — εὑρημα ποιοῦμα = θεωρῶ ἀνέλπιστον εύτυχίαν μου. — εἰς πως δυναίμην = ἐὰν κατά τινα τρόπον ἥθελον δυνηθῆ. — αἰτήσασθαι . . . δοῦναι . . . ἀποσῷσαι = νὰ ζητήσω ὡς χάριν νά μοι ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπαναφέρω σώους. — ἀν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν = οὐκ ἀν ἀχάριστόν (= ἀχαριστίαν) μοι εἶναι = δι τοῦ δὲν θὰ μοι ἥτο ἀχαριστία. — πρὸς = ἐν μέρους. — ταῦτα γιγνώσκω = ταύτην τὴν γνώμην σχηματίζω. — αἰτοῦμαι = παρακαλῶ. — δι τοῦ . . . δι τοῦ, ἐν διαφόρῳ σημασίᾳ τὸ α' = δι τοῦ, τὸ δ' = δι τοῦ. — δικαίως χαρίζομαι τινὶ = κάμινῳ δικαίαν χάριν εἰς τινα. — ἐπιστρατεύοντα = δι τοῦ ἐκστρατεύει. — κατὰ τοὺς "Ελληνας = ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων. — διελαύνω = διέρχομαι εἴπιπος. — συνέμιξα, ἀδρ. δριστ. τοῦ φ. συμμίγνυμι (ἀμτό.) = ἐνσύμαι. — ἐρέσθαι . . . ἐλθόντα, ἢ σύνταξις: ἐκέλευσέ με ἐλθόντα (= ἀφ' οὐ λύθω) ἐρέσθαι (= νὰ ἐρωτήσω) ὑμᾶς. — μετρίως = μετριοφρόνως, μετριοπαθῶς. — εὔπρακτος = εὐκατόρθωτος: εὐπρακτότερον μοι ἔστι = εὐκολώτερον κατορθώνω. — ὑμῖν = δι' ὑμᾶς. — διαπράττομαι = ἐπιτυγχάνω.

Τῆς γυναικός, δηλ. τῆς Στατελέας. — γείτων, δ Τισσ. ὡς σατράπης τῆς Καρίας καὶ τῆς σατραπείας τοῦ Κύρου ἥτο γείτων τῶν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Ἑλλήνων. — ἥγγειλα, περὶ τοῦ πράγματος προβλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 4. — βοηθειαν ἔχων ἀφικόμην, ὑπερβολικῶς δημιλεῖ ἐνταῦθα δ Τισσ.: διότι οὗτος κατὰ τὰ ἐν βιβλ. I, κεφ. 2, § 4 ἥλθε πρὸς τὸν βασιλέα ἔχων μόνον «ἰππέας ὡς πεντακοσίους». — κατὰ τοὺς "Ελληνας, περὶ τοῦ πράγματος προβλ. βιβλ. I, κεφ. 10, § 1-4. — περὶ τούτων, δηλ. περὶ τῆς ἀνενοχλήτου ἐπιστροφῆς τῶν Ἑλλήνων. — μετρίως ἀποκρίνασθαι, καὶ οὐχὶ διπλῶς ἀπεκρίθησαν κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Φαλίνου (κεφ. 1,

§ 10 καὶ § 23) καὶ τῶν αηρύκων (κεφ. 3, § 5 «μάχης δεῖ πρῶτον»). οἱ Ἔλλ. τότε πῶς ἀπεκρίθησαν;

Εἴς πως δυναίμην παρὰ β. αἰτήσασθαι κτλ., ὁ Τισσ. διμιλεῖ ἐνταῦθα εἰλικρινῶς; Πῶς θέλει νὰ παραστήσῃ τὴν σωτηρίαν τῶν Ἑλλήγων; Ταῦτα λέγων τί ἐπιδιώκει;

§ 21—23.

Βουλεύομαι πρός τι = σκέπτομαι περὶ τινος. — μεθίσταμαι (ἀμτῆτ.) = παραμερίζω. — ὡς... πολεμήσοντες = ἵνα πολεμήσωμεν. — ἐπορεύομεθα = ἐσκοποῦμεν νὰ πορευώμεθα. — λαμβάνω = καταλαμβάνω. — ἐν δεινῷ εἴμαι = εἰμαι εἰς δεινὸν θέσιν. — ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς (δηλ. τῷ Κύρῳ) εὗ ποιεῖν = ἐνῷ πρότερον παρείχομεν ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς τὸν Κύρον, ἵνα (μᾶς) εὐεργετῇ = ἐνῷ πρότερον ἐδεχόμεθα νὰ μᾶς εὐεργετῇ. — ἀντιποιοῦμαι τινί τινος = διαμφισθῆτω πρός τινά τι. — οὕτ' ἔστιν ὅτου ἔνεκα = οὕτε διάρχει τι, ἔνεκα τοῦ δποίου. — δέ, κατόπιν ἀρνήσεως = ἀλλά. — εἰς τις ἡμᾶς μὴ λυποίη = ἐὰν οὐδεὶς ἥθελε μᾶς ἐνοχλεῖ. — ἀδικοῦντα = ἐὰν ἀδικῇ. — σὺν τοῖς θεοῖς = μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. — ἀμύνομαι τινα = ἀποκρούω τινά. — ὑπάρχω εὗ ποιῶν τινα = κάμψω ἀρχὴν νὰ εὐεργετῶ τινα. — καὶ τούτου... οὐχ ἡττησόμεθα (= οὐχ ἡττους ἐσόμεθα)... εὖ ποιοῦντες = καὶ τούτου δὲν θὰ εἴμεθα κατώτεροι ὡς πρὸς τὸ εὐεργετεῖν = καὶ ἡμεῖς δὲν θὰ εἴμεθα ἀγνῶμονες πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ θὰ τῷ ἀνταποδώσωμεν τὴν γάριν. — εἴς γε δύναμιν = ἐφ' ὅσον τούλαχιστον δυνάμεθα.

‘**Ημεῖς οὔτε...**, ὁ λόγος τοῦ Κλ. συγκρινόμενος πρὸς τὸν τοῦ Τισσ. πῶς κρίνεται;

§ 24—27.

Tὰ παρ' ἐκείνον = ἡ ἀπόκρισις, ἡ δήλωσις ἐκείνου. — μέχρι ἀν... ἥκω = ἔως δτου ἐπανέλθω. — μενόντων, ἐγκλ. προστακτ. = ; — ἀγορὰν παρέχω τινὶ = παρέχω εἰς τινα τρόφιμα, ἵνα ἀγοράζῃ, διευκολύνω τὸν ἐπισιτισμόν τινος. — εἰς τὴν ύστεραίαν (δηλ. ἡμέραν) = τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν. — φροντίζω = ἀνησυχῶ, εὑρίσκομαι εἰς ἀνησυχίαν. — δτι διαπεπραγμένος ἥκοι = δτι ἐπανῆλθεν, ἀφ' οὗ εἴχε κατορθώσει. — δοθῆναι αὐτῷ σώζειν (= ἀπο-

σφόζειν) = νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτὸν γὰ ἐπαναφέρῃ σώους. — **καίπερ** πολλῶν ἀντιλεγόντων = ἂν καὶ πολλοὶ ἀντέλεγον (= ἡγαντιοῦντο λέγοντες). — **οὐκ ἀξιόν** ἔστι = δὲν εἶναι ἀξιοπρεπές. — **ἔφεστον,** ή **ἔπι=** ἐναντίον. — **τέλος=** τελευταῖον. — **ἔξεστι=** εἶναι δυνατόν. — **πιστὰ λαμβάνω=** λαμβάνω διαθεσάτωσιν (δι' ὅρκων). — **ἢ μὴν φιλίαν παρέξειν** (δηλ. ἡμᾶς) **ὑμᾶς** διαθεσάτωσιν (δι' ὅρκων). — **καὶ ἀδόλως ἀπάξειν** (δηλ. ἡμᾶς) = καὶ δὲ τοι δόλης διαθεσάτωσιν. — **ὅπου δ' ἀν μῆ** **γῇ (=ἐν γῇ)** = ὅπου δὲ δὲν εἶναι δυνατόν. — **πρίασθαι,** ἀδρ. ἀπριμφ. τοῦ δ. **ῳνοῦμαι = ἀγοράζω.** — **ὑμᾶς δὲ... δμόσαι,** ή **σύνταξις:** **ὑμᾶς δ' αὖ δεήσει ἡμᾶς δμόσαι =** σεῖς δὲ πάλιν θὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ δρκισθῆτε εἰς ἡμᾶς. — **ῳς διὰ φιλίας=ῳς διὰ φιλικῆς γάρας.** — **ἀσινῶς=ἀδιλαδῶς.** — **δπόταν μὴ=** δσάκις δέν. — **ἔξειν=** δὲ τοι δμόσαι.

Οὐχ ἥκεν, ως φαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων πρὸς ποίον σκοπόν;

§ 28—29.

Ταῦτα ἔδοξε, κατ' ἔννοιαν = ταῦτα ἔδειχθησαν. — **δ τῆς γυναικὸς ἀδελφός = ;** (§ 17). — **ἔλαβον,** δηλ. **δεξιάς.** — **ῳς = πρός.** — **διαπράττομαι ἢ δέομαι =** τακτοποιῶ τὰς ὑποθέσεις μου. — **ἢξω συσκευασάμενος =** θὰ ἐπανέλθω ἔτοιμος πρὸς πορείαν. — **ῳς ἀπάξων... καὶ ἀπιῶν =** ἵνα ὁδηγήσω... καὶ ἵνα ἀπέλθω. — **ἀρχὴ = σατραπεία.**

"Ωμοσαν, τί; — **δεξιάς,** κατὰ πληθυντικ., διότι εἶναι πολλὰ πρόσωπα ή δεξιὰ (χεὶρ) ἔδιδετο ως σημεῖον ἐπιθεσιαώσεως, ως ἐπικύρωσις συνθήκης ἐνταῦθα μόνον διὰ τῶν δεξιῶν ἐπικυροῦνται ή συνθήκη; — **τῆς β. γυναικός,** καλουμένης πῶς; (πρόλ. § 17). — **δ ἀδελφός,** κατὰ ταῦτα οὗτος (§ 17) εἰχεν ἐπανέλθει πάλιν μετὰ τοῦ Τίσσ. διὰ τῆς συμμετοχῆς του θέλει νὰ παράσχῃ περιστοέραν ἐγγύησιν διὰ τὴν τήρησιν τῆς συνθήκης. — **ἔπι τὴν ἐμαντοῦ ἀρχήν,** ποία ἦτο ή σατραπεία τοῦ Τίσσ.;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

§ 1.

Οἱ ἀδελφοί, τοῦ Ἀριαίου ἐπομένως = οἱ ἀδελφοὶ του. — *ἀναγκαῖοι* = συγγενεῖς. — οἱ σὺν ἐκείνῳ (δηλ. τῷ Ἀριαίῳ) = ὁ στρατὸς ἐκείνου. — *παραθαρόνω* = ἐμβάλλω θάρρος, ἐνθαρρύνω. — *φέρω δεξιὰς παρὰ β. μή...* = φέρω διαθεσιάωσιν παρὰ τοῦ βασιλέως ὅτι δὲν θὰ... — *ἔνιοι* = τινές, μερικοί. — *μνησικῶν τινές τινος* = τρέφω πάθος μνησικαίας ἐναντίον τινὸς διά τι. — *μνησικαία* δὲ = ἐνθύμησις κακῶν ἢ ἀδικημάτων, ἢ ἔπαθέ τις. — *ἐπιστρατεία* = ἐκστρατεία. — *τὰ παροιχόμενα* = τὰ παρελθόντα, τὰ περασμένα.

Ἡμέρας πλείους ἢ εἶκοσι, κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον δὲ Τίσσ. ἥτο παρὰ τῷ βασιλεῖ ἐν Βασιλῶνι, ἔνθα μετέσχε τῶν γενομένων διὰ τὴν ἡτταν τοῦ Κύρου ἑορτῶν καὶ ἔλαθε παρὰ τοῦ βασιλέως πολλὰς τιμὰς καὶ δῶρα διὰ τὰς παρασχεθείσας αὐτῷ ὑπηρεσίας του. — *οἱ ἀδελφοί*, οἵτινες εἶχον μείνει πιστοὶ εἰς τὸν βασιλέα. — *δεξιάς*, κατὰ πληθυντικ., ὡς καὶ ἀνωτέρω (κεφ. 3, § 28). ἢ *δεξιά* (χείρ), ὡς σημεῖον διαθεσιάωσεως, ὅχι μόνον ἐδίδετο, ἀλλὰ καὶ ἐπέμπετο καὶ ἐφέρετο, ὡς ἐνταῦθα, δι' ἐπιτρόπων.

§ 2 — 4.

Ἐνδηλος = φανερός. — *οἱ περὶ Ἀριαῖον* = δὲ *Ἀριαῖος* καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. — *ἥττον προσέχω τὸν νοῦν τινι* = δλιγάτερον προσέχω εἰς τινα, δλιγάτερον περιποιοῦμαι τινα = εἰμαι ψυχρὸς πρός τινα. — *οὐκ ἡρεσκον*, ἀλλὰ ἔλεγον, ὑποκρ. τοῦ μὲν α' οἱ περὶ Ἀριαῖον, τοῦ δὲ β' οἱ πολλοί. — *ὅτι... ποιήσαιτο* = ὅτι βασιλεὺς περὶ παντὸς ποιήσαιτο ἀν ἡμᾶς ἀπολέσαι· τὸ δὲ περὶ παντὸς ποιοῦμαι = καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν. — *ὑπάγομαι* = προσπαθῶ γὰ ἔξαπατήσω. — διὰ τὸ διεσπάρθαι (παθτικ. παρκρ. ἀπρμφ. τοῦ δ. διασπείρομαι) αὐτῷ τὸ στράτευμα = διότι εἰναι διεσκορπισμένον τὸ στράτευμά του. — *ἐπῆν* (= *ἐπεὶ* — *ἀν*) = ἀφ' οὐ. — *ἀλισθῆ*, παθ. ἀόρ. τοῦ δ. *ἀλίξομαι* = συναθροίζομαι. — *οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ* = δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ μὴ = ἔξ ἀπαντος. — *ἀποσηάπτω τι* ἢ *ἀποτειχίζω* = διὰ

σκαφῆς τάφρου ἢ διὰ τειχισμοῦ ἀποχωρίζω θέσιν τινά.—**ώδε** =
ίνα.—**ἄπορος** = ὀδιάθατος.—**οὐ γάρ ποτε** = **οὔποτε γάρ**.—**ἐκών**
γε = ἔκουσίως τούλαχιστον.—**τοσοίδε** = τόσον δλίγοι.—**ἐπὶ ταῖς**
θύραις αὐτοῦ = εἰς τὰ πρόθυρα τῆς πρωτευούσης του.—**κατα-**
γελῶ = γελῶ ἐμπαικτικῶς, περιγελῶ.

*Kai διὰ τοῦτο, ἐκτὸς δηλ. ἀλλων ὑπαρχουσῶν αἰτιῶν (ώς διὰ
τὴν καθυστέρησιν του Τισσ.). — τοῖς μὲν πολλοῖς, ἢ ἀντίθεσις
ἐν § 5 «Κλέαρχος δὲ».* — **ἐπὶ ταῖς θύραις**, ἢ μάχη, ἐν ἦ οἱ
“Ελληνες ἐνίκησαν τὸν βασιλέα, συνήρθη παρὰ τὰ Κούναξα,
μικρὰν κώμην κειμένην πλησίον τῆς Βασιλῶνος.

§ 5 — 7.

Ἐνθυμοῦμαι = σκέπτομαι. — **ἐννοῶ** = συλλογίζομαι. — **ἀπέρ-**
χομαι ἐπὶ πολέμῳ = ἀπέρχομαι διὰ νὰ πολεμήσω. — **ποιῶ παρὰ**
τὰς σπονδὰς = παραβαίνω τὰς συνθήκας. — **ἔπειτα** = καὶ τότε, ἐὰν
δηλ. τοῦτο γείνῃ. — **οὐδὲ ὅντεν** = οὐδὲ παρέξει (τόπον τινά),
ὅθεν. — **ἐπιστιζομαι** = προιηγηθεύομαι τροφάς. — **δ ἡγησόμενος** =
ὅστις θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ. — **καὶ ἄμα** = καὶ συγχρόνως. — **πυιούν-**
των ἡμῶν = ἐὰν πυιῶμεν ἡμεῖς. — **ἄν ἀποσταίη** (δηλ. **ἡμῶν**)
= ἥθελεν ἀποστατήσει: ἀπὸ ἡμᾶς. — **λειτέψεται**, τετελ. μέλ. τοῦ
ρ. **λειπομαι**. — **οἱ πρόσθεν ὅντες** (δηλ. φίλοι) = δοσοι πρότερον
ἥσαν φίλοι. — **εἰ...ἄρα** (= ἀν ζωσι), ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **οὐκ οἶδα**: —
ποταμὸς ἡμῖν ἐστι διαβατέος = ποταμὸς είναι, τὸν δποτὸν ἡμεῖς
πρέπει νὰ διαβῆμεν. — **δ' οὖν** = ἀλλ' ὅμως. — **κωλυόντων πολε-**
μίων = ἐὰν οἱ ἔχθροι ἐμποδίζωσιν. — **οὐ μὲν** (=μὴν) **δή**, ἀποδο-
τέον τῷ **ἱππεῖς εἰσιν ἡμῖν** = δὲν ἔχομεν δμως τῷ ὅντι **ἱππεῖς**. —
ἄν ... δέη = ἐν ὑπάρχῃ ἀνάγκη. — **τῶν δὲ πολεμίων ... ἄξιοι**, ἢ
σύνταξις: **οἱ πλεῖστοι τῶν πολεμίων εἰσὶν ιππεῖς καὶ** (=καὶ
μάλιστα) **πλείστουν ἄξιοι**. — **ἡττωμένων δὲ** (δηλ. **ἡμῶν**) = ἐὰν
δὲ ἡμεῖς ἥττώμεθα. — **οὐδένα, ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. σωθῆναι**,
ὅπερ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **οἴον τέ (εστι)** = οὐδεὶς είναι δυνατὸν νὰ
σωθῇ. — **ἐγὼ μὲν οὖν...ποιησαι**, ἢ σύνταξις: **ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ**
οἶδα, δ, τι δεῖ βασιλέα δμσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι καὶ θεοὺς
ἐπιορκῆσαι καὶ τὰ ἔαντοῦ πιστὰ ἀπιστα ποιησαι “Ελλησι τε
καὶ βαρβάροις. — **δ, τι δεῖ** = διατί ἥτο ἀνάγκη. — **καὶ θεοὺς ἐπιορ-**
κῆσαι = καὶ ἐπειτα νὰ... — **ἐπιορκῶ θεοὺς** = ἐπιορκῶ εἰς τοὺς θεούς.

— τὰ πιστὰ ἀπιστα ποιῶ = τοὺς πιστοὺς δρκους καθίστω ἀπίστους.—ῳ (δηλ. βασιλεῖ) οὗτω πολλά ἔστι τὰ σύμμαχα = (αὐτὸς) δόποιος τόσον πολλὰ ἔχει τὰ βοηθητικὰ μέσα. — εἴπερ = ἐὰν βεβαίως.—προσθυμοῦμαι = εἰμαι πρόθυμος, ἐπιθυμῶ.

Καὶ ταῦτα, ἐκτὸς δηλ. πολλῶν ἀλλων. — δή γησόμενος οὐδεὶς ἔσται, οἱ δόηγοι στρατεύματος ἐν ἐκστρατείᾳ παρέχουσι σπουδαίας ὑπηρεσίας καὶ νῦν, πολλῷ δὲ μᾶλλον κατὰ τοὺς χρόνους ἔκείνους, καθ' οὓς δὲν ὑπῆρχον οἱ λεγόμενοι «πολεμικοὶ χάρται». — οὐ μὲν δὴ . . . ἵππεῖς εἰσιν ἡμῖν σύμμαχοι, οἱ δλίγοι ἵππεις, οὓς οἱ "Ελλ. εἰχον κατ' ἀρχάς, εἰχον αὐτομολήσει μετὰ τοῦ Μιλτοκύθου (κεφ. 2, § 7) πρὸς τοὺς Πέρσας· τὸ δὲ ἵππικὸν παρέχει σπουδαίας ὑπηρεσίας κατὰ τὸν πόλεμον καὶ νῦν, ἴδια δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους, τοὺς πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος. — τὰ σύμμαχα, διὰ τούτων νοοῦνται ὅχι μόνον ἀνθρώποι, ἀλλὰ καὶ πράγματα, ποταμοί, τάφροι κτλ. — δ, τι δεῖ αὐτὸν δμόσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι, περὶ τοῦ πράγμ. προβλ. κεφ. 3, § 28.

Ποταμός, προετάχθη, ὡς καὶ τὸ κατωτέρω «τὸν Εὐφράτην», πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἐννοίας αὐτοῦ. — βασιλέα, προηγεῖται μετ' ἐμφάσεως καὶ ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ αὐτόν. — δ, τι δεῖ αὐτὸν δμόσαι . . ., παρατηρητέα ἐν τῇ προτάσει ταύτῃ τὰ ἔξῆς: 1) τὸ πολυσύνδετον «καὶ δεξιὰν . . . καὶ . . . καὶ . . .», 2) τὴν παρήγησιν «πιστὰ ἀπιστα ποιῆσαι», 3) τὰς ἀντιθέσεις: «δμόσαι — θεοὺς ἐπιορκῆσαι», «δεξιὰν δοῦναι — τὰ πιστὰ ἀπιστα ποιῆσαι». δι' ὅλων αὐτῶν πῶς καθίσταται ὁ λόγος;

§ 8 — 12.

Δύναμις = στρατιωτικὴ δύναμις, στρατός. — ὡς ἀπιῶν = μὲ σκοπὸν γὰ ἐπιστρέψῃ. — εἰς οἶκον = εἰς τὴν ἔαυτοῦ ἀρχὴν = εἰς τὴν σατραπείαν του. — ἥγε, ὑποκμ. δ. Ὁρόντας. — ἄγω ἐπὶ γάμῳ = φέρω ὡς σύζυγον. — ἥγοῦμαι = προηγοῦμαι. — ὑφορῶ = ὑποπτεύω. — αὐτοὶ ἐφ' ἔαυτῶν = αὐτοὶ μόνοι τῶν (κεχωρισμένοι τῶν ἀλλων). — ἥγεμόνες = δόηγοί. — καὶ πλεῖον = καὶ περισσότερον. — ἀλλήλους, συναπτέον τῷ ἐφυλάττοντο· τὸ δὲ φυλάττομαι τινα = προφυλάττομαι ἀπό τινος. — ἔντιξομαι = συλλέγω ξύλα. — ἐκ τοῦ αὐτοῦ, δηλ. τόπου. — πληγὰς ἔντείνω τινὶ = κτυπῶ τινα. —

παρέρχομαι εἰσω αὐτοῦ = εἰσέρχομαι ἐντὸς αὐτοῦ. — πλίνθοις δπταῖς ἐν ἀσφάλτῳ κειμέναις = διὰ πλίνθων ἐψημένων, αἱ δποῖαι ήσαν συγκεκοιλημέναι ἡ μία ἐπὶ τῆς ἀλλῆς μὲ ἀσφαλτον. — εὔρος, ύψος, μῆκος, αἰτιατκ. τοῦ κατά τι.

Τὴν θυγατέρα, ἥτις ἔκαλετο *Ροδογούνη*. — αὐτοὶ ἐφ³ ἔαυτῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἂμα *Τισσαφέρνει* καὶ *Ορόντα*, ὡς ἐπορεύετο τὸ *Κύρου* βαρβαρικόν. — διελθόντες, δηλ. διὰ τῆς (*Βαθυλωνίας*) χώρας. — εἰσω αὐτοῦ, δηλ. πρὸς τὴν Α. πλευρὰν τὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν *Βαθυλῶνα*. — ἀσφάλτῳ, ἡ ἀσφαλτος, ῥγτινώδης ὅλη ἐκ τῆς γῆς ἀναβλύζουσα δμοία πρὸς τὴν πίσσαν, ἀφθονος ἐν τῇ *Βαθυλωνίᾳ*, ἐχρησίμευεν ὡς ἀμμοκονία κατὰ τὰς οἰκοδομάς.

§ 13 — 14.

Κατετέμηντο = ήσαν ἐσκαμμέναι. — *ἔλαττονς* = μικρότεραι. — δχετὸς = αὐλάκι. — ὁσπερ, δηλ. κατατέμηνται. — ἐπὶ τὰς μελίνας, ἀντί: ἐπὶ τοὺς ἀγροὺς τοὺς μελινοσπάρτους = εἰς τοὺς ἀγρούς, εἰς οὓς εἶχε σπαρῇ μελίνη (= καλαμπόκι). — πρὸς φ = πλησίον δὲ τούτου. — *ἔσκήνησαν*, δόρ. τοῦ φ. σκηνέω - ὁ = κατασκηνῶ, στρατοπεδεύω. — *δασὺς* = πυκνός. — *παντοίων* δένδρων = ἐκ παντὸς εἴδους δένδρων ἡ γενκ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παραδείσου εἰναὶ δὲ γενκ. τοῦ περιεχομένου.

Παραδείσου, περὶ τῆς λέξεως βλ. ἐν σελ. 74. — διαβεβηκότες, δηλ. *ἔσκήνησαν*.

§ 15 — 17.

Τὸ δπλα = δ τόπος, ἐν φ κατατίθενται τὰ δπλα = τὸ στρατόπεδον. — ποῦ δὲ *ἴδοι* = ποῦ δύναται νὰ ἴδῃ. — καὶ ταῦτα = καὶ μάλιστα. — *παρ*³ *Ἀρ.* ὅν, ἡ μετγ. ἐνδοτική· τὸ δὲ εἰμὶ παρά τινος = ἔχω ἔλθει ἐκ μέρους τινός. — *ξένος* = φίλος. — δτι «αὐτὸς εἰμι . . .» = «ἐγὼ εἰμαι . . .» — δντες, ἀνήκει ὡς παρτκ. τῆς μετγ. εἰς τὸ πιστοί, εἰς δὲ τὸ εὔνοι τὸς ἐνεστ. τῆς μετγ. = οἱ δπτοῖ ήσαν πιστοὶ εἰς τὸν *Κύρον* καὶ εἶναι εὔνοι (= διάκεινται εὔνοικῶς) εἰς ὑμᾶς. — *φυλάττομαι* μὴ . . . = προφυλάττομαι μήπως . . . — ὁς = διότι. — *διανοοῦμαι* = σκέπτομαι. — λύω γέφυραν = διαλύω, καταστρέψω γέφυραν. — ὁς μὴ = ἵνα μή. — *ἀποληφθῆτε*, παθτκ. ἀόρ. τοῦ φ. *ἀπολαμβάνομαι* = ἀποκλείομαι.

Δεῖπνον, ἡ ἑσπερινὴ τροφή, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μεσημέρινήν, ἥτις ἔκαλετο *ἄριστον* (βλ. σελ. 94). — *τὴν γέφυραν*, ἥτις κατὰ τὴν § 24 ἦτο ἐξευγμένη πλοίοις τριάκοντα καὶ ἑπτά. — *λῦσαι*, ἥτο εὔχολος ἢ δύσκολος ἡ διάλυσις τῆς γεφύρας, ἀφ' οὗ αὕτη ἦτο ἐξευγμένη πλοίοις; — *τῆς διώρυχος*, τῆς ἐξεγμένης πλοίοις ἑπτὰ (§ 13).

§ 18—20.

Φράξω = διηγοῦμαι. — *ἐννοῶ* = σκέπτομαι, συλλογίζομαι. — *οὐκ ἀκόλουθος* = ἀσύμφωνος, ἀντιφατικός. — *τό τε ἐπιθήσεσθαι καὶ λύσειν*, δηλ. *αὐτοὺς* (τοὺς βαρδάρους) = τὸ δτι θὰ ἐπιτεθῶσιν οἱ βάρδαροι καὶ δτι θὰ διαλύσωσι. — *ἐπιτιθεμένους*, δηλ. *αὐτοὺς* = ἐὰν αὐτοὶ ἐπιτίθενται. — *δεήσει*, μέλ. τοῦ ῥ. *δεῖ* = εἶναι ἀνάγκη. — *οὐδὲ . . . ἔχοιμεν ἀν* = καὶ πολλοὶ ἀν (= ἐὰν) ὥστι γέφυραι οὐκ ἀν ἔχοιμεν (= δὲν θὰ εἴχομεν). — *ὅποι φυγόντες σωθῶμεν* = ποῦ διὰ τῆς φυγῆς νὰ σωθῶμεν. — *λελυμένης τῆς γεφύρας* = ὅταν ἡ γέφυρα εἶναι διαλευμένη. — *οὐδὲ μὴν . . . δυνήσεται*, ἡ σύνταξις: οὐ μὴν καὶ πολλῶν ὄντων πέραν οὐδεὶς δυνήσεται βοηθῆσαι αὐτοῖς = καὶ ἐὰν πολλοὶ εἶναι πέραν (εἰς τὴν ἀντιπέραν ὅχθην), οὐδεὶς βεβαίως θὰ δυνηθῇ νὰ βοηθήσῃ αὐτούς.

Νεανίσκος, δ *Ξενοφῶν* ἐνταῦθα Ἰσως ὑπονοεῖ ἑαυτόν, δὲν δομάζει δὲ ἔνεκα τίνος λόγου;

§ 21—22.

Πόσος τις = πόσος περίπου. — *ὅτι πολλὴ* (= μεγάλη), δηλ. ἡ χώρα ἔστι. — *δὴ* = ἤδη = πλέον. — *ὑποπέμπω* = δολίως (= μὲ δόλιον σκοπὸν) πέμπω. — *δικνοῦντες*, μετχ. αἰτιολγκ.: τὸ δὲ δικνῶ μὴ = φοβοῦμαι μήπως. — *διελόντες*, ἀόρ. β' μετχ. τοῦ ῥ. *διαιρῶ* = διαλύω. — *ἔργυμα* = ὀχύρωμα. — *ἔχοντες*, μετχ. αἰτιολγκ. = ἐπειδὴ εἴχον. — *ἔνθεν μὲν . . . ἔνθεν δὲ* = ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μὲν μέρους . . . ἀπὸ τοῦ ἄλλου δέ. — *ἔχοιεν . . . γένοιτο*, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δικνοῦντες μή. — *πολλῆς καὶ ἀγαθῆς οὔσης καὶ τῶν ἔργασομένων ἐνότιον* = ἥτις ἦτο ἐκτεταμένη καὶ εὔφορος καὶ ἐν ἣ ὑπῆρχον ἐκεῖνοι, αἰτινες θὰ καλλιεργῶσιν αὐτὴν (δηλ. οἱ κατάλληλοι ἀνθρωποι: πρὸς καλλιέργειαν). — *ἀποστροφὴ* = καταφύγιον.

Τότε, έτε δηλ. υπὸ τοῦ ἀγγέλου ἐδηλώθη τί; — ἐν τῇ νήσῳ, κυριολεκτικῶς πρέπει νὰ ληφθῇ ἐνταῦθα ἡ λέξις; — **τῆς** ἐν μέσῳ χώρας, δηλ. τῆς μεταξὺ τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος (§ 17).

§ 23 — 24.

Ἐπέθετο, ἀδρ. τοῦ ῥ. ἐπιτίθεμαι. — **οὐδαμόθεν** = ἐξ οὐδενὸς μέρους. — **ἐπειδὴ** = ἀφ' οὐ. — **ἔως** = αὐγή. — **ῶς** οἶν τε μάλιστα πεφυλαγμένως = δօν τὸ δυνατὸν περισσότερον προφυλακτικῶς. — **ἐξήγγελλον** . . . **Ἐλλήνων** = τῶν παρὰ Τισσαφέροντες δύντων **Ἐλλήνων** τινὲς ἐξήγγελλον ἐκεῖθεν (παρὰ Τισσαφέροντος). — **μέλλω** = διανοοῦμαι, σκοπεύω. — διαβαινόντων, δηλ. αὐτῶν. = ἐν ᾧ αὐτοὶ διαβαίνουσιν = κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῶν. — **ἐπιφαίνομαι** = αἴφνης ἐμφανίζομαι. — **σκοπῶ** = παρατηρῶ. — **οἰχομαι** ἀπελαύνων = ταχέως ἐπιστρέφω.

Μέντοι . . . **δμως**, ἂν καὶ ἀνεγνώρισαν δηλ. οὗτοι τὸ ἀνυπόστατον τῶν λόγων τοῦ προσελθόντος πρὸς τὸν Πρόξενον ἀνθρώπου (§ 15-17). — **Γλοῦς**, δστις νῦν εἶναι παρὰ τῷ Ἀριαίῳ (κεφ. 1, § 3).

§ 25 — 26.

Πρὸς ἥν = πλησίον δὲ αὐτῆς. — **ῶς** βοηθήσων = ἵνα βοηθήσῃ. — **ἐφίστημι** τι = σταματῶ τι. — **παρερχομένους**, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου τύπου **παριόντας**. — **ἡγοῦμαι** εἰς δύο = διδηγῷ τὸν στρατὸν βαδίζοντα ἀνὰ δύο (μὲν μέτωπον δύο ἀνδρῶν). — **ἄλλοτε** καὶ **ἄλλοτε** = ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν. — **ἐφίσταμαι** = σταματῶ (ἀμτθ.). — **ἐπιστήσειε**, ὑποκμ. δ **Κλέαρχος** = ἦθελε σταματήσει. — **δι'** δλον τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι τὴν ἐπίστασιν = δλον τὸ στράτευμα ἐφίστασθαι. — **ῶστε** . . . **δόξαι** καὶ **ἐκπεπλῆχθαι** = ὕστε νὰ φανῇ . . . καὶ νὰ εἶναι ἐκπεπληγμένος. — **πάμπολυς**, -πόλη, -πολὺ = παρὰ πολύς.

§ 27 — 28.

Κύρω ἐπεγγελῶν = προτιθέμενος νὰ περιυδρίσῃ τὴν μνήμην τοῦ Κύρου. — **πλὴν** ἀνδραπόδων = χωρὶς νὰ πωλήσωσιν ώς δούλους τοὺς κατοίκους (αὐτῶν — τῶν κωμῶν). — **χρήματα** = πράγματα. — **διάγω** = μεταφέρω. — **σχεδία** διφθερίνη = πλοίον κατεσκευασμένον διὰ δερμάτων.

Παρυσάτιδος κώμας, ή Παρύσατις εἶχε κτήματα οὐ μόνον ἐν Μηδίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίᾳ· οἱ δὲ φόροι οἱ εἰσπραττόμενοι ἐκ τῶν κτημάτων αὐτῶν ἐδίδοντο εἰς αὐτὴν διὰ τὰς δαπάνας τῆς ἐνδυμασίας της.—**Κύρῳ**, δον ή Παρύσατις ἡγάπα περισσότερον του Ἀρταξέρξου (πρθλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 4).—**Κύρῳ ἐπεγγελῶν**, οἱ Πέρσαι οὐ μόνον διεμέλιζον τὰ νεκρὰ σώματα τῶν ἔχθρων αὐτῶν (πρθλ. βιβλ. I, κεφ. 10, § 1), ἀλλὰ καὶ περιύδριζον τὴν μνήμην των. — **σχεδιαι διφθέριναι**, αὗται ἦσαν λέμβοι προχείρως κατασκευαζόμεναι διὰ δερμάτων, τὰ δποῖα ἐπληροῦντο ἐκ χόρτου ἐλαφροῦ, εἰτα δὲ ταῦτα ἤγωνοντο καὶ ἐρράπτοντο, ἵνα μὴ βρέχηται τὸ χόρτον.

Τισσαφ., **Κύρῳ ἐπεγγελῶν** . . . , δ Τισσ., ἐπιτρέψας εἰς τοὺς "Ελληνας νὰ διαρπάσωσι τὰς κώμας τῆς Παρυσάτιδος, μήπως ἐπεδίωκε καὶ ἄλλο τι; Ἡ Παρύσατις, γῆτις νῦν εύνοεῖ τοὺς "Ελληνας, ώς φίλους ποτὲ τοῦ ἀγαπητοῦ της υἱοῦ, πῶς θὰ διετίθετο κατ' αὐτῶν μανθάνουσα τὴν διαρπαγὴν τῶν κωμῶν της;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 1 — 2.

Δοκεῖ τινι=φαίνεται καλὸν εἰς τινα=ἀποφασίζει τις. — **συγγίγνομαι τινι**=λαμβάνω συνέντευξιν μέ τινα=συνομιλῶ μέ τινα. — **εἴ πως δύναιτο**=〔να προσπαθήσῃ〕 ἐὰν κατά τινα τρόπον ἥδυνατο. — **ἔξ αὐτῶν**=ἔξ αιτίας αὐτῶν (τῶν ὑποψιῶν). — **ἔροῦντα** (δηλ. τῷ Τισσαφέρνει)=〔να εἴπῃ εἰς τὸν Τισσ. — **χρήξω**=ἔχω ἀνάγκην, ἐπιθυμῶ. — **ἔτοιμως**=προθύμως. — **ἐκέλευνεν ἥκειν** (δηλ. τὸν **Κλέαρχον**)=παρήγγειλεν εἰς τὸν Κλέαρχον νὰ ἔλθῃ.

§ 3 — 6.

Ἡμῖν=ὑφ' ἡμῶν (δηλ. τῶν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν). — **φυλαττόμενον . . . ἡμᾶς**, ή **σύνταξις**: **ὅρῶ** δέ σε **φυλαττόμενον ἡμᾶς** δῶς πολεμίους· τὸ δὲ **φυλάττομαι τινα**=προφυλάττομαι ἀπό τινα. — **ταῦτα=τοῦτο** (ποῖον);. — **ἀντιφυλαττόμεθα**, δηλ. **ἡμᾶς**· τὸ δὲ **ἀντιφυλάττομαι τινα**=λαμβάνω προφυλακτικὰ μέτρα κατά τινος.

— ἐπει = ἐπειδή.— σκοπῶν = ἀν καὶ σκέπτομαι.— οὔτε . . . τε =
ὅχι μόνον . . . ἀλλὰ καὶ.— σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον = νὰ ἐννοήσω
σε ὅτι προσπαθεῖς.— ἐπινοῶ = σκέπτομαι.— ἔρχομαι εἰς λόγους
τινὶ = συνομιλῶ μετά τινος.— ἐξέλοιμεν, ἀδρ. β' εὐκτη. τοῦ ῥ.
ἐξαιρῶ (τὶ τινος) = ἀφαιρω (τὶ ἔκ τινος).— ἀπιστία = δυσπιστία.—
οἶδα ἀνθρώπους . . . οἱ . . . ἐποίησαν, ἀντί: οἶδα ἀνθρώπους
. . . ποιήσαντας.— ἥδη = μέχρι τοῦτο.— φοβηθέντες ἀλλήλους
= ἔνεκα φόβου πρὸς ἀλλήλους.— βουλόμενοι, μετγ. αἰτιλγκ.—
βούλομαι φθάσαι = θέλω νὰ προλάβω.— πρὶν παθεῖν, δηλ.
κακόν τι.— ἀνήκεστος = ἀθεράπευτος.— ποιῶ κακὰ τοὺς οὔτε
μέλ. οὔτ' ἀν βουλ. τοιοῦτον οὐδὲν = πράττω κακὰ πρὸς τού-
τους, οἵτινες οὔτε διενοοῦντο οὔτε θὰ ἐπεθύμουν (νὰ πράξω;) τοιοῦτόν τι (δηλ. κακόν).— ἀγγωμοσύνη = παρανόησις, παρεξή-
γησις.— συνουσίαις ἀν παύεσθαι = ὅτι διὰ συνομιλιῶν δύνανται νὰ διαλύωνται.— διδάσκω τινὰ = ἀποδεικνύω εἰς τινα.— οὐκ
δρθῶς = ἀδίκως.— ἀπιστῶ τινι = δυσπιστῶ εἰς τινα.

“Ορκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς . . . , περὶ τοῦ πράγματος πρᾶτος. κεφ. 3, § 28.

§ 7.

Οἱ θεῶν . . . δρκοι = οἱ πρὸς τοὺς θεοὺς δρκοι.— στοις δὲ . . .
παρημεληκώς, ἡ σύνταξις: στοις δὲ σύνοιδεν αὐτῷ παρημε-
ληκώς τούτων.— σύνοιδα ἐμαυτῷ (μετὰ μετχ.) = ἔχω τὴν συνεί-
δησιν, συναισθάνομαι (ὅτι . . .).— παραμελῶ τῶν δρκων = παρα-
βαίνω τοὺς δρκους.— εὐδαιμονίζω τινὰ = θειωρῶ τινα εὔτυχη, μα-
καρίζω τινά.— τὸν γὰρ θεῶν . . . ἀποφύγοι, ἡ σύνταξις: οὐκ οἶδα
οὔτε ἀπὸ ποίου τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι ἀν τὸν θεῶν
πόλεμον = δὲν ἡζεύρω οὔτε μὲ ποίαν ταχύτητα φεύγων τις δύνα-
ται νὰ ἀποφύγῃ τὸν πόλεμον τῶν θεῶν (= τὴν παρὰ τῶν θεῶν τιμω-
ρίαν).— σκότος = σκοτεινὸς τόπος.— ἀν ἀποδραΐη = δύναται νὰ δια-
φύγῃ (ἀντόν, δηλ. τὸν πόλεμον τῶν θεῶν).— οὔθ' ὅπως ἀν εἰς
ἔχυρὸν χωρ. ἀποσταΐη = οὔτε πᾶς εἰς δχυρὸν τόπον καταψυγών
δύναται ν' ἀπομακρύνῃ αὐτὸν (δηλ. τὸν πόλεμον τῶν θεῶν) ἀφ'
έσατον.— πάντη = πανταχοῦ.— ὑποχελειός (έλμι) τινι = δπο-
τάσσομαι εἰς τὴν ἔξουσίαν τινός.— ἵσον, ἐπίρρ. = ἐξ ἴσου.— κρατῶ
τινος = ἔξουσιάς ω τινά.

Πρῶτον μέν, ὡς ἀπόδοσις ἀντὶ τοῦ «ἔπειτα δὲ» χρησιμεύει τὸ ἐν § 8 «τῶν δ' ἀνθρωπίνων». — τὸν θεῶν πόλεμον..., τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἐκφράζει καὶ δι προφητάναξ Δαυΐδ ἐν ϕαλμῷ 138, 17, 12 «ποὺ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου; καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποὺ φύγω; ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἐκεῖ εἶ ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν Ἀδην, πάρει. Ἐὰν ἀναλάβω τὰς πτέρουγάς μου καὶ ὅρθον καὶ κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης, καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χείρ σου δόδηγήσει με καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου».

Φεύγων ἀποφύγοι, . . . ἀποδραίη . . . ἀποσταίη, παρατηρητέα ἡ ἐπισώρευσις πολλῶν συνωγύμων· οὕτω καὶ κατωτέρω: «πάντη πάντα . . . πανταχῇ πάντων»· τί ἐπιδιώκεται διὰ τούτων;

Τὸν γάρ θεῶν πόλεμον..., τί φρονεῖ δ Κλέαρχος περὶ τῆς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ οὗτος ἐξ δυσων λέγει ἐνταῦθα;

§ 8 — 11.

Τοιαῦτα γιγνώσκω = τοιαύτην, γνώμην ἔχω. — **τῶν θεῶν τε** καὶ **τῶν δρκῶν**, ἀντὶ: «τῶν θεῶν δρκῶν». — **παρ**² οὐς (δηλ. θεοὺς) = πρὸς τοὺς ὄποιους. — **συντίθεμαι τὴν φιλίαν** = συνάπτω τὴν φιλίαν. — **κατατίθεμαι τὴν φιλίαν** = ἐμπιστεύομαι τὴν φιλίαν. — **τῶν ἀνθρωπίνων . . . ἀγαθόν**, ἡ σύνταξις: **νομίζω σε εἶναι** ἐν τῷ παρόντι ἡμῖν μέγιστον ἀγαθὸν τῶν ἀνθρ. (= ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων). — **εὔπορος** = εὐκολοπέραστος· τὸ ἀντίθετον δύσπορος = δυσκολοπέραστος. — **ἀπορία** = ἔλλειψις. — διὰ σκότους ἡ δόδος (ἐστι) = σκοτεινὴ εἶναι ἡ δόδος. — **οὐδὲν . . . αὐτῆς** (δηλ. τῆς δόδος) = οὐδὲν μέρος αὐτῆς. — **δχλος** = πλήθος ἀνθρώπων· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἔρημα (δηλ. ἀνθρώπων). — **δὴ** = τῷ ὅντι. — **μανέντες**, παθτικ. ἀόρ. β' τοῦ δ. μαίνομαι = τρελλαίνομαι. — **ἄλλο** τι ἄν (δηλ. ποιῶμεν) ἢ . . . **ἀγωνιζούμεθα** (ἀν) = ἄλλο τι ἡθέλομεν πράξει ἢ θὰ ἥγωνται όμεθα; — **πῶς δὲν θὰ ἥγωνται όμεθα;** — **μέγιστος ἔφεδρος** = φοβερώτατος ἀντίπαλος. — **ἔγὼ γάρ, δι γάρ** = δηλαδή. — **νομίζων τῶν τότε ἵναν**. εἶναι (δηλ. τὸν Κῦρον) = διότι ἐνόμιζον δτι δ Κῦρος ἦτο ἵναν τάταος ἐκ τῶν συγχρόνων του. — **εὖ ποιῶ** = εὐεργετῶ ποιῶν τὸ παθητικόν του; — **δρῶ . . . ἔχοντα . . . σφόζοντα . . . οὖσαν** = βλέπω δτι ἔχεις . . . δτι διατηρεῖς . . . δτι εἶναι. — **χρῶμαι τῇ δυνάμει πολεμίᾳ** = ἔχω τὴν δύναμιν ὡς ἔχθραν = ἔχω τὴν

δύναμιν ἐναντίον μου.—τούτων τοιούτων ὅντων=τούτων οὕτως
ἔχόντων=ἀφ' οὐ ταῦτα οὕτως ἔχουσιν.—οὕτω μαίνεται, δστις
οὐ βούλεται=οὕτω μαίνεται, ὥστε μὴ βούλεσθαι.

Τὸν εὐεργέτην, δηλ. ἡμῶν διατί ὁ Κλέαρχος καλεῖ οὕτω τὸν
Τισσ.; Ποίας εὐεργεσίας παρέχει οὗτος κατὰ τὴν παρεῦσαν περί-
στασιν εἰς τοὺς "Ἐλληνας";—τὴν Κύρου δύναμιν καὶ χώραν, ὁ
Τισσ. παρὰ τοῦ βασιλέως εἶχε λάβει ὡς ἀμοιβὴν (τίνων ἐκδουλεύ-
σεων;) τὴν σατραπείαν καὶ στρατηγίαν τοῦ Κύρου.—τὴν σαυτοῦ
..., ποίᾳ ἦτο ἡ σατραπεία τοῦ Τισσ.;

Σὺν μὲν γὰρ σοὶ..., ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ παρατηρητέαι αἱ ἀντι-
θέσιες, ἡ ἐπαναφορὰ («πᾶς... πᾶς...»), ἡ ἐπισώρευσις συντόμων
προτάσεων, ἡ ἀντιπαράθεσις τῶν «φοβερός—φοβερώτατον» καὶ
τῶν «ἔρημία—μεστή». δι' ὅλων τούτων πᾶς καθίσταται ὁ λόγος;
—ἔφεδρον, ἡ λέξις ἐλήφθη μεταφορικῶς ἐκ τῶν ἀγώνων, ἐν οἷς
ἔφεδρος καλεῖται ὁ ἀθλητής, δστις, ἐν φύδοις ἀγωνίζονται, κάθη-
ται περιμένων τὸ τέλος τοῦ ἀγώνος, ήνα ἔπειτα μὲ ἀκμαίας τὰς
δυνάμεις ἀγωνισθῆ πρὸς τὸν (καταπεπονημένον) νικητήν.

§ 12 — 15.

Ἄλλα μὴν ἔρῶ γὰρ = ἄλλα μὴν ἔλπιζω καὶ σε βουλήσε-
σθαι φίλον εἶναι ἔρῶ γάρ.—ἄλλα μὴν=ἄλλα τῇ ἀληθείᾳ.—
ἔχω ἔλπιδας=ἔλπιζω.—οἶδα... γάρ, ὁ γὰρ=δηλαδή.—λυπη-
ρός εἰμι τινι=εἰμαι ἐνοχλητικὸς εἰς τινα = ἐνοχλῶ τινα. —οὖς
νομ. ἀν... ταπεινούς ύμεν παρο.=τοὺς ὄποιούς νομίζω ὅτι δύνα-
μαι νὰ ταπεινώσω πρὸς χάριν ὑμῶν.—οἶδα δὲ καὶ Πισ., δηλ.
τοιούτους ὅντας (δηλ.);.—ἀκούω... τοιαῦτα εἶναι = ἔχω
ἀκούσει ὡς φήμην ὅτι εἶναι τοιαῦτα (δηλ. ύμεν λυπηρά).—παύω
τινὰ ἐνοχλοῦντα τῇ ύμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ = ἐμπιστεύω τινὰ ἀπὸ
τοῦ νὰ διαταράτῃ τὴν εὐτυχίαν σας.—Αἴγυπτίους... σὺν ἐμοὶ¹
οὔσης, ἡ σύνταξις: οὐδὲ δρῶ ποίᾳ δυνάμει χρησάμενοι συμ-
μάχῳ μᾶλλον τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης (= ἡ τῇ σὺν ἐμοὶ οὔσῃ
χρησάμενοι) κολάσαισθε ἀν Αἴγυπτίους, οἵς μάλιστα ὑμᾶς
οἶδα τεθυμωμένους = δὲν βλέπω μὲ ποίαν συμμαχικὴν δύναμιν
καλύτερον παρὰ μὲ τὴν δύναμιν, τὴν ὄποιαν ἔγὼ ἔχω τώρα, δύνα-
σθε νὰ τιμωρήσῃτε τοὺς Αἴγ., κατὰ τῶν ὄποιών πρὸ πάντων γνω-
ρίζω ὅτι θεῖες εἰσθε ὡργισμένοι.—ἔνγε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι =

μεταξὺ τούλάχιστον τῶν κατοικούντων πέριξ (τῆς χώρας σου). — φίλος εἰμι τῷ (=τινὶ) = εἰμαι φίλος τινός. — ὡς μέγιστος (δηλ. φίλος) ἀν εἰης = δύνασαι νὰ εἰσαι ὁ σπουδαιότατος (φίλος του). — λυπῶ τινα = ἐνοχλῶ, βλάπτω τινά. — ὡς δεσπότης ἀναστρέ- φομαι = συμπεριφέρομαι ὡς κύριος. — ὑπηρέτης = βοηθός. — χάριν ἔχω τινὶ = χρεωστῶ χάριν εἰς τινα. — ἐνθυμοῦμαι = συλλογίζομαι. — οὗτω δοκεῖ θαυμαστὸν = δοκεῖ οὕτω θαυμαστὸν (= παράδο- ξον). — τὸ σὲ ἥμιν ἀπιστεῖν = ἡ πρὸς ἥμᾶς δυσπιστία σου. — ἥδιστ ἀν ἀκούσαιμι = μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως ἥθελον ἀκούσει. — τὸ δνομα, τίς οὗτως ἐστὶ δ. λέγειν = τὸ δνομα τούτου, δστις οὗτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν. — εἰμι δεινὸς λέγειν = εἰμαι ἵκανὸς εἰς τὸ λέ- γειν = εἰμαι ἵκανὸς δήτωρ. — ἀπαμείβομαι = ἀποκρίνομαι.

Σὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει, δηλ. τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων. — ἐθνη πολλά, ὡς τοὺς Δυκάνονας, τοὺς Καρδούχους κ. ἄλ. — τεθν- μωμένους, διότι οἱ Αἰγύπτιοι πρὸ πολλοῦ εἶχον ἀποστατήσει (πρᾶλ. κεφ. 1, § 14). — τοῖς πέριξ οἰκοῦσι, πολλάκις οἱ σατράπαι καθ' ἔαυ- τοὺς ἐπολέμουν πρὸς παντοίους γείτονας ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς ἰδίας των σατραπείας, ἀδιαφοροῦντος τοῦ βασιλέως. — τὸ δνομα, ἐτέθη πρὸ τῆς ἐρωτηγμτκ. προτάσεως, διότι δὲ Κλέαρχος ἐπεθύμει· νὰ ἀκούσῃ πρὸ πάντων τὸ δνομα τοῦ διαβολέως, τοῦ Μένωνος, δην ὑπώ- πτευε. — ἀπημείβθη, δὲ ἴδιος δὲ Τισσ. ἢ δι' ἄλλου προσώπου;

§ 16 — 17.

“**Ηδομαι** = εὐχαριστοῦμαι. — **ἀκούων σου** = ὅτι ἀκούω παρὰ σοῦ. — **γιγνώσκω** = φρονῶ. — **κακόν τινι βουλεύω** = διανοοῦμαι (νὰ πράξω) κακὸν κατά τινος. — **ἄμα ἀν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι** = μοὶ φαίνεσαι ὅτι συγχρόνως καὶ πρὸς τὸν ἔαυτόν σου θὰ διέκεισθαι ἐχθρικῶς (= καὶ εἰς τὸν ἔαυτόν σου θὰ διενοεῖσθαι πράξης κακόν). — **ὡς ἀν μάθης** = ἵνα μάθης. — **ἀντακούω** = ἀκούω εἰς ἀπάντησιν τῶν λόγων μου. — **πότερα** (= πότερον) = ποῖον ἐκ τῶν δύο· πολλάκις τοῦτο δὲν ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν: **πότερα σοι δοκοῦμεν . . . ;** = **νομίζεις . . . ;** — **ἐππέων . . . πεζῶν . . . δπλίσεως**, αἱ γενν. ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ πλήθους. — **ἀπορῶ** = στεροῦμαι. — **δπλισις** = δπλα. — **ἐν γῇ** (δηλ. δπλίσει) = δι' ἣν δπλων. — **ἀντιπάσχειν** (δηλ. ἥμᾶς) **οὐδεὶς κίνδυνος** (δηλ. εἴη ἀν) = **οὐδεὶς κίνδυνος** θὰ ἥτο ν' ἀντιπάσχωμεν ἥμετες.

‘Αλλ’ ἥδομαι..., τὸ ἀλλὰ δηλοῖ διντίθεσιν πρὸς τὸ ὑπονοούμενον «τοιούτους λόγους δὲν περιέμενον». — ταῦτα γιγνώσκων, δηλ.;

§ 18.

‘Αλλὰ . . . δοκοῦμεν, ή σύνταξις: ἀλλὰ δοκοῦμέν σοι ἀπορεῖν ἀν χωρίων ἐπιτηδείων ἐπιτιθέσθαι ύμῖν; = ἡ φαινόμεθα εἰς σὲ (= ἡ νομίζεις) διτὶ θὰ ἐστερούμεθα τόπων καταλλήλων, διὰ νὰ ἐπιτεθῶμεν ἐναντίον σας; — οὐ τοσαῦτα πεδία . . . δρᾶτε = δὲν βλέπετε τόσας καὶ τόσας πεδιάδας. — φίλια δύντα = ἀν καὶ διάκεινται φιλικῶς (πρὸς υμᾶς) = καὶ ἐν εἰρήνῃ. — πόνος = κόπος. — διαπορεύομαι = διέρχομαι. — τοσαῦτα δὲ δρῆ δρᾶτε, πρὸ τούτου νοητέα ή ἀρνησις οὐ. — ύμῖν δύντα πορευτέα = διτὶ πρέπει σεῖς νὰ ὑπερβῆτε. — ἔξεστιν ύμῖν προκαταλαβοῦσι = εἰναι δυνατὸν εἰς ήμᾶς (= δυνάμεθα ήμετις), ἀφ’ οὐ προκαταλάβωμεν. — παρέχω ἀπορον τὸ δρος τινὶ = καθιστῶ τὸ δρος εἰς τινα ἀνυπέρβατον. — τοσοῦτοι δ’ εἰσι..., καὶ ἐνταῦθα νοητέα ή ἀρνησις οὐ = δὲν ὑπάρχουσι δὲ τόσοι καὶ τόσοι... — ἐφ’ ὁν (δηλ. Εσταμένους) ύμῖν ἔξεστι ταμεύεσθαι, δπ. ἀν ύμῶν βουλ. μάχ. = ἐπὶ τῶν διοίων ίσταμενοι ήμετις δυνάμεθα νὰ ἀποχωρίζωμεν (καθ’ δην χρόνον δηλ. σεῖς διαδίδετε τοὺς ποταμοὺς) τοσοῦτους ἔξ ύμῶν (τῶν Ἑλλ.), πρὸς δσους θέλομεν (έκαστοτε) νὰ πολεμῶμεν. — εἰσι δ’ αὐτῶν, οὐδεὶς = ἐνίσιος (= τινάς) δ’ αὐτῶν (δηλ. τῶν ποταμῶν). — διαπορεύω τινὰ = διαδιδάξω τινά.

Φίλια, ἔνεκα τίνος λόγου; Οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ Πέρσαι τί εἰχον συνάψει μεταξύ των; Πρθλ. κεφ. 3, § 28.

‘Αλλὰ . . . , τὴν ἀντίρρησιν ταύτην ἥδυνατο νὰ κάμη εἰς τὸν Τισσ. ὁ Κλέαρχος δὲν αὐτὸ προλαμβάνων δ Τισσ. τί κάμνει; — τοσαῦτα μὲν . . . τοσαῦτα δέ, ἀφ’ οὐ ή αὐτὴ λέξις ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῇ ἀρχῇ ἀλλεπαλλήλων προτάσεων, τί δητορικὸν σχῆμα ἔχομεν; (βλ. σελ. 122 «πᾶς . . . πᾶς . . . »). Πῶς καθίσταται δ λόγος διὰ τοῦ σχήματος τούτου;

§ 19.

‘Ηττῷμεθα, ἔνεστ. εὔκτικ. τοῦ δ. ἥττῶμαι’ τὸ δὲ ἥττῶματι ἔν τινι = μειονεκτῷ κατά τι, εἰς τι. — ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ = ἀλλὰ τὸ πῦρ τούλαχιστον βεβαίως. — κρείττων, ον = ισχυρότερος. —

καρπὸς = οἱ καρποὶ (τῆς γῆς). — ὅν . . . ἀντιτάξαι, ἢ σύνταξις: ὅν (δηλ. καρπὸν) κατακαύσαντες ἡμεῖς δυναίμεθ' ἂν (= θὰ ἥδυνάμεθα) λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι. — ἀντιτάττω λιμόν τινι = ἀντιτάττω κατά τινος ὡς ἔχθρὸν τὴν πεῖναν. — ὥ . . . δύναισθε = ὥ (δηλ. λιμῷ) ὑμεῖς οὐδὲ ἂν δύναισθε μάχεσθαι, εἰ καὶ πάνυ ἀγαθοὶ εἶτε. — **ἀγαθὸς** = ἀνδρεῖος.

Ἀντιτάξαι, τὸ δ. ἐνταῦθα λέγεται κυριολεκτικῶς; Τί ἀντιτάττει τις κυρίως κατά τινος;

§ 20—21.

Πῶς ἂν . . . ἀν ἔξελοιμεθα (τοῦ δ. ἔξαιροῦμαι) = πῶς ἡθέλομεν προτιμήσει. — **πόροι** = μέσα. — καὶ τούτων (δηλ. τῶν πόρων) μηδένα ἡμῖν ἐπικ. = καὶ οὐδὲν ἐκ τούτων τῶν μέσων ἔχοντες ἐπικίνδυνον εἰς ἡμᾶς = χωρὶς δι’ οὐδενὸς τούτων (τῶν μέσων) νὰ κινδυνεύωμεν. — **πρὸς θεῶν** . . . **πρὸς ἀνθρώπων**, ἢ **πρὸς** = κατὰ τὴν γνώμην. — **τινὸς ἐστι** = εἰναι ἵδιόν τινος. — **ἀπορος** καὶ ἀμήχανος καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἔχόμενος = δ μὴ ἔχων μέσα καὶ ἀνεπιτήδειος καὶ ὑπ’ ἀνάγκης κατεχόμενος. — καὶ οὗτοι πονηροὶ = καὶ μάλιστα πονηροί, κακοί. — **οἵτινες ἐθέλουσι**, μετὰ τὸ «**ἀπόρων ἐστὶν . . .**» ἀνεμένετο ἀπρόφ. «**ἐθέλειν . . .**» = εἰναι ἵδιον ἀνθρώπων . . . νὰ θέλωσιν. — **ἀλόγιστοι** = ἀσυλλόγιστοι.

Μόνος . . . μόνος, τί σχῆμα ἔχομεν ἐνταῦθα; Πρᾶλ. ἀνωτέρω ἐν § 18 «**τοσαῦτα μὲν . . . τοσαῦτα δέ**».

§ 22—23.

Τί δὴ = διατί λοιπόν. — **ἔξὸν** = ἀν καὶ ἡτο δυνατόν. — **ἔρχομαι** ἐπὶ τι = προβαίνω εἰς τι, πράττω τι. — **ἐπὶ τοῦτο**, δηλ. τὸ **ἀπολέσαι**. — δ ἐμὸς ἔρως τούτου αἴτιός (**ἐστι**) = αἴτια τούτου εἰναι ἡ σφοδρά μου ἐπιθυμία. — τὸ ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι . . . καὶ ἐμὲ **καταβῆναι**, ἐπεξήγησις τοῦ δ ἐμὸς ἔρως = δηλ. τὸ νὰ φανῶ πιστὸς . . . καὶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὰ παραθαλάσσια. — καὶ ὥ . . . **ἰσχυρόν**, ἢ σύνταξις: καὶ τούτῳ (τῷ ξενικῷ), ὥ **Κῦρος** πιστεύων διὰ μισθοδοσίας ἀνέβη, ἐμὲ καταβῆναι **ἰσχυρὸν** δι’ εὐεργεσίας = καὶ μὲ τοῦτο τὸ ξενικὸν στράτευμα, μὲ τὸ δόποιον δ **Κῦρος** ἔξεστράτευσεν ἔχων ἐμπιστοσύνην (εἰς αὐτὸ) ἔνεκα μισθοδοσίων, μὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὰ παραθαλάσσια ἐγὼ

πανίσχυρος ἔνεκα εὐεργεσιῶν.—ὅσα δὲ = εἰς πόσα δέ. — τὴν ἐπὶ τῇ καρδίᾳ (δηλ. τιάραν δρυθῆν) = τὴν ἐπὶ τῆς καρδίας τιάραν δρυθῆν, δηλ. τὸ βασιλικὸν φρύνημα, τὴν βασιλικὴν γενναιότητα.— ίσως ἀν... ἔχοι = ίσως δύναται νὰ ἔχῃ. — εὐπειτᾶς = εὐκόλως. — ὑμῶν παρόντων = ἐάν σεῖς είσθε παρόντες = διὰ τῆς βοηθείας νῦν.

Τούτου αἴτιος (ἐστι), δηλ. τοῦ μὴ ήμας ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν. — τιάρα, περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, κωνοειδὲς (βλ. τὴν ἐν τῷ Η πίν. 18 εἰκ.) τοῦτο ἐφόρουν πάντες οἱ Πέρσαι· ἀλλ' οἱ μὲν ἴδιωται ἐφόρουν τὰς τιάρας κεκλιμένας, δὲ δὲ βασιλεὺς δρυθῆν. — τὴν ἐπὶ τῇ καρδίᾳ..., διὰ τούτων δ Τισσ. ὑποδηλοῖ διὰ καὶ αὐτὸς δύναται νὰ γείνῃ βασιλεὺς διὰ τῆς βοηθείας τῶν Ἑλλήνων. — καὶ ἔτερος, δ Τισσ. ἐννοεῖ ἔκπτων.

Τὴν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τιάραν..., τοὺς ὑπαινιγμοὺς αὐτοὺς τοῦ Τισσ. ἀκούων δ Κλέαρχος πῶς θὰ διετίθετο ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πῶς θὰ ἔθεωρει τὸν δλον λόγον του; Λοιπὸν δ Τισσ. κάμνων ἐν τέλει τοῦ λόγου του τοὺς ὑπαινιγμοὺς αὐτοὺς τί ἐπεζήτει;

§ 24 — 26.

Ἐπεν, ἔφη, ὑποκρ. δ Κλέαρχος. — οὐκοῦν... παθεῖν, ἢ σύνταξις: οὐκοῦν ἄξιοι εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν, οὔτινες διαβάλλοντες πειρῶνται ήμας ποιῆσαι πολεμίους, τοιούτων ὑπαρχόντων ήμιν εἰς φιλίαν. — τὰ ἔσχατα πάσχω = ὑφίσταμαι τὴν ἔσχάτην ποινήν, θανατώνομαι. — διαβάλλοντες = διὰ τῶν διαβολῶν. — τοιούτων ὑπαρχόντων ήμιν εἰς φιλίαν = ἀφ' οὐ ἔχομεν τοιούτους ισχυροὺς λόγους, διὰ νὰ εἰμεθα φίλοι. — ἔγῳ μέν γε = ἔγωγε μήν. — οἵ τε στρατ. καὶ οἱ λοχαγοὶ = σεῖς οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοί. — ἔρχομαι τινι = ἔρχομαι εἰς τινα. — ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέγω = φανερῶς, ἀπροκαλύπτως ὀνομάζω. — ἄξι πάντας, δηλ. πρόδις σὲ τὸν στρατηγὸν καὶ λοχαγὸν. — αῦ = τὸ κατ' ἐμὲ = ἔγῳ τούλάχιστον. — δύθεν = ὕν = παρὰ τίνων. — ἀκούω = ἀκήκοα. — ἐκ τούτων τῶν λόγων = μετὰ τούτους τοὺς λόγους. — φιλοφρονούμενος = θέλων νὰ περιπαιηθῇ (αὐτόν). — σύνδειπνον ποιοῦμαι = κάμνω σύνδειπνόν μου.

Ταῦτα εἰπών... ἀληθῆ λέγειν, τίνες ὑπαινιγμοὶ τοῦ Τισσ. ἀναγκάζουσι τὸν Κλέαρχ. νὰ νομίσῃ διὰ δ Τισσ. ωμίησεν εἰλικρινῶς;

Ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω, ὁ Κλ. ὑποπτεύων ὡς διαδολέα τὸν ἀντίπαλόν του Μένωνα ἥθελε βεδαίως ν' ἀποκαλυφθῆ ὅτος καὶ νὰ ταπεινωθῇ· ὑποσχόμενος λοιπὸν ὁ Τισσ. δτι θ' ἀποκαλύψῃ τοὺς διαδολεῖς, τί θὰ ἐκέρδιζεν ὅτος παρὰ τοῦ Κλ. καὶ εἰς τί θὰ ἡγάγηται τοὺς αὐτούς;

§ 27—30.

Δῆλος ἦν οἱόμενος = φανερὸς ἦτο (ὁ Κλ.) δτι ἐπίστευεν. — πάνυ φιλικῶς διάκειμαι τῷ Τισσαφέροντι = εὑρίσκομαι εἰς πολὺ φιλικὰς σχέσεις μετὰ τοῦ Τισσ.—**ἔφη** . . . ἐκέλευσε, ἡ σύνταξις: **ἔφη χρῆναι** (*τούτους*), οὓς ἐκέλευσε (Τισσ.), *ἰέναι παρὰ Τισσ.* εἰς τὸ ἐκέλευσε νοητέον τὸ *ἴέναι*. — **καὶ** . . . τιμωρηθῆναι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **χρῆναι** = καὶ δτι πρέπει νὰ τιμωρηθῶσιν. — **ἔλεγχομαι διαβάλλων** = ἀποδεικνύομαι ὡς διαδολέυς. — *τῶν Ἑλλήνων*, γενκ. διαιρετκ. τοῦ οὗ. — **κακόνοντος** = δυσμενῆς ποῖον τὸ ἀντίθετον; — **λάθρῳ** = κρυφώς. — **συγγίγνομαι Τισσαφέροντι μετ'** **Ἀριαίου** = ἔρχομαι εἰς συνέντευξιν μετὰ τοῦ Ἀριαίου πρὸς τὸν Τισσ. — **στασίας** **Κλεάρχῳ** = ἀντιπολιτεύομαι τὸν Κλέαρχον. — **λαμβάνω πρὸς ἐμαυτὸν** = λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου. — *τὸ στράτευμα* **ἔχει τὴν γνώμην πρὸς τὸν Κλεάρχον** = τὸ στράτευμα είναι προσηλωμένον, ἀφωσιωμένον πρὸς τὸν Κλέαρχον. — **ὅ παραλυπῶν** = δ παρενοχλῶν. — **ἐκποδῶν εἰμι** = ἐκδιώκομαι. — **ἀντέλεγον** . . . **μή,** φανόμενος πλεονασμός διότι = ἀντιλέγοντες ἔλεγον νὰ μή. — **Ισχυρῶς κατατείνω** = πολὺ ἐπιμένω. — **ἴστε** = ἔως ὅτου. — **ώς εἰς ἀγορὰν** (δηλ.). *ἴόντες* = ὡς ἀγοράσοντες = ὡς διὰ νὰ ἀγοράσωσι τροφὰς (δηλ. ἀσπλοῖ).

Οὓς ἐκέλευσε (Τισσ.), περὶ τοῦ πράγμ. πρᾶβλ. ἀνωτέρω ἐν § 25 «**εἰ βούλεσθε . . . ἐλθεῖν**». — *τῶν στρατιωτῶν τινες*, δ Κλ. τοὺς λόγους τοῦ Τισσ. ἀνεκοίνωσεν ὃχι μόνον πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας.

Ο Κλ. **ἄπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἔαυτὸν** **ἔχειν τὴν γνώμην**, τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἑλλ. στρατεύματος δ Κλ.. εἰχε δι' ἐκλογῆς; Πρᾶβλ. κεφ. 2, § 5. Νέν θέλων νὰ ἔχῃ τὸν στρατὸν ἀφωσιωμένον πρὸς ἔαυτὸν τί ἐπεζήτει; — **Ισχυρῶς κατέτεινε . . .**, αἱ ἀντιρρήσεις τῶν στρατιωτῶν ἐπρεπε νὰ κλονίσωσι τὴν πρὸς τὸν Τισσ. ἐμπιστοσύνην τοῦ Κλ.. ή ὃχι;

§ 31 — 32.

³ Επὶ ταῖς θύραις = πρὸ τῆς σκηνῆς. — παρακαλοῦμαι = προσκαλοῦμαι. — ἐπὶ θύραις = ἔξω. — οὐ πολλῷ ψτερόν = μετ' ὀλίγον. — ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου = διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου. — τῶν βαρβάρων τινὲς ἵππεων = τινὲς τῶν βαρβάρων ἵππεων. — φ τινι ἐντυγχάνοιεν = δν τινα ἀπήντων. — οὐτείνω, ἀποκτείνω η κατακτείνω = φονεύω.

⁴ Απὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου, τοῦτο ἡτο σημαία ἐρυθρὰ ἀγυψιωθείσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Τισσ. — ἐπὶ θύραις ἔμενον, διατί δὲν προσεκλήθησαν καὶ οἱ λοχαγοὶ νὰ εἰσέλθωσιν;

⁵ Συνελαμβάνοντο . . . κατεκόπησαν . . . ἔκτεινον, δ Τισσ. πρὸς τοὺς "Εἵληνας εἰχε δώσει δρκους (τίνας;) καὶ εἰχε συνάψει μετ' αὐτῶν σπονδάς· φερόμενος νῦν οὕτω πρὸς αὐτοὺς πῶς δεικνύεται;

§ 33 — 37.

⁶ Θαυμάζω δρῶν = μετὰ θαυμασμοῦ βλέπω. — ἐποίουν, δηλ. οἱ ἵπποις. — ἀμφιγυνοῶ = ἀπορῶ, δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω. — πρὸν = ἔως οὗ. — τετρωμένος, παρακμ. τοῦ δ. τιτρώσκομαι = πληγώνομαι. — ἐκ τούτου δὴ = μετὰ ταῦτα λοιπόν. — αὐτίκα = ἀμέσως. — ἥξειν αὐτοὺς = δι. θὰ ἔλθωσιν αὐτοὶ (δηλ. οἱ Πέρσαι). — ἐπὶ τὸ = κατὰ τοῦ. — ἔφη . . . δρᾶν καὶ γιγγάσκειν = εἶπεν δι. ἔθλεπε καὶ δι. ἀνεγνώριζε. — τεθωρακισμένος = ὡπλισμένος. — εἴ τις εἶη . . . = ἐὰν ὑπάρχῃ ἀκόμη κανείς. — τὰ παρὰ βασιλέως = αἱ προτάσεις, αἱ ἀξιώσεις τοῦ βασιλέως. — ἐξῆλθον (δηλ. ἐκ τοῦ στρατοπέδου) φυλαττόμενοι = ἐξῆλθον μετὰ προφυλάξεως. — μανθάνω τὰ περὶ Προξένου = μανθάνω περὶ τῆς τύχης τοῦ Προξένου. — τυγχάνω ἀπὼν = κατὰ τύχην εἰμαι ἀπών. — σὺν ἀλλοις ἐπισιτίζομαι = μετ' ἀλλων προσπαθῶ νὰ συλλέγω τροφάς.

⁷ Ήσαν Κύρω π., δτε δηλ. δ Κύρος ἔζη. — δ . . . ἐρμηνεύς, δστις εύρισκετο ἐν τῷ στρατεύματι τῶν Ἑλλήνων. — τὸν Τισσαφέροντος ἀδελφόν, ἐκ τούτου δύναται τις νὰ συμπεράνῃ τὴν μεταξὺ Ἀριαίους καὶ Τισσαφέροντος συνεννόγησιν. — εἴ τις εἶη..., δηλ. μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Τισσ. σύλληψιν τῶν Ἑλλ. στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν.

⁸ Οπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου, δ Ξενοφῶν ἔπειρε νὰ ἐνδιαφέρηται ιδίᾳ περὶ τῆς τύχης τοῦ Προξένου; Ποῖαι ήσαν αἱ σχέσεις Ξενοφῶντος καὶ Προξένου; Βλ. εἰσ. ἐν σελ. 65.

§ 38.

Ισταμαι εἰς ἐπήκοον = ἵσταμαι εἰς ἀπόστασιν τοιαύτην, ὥστε ν' ἀκούωμαι. — φαίνομαι ἐπιορκῶν καὶ λύων τὰς σπονδάς = φαίνομαι ἐπιορκος καὶ παραβάτης τῶν συνθηκῶν. — ἔχω τὴν δίκην = ἔχω ὑποστῆ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν = ἐτιμωρήθην δικαίως. — δτι = διότι. — καταγγέλλω = φανερώνω. — ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰμι = μεγάλως τιμῶμαι. — ἀπαιτῶ τινά τι = ἀπαιτῶ παρά τινός τι. — ἔσαντοῦ... εἶναι = δτι εἰναι ἰδικά του. — ἐπείπερ... ἤσαν, δηλ. δπλα. — τοῦ ἐκείνου δούλου = τοῦ δούλου ἐκείνου (τίνος;).

Τοῦ ἐκείνου δούλου, παρὰ τοῖς Πέρσαις οἱ ὑπήκοοι ἐθεωροῦντο ως κτήματα τοῦ κυρίου των· διὰ τοῦτο καὶ οἱ σατράπαι καὶ αὐτὸς ὁ Κῦρος ὡνομάζοντο δούλοι.

Ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσι, δ Πρόξενος καὶ δ Μένων — καθὼς καὶ πάντες οἱ συλληφθέντες ὑπὸ τοῦ Τισσ. — εἶχον φονευθῆ ἐπομένως δ Ἀριατος πῶς ὄμιλει ἐνταῦθα;

§ 39—40.

Απεκρίναντο... ἔλεγε δὲ Κλ. ... = ἀπεκρίθησαν οἱ Ἑλλ. διὰ τοῦ Κλεάνορος. — καὶ οἱ ἄλλοι = καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι. — ἦτε = ἤσθε. — διμόσαντες = ἐνῷ ὠρκίσθητε. — ἡμῖν, ἀποδοτέον τῷ «διμόσαντες» καὶ τῷ «τοὺς αὐτούς». — νομιεῖν, μέλ. τοῦ δ. νομίζω = θεωρῶ. — τοὺς τε... ἀπολωλέκατε, καὶ... ἔρχεσθε = δχι μόνον τοὺς... ἔχετε φονεύσει, ἀλλὰ καὶ... ἔρχεσθε. — τοὺς ἄλλους ἡμᾶς = ἡμᾶς τοὺς ἄλλους. — ἐφ' ἡμᾶς, ἦ ἐπὶ = ἐνατίον. — γὰρ = (ναι) διότι. — ἐπιβούλεύων = δτι ἐπεβούλευε.

Ἐλεγε Κλεάνωρ, ως πρεσβύτατος ὅν. — σὺν τοῖς πολεμίοις, δηλ. τῷ Τισσ. καὶ τοῖς περὶ τὸν βασιλέα.

§ 41—42.

Ἐπὶ τούτοις = μετὰ ταῦτα. — ἔλυε, ἀποπειρατικὸς παρτκ. — τὴν δίκην ἔχει, πρβλ. § 38.— δίκαιον, ἐνν. τὸ ἐστί. — δεῦρο = ἐδῶ. — ἄλληλοις, συναπτέον τῷ «διαλεχθέντες». — πρὸς ταῦτα... οὐδὲν ἀποκρινάμενοι = πρὸς ταῦτα χωρὶς νὰ ἀποκριθῶσι τι.

Υμέτεροι εὑεργέται, ποίαν εὑεργεσίαν — κατὰ τὸν Ἀριατον — εἶχον κάμει οὗτοι εἰς τοὺς Πέρσας; (§ 38). — πρὸς ταῦτα... οὐδὲν ἀποκρινάμενοι, ἐπομένως πᾶν δτι εἴπεν δ Ἀριατος περὶ Μέν. καὶ Προξ., δτι δηλ. οὗτοι «ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσι» (§ 38), εἶναι ἀληθές;

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 2.

Συνειλημμένοι ἡσαν, ὑπερσυντλκ. τοῦ ῥ. συλλαμβάνομαι.—**ἀπωλώλεσαν**, ὑπερσυντλ. τοῦ ῥ. ἀπόλλυμαι.—**συνεπισπόμενοι**, μέσος ἀδρ. β' τοῦ ῥ. **συνεφέπομαι** = συνακολουθῶ. — ἐν πολλῇ δὴ = ἐν πολὺ μεγάλῃ. — **ἐννοούμενοι** μὲν δτι... **ἡσαν** = **ἐννοούμενοι** δτι **ἡσαν** μέντοι μετχ. αἰτιγκ.: τὸ δὲ **ἐννοοῦμαί τι** = σκέπτομαι τι.—**ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις** = ἐν τοῖς προθύροις τῆς καθέδρας τοῦ βασιλέως (δηλ. τῆς Βασιλῶνος). — **κύκλῳ** ... **πάντη** = δλόγυρα πανταχοῦ.—**ἄγορὰν παρέχω** = προμηθεύω (εἰς τινα) τρόφιμα.—**οὐδεὶς ἔτι** = οὐδεὶς πλέον. — **οὐ μεῖον ἢ μύρια στάδια** = οὐχὶ δλιγάτερον (= περισσότερα) τῶν δέκα χιλ. σταδίων.—**ἡγεμὼν (τῆς δόσου)** = δδηγός.—**διείργω** = διαχωρίζω. — ἐν μέσῳ τῆς οἰκαδε δόσου = (ὑπάρχοντες) ἐν τῷ μέσῳ τῆς δόσου, τῆς φερούσης εἰς τὴν πατρίδα των.—**καταλειπομένοι ἡσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ ῥ. **καταλείπομαι**.—**οὐδὲ** ἵπ. οὐδένα σύμμαχον **ἔχοντες** = χωρὶς οὐδένα ἱππέα νὰ ἔχωσιν ως σύμμαχον.—**εὐδηλος** = ἐντελῶς φανερός. — **νικῶντες... ἡττηθέντων** = ἐὰν ἥθελον νικᾶ... ἐὰν ἥθελον νικηθῆ. — δτι... οὐδένα... ἀν **κατακάνοντεν** (ἀδρ. δ' τοῦ ῥ. **κατακάνω** = **ἀποκτείνω**) = δτι: οὐδένα ἥθελον φονεύειν.—**οὐδεὶς ἀν λειφθείη** (ἀδρ. παθτ. τοῦ ῥ. **λείπομαι**) = οὐδεὶς ἥθελεν ὑπολειφθῆ (= ἥθελε σωθῆ).

Οἱ στρατηγοί, οὐχὶ πάντες, ἀλλὰ μόνον πέντε οἱ ἑξῆς: δ Πρόξενος, δ Μένων, δ Ἀγίας, δ Κλέαρχος καὶ δ Σωκράτης (πρθλ. βιθλ. Π, κεφ. 5, § 31).—**τῶν λοχαγῶν** καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι, οἱ συνακολουθήσαντες τοὺς στρατηγοὺς ἡσαν εἴκοσι λοχαγοὶ καὶ διακόσιοι στρατιώται (πρθλ. βιθλ. Π, κεφ. 5, § 30).—**ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις**, ὑπερβολικῶς λέγεται τοῦτο διότι δι Βασιλῶν ἀπεῖχεν ἀπὸ τοῦ Ζαπάτα πολλὰς ἡμέρας.—**στάδιον**, μέτρον μήκους ἵσον πρὸς 185 περίπου γαλλικὰ μέτρα.—**ἡγεμὼν οὐδεὶς τῆς δόσου ἦν**, περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν δδηγῶν στρατεύματος ἐν ἐκστρατείᾳ βλ. ἐν σελ. 115.—**διείργοντα** Ψήφιστοι ιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δηλ. ἀπὸ τῆς πατρίδος. — οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρθαροι, δηλ. δ' Ἀριατός καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ (πρόδ. II, κεφ. 5, § 39). — οὐδὲ ἵππεα οὐδένα ... ἔχοντες, περὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἵππικοῦ κατὰ τὸν πόλεμον βλ. ἐν σελ. 115.

§ 3.

Αθύμως ἔχω = λυποῦμαι. — εἰς τὴν ἑσπέραν = κατὰ τὴν ἑσπέραν. — στον (=τροφῆς) γενόμαται = τρώγω. — ἀνακαίω = ἀνάπτω. — ἐπὶ τὰ ὅπλα = εἰς τὸ στρατόπεδον. — ἐτύγχανεν, δηλ. ὅν τὸ δὲ τυγχάνω ὄν = κατὰ τύχην εὑρίσκομαι. — καθεύδω = κοιμῶμαι. — ὑπὸ λύπης, ἡ ὑπὸ = ἔνεκα. — οὔποτε² ... ἔτι ... ὁψεσθαι (μέλ. τοῦ ῥ. δρῶ) = δτι οὐδέποτε θὰ ἴωσι πλέον. — οὔτω ... διάκειμαι = εὑρίσκομαι εἰς τοιαύτην κατάστασιν. — μὲν δὴ = λοιπόν.

Ταῦτα, δηλ. τὰ ἐν τῇ § 2 ἀπὸ ἔννοούμενοι — λειφθεῖν.

Ολίγοι μὲν - δλίγοι δέ, πρόδ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 124 «τοσαῦτα μὲν - τοσαῦτα δέ». — πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν, ἀφ' οὗ αἱ λέξεις δὲν συνδέονται πρὸς ἀλλήλας, τί σχῆμα ἔχομεν;

§ 4—5.

Οὔτε στρ... ὄν = χωρὶς νὰ είναι οὕτε στρατηγός. — μεταπέμπομαι = προσκαλῶ. — οἴκοθεν = ἐκ τῆς πατρίδος. — ξένος = φίλος ἐκ φιλοξενίας. — ὑπισχνεῖτο ... εἰ ἔλθοι ... ποιήσειν = ὑπέσχετο εἰς αὐτόν, δτι, ἐὰν ἔλθῃ ..., θὰ κάμῃ. — δν αὐτὸς (δηλ. δ Πρόξενος) ἔφη ... πατρίδος = δν ἔφη αὐτὸς νομίζειν κρείττω ἔαυτῷ τῆς πατρίδος = περὶ τοῦ δποίου ἔλεγεν δτι αὐτὸς θεωρεῖ αὐτὸν ὡφελιμώτερον διὰ τὸν ἔαυτόν του παρὰ τὴν πατρίδα. Κατ' ἔννοιαν: δ Πρόξενος ἡλπιζε ν' ἀποκτήσῃ περισσοτέρας ὡφελείας παρὰ τοῦ Κύρου ἢ παρὰ τῆς πατρίδος του. — ἀνακοινοῦμαί τινι = συσκέπτομαι μετά τινος· ἐν φ' ἀνακοινῶ τινι = ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος. — πορεία = ταξιδιον. — ὑποπτεύω = φοβοῦμαι. — μή τι πρὸς τῆς πόλεως ... γενέσθαι = μὴ (τὸ) γενέσθαι φίλον Κύρῳ εἰη τι ὑπαίτιον (αὐτῷ) πρὸς τῆς πόλεως (=τῶν πολιτῶν) = μήπως τὸ νὰ γείνῃ φίλος τοῦ Κύρου (=ἢ μετά τοῦ Κύρου φιλία) είναι αἰτία τις κατηγορίας αὐτοῦ ἐκ μέρους τῶν συμπολιτῶν του. Κατ' ἔννοιαν: μήπως οἱ Ἀθηναῖοι κατηγορήσωσι

τὸν Ξενοφῶντα διὰ τὴν μετὰ τοῦ Κύρου φιλίαν αὐτοῦ.—δτι, αἰτλγκ.—δοκῶ=φαίνομαι.—συμπολεμῶ τοῖς Δακεδαιμονίοις = πολεμῶ σὺν τοῖς Δακεδ.—ἔλθόντα=ἐπάν (=ἀφ' οὗ) ἔλθῃ.

Ξένος ὁν ἀρχαῖος, ή ξενία μεταξὺ Ξενοφῶντος καὶ Προξένου συνήφθη πιθανῶς ἐν Ἀθήναις, εἰς ὃς παῖς ὁν δ Πρόξενος ἀπεδήμησε πρὸς τελειοτέραν παιδευσιν, διάγον μετὰ τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων.—τοῖς Δακεδ.... συμπολεμῆσαι, περὶ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ 407 - 404 π. Χ.—ἔλθόντα εἰς Δελφούς, ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ, οὐδεμίαν σπουδαίαν ἐπιχείρησιν ἀνελάμβανον οἱ παλαιοὶ "Ελληνες ἀνευ τῆς ἐγκρίσεως τῶν θεῶν" ταύτης δ' ἐπίστευον ὅτι ἐπετύγχανον διὰ τῶν μαντείων (μόνον; [Βλ. σελ. 88]).—τῷ θεῷ, τῷ Ἀπόλλωνι.

Ἔν δέ τις Ξενοφῶν Ἀθ...., δ Ξενοφῶν ὅμιλετι περὶ ἑαυτοῦ ὡς περὶ ἀγνώστου· ἔνεκα τίνος; — δ μέντοι Ξενοφῶν... ἀνακοινοῦται Σωκράτει, δ Ξενοφῶν εὐθὺς ὡς ἔλαθε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Προξένου, ἀνεκοίνωσεν αὐτὴν εἰς τὸν διδάσκαλόν του Σωκράτην ἐπράξει καλῶς;

§ 6 — 7.

Ἐπήρετο, ἀόρ. 6' τοῦ ῥ. ἐπερωτῶ.—τίνι ἀν θεῶν... ὁδὸν = τίνι θεῶν θύσιον καὶ εὐχόμενος ἀν ἔλθοι τὴν ὁδὸν κάλ. καὶ ἀριστα.—ἔρχομαι τὴν ὁδὸν κάλλιστα καὶ ἀριστα=ταξιδεύω ὕραιότατα καὶ ἄριστα.—ἐπινοῶ = διανοοῦμαι, σκέπτομαι. — καὶ μαλῶς πράξας (ἄν) σωθείη = καὶ ἀφ' οὗ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπόν του ἥθελε σωθῆ (=ἥθελεν ἐπιστρέψει σῶος εἰς τὴν πατρίδα του). — ἀνεῖλε, ἀόρ. 6' τοῦ ῥ. ἀναιρῶ = γρηγορισμότω.—θεοῖς, οἵς ἔδει θύειν = θεούς, οἵς ἔδει θ. = τοὺς θεούς, εἰς τοὺς ὄποις εἰς ἐπρεπε νὰ προσφέρῃ θυσίαν.—πάλιν ἔρχομαι=ἐπανέρχομαι — μαντεία=γρηγορίς. — αἰτιῶμαί τινα = κατηγορῶ τινα. — πότερον λῶν εἴη κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο = ποῖον ἐκ τῶν δύο δηλ. εἰναι συμφερώτερον.—ἴτεον μοὶ ἔστι = πρέπει νὰ πορευθῶ. — πυνθάνομαί τι=ἐρωτῶ περὶ τινος.—δπως ἀν... πορευθέη, ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο = πῶς δηλ. ἥθελε πορευθῆ. — ἐπεὶ μέντοι ἥδουν κτλ., μετάβασις ἀπὸ τοῦ πλαγίου λόγου εἰς εὐθύν· τὸ δὲ ἥδουν ἀόρ. 6' τοῦ ῥ. ἐρωτῶ.

Ανεῖλεν..., τὸν χρησμὸν δ θεὸς ἔδωκεν ἐκ τοῦ ἀναθυμιῶντος χάσματος καὶ διὰ τοῦ στόματος τῆς Πυθίας.—θεοῖς, οἵς

Ζδει θύειν, ἐν βιβλ. VI, κεφ. 1, § 22 ἀναφέρεται ὁ Θεός, ὃν ἐδήλωσεν ὁ Ἀπόλλων, δηλ. ὁ **Ζεύς**.—**πάλιν ἥλθε**, δηλ. εἰς Ἀθήνας.

Τίνι ἀν θεῶν θύων καὶ . . ., ὁ Εενοφῶν ἡρώτησε τὸν θεὸν ἄλλως ἢ δπως συνεδουλευσεν αὐτὸν ὁ Σωκράτης, ἵνα μὴ λάθῃ ἀποτρεπτικὸν χρησμὸν ὃς ἐπιθυμῶν νὰ μεταβῇ εἰς Σάρδεις· διατί δ' ἐπεθύμει τοῦτο; μήπως δ Εεν. μένων ἐν Ἀθήναις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔλπιζῃ πολλὴν προκοπὴν ὃς ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν τῶν ἵππεων, ἤτις ἦτο ὅποπτος εἰς τοὺς τότε ἐπικρατήσαντας δημοκρατικούς;

§ 8 — 10.

Θύομαι = θυσιάζω διὰ τὸν ἑαυτόν μου. — **οἶς ἀνεῖλεν**, δηλ. **θύειν**. — **καταλαμβάνω τινὰ** = προφθάνω τινά. — **ὅρμῳ τὴν ἄνω δόδον** = πορεύομαι τὴν πρὸς τὰ ἄνω δόδον. — **συνίσταμαι τινὶ** = συσταίνομαι πρὸς τινα. — **προθυμουμένου τοῦ Προξ.**, δηλ. **μετναι αὐτὸν** = ἐπειδὴ δ Πρόξ. θερμῶς ἐπεθύμει νὰ μείνῃ αὐτὸς (δηλ. δ Εενοφ.). — **συμπρουθυμεῖτο** = προουθυμεῖτο σὺν τῷ **Προξένῳ**. — **εἴπει**, δηλ. δ Κύρος. — **ἐπειδὰν τάχιστα** (μεθ' ὑποτακτ.) = εὐθὺς ὃς (μεθ' ὑποτακτ.). — **λήγω** = τελειώνω. — **ἀποπέμπω τινὰ** = ἀποστέλλω τινὰ (εἰς τὴν πατρίδα). — **στόλος** = στρατεία. — **εἰς Πισίδας**, ἢ **εἰς ἐπί**. — **στρατεύομαι** = ἐκστρατεύω. — **μὲν δὴ** = ; (πρᾶλ. § 3). — **ἥδει** (δηλ. δ Πρόξενος), ὑπερσυντλκ. μὲ σημασίαν πρατακ. τοῦ ῥ. **οἶδα** = γνωρίζω. — **ὅρμὴ** = στρατεία. — **οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς** = οὔτε ἄλλος τις. — **φοβούμενοι . . . καὶ ἀκοντεις**, πῶς θ' ἀναλυθῶσιν αἱ μετχ., ἀφ' οὐ ἀκολουθεῖ τὸ δμως; — **ἥ δόδος**, ἐνταῦθα = αἱ δυσχέρειαι τῆς δόδοι. — **οἱ πολλοὶ** = οἱ πλεῖστοι. — **δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου** = ἐντρεπόμενοι καὶ ἀλλήλους καὶ τὸν Κύρον.

Συνεστήθη, δηλ. διὰ τοῦ Προξένου. — **ἔλεγετο δ στόλος . . .**, περὶ τοῦ πράγματος πρᾶλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 11. — **εξαπατηθεὶς**, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἡ στρατεία ἦτο ἐπὶ Πισίδας. — **οἱ πολλοί**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς δραπετεύσαντας Εενίαν καὶ Πασίωνα· ἀνάγνωθι τὴν ἐν σελ. 13 περίληψιν τοῦ 4 κεφ. — **δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου**, ἥσχύνοντο μὲν ἀλλήλους, ἵνα μὴ φανῶσι δειλοὶ — ὃς ἐφάνησαν τίνες δραπετεύσαντες; —, τὸν δὲ Κύρον, ἵνα μὴ φανῶσι καὶ ἀγνώμονες.

Εενοφῶν θυσάμενος . . ., δ Εεν. ἐκτελεῖ πᾶν δ, τι ἔχρησμοδέτησεν αὐτῷ δ Θεός· ἐκ ταύτης τῆς πράξεως του πῶς χαρακτηρίζεται;

§ 11 — 12.

**Επεὶ ἀπορία ἦν, κατ’ ἔννοιαν = ἐν τοιαύτῃ δυσκόλῳ θέσει τῶν πραγμάτων.—μικρὸν λαγχάνω ύπνου=δλίγον κοιμῶμαι.—δῆναρ = ἐνύπνιον.—ἔδοξεν αὐτῷ κτλ., ἀσύνδετον ὡς ἐπεξήγησις = τῷ ἐφάνη δηλ. . . .—σκηπτὸς = κεραυνός.—ἐκ τούτου = ἔνεκα τούτου.—λάμπεσθαι πᾶσα = δτι ἔλαμπε πᾶσα (ἢ σίκια).—περίφοβος = πολὺ πεφοβημένος.—τῇ μὲν . . . τῇ δὲ = ἀφ' ἐνὸς μὲν . . . ἀφ' ἑτέρου δέ.—δῆναρ ἀγαθὸν = ὄνειρον αἰσιον, προμηγῦσον εὐτυχίαν.—δτι ἐν πόνοις . . . ἔδοξε (= ἐνόμισεν), αἰτιολογεῖ τὸ ἀγαθόν.—δτι (= ἐπειδὴ) . . . τὸ πῦρ, αἰτιολογεῖ τὸ ἐφοβεῖτο.—μή οὐ δύναται . . . ἀλλ' εἴργοιτο, ἐκ τοῦ ἐφοβεῖτο = μήπως δὲν δύναται . . . ἀλλ' ἐμποδίζηται.—πάντοθεν = ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.—ἀπορίαι = δυσχέρειαι.*

**Ἀπορία, ὡς αὕτη ἔξετέθη ἀνωτέρω ἐν τοῖς § 2 καὶ 3.—εἶδεν δῆναρ, οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον δτι τὰ ὄνειρα ἐκ τοῦ Διὸς πεμπόμενα τοῖς ἀνθρώποις προανήγγελον τὴν βούλησιν αὐτοῦ· πῶς ἀλλως οἱ θεοὶ προανήγγελον τοῖς ἀνθρώποις τὴν βούλησιν αὐτῶν; (βλ. ἐν σελ. 88, 132).—φῶς μέγα, οἱ φῶς ἐν ὄνειροις βλέποντες προεμαντεύοντο αἰσια, ὡς καὶ νῦν ἔτι παρ’ ἡμῖν.—ἀπὸ Διὸς βασιλεῶς, ἐφοβεῖτο δὲ Ξενοφῶν μήπως δὲ Ζεὺς βασιλεὺς ὅν ἐν τοῖς θεοῖς καὶ προστάτης τῶν ἐπὶ γῆς βασιλέων εἰναι ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ἐναντίος δὲ τοῖς Ἑλλησιν.*

Εἶδεν δῆναρ . . . καὶ τὸ δῆναρ τῇ μὲν . . . , δὲ Ξεν. τὸ ἐνύπνιον, δπερ εἰδε, δὲν παρορᾷ, ἀλλὰ σεβόμενος αὐτὸ ζητεῖ γὰ ἐξηγήση. Πῶς ἐκ τούτου χαρακτηρίζεται οὗτος;

§ 13 — 14.

**Οποῖόν τι . . . ἐστι = ποίαν τινὰ σημασίαν ἔχει. — δὴ = βέβαια. — τὸ τ. δῆναρ ἰδεῖν = τὸ ἰδεῖν τοιοῦτον δῆναρ = τὸ νὰ ἴδῃ τις τοιοῦτον δηναρ (όποιον εἰδον ἐγώ). — ἔξεστι σκοπεῖν = δύναται τις νὰ κατανοῇ. — εὐθὺς ἐπειδὴ = εὐθὺς ὡς. — ἀνηγέρθη, τίς; — ἔννοια ἐμπίπτει τινὶ = σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινα = σκέπτεται τις. — κατάκειμαι = είμαι ξαπλωμένος, ξέννοιαστος. — προβαίνω = προχωρῶ. — ἀμα τῇ ἡμέρᾳ, συναπτέον τῷ ἥξειν. — εἰκός, δηλ. ἐστὶ = είναι πιθανόν. — γίγνομαι ἐπὶ βασιλεῖ = περιέρχομαι εἰς*

τὴν ἔξουσίαν τοῦ βασιλέως.—τί ἐμποδὼν (δηλ. ἐστι) μὴ οὐχὶ... (ἡμᾶς) υἱοις. ἀποθανεῖν;—τί ἐμποδίζει νὰ ἀποθάνωμεν ἡμεῖς ἀτιμαζόμενοι (=μὲ δυνεῖσμούς);—πάντα μὲν τὰ χ. ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δειν. παθόντας=ἀφ' οὐ πάντα μὲν τὰ σκληρότατα ζήσωμεν νὰ ἴδωμεν, πάντα δὲ τὰ τρομερώτατα πάθωμεν.—ὅπως ἀμυνούμεθα = πῶς νὰ ὑπερασπίσωμεν ἡμᾶς αὐτούς. — ὥσπερ ἔξον, αἰτιατκ. ἀπόλ.= ὥσπερ εἰ ἔξειη = ως ἐὰν ἦτο ἐπιτετραμμένον.—τὸν ἐκ ποίας πόλεως... πράξειν = ποῖον στρατηγὸν καὶ ἐκ ποίας πόλεως δύντα προσδοκῶ (ὑποτακτ. ἀπορηματικὴ = νὰ περιμένω) ταῦτα (δηλ. τὸ παρασκευάζεσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι) πράξειν.—ἀναμένω, ὑποτακτ. ἀπριμτκ.=νὰ ἀναμένω.—προδίδωμι ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις = παραδίδω τὸν ἑαυτόν μου εἰς τοὺς ἔχθρούς.—οὐ γάρ... πρεσβύτερος κτλ., ἢ ἔνγοια: ἐὰν ἐγὼ περιέλθω εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἔχθρῶν καὶ φονευθῶ, οὐδέποτε θὰ φθάσω εἰς τὴν διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ στρατηγοῦ ἀπαιτουμένην ἥλικίαν.

Πρῶτον μέν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν § 15 «ἐκ τούτου».—υἱοιςομένους, πρᾶλ. τὸ ἐν § 17 παράδειγμα «ἀποτεμῶν... ἀνεσταύρωσεν».—τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγόν..., λέγει ταῦτα δὲ Ξενοφῶν, διότι ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν ἄλλων πόλεων οὐδὲν ἀνέμενεν, ἀφ' οὐ δὲ Χειρίσοφος δὲ ὑπολειπόμενος Δακεδαιμόνιος στρατηγὸς οὐδὲν τῶν δεόντων ἐπραξε.—ποίαν δὲ ἥλικίαν..., δὲ Ξεν. φρονεῖ δτι δὲν πρέπει ν' ἀναμένῃ νὰ γείνῃ πρεσβύτερος διὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν στρατηγίαν· τότε, δτε ταῦτα συνέβαινον, ἢτο τριάκοντα περίπου ἑτῶν.

Τί κατάκειμαι;... τί ἐμποδὼν...; ἐγὼ οὖν...; ποίαν δὲ ἥλικίαν...; διὰ τῶν ἐρωτήσεων τούτων πῶς καθίσταται δὲ λόγος;—πάντα μὲν... πάντα δέ, ἐπαναφορά.—ὅπως δὲ ἀμυνούμεθα, διατί προετάχθη ἢ πρότασις αὕτη;

§ 15 — 18.

Ἐκ τούτου = μετὰ ταῦτα.—οὐδὲν δὲ ἡμεῖς, δηλ. καθεύδειν δύνασθε.—ἐν οἷοις (δῆλ. πράγμασι) ἐσμὲν = ἐν ποίᾳ (δυσχερεῖ) καταστάσει εὑρισκόμεθα.—δῆλον δτι = πρόσφανῶς.—πόλεμον ἐνφαίνω πρός τινα = φανερὰ κηρύττω πόλεμον πρός τινα.—πρὸιν ἐνδυμισαν = παρὰ δτε ἐπείσθησαν.—ἡμῶν, γενκ. διαιρτκ. τοῦ

οὐδείς. — **ἀντεπιμελοῦμαι** = φροντίζω ἐπίσης. — **ὅπως . . . ἀγω-**
νιούμεθα = πῶς ν' ἀγωνισθῶμεν. — **ώς κάλλιστα** = δօσον τὸ δυνα-
 τὸν κάλλιστα. — **ὑφίεμαι** = ἀμελῶ, ἀδιαφορῶ. — **πείσεσθαι**, μέλ-
 τοῦ ῥ. **πάσχω.** — **ὅς (= οὗτος γὰρ)** κτλ., αἰτιολογεῖ τὴν ἐν τῇ
 προηγουμένῃ ἐρωτήσει κειμένην ἔννοιαν: τὰ χείριστα θὰ πάθω-
 μεν. — **καὶ τοῦ δμομητρίου** = οὐδὲ μόνον τοῦ δμοπατρίου, ἀλλὰ
 καὶ τοῦ δμομητρίου. — **δμομητρίος** = δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς μητρὸς
 γεννηθείς. — **καὶ (= καίπερ)** τεθνηκότος ἥδη = ἀν καὶ ἡτο πλέον
 νεκρός. — **τὴν κεφ.** καὶ τὴν χεῖρα, ἀντικρ. τοῦ ἀποτεμάνων καὶ
 τοῦ ἀνεσταύρωσε· ἀνασταρῶ δὲ = **ἀνασκολοπίζω** = κρεμῶ ἐπὶ¹
 ἔνδιου μακροῦ. — **ἥμας δὲ...παθεῖν**, ἡ σύνταξις: τί οἱόμεθα
 ἥμας παθεῖν ἄν, οἷς ηδεμάνω μὲν . . . πάρεστιν, (οἱ) ἐστρα-
 τεύσαμεν δὲ κτλ. Ἀντὶ τῆς αἰτιατκ. ἥμας, τῆς χρησιμευούσης
 ώς ὑποκρι. τοῦ ἀπρμφ. (**παθεῖν**), κανονικῶς ἐπρεπε γὰ τεθῆ
 ὄνομαστ. ἥμετς² διατί; — **ώς . . . ποιήσοντες καὶ ἀποκτ.**, τελικ.
 μετκ. μετὰ τοῦ **ώς** = ἵνα . . . καταστήσωμεν καὶ φονεύσωμεν. — **δοῦ-**
λος = ὑπήκοος. — **ἐπὶ πᾶν ἔρχομαι** = πάντα ποιῶ = μεταχειρίζο-
 μαι πᾶν μέσον. — **ώς . . . παράσχοι** = ἵνα προξενήσῃ. — **τὰ ἔσχατα**
 (= τὰς ἔσχάτας αἰκίας) αἰκίζομαι τινα = δεινότατα κακοποιῶ
 τινα. — **τοῦ στρατεῦσαι**, γενκ. ἀντικρ. τοῦ φόβον. — **ἄλλα . . . τοι**
 = ἄλλοι³ ὅμως. — **ὅπως . . . γενησθεῖτα**, ἐκ τοῦ πάντα ποιητέον
 (**ἐστι**) = πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν πᾶν μέσον πῶς νὰ μὴ περι-
 έλθωμεν εἰς τὴν ἔξουσίαν ἔκείνου.

Ἐκ τούτου, ἀπόδοσις τοῦ ἐν § 13 «πρῶτον μέν». — **τοὺς**
Προξ. **πρῶτον λοχ.**, συγκαλεῖ τούτους πρῶτον ὡς γνωρίμους
 ὄντας αὐτῷ ἐκ τοῦ Προξένου, μεθ' οὐ δὲ Ξεν. πῶς συνεδέετο; πρδλ.
 § 4. — **καὶ τεθνηκότος ἥδη**, οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἀκρωτηριάζειν νεκρὸν
 ἐθεώρουν ἀσεβές. — **ἀποτεμάνων τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα . . .**,
 περὶ τοῦ πράγμ. πρδλ. βιδλ. I, κεφ. 10, § 1. περὶ δὲ τῆς παρὰ
 Πέρσαις συνηθείας τοῦ ἀκρωτηριάζειν νεκρὸν βλ. ἐν σελ. 91. —
ηδεμῶν, καθὼς ἡ Παρύσατις ἡτο κηδεμῶν τοῦ Κύρου (πρδλ.
 βιδλ. I, κεφ. 1, § 3).

Ἀνεσταύρωσε, τὴν ὕδριν ταύτην δὲν ἐμνημόνευσεν οὔτε δὲ
 Ξενοφ. ἀνωτέρω ἐν βιδλ. I, κεφ. 10, § 1 (ἐνθα τί λέγεται μόνον
 περὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ Κύρου;) οὔτε δλλος τις τῶν ἀρχαίων συγ-
 γραφέων πρὸς τίνα λοιπὸν σκοπὸν ἐπενόγησε ταύτην δὲ Ξεν.;

§ 19—20.

*"Εστε μὲν = ἔως ὅτου μέν.—παύομαι . . . οἰκτίρων . . . μακαρί-
ζων τινὰ = πάνω γὰρ ἐλεεινολογῷ . . . γὰρ μακαρίζω τινά.—διαθεώ-
μενος, μετχ. αἰτλγχ.: τὸ δὲ διαθεῶμαι = παρατηρῶ μετ' ἀκριβείας
καὶ περιεργείας.—αὐτῶν δσην . . . ἔχοιεν = δσην χώραν καὶ οἴαν
αὐτοὶ ἔχοιεν = πόσην (δηλ. μεγάλην) καὶ ποίαν (δηλ. ὡραίαν) χώ-
ραν αὐτοὶ ἔχουσιν.—ώς ἄφθονα = πόσουν ἄφθονα.—χρυσὸν δέ,
ἔσθῆτα δὲ = δσον δὲ χρυσόν, δσην δ' ἔσθῆτα· ἢ λέξις ἔσθῆτος ἐν-
ταῦθα περιλγπτικὴ = ἔσθῆτες = ἐνδύματα.—δ' αὖ = τούναντίον δέ.—
τὰ τῶν στρατιωτῶν = ἢ θέσις τῶν ἥμετέρων στρατιωτῶν.—δπότε
ἐνθυμοίμην = δσάκις ἔσκεπτόμην ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω «τὰς σπον-
δὰς μᾶλλον ἐφοβούμην».—ὅτι τὰ μέν . . . κατέχοντας ἡμᾶς, ἐπε-
ξιγγεῖ τό: «τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν . . . ».—οὐδενὸς ἡμῖν μέτεστι
= οὐδενὸς ἡμεῖς μετέχομεν.—εἰ μὴ πριαιμεθα (ἀόρ. β' τοῦ ρ.
ῳνοῦμαι) = ἐκτὸς ἐὰν ἀγοράσωμεν.—ὅτιν ὠνησόμεθα . . . ἡμᾶς, ἢ
σύνταξις: ἥδειν ἔτι δλίγους ἔχοντας (τοῦτο) δτου ὠνησόμεθα
(= ὠνήσονται), (ἥδειν δὲ) δρκους ἥδη κατέχοντας (= κωλύον-
τας) ἡμᾶς ἀλλως πως πορ. τὰ ἐπιτ. ἢ ὠνουμένους = ἐγνώριζον
δτι (μόνον) δλίγοι ἀκόμη είχον τοῦτο, μὲ τὸ δποῖον (= γρήματα, μὲ
τὰ δποῖα) ν' ἀγοράσωσιν, ἐγνώριζον δὲ δτι: ἥδη οἱ δρκοι: ἡμπόδιζον
ἡμᾶς γὰρ προμηθεύμεθα τὰ πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖα κατ' ἄλλον τρό-
πον ἢ δι' ἀγορᾶς.—ἐνίστε, συναπτέον τῷ ἐφοβούμην.*

*"Εστε μέν, ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κατωτέρω ἐν § 21 «ἐπεὶ μέν-
τοι». — αἱ σπονδὰς, τίνας σπονδὰς ἔννοει ἐνταῦθα; — οἰκτίρων,
ἢ αἰτία, δι' ἣν δ Ξεν. δὲν ἔπαινε γὰρ ἐλεεινολογῇ τοὺς "Ελληνας δη-
λοῦται εὐθὺς κατωτέρω «τὰ δ' αὖ . . . δτι τῶν μὲν ἀγαθῶν . . . ».—
ταῦτ' οὖν λογιζόμενος, διὰ τούτων ἐπαναλαμβάνεται ἢ πρότα-
σις «δπότε ἐνθυμοίμην». — ἀλλως δέ πως . . . ἢ ὠνουμένους
δρκους . . . , περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 24-29.*

§ 21—23.

*Λύω τὰς σπονδὰς = παραβαίνω, ἀκυρῶ τὴν εἰρήνην.—λελύσθαι
μοι δοκεῖ = φρονῶ δτι ἔχει λήξει.—ἢ ἐκείνων ψβρις = ἢ περὶ τὰς
σπονδὰς δλίγωρία καὶ αὐθαιρεσία ἔκείνων (δηλ. τῶν Περσῶν).—
ἀσάφεια = ἀδεδαίστησ. — ἐν μέσῳ κεῖται . . . ἀθλα = εἰνα: ἐκτεθεῖ-*

μένα, ώρισμένα ως βραβεῖα. — δπότεροι ήμῶν = τούτοις ήμῶν, δπότεροι = διὰ τούτους ἔξ ήμῶν τῶν δύο, οἵτινες. — ἀμείνων = ἀνδρειότερος. — ἀγωνισθέτης = κριτής. — ως τὸ εἰκός (δηλ. ἐστι) = καθὼς πρέπει. — οὗτοι, δηλ. οἱ Πέρσαι. — ἐπιορκῶ τινα = ἐπίορκος γίνομαι εἰς τινα. — δρῶντες = εἰ καὶ ἐωρῶμεν. — στερρῶς (= σταθερῶς), συναπτέον τῷ ἀπειχόμεθα. — διὰ τοὺς τῶν θεῶν δρηκούς = διὰ τοὺς πρὸς τοὺς θεοὺς δρηκούς. — λέναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, ἐκ τοῦ ἐξεῖναι (δηλ. ήμεν), δπερ ἐκ τοῦ δοκεῖ μοι = φρονῶ δτι δυνάμεθα ήμεῖς γ' ἀναλάθωμεν τὸν ἀγῶνα. — πολὺ σὺν φρ. μείζ. = σὺν φρονήματι πολὺ μείζονι φρόνημα δὲ = θάρρος. — τούτων = ἡ οὗτοι ή γενν. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἴνανώτερα: ἐκ τούτου δὲ τὸ φέρειν (= εἰς τὸ νὰ ὑποφέρωμεν) καὶ ψύχη καὶ θ. καὶ πόνους. — σὺν τοῖς θεοῖς = μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. — οἱ ἄνδρες = οἱ πολέμιοι. — καὶ τρωτοὶ καὶ θυητοὶ μᾶλλον ήμῶν (δηλ. εἰσι) = εὐκολώτερον ήμῶν δύνανται καὶ νὰ πληγωθῶσι καὶ νὰ φονευθῶσιν. — τὸ πρόσθεν = πρότερον.

Μέντοι, ἀπόδοσις τοῦ ἐν § 19 «ἐστι μέν». — ἔλυσαν τὰς σπονδάς, ως δόλωφ φονεύσαντες τοὺς στρατηγοὺς (πρβλ. βιδλ. ΙΙ, κεφ. 5, § 32). — ἡ ήμετέρα ἀσάφεια, ως πρὸς τοῦτο δηλ., τὸ δόποιον δψείλομεν νὰ πράξωμεν. — ταῦτα τὰ ἀγαθά, δηλ.; — αὐτοὺς ἐπιωρκήκασι, πῶς; — καὶ τρωτοὶ... μᾶλλον ήμῶν, ἔνεκα τοῦ ἀτελοῦς αὐτῶν δπλισμοῦ. — ὁσπερ τὸ πρόσθεν, δηλ.; πρβλ. βιδλ. Ι, κεφ. 10, § 6 κ. ἐξ.

“*Ἔλυσαν* — λελύσθαι, λαγοπαίγνιον· ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν αἱ λέξεις; — ἐν μέσῳ... κεῖται, ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀγώνων, ἐν οἷς τὰ βραβεῖα ἔκειντο ἐν τῷ μέσῳ πρὸς διέγερσιν τῆς ἀμίλλης τῶν ἀγωνιζομένων. — πολύ, διατί προετάχθη τὸ ἐπίρρ. τοῦτο; — ἔχομεν — ἔχομεν, ἐπαναφορά.

Σὺν τοῖς θεοῖς, διὰ τούτου, δπερ κολάζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀμείνοντος, καθὼς καὶ δι' ὅλης τῆς παρούσης ἐνότητος (§ 21-23), εἰκονίζεται ποία ἀρετὴ τοῦ Ξενοφῶντος;

§ 24 — 25.

“*Ἄλλ* ἵσως γάρ, δ ἄλλὰ ἀνήκει τῇ προτάσει «μὴ ἀναμένωμεν»: τὸ δὲ γάρ αἰτιολογεῖ τὴν πρότασιν αὐτὴν = ἄλλ., ἐπειδὴ ἵσως... διὰ μὴ περιμένωμεν. — πρὸς τῶν θεῶν = δι' ὅνομα τῶν θεῶν. — ἐφ' ήμᾶς = πρὸς ήμᾶς. — παρακαλοῦντας, τελκ. μετχ. κατὰ μέλ. χρόνον ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐλθεῖν = νὰ ἔλθωσιν ἵνα παρακινήσω-

σιν (ἡμᾶς). — ἀρξωμεν τοῦ ἔξορμῆσαι = πρῶτοι ἀς προτρέψωμεν. — ἀξιοστρατηγικώτεροι = ἀξιώτεροι στρατηγοί. — καγὰ δέ, τὸ καὶ δὲ = καὶ προσέτι. — ἔξορμᾶν, δηλ. ἄλλους. — ἥγεῖσθαι ... ἥγονται, τὸ μὲν α' = ἀρχειν τοῦ ἔξορμῆσαι = νὰ κάμω ἀρχὴν τῆς παρορμήσεως. τὸ δὲ β' = νομίζω. — οὐδέν, ἐπίρρ. = οὐδόλως. — προφασίζομαι τήν ἥλικιαν = προσάλλω ώς πρόφασιν τήν ἥλικιαν μου. — ἀκμάζω = είμαι ἀρκούντως λιχυρός. — ἔργον, καθαρῶς τελικὸν ἀπριμφ. ἔξαρτώμενον ἐκ τοῦ ἀκμάζειν = διὰ νὰ ἀπομακρύνω. — τὰ κακά = οἱ κίνδυνοι.

Καὶ ἄλλοι, δὲ Ξεν. ὅμιλετ πρὸς τοὺς λοχαγοὺς μόνον τοῦ Προένου· ἐπομένως διὰ τοῦ ἄλλοι τίνες ἐννοοῦνται; — ταῦτα, μὲν ἡμᾶς (δηλ.);. — ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, δηλ. τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ εἰς ἀμυντικὴν θέσιν καὶ τὴν ἐκλογὴν νέων ἀρχόντων. — ἐπὶ ταῦτα, δηλ. ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα. — τὴν ἥλικιαν, τὴν σχετικῶς μικρὰν (πρбл. § 14) ἀπέναντι τῆς ἥλικειας τῶν περισσοτέρων ἐξ ὑμῶν. — τὰ κακά, ἐννοοῦνται οἱ ἐκ τῶν ἔχθρῶν ἐπικρεμάμενοι τοῖς "Ελλησι κίνδυνοι.

Μὴ ἀναμένωμεν... ἀλλ' ἡμεῖς ἀρξωμεν... φάνητε..., ταῦτα λέγων δὲ Ξεν. ζητεῖ νὰ ἐξεγείρῃ ποῖον αἰσθημα τῶν λοχαγῶν; — εἰ δὲ ὑμεῖς τάττετε' αὐτόν με, ή κανονικὴ ἀντίθεσις θὰ γίτο: «εἰ δὲ» ἐμὲ αὐτὸν τάττετε» δὲ Ξεν. ὅμως προτάξας τοὺς λοχαγούς καὶ ἀδιαφορήσας δι' ἔαυτὸν πῶς δεικνύεται;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 1 — 3.

"*Ἡρηντο, μέσον ἦ παθητκ.; — ἡμέρα ὑποφαίνει = ἀρχίζει νὰ φαίνηται ἡμέρα. — εἰς τὸ μέσον, δηλ. τοῦ στρατοπέδου. — προφύλακες = φύλακες πρὸ τοῦ στρατοπέδου. — καταστήσαντας, ἡ αἰτιατκ. μετὰ προηγουμένην δοτκ. (αὐταῖς) πρбл. κεφ. 1, § 5 «ἔλθοντα». — οἱ ἄλλοι στρατ. = οἱ ἄλλοι, δηλ. οἱ στρατιῶται. — τὰ παρόντα = ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων. — ὅπότε, ἐνταῦθα = ἐπειδή. — πρὸς δὲ ἔτι = προσέτι δέ. — οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον = δὲ Ἀριαῖος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. — ἐκ τῶν παρόντων = συμφώνως μὲ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. — τελέ-*

θειν=γίγνεσθαι· ώς ύποκυμ. νοητέα ή αἰτιατκ. **ἡμᾶς**.—**ὑφίεμαι**=ἀμελῶ (πρδλ. § 17).—**δπως**... σωζόμεθα, τελκ. πρότασις ἐκ τοῦ πειρᾶσθαι, ὅπερ συνήθως συντάσσεται μετὰ τελκ. ἀπρμφ.—**καλῶς**=ἐνδόξως· συναπτέον τῷ **νικῶντες**.—**εὶ δὲ μή**, δηλ. δυνάμεθα.—**ἄλλα**... **γε**=ἄλλα τούλάχιστον.—**ἀποθνήσκωμεν**... γενώμεθα, ἐκ τοῦ δπως.—**ἄν ημᾶς**... **παθεῖν**=ὅτι ημεῖς ἡθέλομεν πάθει (ἐὰν δηλ. ἡθέλομεν γείνει ύποχείριοι τῶν ἔχθρων).—**οἴα τοὺς ἔχ.** οἱ θ. ποιήσ.=δποῖα οἱ θεοὶ εἴθε νὰ πράξωσιν εἰς τοὺς ἔχθρους.

Οἱ ἄρχοντες, οἱ στρατηγοὶ πάντες οἱ τε προϋπάρχοντες καὶ οἱ ἄρτι ἐκλεγθέντες. — **προφύλακας καταστήσαντας**, τοῦτο, τὸ ὅτι δηλ. οἱ Ἔλλ. λαμβάνουσι τώρα μόλις προφυλακτικὰ μέτρα, τὰ δποῖα καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συνθηκῶν πάντοτε ἐλάμβανον (πρδλ. βιβλ. ΙΙ, κεφ. 4, § 10 καὶ κεφ. 5, § 3), μαρτυρεῖ τὴν ἀνησυχίαν αὐτῶν.—**πρῶτος Χειρίσοφος**, μεταξὺ πάντων τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατεύματος λαμβάνει τὸν λόγον πρῶτος ὁ Χειρίσοφος, διέτι ἡ καταγωγὴ του ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, τῆς τότε τὰ μέγιστα ἴσχυούσης, καθὼς καὶ ἡ ὑπὸ τῆς Σπάρτης ἐπίσημος ἀποστολή του πρὸς τὸν Κύρον, παρείχον εἰς αὐτὸν προτίμησιν. — **πρῶτος μέν**, ἡ ἀπόδοσις τοῦ μὲν ἐν § 4 «ἐπὶ τούτῳ». — **στρατ. τοιούτων**, οἷς δὲ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι οἱ δόλῳ ὑπὸ Τισσαφέρνους συλληφθέντες. — **σύμμαχοι**, τίνων;

«**Ἄνδρες στρατιῶται...**», ἐν τῷ βραχεῖ λόγῳ τοῦ Χειρίσοφου καταφαίνεται ποῖον ἴδιωμα τῶν Λακώνων;

§ 4—6.

Ἐπὶ τούτῳ, δηλ. τῷ **Χειρισθφῳ**=μετὰ τοῦτον (τὸν Χειρ.). — **λέγων**... **δμόσας**... **δοὺς**... γενόμενος, μετχ. ἐνδτκ. πῶς ἀναλύονται; — **περὶ πλείστου ποιοῦμαι**=θεωρῶ πολυτιμότατον πρᾶγμα.—**ἐπὶ τούτοις δμνυμι**=δρκίζομαι διὰ τοῦτο.—**ἔξαπατήσας**, μετχ. τροπκ. —**ἡδέσθη**, δόρ. τοῦ δ. **αἰδοῦμαι**=σέβομαι. — **δμοτράπεξος γίγνομαι τινι**=τρώγω ἐπὶ τῆς αὐτῆς τραπέζης μετά τινος.—**αὐτοῖς τούτοις**=δι' αὐτῶν τούτων τῶν μέσων (λέγων δηλ. δτι γείτων τε εἴη καὶ περὶ πλ. ποιήσατο κτλ.).—**καὶ ἐδώκαμεν** (=ἔδομεν) καὶ ἐλ. πιστὰ=καὶ φ ἐδώκαμεν καὶ παρ' οὐ ἐλάβομεν πιστὰ (=ἐγόρκους διαβεβαιώσεις). — **οὔτε τοὺς θεοὺς**

δείσας (ἀόρ. τοῦ δ. δέδοικα) οὔτε . . . αἰδεσθεὶς=χωρὶς οὔτε τοὺς θεοὺς νὰ φοδηθῇ οὔτε . . . νὰ σεβασθῇ.—**Κῦρον τεθνηότα . . . ύπὸ Κ. ζῶντος**=τὸν Κύρον μετὰ τὸν θάνατόν του . . . ύπὸ τοῦ Κ. ἐν τῇ ζωῇ.—**τιμώμενος**, μετχ. ἐνδικ.—**ἔχθιστος**=ἀδιάλλακτος, ἀσπονδος ἐχθρός.—**ἐκείνου**, δηλ. τοῦ Κύρου.—**ἀποστάς**, ἀόρ. τοῦ δ. **ἀφίσταμαι**=καταφεύγω.—**ἀποτίσαιντο** (τοῦ δ. **ἀποτίνομαι**)=εἴθε νὰ τιμωρήσωσιν.—**ὅρωντας**, μετχ. αἰτλγκ.—**μήποτε . . . ἔτι**, τὸ ἔτι κατόπιν ἀρνήσεως τί σημαίνει;—**ώς ἀν δυνώμεθα πράτιστα**=ὅσον τὸ δυνατὸν γενναιότατα.—**δ,τι ἀν δοκῇ τοῖς θ.**=δ,τι ἀν φαίνηται ἀρεστὸν εἰς τοὺς θεούς.—**πάσχειν**, ἐκ τοῦ δεῖ.

Τὴν β. ἐπιορκίαν, διότι παρέβη τοὺς γενομένους δρους.—**ἀσέβειαν**, διότι οἱ δροὶ πρὸς τοὺς θεοὺς ἐγένοντο.—**ώς γείτων τε εἴη**, περὶ τοῦ πράγμ. πρᾶθλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 18.—**δεξιὰς δούς**, περὶ τοῦ πράγμ. πρᾶθλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 28· περὶ δὲ τῶν δεξιῶν βλ. ἐν σελ. 112.—**συνέλαβε . . . ἀπολώλειε**, περὶ τοῦ πράγμ. πρᾶθλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 32.—**Δία ξένιον**, ὁ Ζεὺς καλεῖται ξένιος ὡς προστάτης τῶν ξένων· ὡς τοιοῦτος δὲ ὅχι μόνον τὴν φιλοξενίαν καὶ ὑποδοχὴν τῶν ξένων ἐπέβαλλεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδικοῦντας τοὺς ξένους ἐτιμώρει.—**Κλεάρχῳ δμοτράπεξος γενόμενος**, περὶ τοῦ πράγμ. πρᾶθλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 26 «σύνδειπνον ἐποιήσατο».—**ἡθέλομεν βασιλέα καθιστάναι**, πράγματι οἱ "Ελλ. μετὰ τὴν παρὰ τὰ Κούναξα μάχην ὑπέσχοντο τῷ Ἀριαίῳ ν' ἀνακηρύξωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀλλ' οὗτος ἀπέκρουσε τοῦτο (πρᾶθλ. βιβλ. II, κεφ. 1, § 4).—**καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλ. πιστά**, περὶ τοῦ πράγμ. πρᾶθλ. βιβλ. II, κεφ. 2, § 8, § 9.—**καὶ οὗτος**, ὡς δηλ. καὶ δ Τισσαφέρνης.

Ορᾶτε — δρᾶτε, ἐπαναφορά· οὕτω καὶ κατωτέρω ἡ ἀντωνυμία **αὐτὸς ἐπαναλαμβάνεται τρίς**: διὰ τῆς ἐπαναλήψεως δὲ ταύτης ἔξαίρεται ἡ ἐγκληματικὴ πρᾶξις τοῦ Τισσ. — **Κῦρον τεθνηότα**, ἡ ἀντίθεσις πρὸς τό: «**ὑπὸ Κύρου ζῶντος**» ἔξαίρεται διὰ τοῦ χιαστοῦ σχήματος.—**μάλιστα**, διατὶ ἐπιτάσσεται;

§ 7 — 8.

Ἐσταλμένος ἐπὶ π., ὡς ἐδύνατο κάλλ. = ἐνδεδυμένος τὴν πολὺ ὥραιοτάτην πολεμικὴν στολήν. — **νομίζων**, μετχ. αἰτλγκ.: ἐκ ταύτης ἔξαρτ. τὰ ἀπρμφ. πρέπειν καὶ **δρθῶς ἔχειν** (=δρθὸν εἶναι).—**κάλλιστος κόσμος** = ὥραιότατος στολισμός.—**τῷ νικᾶν**

=τῇ νίκῃ· ἡ δοτικ. συναπτέα τῷ πρέπειν· τὸ δὲ πρέπει τινὶ = ἀρμόζει εἰς τι. — εἵτε τελευτᾶν δέοι = εἴτε παρίσταται ἀνάγκη ν' ἀποθνήσκῃ τις. — τῶν καλλίστων (=τοῦ καλλίστου κόσμου) ἔσαντὸν ἀξιώσαντα (τινα), ἐν τούτοις (δηλ. τοῖς καλλίστοις [=τῷ καλ. κόσμῳ]) τῆς τελευτῆς τυγχάνειν, ἐκ τοῦ δρόθως ἔχειν = διὰ δρόθον εἶναι, θεωρήσας τὸν ἔσαντόν του ἀξιον τοῦ ὠραιοτάτου στολισμοῦ, ν' ἀποθνήσκῃ φορῶν τοῦτον. — ἀρχομαι τοῦ λόγου = ἀρχίζω νὰ ὅμιλω ἐν φῷ ἀρχῷ τοῦ λόγου = ὅμιλῷ πρῶτος ὡς εἰσηγητής. — λέγει = εἰρηκε. — διὰ φιλίας ἔρχομαι τινι = φιλικῶς φέρομαι πρός τινα. — ἀνάγκη, δηλ. ἐστί. — ἀδυμίαν ἔχω = ἀθυμῶ, ἀποδειλιῶ. — τοὺς στρατηγούς ... οἷα πεπ. = οἷα (=δποῖα) οἱ στρατηγοὶ πεπόνθασι. — διὰ πίστεως = ἔχοντες ἐμπιστοσύνην, ἐμπιστευτικῶς. — ἔγχειρίζω ἐμαυτόν τινι = παραδίδω τὸν ἔσαντόν μου εἰς τινα. — ὃν πεποιήκασι = τούτων (ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δίκην), δ πεποιήκασι. — δίκην ἐπιτίθημι τινὶ τινος = τιμωρῶ τινα διὰ τι. — τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἑξῆς. — διὰ παντὸς πολέμου ἔρχομαι τινι = ἀκαταπάντως πολεμῶ πρός τινα.

[°]Εσταλμένος ἐπὶ πόλεμον, τίνες ἰδίᾳ εἰχον τὴν συνήθειαν νὰ καλλωπίζωνται πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου θεωροῦντες αὐτὸν ὡς ἕορτὴν καὶ πανήγυριν; — τὴν μὲν ἐπιορκίαν, ἡ ἀντίθεσις διὰ τοῦ δὲ ἐν τοῖς ἐπομένοις δὲν ἐκφράζεται, διότι τὸ ἐπίστασθε δὲ ἀντιτίθεται πρὸς τό: λέγει μέν. — αὐτοῖς, τίσι; — τοὺς στρατηγούς, οἷα πεπόνθασι, οἱ στρατηγοὶ τί ἔπαθον παρὰ τῶν βαρβάρων, εἰς οὓς οὗτοι ἔχοντες ἐμπιστοσύνην παρεδόθησαν; Πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 32.

[°]Εσταλμένος... κάλλιστα, μήπως ὁ Θεν. ἐπραξε τοῦτο καὶ δι' ἄλλον λόγον ἐκτὸς ἔκείνου, ὃν αὐτὸς λέγει; Ή λαμπρὰ περιβολὴ τοῦ ἀγορεύοντος τί προσθέτει εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐγώπιον εὐφαντάστου ἀκροατηρίου; Πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Κλεάρχου τέχνασμα ἐν βιβλ. II, κεφ. 3, § 3. — σὺν τοῖς θεοῖς, διὰ τούτου, διερ πολάζει τὴν ἔννοιαν τῆς προτάσεως: «πολλὰ καὶ καλὰ ἐλπίδες...», εἰκονίζεται ποία ἀρετὴ τοῦ Θενοφ.; Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω ἐν § 23.

§ 9.

Πτάρνυμαι = πταρνίζομαι. — μιᾶς δρμῆ = μὲ μίαν κίνησιν, συγχρόνως. — περὶ σωτ. ἡμῶν λεγόντων = κατὰ τὴν στιγμήν,

καθ' ἦγ περὶ σωτηρίας ὅμιλοῦμεν. — **οἰωνός**, κυρίως = πιηνόν, δι' οὐ οἱ θεοὶ τὴν θέλησίν των προεδήλουν τοῖς ἀνθρώποις· εἰτα = πᾶν σημεῖον προμηνυτικὸν τοῦ μέλλοντος (ώς ἐνταῦθα ὁ πταρμός). — **εὔξασθαι** (= ὑποσχέσθαι), ἐκ τοῦ **δοκεῖ μοι**=μοὶ φαίνεται καλὸν νὰ τάξω μεν. — θύω σωτῆρια = προσφέρω θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν. — δπον ἀν πρῶτον . . . ἀφικώμεθα = εὐθὺς ὡς φθάσωμεν. — συνεπεύξασθαι, ἐκ τοῦ **δοκεῖ μοι**. τὸ δὲ συνεπεύχομαι = τάξω προσέτι. — δτῷ δοκεῖ ταῦτα, κατ' ἔννοιαν = δ ἐπιδοκιμάζων ταῦτα. — ἀνατείνω τὴν χεῖρα = δψώνω τὴν χεῖρα. — ἐκ τούτου = μετὰ ταῦτα. — παιανίζω = ψάλλω τὸν παιανίαν· παιὰν δὲ ἐνταῦθα (οὐχὶ = ἐμβατήριον [πρᾶλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 17], ἀλλὰ)=εὐχαριστήριος ὅμινος πρὸς τιμὴν θεοῦ.

Πτάρωνται τις, δ πταρμὸς ἐθεωρεῖτο τὸ πάλαι—ώς καὶ νῦν—ώς σημεῖον προσηγματίνον τὴν ἀλήθευσιν τῶν λεγομένων καὶ τότε μὲν ἐπεφώνουν οἱ παρόντες τὸ «*Ζεῦ σῶσον*», νῦν δὲ τί ἐπιφωνοῦσιν; Ἐνταῦθα ὁ πταρμὸς ἐθεωρεῖτο ὡς αἴσιος οἰωνός, διότι ἐπῆλθεν οὗτος, δτε ὁ Ζεν. ἔλεγε περὶ σωτηρίας. — **προσεκύνησαν**, εἰς ἔνδειξιν εὐχαριστίας ἐπὶ τῷ αἰσίῳ οἰωνῷ ἐπιφωνοῦντες συγχρόνως τὸ «*Ζεῦ σῶσον*». — τὸν θεόν, δηλ. τὸν Δία, οὐ οἰωνὸς ἐθεωρεῖτο ὁ πταρμός. — τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος, καλεῖ τὸν Δία σωτῆρα, διότι, δτε ἐπῆλθεν ὁ πταρμός, δ Ζενοφ. ἔλεγε περὶ σωτηρίας. — **ἀνέτειναν**, ὡς σημεῖον ἀποδοχῆς τῶν δπὸ τοῦ Ζεν. προταθέντων. — **ἐπαιάνισαν**, ἐνταῦθα ὁ παιὰν ἐψάλη πρὸς τιμὴν τίνος θεοῦ καὶ πρὸς τίνα σκοπόν;

Δοκεῖ μοι . . . εὔξασθαι τῷ θεῷ θύσειν . . . συνεπεύξασθαι δέ . . ., ἐξ δσων προτείνει ἐνταῦθα δ Ζενοφ. πῶς χαρακτηρίζεται;

§ 10.

Τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν = τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (θρησκευτικὰ) καθήκοντα κανονικῶς ἔξετελέσθησαν. — **ἥρχετο**, δηλ. τοῦ λόγου· τὸ δὲ **ἀρχομαι τοῦ λόγου** = ; — **ἔμπεδῶ** = φυλάττω, τηρῶ. — **οἱ τῶν θεῶν δρκοι**=οἱ πρὸς τοὺς θεοὺς δρκοι. — **οὕτω ἔχόντων**, δηλ. τούτων = ἐπειδὴ ταῦτα οὗτως ἔχουσιν. — **εἰκός**, δηλ. **ἔστι** = ἐπόμενον εἰναι. — **οὐπερ**=οἱ δποῖοι βεβαίως. — **ταχὺ** = ταχέως. — **κἀν** (= καὶ ἐὰν) **ἐν δειγοῖς** ὥστε (τίνες;) = ἀκόμη

καὶ ὅταν εὑρίσκωνται ἐν κινδύνοις.—εὐπετῶς=ὅφελος=εὐκόλως.—βούλωνται, τίνες;

Τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ποῖα καθήκοντα πρὸς τοὺς θεοὺς ἔξετέλεσαν οἱ "Ελλ. κατὰ τὰ ἐν τέλει τῆς § 9 ἐκτιθέμενα;—ἐπύγχανον λέγων, δηλ. ἐν τέλει τῆς § 8.

Οἶπερ ἵκανοι εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους..., τίνα γνώμην ἔχει δὲ Ξενοφ. περὶ τῶν θεῶν; Πρβλ. καὶ πάνθ' ὅσα εἶπεν δὲ Κλέαρχος πρὸς τὸν Τίσσ. περὶ τῶν θεῶν ἐν βιβλ. Η. κεφ. 5, § 7· ώσαύτως πρβλ. καὶ Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν 1, 52 «...καθεῖλε (δὲ Θεός) δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὑψώσει ταπεινούς· πειρῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κερούς».

§ 11 — 13.

Ἄναμνήσω γὰρ = ἀναμνήσω. — ἀναμνήσκω τινά τι = ὑπενθυμίζω εἰς τινά τι.—ἀγαθοῖς ὑμῖν προσήκει εἶναι=ἀρμόζει εἰς ὑμᾶς νὰ εἰσθε ἀνδρεῖοι.—πάνυ δεινὰ=μέγιστοι κίνδυνοι.—ἐλθόντων μὲν γάρ, ὁ γὰρ διασαφητικός.—ἔπειτα, ἀπόδοσις τοῦ ἐλθόντων μέν.—οἱ σὺν αὐτοῖς =οἱ σύμμαχοι αὐτῶν.—παμπληθῆς στόλος=πολυάριθμος στρατός.—ώς ἀφανιούντων, τελκ. μτχ.=ἴνα ἀφανίσωσι.—ὑποστῆναι, δηλ. αὐτοῖς (τοῖς Πέρσαις). τὸ δὲ ὑφίσταμαι τινι = ἀνθίσταμαι κατά τινος.—αὐτοὶ **Ἄθηναῖοι** =οἱ Ἀθηναῖοι μόνοι.—εὔχομαι = κάμνω τάξιμο, τάξω.—δπόσους κατακάνοιεν (ἀόρ. β' τοῦ δ. κατακαίνω)=δσους ἥθελον φονεύσει.—χίμαιρα = αἰξ.—καταθύω = θύω.—ἔχω, μετ' ἀπρμφ.=δύναμαι.—ἵκανδος = ἀρκετός.—ἔδοξεν αὐτοῖς, ἀντὶ τούτου μετὰ τὸ εὐξάμενοι ἀνέμενέ τις ἄλλο ῥῆμα (ἐψηφίσαντο). διατί;—ἀποθύω=ἀποδίδω τὴν θυσίαν, ἦν ἔταξα.—ἀγείρω = συναθροίζω.—ἡ στρατιὰ = ὁ γνωστὸς στρατός.—δὸν = τούτων δὲ (δηλ. τῶν νικῶν). ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τεκμήρια.—ἔστι, μετ' ἀπρμφ.=ἔξεστιν=είναι δυνατόν.—τεκμήρια... μνημεῖον, κτγρμ.=ώς ἀποδείξεις... ὡς μνημεῖον.—ἡ ἐλευθερία, δηλ. ἔστι δρᾶν προσ. ἡ σύνταξις ἀντί: τὴν ἐλευθερίαν ἔστι δρᾶν.—γίγνομαι = γεννῶμαι.—τρέφομαι = ἀνατρέφομαι.—δεσπότην, κτγρμ.=ώς δεσπότην.—ἄλλα=ἄλλα μόνον.

Ἐλθόντων Περσῶν καὶ..., ἐννοεῖ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Περσῶν ὑπὸ τὸν Δαῖτιν καὶ Ἀρταφέρνην τὴν γενομένην τῷ 490 π. Χ.

— παμπληθεῖ στόλῳ, κατὰ τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν αἱ δυνάμεις τῶν Περσῶν ἀνήρχοντο πιθανῶς εἰς 100.000 πεζῶν στρατοῦ, 10.000 ἵππων καὶ 610 πλοῖα ἐκτὸς τῶν ἵππων γρῦπων.—**ὑποστῆναι αὐτοῖς**, μόνοι οἱ Ἀθην. ἀντιπαρετάχθησαν ἐν Μαραθῶνι κατὰ τῶν Περσῶν; Ἄλλοι δὲν συνεπολέμησαν αὐτοῖς;—**ἐνίησαν**, δηλ. ἐν Μαραθῶνι τῷ 490 π. Χ. — τῇ **Ἀρτέμιδι**, ἐννοεῖται ἡ Ἀγροτέρα, ἡ λατρευομένη ἐν Ἀγραῖς, χωρίψ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν καὶ τὸ Στάδιον τοῦ Ἡρώδου εἰς ταύτην οἱ Ἀθην. ἔθυον κατ' ἔτος τῇ 6^ῃ Βοηθοριμώνος (Αὐγ.-Σεπτ.) πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης τῆς ἐν Μαραθῶνι.—**οὐκ εἶχον ἴκανάς . . .**, οἱ ἐν Μαραθῶνι πεσόντες Πέρσαι ἀνήρχοντο εἰς 6.500. — **καὶ ἔτι καὶ νῦν**, δηλ. τῷ 401· ἑπομένως ἀπὸ τοῦ 490-401 πόσαι εἰν ὅλῳ αἰγαῖς εἶχον θυσιασθῆ; Οἱ Ἀθην. ἀν καὶ ἀπὸ πολλοῦ εἶχον προσφέρει τῇ **Ἀρτέμιδι** τὸν ταχθέντα ἀριθμὸν τῶν αἰγῶν (δηλ. 6.500), ἐξηκολούθουν δμως κατ' ἔτος νὰ θυσιάζωσι πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐν Μαραθῶνι νίκης.

— **τὴν ἀναριθμητὸν στρατιάν**, κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς ὁ στρατὸς τοῦ Ξέρξου ἀνήρχετο εἰς ἓν περίπου ἑκατομμύριον ἀνδρῶν.—**καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν**, ἐννοεῖ τὰς νίκας ἐν Σαλαμῖνι (480 π. Χ.), ἐν Πλαταιαῖς καὶ ἐν Μυκάλῃ (479 π. Χ.).—**τρόπαιον**, σημεῖον νίκης συνίστατο ἐξ ἀσπίδων, περικεφαλαῖῶν καὶ ἄλλων ἐπλων ληφθέντων ἐκ τῶν πολεμίων, ἀτινα ἀνηρτῶντο εἰς δένδρον ἢ συνγθέστερον ἐστήνοντο ἐπὶ ξυλίνου στύλου (βλ. τὴν ἐν τῷ κειμ. εἰκ. ἐν σελ. 55). τὸ τρόπαιον ἀφιεροῦστο Διὶ τῷ Τροπαιῷ καὶ ἦτο ἀπαραβίαστον.—**ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς βαρβάρους, οἵτινες καὶ τοὺς βασιλεῖς προσεκύνουν (βλ. ἐν σελ. 90).

Σὺν τοῖς θεοῖς, τούτῳ, δπερ κολάζει τὴν ἐννοιαν τῆς ὅλης φράσεως, ποίαν ἀρετὴν τοῦ Ξενοφ. δηλοῖ; Πρᾶλ. καὶ § 8.

§ 14 - 16.

Οὐ μὲν (=μὴν) δὴ = ἀλλ' δμως βεδαίως δέν.—**ῶς (=δι)** ὑμεῖς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ **τοῦτο**.—**ἀλλ'** = τούναντίον.—**οὐπω** πολλαὶ ἡμέραι, δηλ. εἰσι. — **ἀφ' οὖ** = ἀφ' δτου. — **ἔκγονος** = ἀπόγονος.—**πολλαπλασίους** ὑμῶν = πολὺ πλείονας ὑμῶν. — **περὶ τῆς Κ. βασιλ.**, δηλ. ἀγωνιζόμενοι.—**δπότε**, ἐνταῦθα, ὡς καὶ εὐθὺς κατωτέρω, αἰτλγκ. = ἐπειδή.—**πολύ**, συναπτέον τῷ **ἀμετ-**

νονας καὶ προθυμοτέρους. — *ἀμείνων* = ἀνδρειότερος. — *δήπον* = βεβαίως. — ἀλλὰ μὴν = πρὸς δὲ τούτοις. — *θαρραλεωτέρους*, δηλ. ὑμᾶς. — *ὅντες . . . δρῶντες*, τί μετχ. εἰναι, ἀφ' οὐ ἀκολουθεῖ τὸ δύως; — *ἀμετρον*, δηλ. *δύν* τὸ δὲ *ἀμετρος* = ἀμέτρητος. — *πάτριον φρόνημα* = μεγαλοφροσύνη αὐληροδοτουμένη εἰς τινα ὅπο τοῦ πατρός του. — *ἔρχομαι εἰς τοὺς πολεμίους* = ἔρχομαι ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐχθρῶν· κατ' ἔννοιαν = προσβάλλω τοὺς ἐχθρούς. — *ὅτι οὐ θέλ.* κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ πεῖραν ἔχετε αὐτῶν· τὸ δὲ πεῖραν ἔχω τινὸς = ἔχω δοκιμάσει τινά, γνωρίζω τινά. — *καὶ . . . ὅντες* = *καίπερ ὅντες* = ἀν καὶ εἰναι. — *δέχομαι τινα* = ὑπομένω τὴν προσβολήν τινος. — τί ἔτι ὑμῖν προσήκει . . . ; = *οὐδὲν* ἔτι (= οὐδόλως πλέον) ὑμῖν προσήκει . . .

Αὐτούς, τίνες ἐννοοῦνται; — *οὕπω πολλαὶ ἡμέραι*, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς παρὰ τὰ Κούναξα μάχης μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν λέγονται ταῦτα, εἰχον παρέλθει ἡμέραι τεσσαράκοντα ἐννέα (3 Σεπτ. — 22 Οκτ.). — *ἔκείνων*, δηλ. τῶν μετὰ Δαρείου καὶ Θέρξου Περσῶν. — *πολλαπλασίους ὄμῶν*, ἡ στρατιὰ τοῦ Ἀρταξέρξου ἀνήργετο εἰς 1.200.000 (πρδλ. βιβλ. I, κεφ. 7, § 11). οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύρου στρατεύσαντες Ἑλλ. πόσοι ἦσαν; πρδλ. βιβλ. I, κεφ. 7, § 10. — *ἐνικάτε*, ἐν τῇ μάχῃ παρὰ τὰ Κούναξα. — *καὶ τότε μέν*, δηλ.; — *ἄπειροι*, διότι τότε τὸ πρῶτον ἔμελλον νὰ πολεμήσωσι πρὸς αὐτούς.

§ 17.

Μηδὲ . . . δόξητε = μηδὲ . . . νομίσητε. — *μεῖον* ἔχω τι = μειονεκτῷ εἴς τι. — *ὅτι οἱ Ἄριαίου κτλ.*, ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο. — *οἱ Ἄριαίου* = οἱ περὶ Ἄριατον. — *πρόσθεν σὺν ἡμῖν τατ.* = ἐνῷ πρότερον παρετάτοντο μεθ' ἡμῶν. — *ἔτι*, ἐπιτείνει τὸ κακίονες^{το} τὸ δὲ κακὸς = δειλός. — *φεύγω τινὰ* = ἐκ φόβου πρός τινα φεύγω. — *γοῦν* (*γε - οὖν*) = τούλαχιστον. — *τοὺς δ'* ἐθέλοντας . . . *δρᾶν*, ἡ σύνταξις: πολὺ κρείττον (*ἔστι*) δρᾶν τοὺς ἐθέλοντας φυγῆς ἀρχειν ταττομένους σὺν τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῇ ἡμ. τάξις = ἡ μετχ. ταττομένους κατγραμτικ. ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ δρᾶν. — *κρείττον* = καλύτερον, ὡφελιμώτερον. — *τάξις* = τάξις στρατεύματος, στρατός.

**Ἐφυγον . . . ἔκείνους*, δηλ. τοὺς ἐχθρούς ἡμῶν, ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ περὶ τοῦ πράγμ. πρδλ. βιβλ. I, κεφ. 10, § 1.

Μηδὲ μέντοι..., δ Ξεν. ἐν τῇ § ταύτῃ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς ἑπομέναις (§ 18, § 20-21, § 22), τὰ μειονεκτήματα τῶν Ἑλλήνων προσπαθεῖ νὰ παραστῆσῃ ώς πλεονεκτήματα αὐτῶν πρὸς τίνα σκοπόν; Οἱ Ἕλλ. ἀναλογιζόμενοι τὰ μειονεκτήματα ταῦτα εἰς ποίαν ψυχικὴν κατάστασιν εὑρίσκονται κατὰ τὰς § 2-3 τοῦ 1 κεφ.;

§ 18—19.

Ἐνθυμήθητε, μετὰ τὸ τις κατὰ ποῖον ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον ἀνεμένετο τὸ ρῆμα; — **μύριοι**=δέκα χιλιάδες^ς ἐν ἑ μυρίοι τί σημαίνει; — **πώποτε**=ποτὲ ἔως τώρα.—**δηχθεὶς**, παθτικ. ἀσρ. τοῦ ρ. **δάκνομαι**=δαγκάνομαι.—**εἰσὶν οἱ ποιοῦντες**=**ποιοῦσι**. —**τῶν ἵππεων**, β' ὄρος τῆς συγχρίσεως=ἢ οἱ ἵππεῖς· ποῖος ὁ α' ὄρος; — **πολὺ ... ἐπ' ἀσφαλ.**=ἐπὶ πολὺ ἀσφαλεστέρου.—**δύχημα**, ἐνταῦθα =**ἔδαφος**. — **οἱ μὲν**=**ἐκεῖνοι** μὲν (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἡμεῖς** δέ). — **φοβοῦμαι τὸ καταπεσεῖν**=φοβοῦμαι τὴν (ἐκ τῶν ἵππων) πρὸς τὰ κάτω πτῶσιν.—**ἐπὶ λ γῆς βέβηνα**=στερεῶς ἐπὶ τῆς γῆς πατῶ. — **παίσομεν**, μέλ. τοῦ ρ. **παίω**=**κυπῶ**. — **πολὺ μᾶλλον**=πολὺ εὐκολώτερον.—**ὅτου ἀν βουλ.**=**(τούτου)**, **ὅτου ἀν βουλώμεθα** (**τυχεῖν**). — **τευξόμεθα**, μέλ. τοῦ ρ. **τυγχάνω**=**ἐπιτυγχάνω**. — **προέχω τινὶ**=**ὑπερέχω** εἰς τι. — **φεύγειν κτλ.**, **ἐπεξήγησις** τοῦ ἐνὶ μόνῳ.

Οὐι **ἡμῖν** μὲν οὐκ εἰσιν ἵππεῖς..., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. γνώμην τοῦ Κλεάρχου ἐν βιβλ. II, κεφ. 4, § 6 καὶ γνώμην τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν ἐν βιβλ. III, κεφ. 1, § 2.—**μύριοι**, τὸν ἀριθμὸν τοῦτον λαμβάνει ὁ Ξεν., διότι μύριοι ἦσαν οἱ Ἑλληνες^ς ἑπομένως ἐπειδὴ οἱ ἵππεῖς εἶναι ἀνθρωποι, αὐτοὶ δὲ ἀνθρωποι ὅντες εἶναι μύριοι, οὐδαμῶς φοβεροὶ εἶναι οἱ μύριοι τῶν πολεμίων ἵππεῖς.

Ἐν μάχῃ οὐδεὶς πώποτε οὐτε δηχθεὶς οὐτε λ..., ἀστείσμαδς τοῦ Ξενοφ. δι' αὐτοῦ, καθὼς καὶ διὰ τῶν κατωτέρω «**ἐπ' ... δηχθεῖς**»—«**οἱ μέν ... κρέμανται**»—«**φεύγειν ἀσφαλέστερον**», τί ἐπιδιώκει οὗτος; Οἱ στρατιώται, ώς εἴδομεν ἀνωτέρω (ἐν κεφ. 1, § 2-3), εἰς ποίαν ψυχικὴν κατάστασιν εὑρίσκονται;

§ 20—21.

Δὴ=ἀληθῶς. — **θαρρῶ τι**=δὲν φοβοῦμαί τι. — **ὅτι δὲ ... τοῦτο ἀχθεσθε,** ἡ σύνταξις: **τοῦτο δὲ ἀχθεσθε** (=λυπεῖσθε δὲ διὰ τοῦτο), **ὅτι οὐκέτι ... ἥγήσεται οὐδὲ** (=οὔτε) **βασιλεύς**...

παρέξει. — ἡγοῦμαι τινι = ὁ δηγῷ τινα, δεικνύω τὴν δόδον εἰς τινα· ἐν φῷ ἡγοῦμαι τινος; — ἀγορὰν παρέχω τινὶ =; — ἡγεμὼν = ὁ δῆγγός. — ή οὓς... κελεύωμεν = ή (τοὺς) ἄνδρας (ἡγεμόνας ἔχειν), οὓς ἀν ἡμεῖς λαβόντες (=συλλαβόντες) ἡγεμονθαί (ἡμῖν) κελεύωμεν. — εἰσονται, μέλ. τοῦ φ. οἶδα = γνωρίζω. — ἀμαρτάνω περὶ τι = κάμψω σφάλμα πρὸς βλάσην τινὸς = βλάπτω τινά. — τὰ δ' ἔπιτ. πότ. . . . κρείττον, ή σύνταξις: πότερον δὲ κρείττον (ἔστι) ὀνειροθαί (ἡμᾶς) τὰ ἔπιτήδεια. — ἀγορᾶς, ής . . . παρεῖχον = ἀγορᾶς, ήν . . . παρεῖχον. ἐπεξήγησις δὲ τοῦ ής τὸ ἐπιφερόμενον: «μικρὰ μέτρα». — μικρὸν μέτρον = ἐλαχίστη ποσότης. — πολλοῦ ἀργυρίου = ἀντὶ πολλῶν χρημάτων. — μηδὲ τοῦτο (δηλ. τὸ ἀργύριον) ἔτι ἔχοντας = ἀν καὶ οὐδὲ ταῦτα (τὰ χρήματα) ἔχομεν πλέον. — ή αὐτοὺς λαμβάνειν = η ἡμεῖς αὐτοὶ νὰ λαμβάνωμεν. — κρατῶ = εἴμαι νικητής. — μέτρῳ χρωμένους δπόσω ἀν ἐκ. βούληται (δηλ. χρῆσθαι) = (τόσην) ποσάτητα, δῆγην ἀν ἔκαστος θέλγη.

Οὐκέτι . . . ἡγήσεται . . . ἀγορὰν παρέξει, πρθλ. κεφ. 1, § 2. — περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα ἀμαρτ., διότι δυνάμεθα νὰ φονεύσωμεν αὐτοὺς καὶ νὰ τιμωρήσωμεν μαστιγοῦντες αὐτούς. — μηδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντες, ώς μὴ μισθοδοτούμενοι πλέον. — ή αὐτοὺς λαμβάνειν, δηλ. ἐκ τῆς κυριευθείσης χώρας.

Αμαρτάνωσι . . . ἀμαρτήσονται, ή ἐπανάληψις ἔξαίρει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀμαρτ., ήτις ἔτι μᾶλλον ἐνισχύεται διὰ τῆς ἀντιστροφῆς. — τὰ δὲ ἔπιτήδεια, προτάσσεται μετ' ἐμφάσεως. — μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, σαρκαστικὴ παρενθετικὴ παρατήρησις ὑπὸ τύπον ἐπεξηγήσεως.

§ 22.

Ταῦτα γιγνώσκετε δτι κρείττονα = γιγνώσκετε δτι ταῦτα κρείττονά (ἔστι). — ἀπορον = ἀπόρους. ἀπορος δὲ = ἀδιάβατος. — διαβάντες = διότι διέβητε. — εἰ ἄρα = ἐὰν πράγματι δέν. — καὶ μωρότατον = κατ' ἔξοχὴν μωρότατον. — εἰ ἄρα τοῦτο . . . οἱ βάρβαροι, κατ' ἔννοιαν = ἐὰν πράγματι μὲ τοῦτο (δηλ. μὲ τὸ νὰ διαβιβάσωσιν ἡμᾶς) οἱ βάρβαροι δὲν ἔχωσι πράξει τὴν μεγίστην μωρίαν. — πρόσω τινὸς = μακράν τινος. — προϊοῦσι = εἰς τοὺς προχωροῦντας = ἐάν τις προχωρῇ.

Ταῦτα, τὰ λεχθέντα δηλ. ἐν § 17 ώς πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀριατὸν, ἐν § 18 ώς πρὸς τοὺς ἵππεῖς, ἐν § 20-21 ώς πρὸς τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὰ ἐπιτήδεια.—**τοὺς ποταμούς**, δηλ. τὸν Εὐφράτην καὶ Τίγρητα.—**διαβάντες**, ἀναφορικῶς πρὸς τὸν Τίγρητα μόνον, διότι οἱ "Ἐλληνες τοῦτον μόνον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Τισσ. εἰχον διαβῆ" (πρᾶλ. βιβλ. Π, κεφ. 4, § 14-24).—**καὶ μωρότατον**, μήπως καὶ δι' ἀλλην αἰτίαν ἔκτος ἔκεινης, ἣν ἀναφέρει δὲ Ξεν.; Οἱ "Ἐλληνες διερχόμενοι τὰς περσικὰς χώρας πῶς θὰ φέρωνται πρὸς αὐτάς;

§ 23—24.

Διήσουσι (μέλ. τοῦ ῥ. διέημι), δηλ. **ἡμᾶς** = θὰ ἀφήσωσιν **ἡμᾶς** νὰ διέλθωμεν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς ποταμούς) = θὰ δυνηθῶμεν νὰ διαβῶμεν αὐτούς.—**οὐδὲ ὡς** = καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δέν.—**ἡμῖν ἀθυμητέον** (δηλ. ἔστιν) = πρέπει νὰ ἀποδειλιῶμεν.—**ἔπιστ.** **Μυσοὺς... δτι** = ἐπιστάμενθα δτι **Μυσοί...**—**οὐκ ἀν... φαῖμεν** = δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν. — **βελτίων** = ἀνδρειότερος. — **ἡμῶν**, ἐκ τοῦ **βελτίους**. — **ἔργυμαν** = δχυρὰ θέσις. — **καρποῦμαι τὴν χώραν** = διαρπάζω, λεηλατῶ τὴν χώραν. — **τούτων**, δηλ. τῶν Περσῶν.—**καὶ ἡμᾶς δ' ἀν ἔφην...** ὀρμημένους, ἀλλὰ **καὶ**. = ἀλλὰ ἔγω θὰ ἔλεγον δτι καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ μὴ φαινῶμεθα ἀκόμη δτι ἔχομεν ἔκκινήσει διὰ τὴν πατρίδα, ἀλλὰ νὰ προετοιμαζῶμεθα.—**ώς...** **οἰκήσοντας** = ώς ἐὰν ἔμέλλομεν νὰ κατοικήσωμεν.—**ἀν διμήρους**, δηλ. **δοίη** διμήρος δὲ = ἀνθρωπος χρησιμεύων ως ἐνέχυρον.—**τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν**, ἐκ τοῦ διμήρους = διὰ τοῦτο, δτι δηλ. οὕτος ἂνευ δόλου θ' ἀποπέμψῃ (ἐκ τῆς χώρας του) = διὰ τὴν ἀσφαλῆ ἀποχώρησίν των.—**καὶ δοοποιήσειεν γ' ἀν αὐτοῖς** = καὶ δόδους (ἀμαξιτοὺς) τῇ ἀληθείᾳ γάριν αὐτῶν ἦθελε κατασκευάσει. — **τέθριππον** (**τέσσαρες-τέττας**) = ἀμαξα συρομένη ὑπὸ τεσσάρων τέτταων σὺν τεθρίππῳ ἀπέρχομαι, κατ' ἔννοιαν = ἀπέρχομαι ώς οἱ νικηταὶ ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, ἐπομένως μεθ' ὅλων τῶν τιμῶν.—**ἡμῖν γ' ἀν**, δ ἀν συναπτέος τῷ ἐποίει.—**οἰδ'** δτι = βεβαίως.—**τρισάσμενος ποιῶ τι** = μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως κάμνω τι.—**μένειν**, ἐκ τοῦ κατασκευαζομένους (= παρασκευαζομένους), δπερ ἐκ τοῦ ἐώρα.

Μυσοὺς... Πισίδας... Λυκάονας, περὶ τῆς ἔχθρικῆς διαθέσεως αὐτῶν πρὸς τοὺς Πέρσας πρᾶλ. βιβλ. Ι, κεφ. 1, § 11, κεφ. 2,

§ 19 καὶ βιβλ. ΙΙ, κεφ. 5, § 13.—**καὶ αὐτοί**, ὅτε πορευόμενοι εἰς Βασιλῶνα διῆλθον διὰ τῆς χώρας αὐτῶν (πρᾶλ. βιβλ. Ι, κεφ. 2, § 19).—**ταῦτ'**, δηλ. πάνθ' ὅσα ὁ Θεοφ. ἀνέφερε διὰ τοὺς Μυσούς.

Πολλοὺς μὲν . . . πολλοὺς δέ, ἐπαναφορά.

«Σὺν τεθρίπποις ἀπιέναι» — «τρισάσμενος», ἀστεῖσμοι τοῦ Θεοφ.: εἰς τί συντελοῦσιν οὗτοι; πρᾶλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 147.

§ 25 — 26.

·**Αλλὰ γὰρ = ἀλλὰ βεβαίως.** — ἐν ἀφθονοῖς βιοτεύω = ζῶ
ἐν ἀφθονίᾳ (= ἔχων ἀφθονα τὰ πρὸς τὸ ζῆν). — ἐπιλανθάνομαι
τινος = λησμονῶ τι. — **ἡ οἰκαδε δόδος = ἡ εἰς τὴν πατρίδα ἐπι-**
στροφή. — **ἔκων πένομαι = θέλω** καὶ εἴμαι πτωχός. — **ἔξδν αὐ-**
τοῖς . . . δρᾶν = ἔξδν αὐτοῖς κομισαμένους ἐνθάδε τοὺς νῦν
σκληρῶς **ἔκει βιοτεύοντας δρᾶν πλουσίους =** ἐνῷ εἰναι δυνα-
τὸν εἰς αὐτούς, ἀφ' οὗ μετοικίσωσιν ἐδῶ τοὺς νῦν ἔκει (δηλ. ἐν
τῇ πατρίδι) σκληρῶς ζῶντας (= ἐργαζομένους ἐπίπονον ἐργα-
σίαν, διὰ νὰ ζῶσι), νὰ βλέπωσιν αὐτούς πλουσίους.

“**Ωσπερ οἱ Δωτοφάγοι,** ἐννοοῦνται οἱ ἑταῖροι τοῦ Οδυσσέως,
οἵτινες σταλέντες πρὸς διερεύνησιν τῆς ἐπὶ τῆς Λιθυκῆς παραλίας
κειμένης χώρας τῶν Δωτοφάγων, εἰς ἣν ὁ ἄνεμος εἴχε φέρει
αὐτούς, ἔφαγον ἐκ τοῦ γλυκέος λωτοῦ, ὃν προσέφερον αὐτοῖς οἱ
κάτοικοι φαγόντες δὲ δὲν ἤθελον νὰ ἐπανέλθωσι πλέον εἰς τὴν
πατρίδα των δ λωτὸς δέ, δ φυόμενος κατὰ τὴν Λιθυκήν παραλίαν
καὶ καλούμενος νῦν ξιξυφιά, εἰναι ἀκανθώδες τι δένδρον, οὗ δ
καρπὸς—λωτὸς καὶ αὐτὸς καλούμενος—μεγέθους ἐλαίας ἔχει γλυ-
κεῖαν γεῦσιν ὡς σύκου καὶ φοινικοβαλάνου.

“**Ωσπερ οἱ Δωτ.** ἐπιλαθώμεθα τῆς . . ., καὶ δ ἀστεῖσμὸς
οὗτος τοῦ Θεοφ. εἰς τί συντελεῖ; πρᾶλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 147.

§ 27 — 28.

·**Αλλὰ γὰρ =;** (§ 25).—**δῆλον ὅτι = ἀναμφιθόλως.** — **οἱ κρα-**
τοῦντες = οἱ νικηταί. — **δπως ἀν πορ . . . καὶ . . . (δπως) μαχοί-**
μεθα = πῶς δυνάμεθα νὰ πορευώμεθα καὶ πῶς δυνάμεθα νὰ πολε-
μῶμεν. — **ὡς ἀσφαλ....ὡς κράτιστα = ὅσον τὸ δυνατὸν ἀσφαλέ-**
στατα . . . ὅσον τὸ δυνατὸν γενναιότατα. — **τὸ ζεῦγος = ἡ ἀμαξα.** —
στρατηγῷ τινος = δῆγγῷ τινα. — **συμφέρῃ, δηλ. πορεύεσθαι.** —

συγκατακαῦσαι, ἐκ τοῦ δοκεῖ μοι. — αὗ = δόμοίως (ώς αἱ ἀμάξαι). — ὅχλον παρέχω = πράγματα παρέχω = δυσχερεῖας παρέχω. — ἄγειν, δηλ. αὐτάς = εἰς τὸ νὰ φέρωμεν αὐτάς. — οὐδὲν συνωφελῶ = οὐδόλως ὡσαύτως ὠφελῶ. — τὸ μάχεσθαι = ἡ μάχη. — τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν = δ πορισμὸς τῶν τροφίμων. — ἔτι = πρὸς τούτοις. — ἀπαλλάξωμεν, ἡ ὑποτακτ. δηλοῖ προτροπήν τὸ δὲ ἀπαλλάττω = ἔξαφανίζω. — πλὴν δσα = πλὴν τούτων, δσα. — σίτων ἡ ποτᾶν, ἐκ τοῦ ἔνεκεν. — σκευοφόρω = εἴμαι σκευοφόρος, φέρω τὰ σκεύη. — κρατουμένων (δηλ. ἡμᾶν) = ἐὰν ἡμεῖς νικώμεθα. — ἀλλότρια (δηλ. γίγνεται) = γίνονται ξένα, περιέρχονται εἰς χεῖρας ξένου (δηλ. ἔχθρου). — καὶ τοὺς πολεμίους = οὐ μόνον τοὺς ἡμετέρους σκευοφόρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους. — σκευοφόρους ἡμετέρους, κατηγορι.

Πάντα ταῦτα τάγαθά, τὰ ἐν τῷ μέχρι τοῦδε λόγῳ τοῦ Θεοῦ. εἰρημένα. — ἀμάξας, ἡ ἀμάξα ἡτο τετράτροχος, ἐσύρετο ὑπὸ βοῶν ἡ ἡμέρων καὶ ἐχρησίμευε πρὸς μεταφορὰν σκευῶν τοῦ στρατοῦ.

Πορευοίμεθα ὡς ἀσφαλέστατα . . . ὡς κράτιστα μαχοίμεθα, χιαστὸν σχῆμα. — στρατηγῆ, ἡ λέξις λαμβάνεται ἐνταῦθα κυριολεκτικῶς;

§ 29 — 31.

Λοιπὸν (δηλ. ἔστι) μοι εἰπεῖν = ὑπολείπεται εἰς ἐμὲ νὰ εἴπω (τι). — ὁρᾶτε καὶ τοὺς πολ., δτι = ὁρᾶτε δτι καὶ οἱ πολέμιοι. — ἐκφέρω πόλεμον = κηρύττω πόλεμον. — πρὸν = παρὰ δτε. — νομίζοντες, μετχ. αἰτλγν. — δντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμᾶν πειθόμενων = ἐὰν μὲν οἱ ἀρχοντες εἰναι (= ἔχωμεν τοὺς ἀρχοντας) καὶ ἡμεῖς πειθώμεθα (εἰς αὐτούς). — ἵνανοὺς εἶναι ἡμᾶς, ἐκ τοῦ νομίζοντες = δτι ἡμεῖς εἴμεθα ἵνανοί. — περιγίγνομαι τῷ πολέμῳ = νικῶ ἐν τῷ πολέμῳ. — λαβόντες = εἰ λάβοιεν = ἐὰν ἥθελον συλλάβει. — ἀν . . . ἡμᾶς ἀπολέσθαι, ἐκ τοῦ ἔνομιξον = δτι ἡμεῖς ἥθελομεν καταστραφῆ. — ἀναρχίᾳ καὶ ἀταξίᾳ = ἐν τῆς ἀναρχίας καὶ ἀταξίας. — δεῖ οὖν . . . , ἡ σύνταξις: δεῖ οὖν τοὺς ἀρχοντας τοὺς νῦν πολὺ μὲν ἐπιμελεστέρους εἰναι τῶν πρόσθεν (ἀρχόντων), πολὺ δὲ εὐταπτοτέρους καὶ μᾶλλον πειθόμενους . . . — οἱ ἀρχόμενοι = οἱ στρατιῶται. — μᾶλλον πειθόμενοι = εὑπειθέστεροι. — ἦν δέ τις ἀπ. . . κολάξειν, ἡ σύνταξις: (δεῖ)

ψηφίσασθαι, ἢν τις ἀπειθῇ, τὸν δεὶς ὑμῶν ἐντυγχάνοντα (αὐτῷ, δηλ. τῷ ἀπειθοῦντι) κολάζειν (αὐτὸν) σὺν τῷ ἀρχοντὶ = πρέπει ν' ἀποφασίσῃς, ἐὰν ἀπειθῇ τις, νὰ τιμωρῇ μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ ἀρχοντος τὸν ἀπειθοῦντα ὁ ἐκάστοτε ἐξ ὑμῶν συναντῶν αὐτόν.—οὔτως = τότε (ἐὰν δηλ. ἀποφασίσῃς τὸντερῳ).—πλεῖστον ἐψευσμένοι ἔσονται=παρὰ πολὺ θὰ εἰναι ἡ πατημένοι.—τῇδε τῇ ἡμέρᾳ = κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν· κατ' ἔννοιαν=ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς.—μυρίους, συναπτίέον τῷ **Κλεάρχους· Κλέαρχοι** δὲ=στρατηγοὶ ὅμοιοι πρὸς τὸν Κλέαρχον.—ἀνθ' ἐνός, δηλ. Κλέαρχου.—κακὸς=δειλός.

Δοιπόν μοι εἰπεῖν, τὸ ὑπολειπόμενον τοῦτο εἰναι τὸ ἐπόμενον «δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἀρχοντας...».—καὶ τοὺς πολεμίους, ἐν τῷ καὶ κεῖται ἡ ἑξῆς ἔννοια: δχι μόνον ἐγὼ ἀποδίδω μεγίστην σπουδαιότητα εἰς τοὺς στρατηγούς, ἀλλὰ καὶ οἱ πολέμιοι.—ποὶ τοὺς στρατηγοὺς ἡμῶν συνέλαβον, περὶ τοῦ πράγματος. βιβλ. II, κεφ. 5, § 32.—τῶν πρόσθεν, δηλ. τῶν συλληφθέντων καὶ φονευθέντων στρατηγῶν.—ἐψευσμένοι ἔσονται, ως πρὸς τίνα γνώμην των;—τῇδε τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν δηλ. ἀποφασίζονται τὸντερῳ.—**Κλεάρχους**, διατὶ μνημονεύει τὸν Κλέαρχον καὶ σύχι ἄλλον στρατηγόν; Πώς ἐδείχθη οὗτος ως στρατηγός; Πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 1, § 23, κεφ. 2, § 2, § 16, § 20, κεφ. 3, § 11 κ. ἀλ.

Ορᾶτε γάρ, δ γὰρ αἰτιολογεῖ τὰ ἐπόμενα: «δεῖ οὖν...», προτάσσεται δὲ τοῦ αἰτιολογουμένου χάριν ἐμφάσεως. — διτιων τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων, χιαστὸν σχῆμα.—ἀναρχίᾳ καὶ ἀταξίᾳ, διπλασιασμὸς τῆς ἔννοιας πρὸς τίνα σκοπόν;—πολὺ μὲν... πολὺ δέ, ἐπαναφορά.—τοὺς νῦν, τίθεται μετὰ τὸ διορίζομενον («τοὺς ἀρχοντας») ἐμφάσεως ἔνεκα.—τῶν πρόσθεν... ἡ πρόσθεν, ἀντιστροφή.—ἢν δέ τις ἀπειθῇ, προτάσσεται χάριν ἐμφάσεως καὶ χάριν τῆς πρὸς τὸ πειθομένους ἀντιθέσεως.

Καὶ πειθομένους μᾶλλον..., ποῖα τὰ ἐκ τῆς πειθαρχίας τῶν στρατιωτῶν ἀποτελέσματα;

§ 32.

Ἄλλὰ γὰρ =; (§ 27).—καὶ περαίνειν, ἐκ τοῦ ὥρα (δηλ. ἐστι) = εἰναι καιρὸς καὶ νὰ ἐκτελῶμεν (τὰ ὤρα).—αὐτίκα = εὐθύς.—παρέσονται, μέλ. τοῦ πάρειμι = ἐμφανίζομαι.—δτῷ = φτινι. —ννα

ἔργω περαιώνηται (δηλ. ταῦτα)=ἴνα ταῦτα πράγματι ἐκτελῶνται.—εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον, δηλ. δοκεῖ.—ἢ ταύτη=ἢ κατὰ τούτον τὸν τρόπον· κατ' ἔγγοιαν=ἢ δπως ἐγὼ συνεθούλευσα. —Ιδιώτης=ἄπλους στρατιώτης, μὴ ἀξιωματικός.—διδάσκω=ἐκθέτω σαφῶς.

§ 33.

Δεῖς ἄλλου τινὸς = ὑπάρχει χρεία ἄλλου τινός.—πρὸς τούτους, οἵς (=ά)=ἐκτὸς τούτων, τὰ δποῖα.—καὶ αὐτίκα=καὶ μετὰ ταῦτα εὐθὺς.—ἔξεστι=εἶναι δυνατόν.—ά νῦν εἰρηκε κτλ., ἢ σύνταξις: δοκεῖ μοι δριστον εἶναι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι, ἢ νῦν εἰρηκεν.

Ἄλλ', διὰ τούτου δ Χειρ. ἐναντιοῦται πρὸς τὴν ἀμεσον ἐκτέλεσιν τῆς τελευταίας προτάσεως τοῦ Ξενοφ. «εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον... διδάσκειν». —καὶ αὐτίκα, δηλ. μετὰ τὴν παραδοχὴν τῶν προτάσεων τοῦ Ξενοφ.—ἀνέτειναν, ὡς σημεῖον ἀποδοχῆς τῆς προτάσεως τοῦ Χειρισόφου.

Ἀνέτειναν πάντες, τὸ ἀσύνδετον τί εἰκονίζει ἐνταῦθα;

§ 34 — 36.

Ἀκούσατε ὅν (=τούτων, ἀ) προσδικεῖ μοι = ἀκούσατε ταῦτα, τὰ δποῖα ἀκόμη (ἐκτὸς δηλ. τῶν ἀποφασισθέντων) μοι φαίνονται καλά.—δῆλον, δηλ. ἐστι.—δπου=ἐκεῖσε, δπου.—εἰ οἱ πολέμιοι, συναπτέον τῷ: ἡμῖν ἀπιοῦσιν ἐπανολουθοῖεν=ἐὰν οἱ πολέμιοι ἥθελον καταδιώκει ἡμᾶς ἀπερχομένους.—οἱ παριόντες=οἱ παρερχόμενοι, οἱ διαβαίνοντες.—τοὺς δὲ διώκοντας, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς κύνας). —εἰ καὶ αὐτοὶ (=ἐὰν οὗτοι ὁσαύτως), ἐπανάληψις τοῦ ἀπομακρυνθέντος εἰ οἱ πολέμιοι.—ἀσφαλ., δηλ. ἐστι.—πλαίσιον=παράταξις ἐν τετραγώνῳ. —πλαίσιον ποιοῦμαι τῶν δπλων (=τῶν δπλιτῶν)=παρατάσσω τοὺς δπλίτας ἐν τετραγώνῳ.—τὰ σκευοφόρα (δηλ. κτήνη)=τὰ δποζύγια, ἀτινα ἔφερον τὰ σκεύη (τοῦ στρατοῦ). —δχλος=οἱ μὴ μάχιμοι.—ἐν ἀσφαλεστέρῳ εἰμὶ=εἰμαι ἐν μεγαλυτέρᾳ ἀσφαλείᾳ.—εἰ νῦν ἀποδειχθείη (ἀπρόσ.)=ἐὰν ἀπὸ τοῦδε ἥθελεν δρισθῆ.—ἡγεῖσθαι = προηγεῖσθαι.—τὰ πρόσθεν κοσμῶ=διοικῶ τὰ ἔμπροσθεν (δηλ. τὸ μέτωπον τῆς παρατάξεως). —ἐπὶ τῶν πλ. ἐκατέρων = ἐπὶ ἐκατέρας τῶν πλευρῶν.—δπισθοφυλακῶ = φυλάττω τὸ

ὅπισθεν μέρος. — οὐκ ἀν... δέοι (=δέν θὰ ἦτο ἀνάγκη), ἀπόδοσις τοῦ: εἰ νῦν ἀποδειχθείη. — δοπότε οἱ π. ἔλθοιεν=δσάκις ἥρχοντο οἱ πολέμιοι. — χρφμεθα ἀν... τοῖς τεταγμένοις = ἥθελομεν ἔχει αὐτοὺς (τοὺς στρατιώτας) τεταγμένους (ἥδη).

Πλαισιον καλεῖται ἡ τετράγωνος παράταξις, καθ' ἣν τὰ σπλα (=οἱ δπλῖται) κατέχουσι καὶ τὰς τέσσαρας πλευρὰς τῆς πορευομένης φάλαγγος, περικλείοντα ἐντὸς τοῦ τετραπλεύρου τὰ σκευοφόρα καὶ τὸν ὄχλον (βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. 58). — δ πολὺς ὄχλος, μέγα πλῆθος μὴ μαχίμων παρηκολούθει τὸν στρατόν, ὡς κάπηλοι, ἄλλοι ἔμποροι, παιδες, ὑπηρέται τῶν ἀποσκευῶν, μάντεις καὶ ἵερεις θυσιῶν, λατροί, ἀσθενεῖς κτλ. — ἐν ἀσφαλεστρέῳ ἥ, ὡς εὑρισκόμενα — τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος — ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τετραπλεύρου.

“Ωσπερ οἱ δειλοί..., διὰ τῆς παρομοιώσεως τί κατορθοῦται; — δοπότε οἱ πολέμιοι ἔλθοιεν, διατὶ προτάσσεται τῆς προτάσεως «βουλεύεσθαι ἡμᾶς δέοι»;

§ 37 — 38.

Βέλτιον, δηλ. ἐμοῦ. — ἄλλως ἔχετω = κατ' ἄλλον τρόπον ἀς γίνη. — εἰ δὲ μὴ = ἀλλως. — ἥγοιτο... ἐπιμελοίσθην... δπισθοφυλακοῦμεν, καθαραὶ εὐκτικαὶ μὲ σημασίαν προτρεπτικῆς ὑποτακτ. ἥ προστακτ. — ἀς προηγήται... ἀς ἔχωσι τὴν ἐπιμέλειαν... ἀς δπισθοφυλακῶμεν. — τῶν δὲ πλ. ἐκατ. = ; (§ 36). — τὸ νῦν εἶναι = πρὸς τὸ παρόν. — τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἔξης. — πειρῶμαί τινος = δοκιμάζω τι. — ἀεὶ = ἐκάστοτε. — κράτιστον = ὠφελιμώτατον.

Καὶ Δακεδαιμόνιος, ἐν τῷ καὶ κείται ἡ ἔξης ἔννοια: δ Χειρίσσοφος ὅχι μόνον ἥτο πεπροικισμένος μὲ πολλὰ προτερήματα, ἀλλ' ἥτο καὶ Δακεδ. Οἱ Δακεδαιμόνιοι τότε εἴχον τὴν ἥγεμονίαν ἐν τῇ Ἑλλάδι. — ταύτης τῆς τάξεως, τῆς ἐν § 36-37 ὀρισθείσης.

Ἐδοξε ταῦτα, τὸ ἀσύνδετον τί εἰκονίζει ἐνταῦθα;

Οπισθοφυλακοῦμεν, δ Ξεν. παραχωρήσας τὴν τιμητικὴν θέσιν τῷ Χειρίσσῳ ἀναλαμβάνει ἔκουσίως ταύτην τὴν τάξιν, διότι αὕτη ὅχι μόνον λίαν ἐπίπονος εἶναι, ἀλλὰ καὶ σπουδαιοτάτη ἐν τῇ ἀποχωρήσει στρατεύματος πῶς ἐκ τῆς πράξεως ταύτης χαρακτηρίζεται δ Ξενοφῶν; — εἰ δέ τις ἄλλο δρᾶ βέλτ., λε-

ξάτω, δ Θεν. δὲν ζητεῖ νὰ ἐπιθάλῃ τὴν γνῶμην του, ἀλλὰ προκαλεῖ καὶ πάντα ἄλλον νὰ εἴπῃ τὴν ἰδικήν του· ἡ τοιαύτη πρᾶξις του Θεν. πῶς χαροκτηρίζει αὐτόν;

§ 39.

*Απιόντιας, δηλ. ἡμᾶς.—τὰ δεδογμένα=τὰ ἀποφασισμένα.—μέμνημαι, μετ' ἀπαρμφ.=σκέπτομαι.—ἀγαθός=γενναῖος.—ἔστιν, μετ' ἀπρμφ. (τυχεῖν)=εἶναι δυνατόν.—τῶν νικώντων... ἔστι (=*ἴδιον τῶν νικώντων*), ὑποκμ. τούτου τό: κατακαίνειν (=ἀποκτείνειν), ὃς τοῦ: τῶν ἡττωμένων... ἔστι ὑποκμ. εἶναι τό: ἀποθνήσκειν.—καὶ . . . δὲ = καὶ πρὸς τούτοις.—εἴ τις = ὅστις.—κρατεῖν = νικᾶν.—σῳζειν . . . λαμβάνειν, ὑποκμ. τοῦ: τῶν νικώντων ἔστι.*

Ἄλλως, δηλ. μὴ ἀγαθὸς ὁν.—τούτου, δηλ. τοῦ ἰδεῖν τοὺς οἰκείους.

Οστις τε..., διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς (ὅστις...ὅστις...), διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν λέξεων ἐπιθυμεῖ, πειράσθω, νικώντων, ἡττωμένων καὶ διὰ τοῦ χιαστοῦ σχήματος («τῶν μὲν γὰρ νικώντων τὸ κατ....τῶν δὲ ἡττωμένων τὸ ἀπ.») πῶς καθίσταται τὸ τέλος τοῦ λόγου τοῦ Θενοφῶντος;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 1—3.

Ἐνθα δὴ = τότε λοιπόν.—ἢ = ὅπως.—ἔχω = κατέχω.—τὸ ἀκρον = ἡ κορυφή.—οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσ. καὶ Ἀρ.=ό δὲ Τισσαφέργης καὶ ὁ Ἀριαλος μετὰ τῶν περὶ αὐτούς.—ἀποτρέπομαι ἄλλην δδὸν=στρέφομαι πρὸς ἄλλην-δδόν.—οὔχομαι=ἔχω ἀπέλθει: δ παρτικ. φχόμην=εἰχον ἀπέλθει ἢ (ὅπως ἐνταῦθα)=ἀπῆλθον.—οἱ ἀμφὶ Χειρ.=δ Χειρίσοφος μετὰ τῶν στρατιωτῶν του.—μεστὸς = πλήρης.—ἀγαθὰ = ἐπιτήδεια = τὰ πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖα.—παρὰ τὸν Τίγρ. ποταμόν, συναπτέον τῷ ἥσαν.—ἥνικα = ὅτε.—ἔξαπίνης = ἔξαίφνης.—οἱ ἐσκεδασμένοι καθ' ἀρπαγὴν = οἱ διεσκορπισμένοι πρὸς ἀρπαγὴν.—νομαὶ = ἀγέλαι.

— βοσκήματα = βόσκοντα ζῷα.—διαβιβαζόμεναι = δτε (=καθ') ἦν στιγμὴν) διεβιδάζοντο.—τὸ πέρων = ἡ ἀπέναντι ὥχθη.—ἐνταῦθα = τότε.—κάειν = καίειν.—ἐννοούμενοι = διότι ἐφοδοῦντο.—μὴ τὰ ἐπιτ. οὐκ ἔχοιεν δπ. λαμβ. = μήπως δὲν ἔχωσι πόθεν νὰ λαμβάνωσι τὰ πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖα.—εἰ κάοιεν, δηλ. οἱ πολέμιοι τὰς κώμαξ.

"Ἐνθα δή, δτε δηλ. οἱ "Ελληνες κατέλαδον τὴν κορυφὴν ὅρους τινὸς, ἦν ἐπεδίωξαν νὰ καταλάθωσι καὶ οἱ πολέμιοι ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τοῦ 4 κεφ. ἐν σελ. 59 - 60.—οἱ μὲν βάρβαροι, δηλ. οἱ ἀποσπασθέντες τοῦ μεγάλου σώματος τοῦ περὶ τὸν Τίσσο. καὶ ἐπιδιώξαντες νὰ καταλάθωσι τὴν κορυφὴν τοῦ ὅρους. — οἱ δὲ ἀμφὶ Τίσσο. καὶ Ἀρ., ἐννοεῖται τὸ μέγα σῶμα, τὸ παρακολουθοῦν τοὺς "Ελληνας. — δεῖλη, βλ. περὶ τῆς λέξεως ἐν σελ. 86.—οἱ πολέμιοι, δηλ. οἱ ἀμφὶ Τίσσο. καὶ Ἀρ.

§ 4 — 6.

'Απῆσαν, παρατκ. τοῦ ῥ. ἀπέρχομαι = ἐπανέρχομαι.—παρελαύνω = παρέρχομαι ἔφιππος.—ἀπήντησαν, δηλ. τῷ Ξενοφῶντι. — ὑφιέντας, δηλ. τοὺς πολεμίους = δτι οἱ πολέμιοι ἐπιτρέπουσι. — τὴν χώραν ἥδη ἡμ. εἶναι, τὸ ἀπριμφ. καθαρῶς τελικὸν = ἵνα πλέον ἡ χώρα είναι ἰδική μας.—ἄ (ἄντι δ). . . διεπράττοντο = δτι ὠμολόγουν (= ὥριζον). — μὴ κάειν (δηλ. ἡμᾶς) τὴν β. χώραν, ἐπεξήγησις τοῦ ἄ.—νῦν αὐτοὶ κάουσι, βραχυλογικῶς ἀντί: νῦν αὐτοὶ ποιοῦσι κάοντες.—αὐτοῖς = δι' ἔκαυτούς.—ἐνταῦθα = αὐτόσε.—βοηθεῖν = ἐπιέναι = νὰ ἐπερχώμεθα. — ἐπὶ τοὺς κάοντας, ἡ ἐπὶ = κατά.—ώς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας (δηλ. χώρας) = βοηθοῦντες τὴν χώραν, ώς ἐὰν ἥτο ἰδική μας.—οὐκονυ = οὐδαμῶς.—κάωμεν, ἡ ὑποτακτ. τί δηλοῖ ἐνταῦθα;—παύσονται, τίνος;

'Ἐκ τῆς βοηθείας, ἦν — πρέπει νὰ νοηθῇ — εἰχον δώσει ταῖς ἐσκεδασμένοις ἐν τῷ πεδίῳ καθ' ἀρπαγὴν (§ 2). — κατέβη, ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὅρους (βλ. τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τοῦ 4 κεφ. ἐν σελ. 60). — οἱ "Ελληνες, δηλ. οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον.—δτε ἐσπένδοντο, περὶ τοῦ πράγμ. πρδλ. βιβλ. ΙΙ, κεφ. 3, § 27 «πορευεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀστινῶς».

"Ο δὲ Ξεν....ἔλεγε, πρὸς ποῖον σκοπὸν ἀναλαμβάνει δ Ξεν. νὰ δμιλήσῃ πρὸς τοὺς "Ελλ.; Οὗτοι ιδόντες τοὺς πολεμίους νὰ

καίωσι τὰς κώμας, ἐν αἷς ὑπῆρχον ἀφθονα τρόφιμα, εἰς ποίαν ψυχικὴν κατάστασιν περιηλθον; πρᾶλ. § 3. — Ὁρᾶτε..., οἱ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀστεῖσμοὶ τοῦ Θεοῦ. εἰς τί συντελοῦσι; Ποίᾳ ἡ νῦν ψυχικὴ κατάστασις τῶν στρατιωτῶν;

§ 7.

Αἱ σκηναὶ = τὸ στρατόπεδον. — περὶ τὰ ἔπιτήδεια εἰμὶ = ἀσγολοῦμαι εἰς τὴν προμήθειαν τῶν τροφίων. — συνῆσαν, παρατη. τοῦ δ. συνέρχομαι. — ἐνταῦθα = τότε. — ἀπορία = ἀμηχανία. — ἔνθεν μὲν... ἔνθεν δὲ = ἀφ' ἐνδεῖ μὲν... ἀφ' ἐτέρου δέ. — τὸ βάθος = κατὰ τὸ βάθος. — ὡς μηδὲ... ὑπερέχειν = ὥστε μηδὲ... ὑπερέχειν. — πειρωμένοις τοῦ βάθους = ὅτε ἐδοκίμαζον τὸ βάθος (τοῦ ποταμοῦ).

Ἐπὶ τὰς σκηνάς, ἐνταῦθα σκηναὶ = στρατόπεδον, διότι τὰς σκηνὰς οἱ "Ελλ. μετὰ τῶν ἀμαξῶν εἰχον καύσει τῇ προτάσει τοῦ Θεοῦ. (κεφ. 2, § 27 - 28). — οἱ μὲν ἄλλοι, δηλ. στρατιώται πρᾶλ. κατωτέρω ἐν § 14 «οἱ μὲν ἄλλοι στρ....». — συνῆσαν, δηλ. εἰς σύσκεψιν. — ὅρη, τὰ Καρδούχεια. — δ ποταμός, δ Τίγρης.

§ 8 — 11.

Ἀπορουμένοις αὐτοῖς = πρὸς αὐτούς, ὅτε εὑρίσκοντο ἐν ἀμηχανίᾳ. — κατὰ τετραν. = ἀνὰ τετρακισχιλίους. — ὡν δέομαι = ταῦτα, ὡν δέομαι (= ἔχω ἀνάγκην, χρειάζομαι). — ὑπηρετῶ = χορηγῶ, παρέχω. — μισθόν, κτυρμ. = ὡς μισθόν. — δ, δηλ. κτήνη, ἄ. — ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα (= τῶν δερμάτων φυσηθέντων) = ἀφ' οὐ ἐκδαρῶσι καὶ τὰ δέρματα (αὐτῶν) φουσκωθῶσι. — παρέχω τὴν διάβασιν = παρέχω μέσον διὰ τὴν διάβασιν. — δεσμοὶ = σχοινία (= τριχιαῖς). — τούτοις = διὰ τούτων (τῶν σχοινίων). — ζεύξας... δρμίσας... διαγαγῶν (δηλ. τοὺς ἀσκοὺς) καὶ δήσας, μετχ. χρονκ. = ἀφ' οὐ ζεύξω (= δέσω)... ἀφ' οὐ στερεώσω... ἀφ' οὐ φέρω τοὺς ἀσκοὺς ἀπὸ τῆς μιᾶς ὅχθης εἰς τὴν ἄλλην καὶ δέσω. — πρὸς ἄλλήλους = τὸν ἔνα (ἀσκὸν) πλησίον τοῦ ἄλλου. — λίθους ἀρτήσας καὶ ἀφείς... εἰς τὸ ὕδωρ, αἱ μετχ. προσδιορίζουσι τροπικῶς τὴν μετχ. δρμίσας = κρεμάσας λίθους καὶ ῥίψας (αὐτοὺς) εἰς τὸ ὕδωρ κατ' ἔνοιαν = διὰ λίθων, οὓς θὰ κρεμάσω

καὶ ήταν ρίψω εἰς τὸ ὅρωφ. — ἀμφοτέρων τῶν δχθῶν. — ἐπιβάλλω = θέτω ἐπάνω. — ὥλη = ξύλα. — γῆ = χῶμα. — ἐπιφορῶ = ἐπιστρεύω. — καταδύομαι = καταβυθίζομαι. — αὐτίκα μάλα = τώρα ἀμέσως. — εἰσεσθε, μέλ. τοῦ ρ. οἴδα = γνωρίζω. — πᾶς = ἔκαστος. — δύο ἄνδρας ἔξει τοῦ μὴ κατ., κατ' ἔννοιαν = θὰ δυνηθῇ νὰ φέρῃ ἐφ' ἑαυτοῦ δύο ἄνδρας χωρὶς νὰ καταβυθίσῃ. — ὕστε δὲ μὴ δλισθ. (δηλ. τοὺς ἄνδρας) = τοῦ δὲ μὴ δλισθάνειν ἐκ τοῦ σχήσει (= κωλύσει). κατ' ἔννοιαν = τὴν δὲ δλίσθησιν τῶν ἀνδρῶν θὰ ἐμποδίσῃ.

Τάλαντον, περὶ τῆς λέξεως βλ. ἐν σελ. 105. — ἀ ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα, ὁ Ρόδιος προτείνει τὴν κατασκευὴν ταύτης τῆς ἀσκογεφύρας ἐνθυμηθεὶς προφανῶς τὰς διφθερίνας σχεδίας (περὶ ὃν ἰδ. ἐν σελ. 119). — λιθους, οἱ ἀρχαιότατοι ναυτικοὶ μετεχειρίζοντο ἀντὶ σιδηρῶν ἀγκυρῶν λίθους δύομάζοντες αὐτοὺς εὔνας.

Καὶ αἶγας καὶ... καί, πολυσύνδετον.

§ 12.

Τὸ ἐνθύμημα χαρέν = ἡ ἐπίνοια εὐφυής. — τὸ ἔργον = ἡ ἐκτέλεσις. — οἱ κωλύσοντες = οἱ μέλλοντες νὰ ἐμποδίσωσι. — πέραν = εἰς τὴν ἀπέναντι δχθηγ. — ἀν ἐπέτρεπον, δηλ. εἰ ἐπεχείρουν διαβαίνειν. — τούτων, ἐκ τοῦ οὐδέν.

§ 13—14.

Εἰς τούμπαλιν (= τὸ ἔμπαλιν) = εἰς τὰ δπίσω προσδιορίζεται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ πρὸς Βαβυλῶνα. — ἐνθεν (= τὰς κώμας, ἐξ ὧν) ἔξησαν = τὰς κώμας, ἐκ τῶν δποίων ἔξηρχοντο. — προσελαύνω = ἐπέρχομαι. — δμοιδές εἰμι θαυμάζοντος = δμοιδές πρὸς (ἀνθρώπους) ἀποροῦντας. — ὅποι ποτὲ τρ... καὶ τί ἐν νῷ ἔχ. = εἰς ποῖον μέρος τέλος πάντων θὰ τραπῶσι καὶ τί διαγοῦνται. — ἐνταῦθα = τότε (πότε;). — ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔρχομαι = πορεύομαι πρὸς ἀναζήτησιν τροφῶν. — οἱ ἑαλωκότες = οἱ αλχμάλωτοι. — ἐλέγχω = ζητῶ πληροφορίας, ἐρωτῶ. — τὴν κ. χώραν, τίς... εἴη = τίς ἐκάστη ἡ κύκλῳ (= πέριξ) πᾶσα χώρα εἴη (= ἦτο).

Οἱ δὲ στρατηγοὶ συνῆλθον, πρὸς τίνα σκοπόν; πρᾶλ. § 7.

§ 15 — 16.

Οἱ δέ, δηλ. οἱ ἑαλωκότες (§ 14). — τὰ μὲν πρὸς μεσημ-
βρίαν, δηλ. χωρία. — τῆς ἐπὶ B. εἴη καὶ Μηδ. (δηλ. ὁδοῦ) =
ἀνήκουσιν εἰς τὴν δόδον (=κείνται ἐπὶ τῆς δόδοι), ήτις φέρει εἰς
Βαθυλῶνα καὶ Μηδίαν. — ἡ πρὸς ἔω (=πρὸς ἀνατολάς), δηλ.
ὅδος. — **Θερίζω** = διέρχομαι τὸ θέρος. — **διαβάντι τὸν ποτ.** = ως
πρὸς τὸν διαβάντα τὸν ποταμὸν (Τίγρητα). — **πρὸς ἐσπέραν** =
πρὸς δυσμάς. — ἡ δὲ ... **τετραμ.** (δηλ. ὁδὸς) = ἡ δ' ἐστραμμένη
ὅδος. — δτι, ἐπανάληψις τοῦ δτι τοῦ μετὰ τὸ ἔλεγον. — **εἰς Καρδ.**
= εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων. — **τούτοις ἔφασαν οἰκεῖν** =
περὶ τούτων ἔλεγον (τίνες;) δτι κατοικοῦσιν. — **ἀκούω τινὸς** =
ὑπακούω εἰς τινα. — **ἐμβαλεῖν ποτε εἰς αὐτοὺς β. στρ. δώδ. μυρ.**
= δτι ἐνέθαλέ ποτε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν βασιλικὸς στρατὸς ἀπο-
τελούμενος ἔξ εἰχοσι χιλιάδων. — **ἀπονοστῆσαι**, ἐκ τοῦ ἔφασαν
τὸ δὲ **ἀπονοστῶ** = ἐπιστρέψω δπίσω. — **δυσχωρία** = δύσκολος
τόπος = κακοτοπιά. — **διπότε ... σπείσαιντο** (ἀόρ. τοῦ β. σπέν-
δομαι) = δσάκις ἐσυνθηκολόγουν. — **καὶ ἐπιμιγνύναι (τινὰς)**
σφῶν πρὸς ἐκ. καὶ (τινὰς) ἐκ. πρὸς ἐ. (=ἔλεγον) δτι (δχι μό-
νον εἰρήνην, ἀλλὰ) καὶ ἐμπορικὰς συναλλαγὰς ἔχουσί τινες ἔξ
αὐτῶν μετ' ἑκείνων καὶ τινες ἔξ ἑκείνων μετ' αὐτῶν.

"Ἐνθα Θερίζειν ... , οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν διέμενον τὸν γει-
μῶνα ἐν Βαθυλῶνι, τρεῖς μῆνας τοῦ ἔαρος ἐν Σούσοις καὶ δύο
μῆνας τοῦ θέρους ἐν Ἐκδατάνοις.

§ 17 — 18.

Χωρὶς = χωριστά. — **τὸν ἑκαστ. φάσην**. **εἰδέναι** = **τοὺς**
φάσκοντας εἰδέναι **ἑκασταχόσε** (δηλ. λέναι) = **τοὺς διατεινομέ-**
νους δτι ἐγνώριζον τὴν πρὸς ἑκάστην χώραν δόδον. — **οὐδὲν δῆ-**
λον π. = χωρὶς οὐδόλως νὰ φανερώσωσι. — **ἐμβάλλω εἰς Καρ.** =
εἰσβάλλω εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων. — **τούτους** (=τὴν χώ-
ραν τούτων) **διελθόντας ἔφασαν**, δηλ. οἱ ἑαλωκότες (§ 14) =
ἔλεγον δτι ἀφ' οὗ διέλθωσι (αὐτοί, δηλ. οἱ Ἐλληνες) διὰ τῆς χώρας
τούτων. — **εἰς Ἄρμ... ἥς... εὐδαίμονος** = **εἰς Ἄρμενίαν**, πολ-
λὴν (=μεγάλην) καὶ εὐδαίμονα, ἥς Ἄρμόντας ἥρχεν. — **εὗπο-**
ρον ... εἶναι ... πορεύεσθαι = δτι εἶναι εὔκολον νὰ πορεύων-

ται. — δποι = ἐκεῖσε, δποι. — ἐθέλοι, δηλ. πορεύεσθαι. — ἐπὶ τούτοις θύμοι = θυσιάζω ἀναφορικῶς πρὸς ταῦτα. — δπως... τὴν πορ. ποιοῦντο = ἵνα πορεύωνται. — δπηνίκα δομοί, δηλ. ποιεῖσθαι τὴν πορείαν = καθ' ἥν ώραν ἦθελε φανῆ καλὸν (νὰ πορεύωνται). — τὴν ὑπερβ... ἐδεδ. μὴ προκατ. = ἐδεδοίκεσαν μὴ ἡ ὑπερβολὴ τῶν ὀρέων προκαταληφθείη. — ὑπερβολὴ = διάβασις. — ἐπειδὴ δειπνήσειαν = δταν δειπνήσωσι. — συσκευασμένους = συσκευάσασθαι καί... — συσκευάζομαι = ἐτοιμάζω τὰς ἀποσκευάς μου.

Ἐντεῦθεν, πόθεν; — ἐπὶ τούτοις, δηλ. ὡς πρὸς τὴν διὰ τῆς χώρας τῶν Καρδούχων πορείαν. — ἐθύσαντο, δπως κτλ., ἐνταῦθα δὲν θυσιάζουσι — ὡς ἄλλοτε συνήθως γίνεται — ἀμέσως πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πορείας, ἀλλὰ πολὺ πρὸ αὐτῆς, διότι προκειμένου νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων, εὐθὺς ὡς παρουσιασθῆ κατάλληλος περίστασις, θέλουσι νὰ μὴ ἐπιβραδυνθῶσιν ὑπὸ τῆς τελέσεως τῆς θυσίας, ἀλλὰ νὰ εἰναι ἔτοιμοι πρὸς τὴν παρουσιασθησομένην εὐκαιρίαν διὰ τὴν εἰσβολήν. — μὴ προκαταληφθείη, δηλ. ὑπὸ τῶν βαρδάρων. — τις, δηλ. στρατηγὸς καὶ ἐπειτα κατὰ σειρὰν ἔκαστος στρατιώτης, διότι ἡ διαταγὴ μετεδίδετο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα μόνον οὕτως ἐδίδοντο αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαί; βλ. ἐν σελ. 84.